

A közbeszerzési eljárás lefolytatásának gyakorlata ajánlattevői oldalon

Holakovszki István
Horváth Kornél Viktor
Lukács Tibor

A kiadvány a KÖFOP-2.1.1-VEKOP-15-2016-00001
„A közszolgáltatás komplex kompetencia, életpálya-
program és oktatás technológiai fejlesztése” című
projekt keretében készült el és jelent meg.

Szerzők:

Dr. Holakovszki István
Horváth Kornél Viktor
Dr. Lukács Tibor

A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása:

Dr. habil. Boros Anita egyetemi docens

Szakmai lektor:

Dr. Nyikos Györgyi

Olvasószerkesztő:

Kiss Eszter

A tantárgy oktatói:

Horváth Kornél Viktor
Dr. Kun Dávid
Dr. Lukács Tibor

A kézirat lezárásának dátuma:

2018. augusztus 13.

Kiadja:

© NKE, 2018

Felelős kiadó:

Prof. Dr. Kis Norbert
Dékán

A mű szerzői jogilag védett. Minden jog, így különösen a sokszorosítás, terjesztés és fordítás joga fenntartva. A mű a kiadó írásbeli hozzájárulása nélkül részeiben sem reprodukálható, elektronikus rendszerek felhasználásával nem dolgozható fel, azokban nem tárolható, azokkal nem sokszorosítható és nem terjeszthető.

TARTALOM

I. Fejezet

Horváth Kornél Viktor – A közbeszerzés alapjai	6
I.1. A közbeszerzés szükségessége, fogalma	6
I.2. A közbeszerzés tárgyai	7
I.2.1. A közbeszerzés tárgya	7
I.2.2. CPV-kód	9
I.2.3. Kivételek	9
I.3. A közbeszerzési eljárások fajtái	10
I.3.1. Ajánlatkérő szerinti megkülönböztetés	10
I.3.2. Eljárásrend érték alapján	12

II. Fejezet

Dr. Lukács Tibor – A közbeszerzési eljárásban való részvétel feltételei	16
II.1. Összeférhetetlenség	16
II.2. Kizáró okok	18
II.2.1. Kizáró okok, melyek kötelezőek valamennyi eljárásrendben	19
II.2.2. Kizáró okok, melyek uniós eljárásrendben kötelezőek	22
II.2.3. Fakultatív kizáró okok	24
II.2.4. Öntisztázás	25
II.3. Alkalmasság a szerződés teljesítésére	30
II.3.1. Gazdasági és pénzügyi alkalmasság	33
II.3.2. Műszaki és szakmai alkalmasság	34
II.3.4. Minősített ajánlattevők jegyzéke	35
II.4. Fenntartott szerződések	36

III. Fejezet

Horvát Kornél Viktor – Az üzleti lehetőségek felkutatása és az érdeklődés jelzése	37
III.1. Közbeszerzési terv	37
III.2. Összefoglaló tájékoztatóval induló eljárások (nemzeti eljárásrend)	38
III.3. Ajánlattételi felhívással induló eljárások (nemzeti eljárásrend)	39
III.4. Hirdetmények a TED-en (uniós eljárásrend)	40
III.5. Hirdetmény nélküli eljárások	40

IV. Fejezet

Dr. Lukács Tibor – A közbeszerzési dokumentumok vizsgálata, kiegészítő tájékoztatás	41
IV.1. Az eljárást megindító felhívás vizsgálata	41
IV.2. A közbeszerzési dokumentumok	42
IV.2.1. A dokumentáció teljessége	42
IV.2.2. A közbeszerzési dokumentumok rendelkezésre bocsátása	43
IV.3. A kommunikáció módja az ajánlatkérővel	44
IV.4. Kiegészítő tájékoztatás	44
IV.5. A felhívás és a közbeszerzési dokumentumok módosítása, visszavonása	46

IV.5.1. Módosítás	46
IV.5.2. Visszavonás (visszalépés a közbeszerzéstől)	48
V. Fejezet	
Dr. Lukács Tibor – Az üzleti modell jelentősége	49
V.1. Önálló és közös ajánlattétel	49
V.2. Alvállalkozók	50
V.3. Kapacitást nyújtó szervezet	51
V.4. A verseny biztosítása (többszörös megjelenés tilalma).	52
VI. Fejezet	
Dr. Lukács Tibor – A részvételi jelentkezés összeállítása	53
VI.1. Általános szabályok	53
VI.2. Üzleti titok a részvételre jelentkezésben.	54
VI.3. Az EEKD	56
VI.4. A részvételi jelentkezések bontása	59
VII. Fejezet	
Dr. Lukács Tibor – Az ajánlat összeállítása	61
VII.1. Általános szabályok.	61
VII.2. Az ajánlati kötöttség és az ajánlati biztosíték	62
VII.2.1. Az ajánlati kötöttség	62
VII.2.2. Ajánlati biztosíték	63
VIII. Fejezet	
Dr. Lukács Tibor – Az elektronikus közbeszerzés.	66
VIII.1. Az EKR létrehozásának irányelvi szükségessége.	66
VIII.2. Az EKR felépítése	66
VIII.3. Ajánlattevők regisztrációja.	67
VIII.4. Az EKR működése	68
VIII.5. Eljárási funkciók	69
IX. Fejezet	
Dr. Lukács Tibor – A tárgyalások.	71
X. Fejezet	
Dr. Lukács Tibor – Az ajánlatok ellenőrzése, a bírálati szakasz.	73
X.1. Hiánypótlás, felvilágosítás, árindokolás.	75
X.1.1. Hiánypótlás	75
X.1.2. Felvilágosítás kérés	77
X.1.3. Nyilvánvaló számítási hiba az ajánlatban	77
X.1.4. Aránytalanul alacsony ellenszolgáltatás	77
X.1.5. Lehetetlen illetve aránytalan kötelezettségvállalás	79
X.2. Az érvénytelen ajánlat	79
X.3. Az ajánlatok értékelése.	81
X.4. A Kbt. 69. § (4) szerinti igazolások bekérése, benyújtása	84
X.4.1. A kizáró okok igazolása uniós eljárásrendben	84
X.4.2. A kizáró okok igazolása nemzeti eljárásrendben	86
X.4.3. A 62. § (1) bekezdés k) pontjának igazolása (off-shore égek).	86
X.4.5. Az alkalmasság igazolása.	87
X.4.6. A 69. § (4) bekezdés szerinti igazolások sajátosságai	90

X.5. Értesítés az ajánlatkérő döntéseiről	90
X.6. Az eredménytelen eljárás	91

XI. Fejezet

Dr. Holakovszki István – A közbeszerzési szerződés	93
XI.1. Szerződéskötés	94
XI.2. A szerződés tartalma	95
<i>XI.2.1. Biztosítékok. . . . .</i>	<i>96</i>
XI.3. A szerződés érvénytelensége.	97
XI.4. A szerződés teljesítése.	98
XI.5. A szerződés módosítása	102

XII. Fejezet

Dr. Lukács Tibor – Jogorvoslat	105
XII.1. Az összegezés kijavítása, módosítása	105
XII.2. Előzetes vitarendezés	105
<i>XII.2.1. Mivel szemben? . . . . .</i>	<i>106</i>
<i>XII.2.2. Ki? . . . . .</i>	<i>106</i>
<i>XII.2.3. Határidő . . . . .</i>	<i>106</i>
<i>XII.2.4. Tartalma, formája, benyújtása . . . . .</i>	<i>106</i>
<i>XII.2.5. Eljárás. . . . .</i>	<i>106</i>
XII.3. Jogorvoslati eljárás a Közbeszerzési Döntőbizottság előtt	108
<i>XII.3.1. A KDB és a bíróság hatásköre (Mivel szemben?) . . . . .</i>	<i>108</i>
<i>XII.3.2. A Döntőbizottság összetétele . . . . .</i>	<i>108</i>
<i>XII.3.3. Ki? . . . . .</i>	<i>109</i>
<i>XII.3.4. Határidő . . . . .</i>	<i>110</i>
<i>XII.3.5. Tartalma, formája, benyújtása . . . . .</i>	<i>111</i>
<i>XII.3.6. Eljárás megindítása. . . . .</i>	<i>112</i>
XII. 3.7. Egyesítés, elkülönítés	113
<i>XII.3.8. Ideiglenes intézkedés . . . . .</i>	<i>113</i>
<i>XII.3.9. Az eljárás menete: tárgyalás, iratbetekintés, eljárási bírság. . . . .</i>	<i>113</i>
<i>XII.3.10. Elintézési határidő. . . . .</i>	<i>115</i>
<i>XII.3.11. A KDB döntése. . . . .</i>	<i>115</i>

I. FEJEZET

HORVÁTH KORNÉL VIKTOR – A KÖZBESZERZÉS ALAPJAI

I.1. A közbeszerzés szükségessége, fogalma

Az Európai Unió egységes közbeszerzési politikája valamennyi tagállam részére kötelezővé teszi, hogy a közpénzekből gazdálkodó szervezetek a beszerzéseiket valamiféle egységes, szabályozott rendben folytassák le, annak érdekében, hogy a közpénzek elköltésének átláthatósága és hatékonysága biztosítható legyen. Ennek érdekében az uniós jogban már a kezdetektől fogva megjelennek a közbeszerzési irányelvek, melyek az nemzeti szabályozások összehangolásának irányait hivatottak szolgálni. Ezek az irányelvek azonban a gazdasági, szociológiai változásokkal, továbbá a korábbi gyakorlat tapasztalatainak értékelésével folyamatosan változnak.

Az uniós jogalkotó a korábbi irányelvekben foglalt szabályozás aktuális piaci és szabályozási környezethez történő hatékonyabb illeszkedése érdekében 2014. február 26. napján három új, a közbeszerzésekre vonatkozó irányelvet fogadott el, amelyek az Európai Unió Hivatalos Lapjában 2014. március 28. napján kerültek kihirdetésre. Az új közbeszerzési tárgyú irányelveket a tagállamoknak főszabály szerint legkésőbb 2016. április 18. napjáig, az elektronikus közbeszerzésre vonatkozó részeket a központi beszerző szervek tekintetében 2017. április 18. napjáig, valamennyi ajánlatkérő szervezetre vonatkozóan pedig 2018. október 18. napjáig kell átültetniük a tagállami jogokba.

Az Európai Unió három új közbeszerzési tárgyú irányelvének elfogadása az uniós közbeszerzési jog átfogó reformját valósítja meg. A klasszikus ajánlatkérők beszerzéseit szabályozó 2004/18/EK irányelvet felváltó 2014/24/EU irányelv (továbbiakban: klasszikus irányelv vagy 2014/24/EU irányelv) és a közszolgáltatók beszerzéseire irányadó 2004/17/EK irányelvet felváltó 2014/25/EU irányelv (továbbiakban: közszolgáltatói irányelv vagy 2014/25/EU irányelv) mellett új irányelvi szabályozásként jelenik meg a koncessziós szerződésekről szóló 2014/23/EU irányelv (továbbiakban: koncessziós irányelv vagy 2014/23/EU irányelv). A közbeszerzési jogorvoslatokra továbbra is a 2007/66/EK irányelvvel módosított 89/665/EGK és 92/13/EGK irányelvek rendelkezéseit kell alkalmazni.

Az új közbeszerzési irányelvek magyar jogba történő átültetése két lépcsőben valósul meg. A törvényjavaslat – figyelembe véve egy államilag biztosított elektronikus közbeszerzési rendszer kialakításának és a gazdasági szereplők felkészülésének hosszabb időigényét – a közbeszerzésekben történő elektronikus kommunikációra vonatkozó rendelkezéseknek az irányelvi szabályoknak megfelelő, későbbi időpontban történő hatályba lépéséről rendelkezik. Az elektronikus kommunikáció részletszabályaira, illetőleg az elektronikus közbeszerzési rendszer működésével összefüggő egyes kérdésekre végrehajtási rendeleti szabályok kerülnek kidolgozásra. Az elektronikus közbeszerzésre vonatkozó rendelkezések 2018. április 15-én léptek hatályba.

A közbeszerzés tehát az ajánlatkérőként meghatározott szervezetek olyan beszerzése, amely a törvény által meghatározott tárgyra irányul, és amelynek értéke eléri vagy meghaladja a közbeszerzési értékhatárokat.

2017. január 1-étől – noha ezen beszerzés nem minősül közbeszerzésnek – a Kormány irányítása alá tartozó ajánlatkérők az egymillió forintot elérő, de a nemzeti értékhatárt el nem érő beszerzéseik esetén is kötelesek 3 ajánlat bekérésére. Ennek szabályait, és a kivételek körét külön kormányrendelet

tartalmazza (a közbeszerzési értékhatárok alatti értékű beszerzések megvalósításával és ellenőrzésével kapcsolatos szabályokról szóló [459/2016. \(XII. 23.\) Korm. rendelet](#)).

A közbeszerzési szerződések jogi rendszertani elhelyezése rövid értekezést érdemel. Ahogyan Méhes Tamás fogalmaz: a közjog és a magánjog közötti különbségtétel alapját lényegében az állam jelen (nem) léte, valamint a felek közötti alá-fölé rendeltségi vagy mellérendeltségi viszony képezi.¹ A közbeszerzési szerződések közjogi jellege tehát abban fogható meg, hogy az állam mint szerződő jelen van, de magánjogi jellegű jogintézményről beszélünk abban az értelemben, hogy – szemben például a hatósági szerződéssel – az állam és a piaci szereplő itt nem alá-fölé rendelt viszonyban állnak egymással, hanem egyenrangú felek.

I.2. A közbeszerzés tárgyai

Előljáróban rögzíteni kell, hogy az ajánlatkérő beszerzési igénye kizárólag az ajánlatkérő saját döntésének eredménye. A közbeszerzés előkészítését megelőzi az ajánlatkérő beszerzési igényének keletkezése. A beszerzési igény megvalósítása maga a közbeszerzés, mely jogilag kötött folyamat, azonban az igényre vonatkozóan a közbeszerzési jogszabályok nem tartalmaznak rendelkezéseket. Ennek megfelelően következetes a döntőbizottsági és a bírósági gyakorlat abban, hogy a beszerzési igény megalapozottsága, annak valóságának feltárása nem vitatható (19.K.30.971/2008/14.).

A beszerzési igény komplex egésze a felhívás és a dokumentáció alapján határozható meg. Ennek megfelelően a beszerzési igénnyel elválaszthatatlan kapcsolatban áll a közbeszerzés tárgya, tekintettel arra, hogy az ajánlatkérőnek a beszerzési igényének megfelelően kell a felhívásban meghatározni a beszerzés tárgyát. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a közbeszerzés tárgyának kérelmező által hivatkozott vizsgálatával a beszerzési igény felülvizsgálható lenne. A beszerzési igény meghatározásának ajánlatkérői szabadságát korlátozó kérdés nem közbeszerzési jogi szabályozás alá tartozik, kizárólag a beszerzési igény megvalósítása. Ennek megfelelően a Döntőbizottságnak hatásköre kizárólag a közbeszerzések megvalósítása – beleértve az előkészítést is – körében áll fenn. Így tehát még a Döntőbizottságnak sincs arra vonatkozóan hatásköre, hogy azt vizsgálja, hogy az ajánlatkérő tárgyi közbeszerzési eljárásában olyan beszerzési igényét kívánja-e kielégíteni, mely valós-e, illetve, hogy ezen beszerzési igénye tekintetében van-e hatályos szerződése. Ez már csak azért is így van, mert egy eredményes közbeszerzés alapján megkötött szerződés alapján a szolgáltatásnyújtásra kötelezett félnek kötelmi igénye keletkezik az ajánlatkérői kötöttséggel terhelt kötelmi feltételekre, mely vonatkozásában igényét a közbeszerzési szabályozástól függetlenül, polgári jogi alapon érvényesítheti. (ld. [D.26/16/2018.](#) számú határozat)

I.2.1. A közbeszerzés tárgya

A közbeszerzés tárgya lehet:

- árubeszerzés
- építési beruházás
- szolgáltatás megrendelése – ezek együtt: közbeszerzési szerződés, valamint
- építési koncesszió

¹ Méhes Tamás (2016): Birtokvédelem a közjog és a magánjog határán. In: Államtudományi Műhelytanulmányok, 2016/19., 1–14. o. URL: https://www.uni-nke.hu/document/uni-nke-hu/2016_-evi-19_-szam-birtokvedelem-a-koz-jog-es-a-maganjog-hataran.original.pdf (utolsó letöltés: 2018. július 25.) 3. o.

- szolgáltatási koncesszió (csak nemzeti eljárásrendben, lásd később)

Az árubeszerzés olyan közbeszerzési szerződés, amelynek tárgya forgalomképes és birtokba vehető ingó dolog (tehát ingatlan nem!) tulajdonjogának, vagy használatára, illetőleg hasznosítására vonatkozó jognak – vételi joggal vagy anélkül történő – megszerzése az ajánlatkérő részéről. Az árubeszerzés magában foglalja a beállítást és üzembe helyezést is. Például egy önkormányzat játszószer beszerzése – még ha a játszószerkeket fel is kell állítani – árubeszerzésnek minősül. A közösségi jogból következően tehát csupán az ingó dolog beszerzése minősül árubeszerzésnek, míg az ingatlan tulajdonjogának vagy használatára, illetőleg hasznosítására vonatkozó jognak a megszerzése nem.

Az építési beruházás olyan közbeszerzési szerződés, amelynek tárgya a következő valamelyik munka megrendelése (és átvétele) az ajánlatkérő részéről:

- a) az 1. mellékletben felsorolt tevékenységek egyikéhez kapcsolódó munka kivitelezése vagy kivitelezése és külön jogszabályban meghatározott tervezése együtt (az 1. számú mellékletben jellemzően szolgáltatások szerepelnek, melyek ha építési beruházáshoz kapcsolódnak, akkor nem szolgáltatásnak, hanem építési beruházásnak kell őket minősíteni);
- b) építmény kivitelezése vagy kivitelezése és külön jogszabályban meghatározott tervezése együtt;
- c) az ajánlatkérő által meghatározott követelményeknek megfelelő építmény bármilyen eszközzel, illetőleg módon történő kivitelezése (**azaz: fővállalkozóként**).

A törvény rendezi azt a helyzetet, amikor egy szerződés **több közbeszerzési tárgyat** (például építési beruházást és szolgáltatás megrendelést) foglal magában: ilyen esetben a meghatározó értékű közbeszerzési tárgy szerint kell a szerződést minősíteni. A közbeszerzés alapelveiből, az ajánlatkérő közbeszerzési kötelezettségéből, és a 8. § (1) bekezdéséből is következően azonban a meghatározó értékű beszerzési tárgy csak akkor „nyelhet el” más beszerzési tárgyat vagy tárgyakat, ha a különböző beszerzési tárgyak egymással szükségszerűen összefüggenek. Így például egy építési beruházással szükségszerűen együtt nem járó szolgáltatást külön eljárásban kell megversenyeztetni (ld. még 16. §).

Az építési koncesszió olyan építési beruházás, amely alapján az ajánlatkérő ellenszolgáltatása az építmény hasznosítási jogának meghatározott időre történő átengedése vagy e jog átengedése pénzbeli ellenszolgáltatással együtt, **ahol a hasznosításhoz kapcsolódó kockázatokat teljes egészében vagy legalább jelentős részben a nyertes ajánlattevő viseli.**

Az építési koncesszió az építési beruházás egy különleges fajtája, amelynek lényege, hogy a beruházó (nyertes ajánlattevő) az általa megvalósított beruházás ellentételezésképpen az építmény hasznosítási jogát szerzi meg, vagy hasznosítási jogot és egyben pénzbeli ellenszolgáltatást is kap az ajánlatkérőtől. Tipikus példa: önkormányzati ajánlatkérő egy épület kivitelezését rendeli meg azzal, hogy csak a földszinti és első emeleti irodákat kívánja használni. Az épület kivitelezéséért az ajánlatkérő vagy fizet pénzbeli ellenszolgáltatást, vagy nem, mindkettő lehetséges, de az épület további, az önkormányzat által nem használt szintjeit a kivitelező saját maga használhatja vagy bérbe adhatja. Az ajánlatkérő által nem használt területek használatához vagy hasznosításához fűződő kockázatok (tehát, hogy a kivitelező ki tudja-e adni ezeket a területeket, és ha igen, mennyiért) teljes egészében a kivitelezőt terhelik. Az önkormányzat ajánlatkérő a kivitelezés ellenértékét részben pénzben, részben az ingatlan használatára vagy hasznosítására való jog átengedésével megfizette.

Az építési beruházás és az építési koncesszió elhatárolását mindig az eset összes körülményére tekintettel lehet elvégezni. Ugyanakkor általánosságban is meghatározhatóak az elhatárolásban szerepet játszó főbb kritériumok. Egyrészt lényeges körülmény az ellenszolgáltatás természete és az ezzel járó következmények. Amennyiben az ajánlatkérő által a beruházásért nyújtott ellenszolgáltatás kizárólag pénzbeli ellenszolgáltatás, akkor építési beruházásról van szó. Ahhoz, hogy egy beruházás építési koncesszióként minősüljön, az ellenszolgáltatásnak nem kizárólag pénzbeli ellenszolgáltatásból kell állnia, hanem – legalább részben – az építmény hasznosítási joga átengedéséből; vagyis az ellenszolgáltatás ebben az esetben az a bevétel, amelyhez a koncessziós jogosult az építmény üzemeltetéséből, hasznosításából hozzájut (például az adott építmény bérlői által fizetett díjból származó bevétel). Az építési beruházás és az építési koncesszió elhatárolásában a kockázatvállalás kérdése a másik fő szempont.

Amennyiben ugyanis az ajánlatkérőnél marad a beruházással járó kockázat és pénzügyi tehervállalás, illetve alapvetően átvállalja a beruházással járó kockázatokat a magánbefektetőtől, a konstrukció nem minősül építési koncessziónak. Nem zárja ki a koncesszióvá minősítést, ha az ajánlatkérő pénzügyi ellenszolgáltatást is fizet a koncesszornak, a hasznosítási jog átruházása mellett azonban az ajánlatkérő csak olyan mértékben fizethet pénzügyi ellenszolgáltatást, amely nem csökkenti jelentősen a koncesszor által vállalt gazdasági kockázatot. Amennyiben ugyanis a pénzügyi ellenszolgáltatás következtében a koncesszor kockázata minimális, a beszerzés tárgya nem koncesszió lesz.

A **szolgáltatás** megrendelése – árubeszerzésnek és építési beruházásnak nem minősülő – olyan visszatérő szerződés, amelynek tárgya különösen valamely tevékenység megrendelése az ajánlatkérő részéről.

A **szolgáltatási koncesszió** (csak nemzeti eljárásrendben van ilyen, mivel szolgáltatási koncesszió esetén minden esetben nemzeti eljárásrend szerint lehet eljárni, ld. később is) olyan szolgáltatás megrendelés, amelynek alapján az ajánlatkérő a szolgáltatás nyújtásának jogát (hasznosítási jog) meghatározott időre átengedi, és ellenszolgáltatása a hasznosítási jog vagy e jog átengedése pénzügyi ellenszolgáltatással együtt, **ahol a hasznosításhoz kapcsolódó kockázatokat teljes egészében vagy legalább jelentős részben a nyertes ajánlattevő viseli.**

I.2.2. CPV-kód

A CPV (*common procurement vocabulary*, azaz közös közbeszerzési szójegyzék) a közbeszerzésre vonatkozó egységes osztályozási rendszert hoz létre, amelynek célja az ajánlatkérők által a közbeszerzési szerződések tárgyát képező cikkek, illetve szolgáltatásokra vonatkozóan használt hivatkozási számok szabványosítása.

A CPV tartalmaz egy főszójegyzéket, amely a szerződés tárgyának meghatározására szolgál, és egy kiegészítő szójegyzéket, amelynek rendeltetése további minősítő információ megadása. A fő szójegyzék legfeljebb 9 számjegyből (egy 8 számjegű kód és egy ellenőrző számjegy) álló kódokat tartalmazó ágstruktúrán alapul a szerződés tárgyát képező árubeszerzés, építési beruházás, illetve szolgáltatás típusát leíró szövegezéssel.

Az ajánlatkérők meg kell, hogy találják az általuk tervezett beszerzésnek leginkább megfelelő kódot. Bár néhány esetben az ajánlatkérők szükségesnek találhatják több különböző kód kiválasztását, fontos, hogy az ajánlati felhívás címéhez egyetlen kódot válasszanak. Amennyiben a CPV pontossági szintje nem megfelelő, az ajánlatkérőnek hivatkozni kell arra a felosztásra, csoportra, osztályra, valamint besorolásra, amely a legjobban megfelel az általa tervezett beszerzésnek – ez egy általánosabb kód, amely arról ismerhető fel, hogy több nullát tartalmaz.

Ajánlattevői szempontból fontos tisztában lenni azzal a ténnyel, hogy a CPV kód jelenleg csak statisztikai célokat szolgál. Azaz önmagában nem jogsértő, ha az ajánlatkérő a beszerzés tárgyát helyesen meghatározva, rossz CPV kódot tüntet fel a felhívásában, vagy a hirdetmény nélkül induló eljárásainak felhívásában egyáltalán nem tüntet fel a beszerzés tárgyára vonatkozó CPV kódot.

I.2.3. Kivételek

Vannak olyan beszerzési tárgyak, amelyekre nem kell a közbeszerzési törvény szabályait alkalmazni. Ezek három csoportba sorolhatóak:

- amelyek esetében egyáltalán nem kell közbeszerzési eljárást lefolytatni,
- amelyek esetében csak akkor kell közbeszerzési eljárást lefolytatni, ha az értékük az uniós értékhatárt meghaladja,

- amelyek esetében – a beszerzés értékétől függetlenül minden esetben – nemzeti eljárást lehet lefolytatni. Ez a csoport tulajdonképpen csak az általános szabály alóli kivétel.

Az első csoport: új Kbt. 9. §

A 9. § a törvény tárgyi hatálya alóli kivételeket sorolja fel. Az e §-ban foglaltak minden eljárásrendben kivételt jelentenek a törvény alkalmazása alól.

Ide tartoznak többek között azok a beszerzések, amelyek jelentőségük miatt nem alkalmasak arra, hogy közbeszerzési eljárásban kerüljenek beszerzésre: például a védelmi és biztonsági tárgyú beszerzések – ezek vonatkozásában az Országgyűlés illetékes bizottságának a Kbt. alkalmazását kizáró előzetes döntést kell hoznia, és ezek szabályait külön jogszabály (a védelmi és biztonsági célú beszerzésekről szóló 2016. évi XXX. törvény) tartalmazza. Meg kell jegyeznünk, hogy a védelmi célú beszerzésekben az ajánlattétel lényegében nem különbözik a közbeszerzésekben történő ajánlattételtől, néhány, a beszerzés minősítéséből adódó különbségtől eltekintve.

A második csoport: kivételek nemzeti eljárásrendben

Egyes beszerzési tárgyak esetében a jogalkotó csak abban az esetben írja elő a közbeszerzési eljárás lefolytatását, ha a beszerzés értéke meghaladja az uniós értékhatárt (azaz nemzeti eljárásrendben nem kell közbeszerzést lefolytatni, 111. §).

Nem kell például közbeszerzési eljárást lefolytatni többek között például tankönyv beszerzésére, amennyiben arra a nemzeti köznevelés tankönyvellátásáról szóló törvényben meghatározottak szerint, az iskolai tankönyvellátás keretében kerül sor és a tankönyv szerepel a tankönyvjegyzékben, és a beszerzés értéke nem éri el az uniós közbeszerzési értékhatárt.

Szolgáltatási koncesszió esetén szintén csak az uniós értékhatár felett kell közbeszerzési eljárást lefolytatni, de ez esetben a törvény Negyedik része alkalmazandó.

A harmadik csoport: új Kbt. 21. § (2) bekezdés

A kivételek **harmadik csoportja** esetében tehát – a beszerzés értékétől függetlenül – nemzeti (a Kbt. harmadik része szerinti) eljárást lehet lefolytatni. Ebbe a körbe egyrészt a 3. melléklet szerinti szociális és egyéb szolgáltatások tartoznak. Ha a közbeszerzés tárgya olyan összetett szolgáltatás, amely a 3. melléklet, valamint valamely egyéb szolgáltatást is magában foglalja, ez a szabály csak akkor alkalmazható, ha a 3. melléklet szerinti szolgáltatás értéke meghaladja az egyéb szolgáltatás értékét (azaz: ismét a meghatározó értékű beszerzési tárgy szerint kell a beszerzésünket minősíteni). Ne felejtjük el, hogy bár a 3. mellékletbe tartozik, a fentebb már említett jogi szolgáltatások nem tartoznak a közbeszerzés hatálya alá.

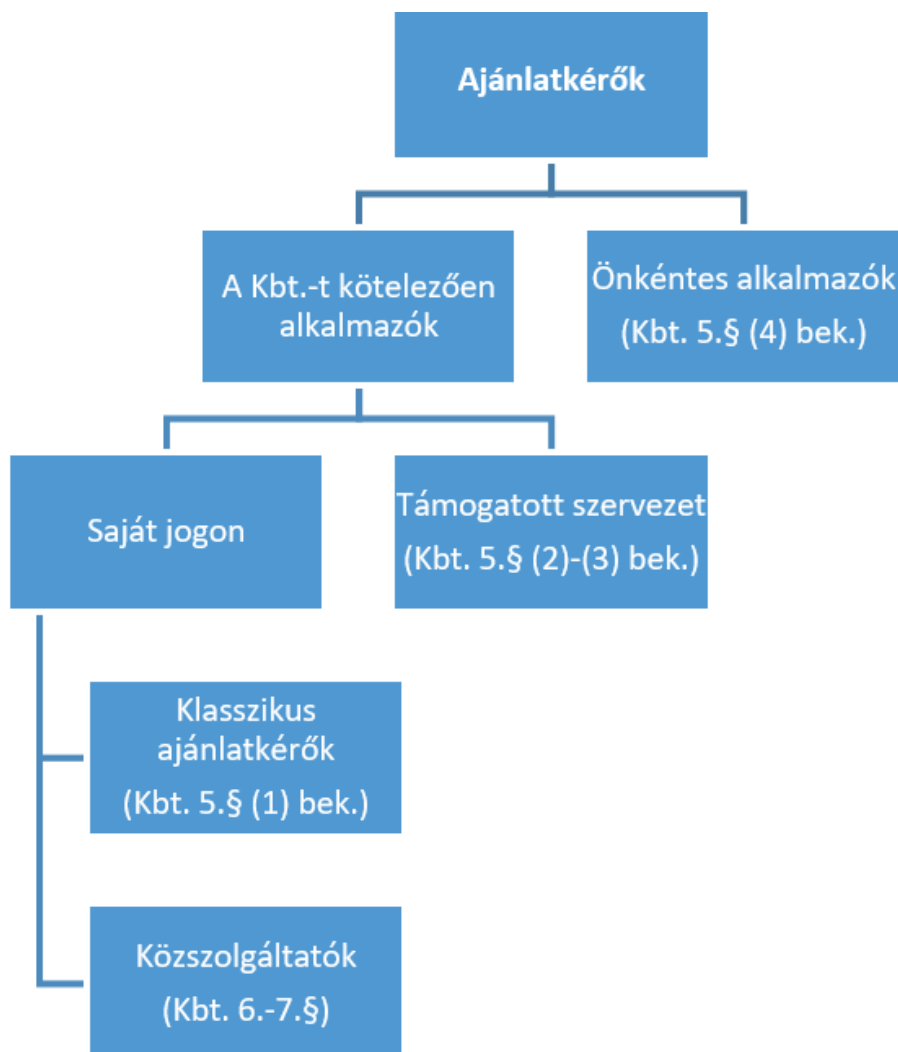
I.3. A közbeszerzési eljárások fajtái

I.3.1. Ajánlatkérő szerinti megkülönböztetés

Az új Kbt. 5. §-a az eddigi gyakorlatnak megfelelően egy helyen, egységesen szabályozza, hogy mely szervezetek minősülnek közbeszerzési ajánlatkérőnek. Az alanyi kör szabályozása az európai uniós közbeszerzési irányelvei alapján is összetett kérdés, az Európai Bíróság számos határozatában értelmezte az ajánlatkérőket meghatározó irányelvi szabályozást, főként a közjogi intézmény fogalmának pontosításával.

Az ajánlatkérőket különböző szempontok alapján lehet csoportosítani. Ezek a következők:

- klasszikus ajánlatkérő vagy közszolgáltató
- „saját jogon” ajánlatkérő vagy támogatott szervezet
- a Kbt.-t kötelezően vagy önként alkalmazó.

Forrás: Dr. Torma Judit: Közbeszerzés (EFEB) 2017

Az ember mint természetes személy mellett a polgári jogi jogviszonyok alanyai között tartjuk számon a jogi személyeket is, amelyek szintén jogképesek: jogokat szerezhhetnek, és kötelezettségeket vállalhatnak. A törvény alapján a jogi személy jogképessége mindazon jogokra és kötelezettségekre kiterjed, amelyek jellegükből adódóan nem csak az emberhez fűződhetnek. Így tehát – ezen jogok vonatkozásában – a személyiségi jogok védelméről szóló szabályok is alkalmazandók a jogi személyre nézve. [A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény, a továbbiakban: Ptk. 3:1. § (1)-(3) bekezdés].²

Az ajánlatkérők minden esetben jogi személyek. Fontos szabály, hogy jogi személy csak törvényben meghatározott típusban hozható létre, vagyis típuskénszerűen érvényesül. [Ptk. 3:1. § (4) bekezdés első fordulat] A Ptk. által nevesített jogiszemély-típus az egyesület, a gazdasági társaságok (közkereseti társaság, betéti társaság, korlátolt felelősségű társaság, részvénytársaság), az egyesülés, a szövet-

² Méhes Tamás (2018): Polgári jogi alapismeretek. Budapest, Dialóg Campus Kiadó, 19. o.

kezet, valamint az alapítvány. Törvény más típusú jogi személy létrehozásáról is rendelkezhet: erre az államháztartási törvény és a költségvetési szerv lehet példa. Az állam nem jogiszemély-típus, azonban közjogi jogalanynak minősül, és a polgári jogi jogviszonyokban jogi személynek tekintendő.³

Mivel azonban a fenti megkülönböztetésnek az ajánlattétel szempontjából lényegében nincs jelentősége, csak az alapfogalmak ismerete miatt térünk ki rá.

1.3.2. Eljárásrend érték alapján

A közbeszerzési eljárásokat értékük és fajtájuk szerint lehet csoportosítani. Mivel minden eljárásrendben (érték) és eljárás típusban más és más szabályok vonatkoznak az ajánlattevőkre, ezért ennek a megkülönböztetésnek az ajánlattétel szempontjából kiemelt jelentősége van.

A közbeszerzés fogalmánál csak azt rögzítettük, hogy az ajánlatkérő meghatározott értéket meghaladó beszerzési közbeszerzési eljárás lefolytatása útján realizálhatók csak. Tekintettel arra, hogy a beszerzés becsült értékének megállapítása és az egybeszámítási szabályok alkalmazása az ajánlatkérő feladata és felelősége, ennek szabályait jelen tananyag keretében nem ismertetjük, tájékoztatásul azonban melléklejük a becsült értékre vonatkozó táblázatot, melyből megállapítható, hogy beszerzési tárgyanként különböző az az érték, amely alatt nemzeti, felett pedig uniós eljárásrend szerint kell a közbeszerzést lefolytatni.

A közbeszerzési értékhatárokat meghaladó, de az uniós értékhatárt el nem érő értékű beszerzések tehát nemzeti eljárásrendben, a Kbt. Harmadik részének alkalmazásával, míg az uniós értékhatárt meghaladó értékű beszerzések uniós eljárásrendben, a Kbt. Második részének alkalmazásával kerülnek lefolytatásra.

---

³ Sárközy Tamás (2013): Szervezetek státuszjoga az új Ptk.-ban. Budapest, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 35. o.; hivatkozik rá: Méhes Tamás (2018): A Polgári Törvénykönyv vázlata. Budapest, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, 19. o.

Értékhatar		Klasszikus			Közszolgáltató		
		Árubeszerzés	Építési beruházás/Építési koncesszió	Szolgáltatás/Szolgáltatási koncesszió	Árubeszerzés	Építési beruházás/Építési koncesszió	Szolgáltatás/Szolgáltatási koncesszió
Uniós		<p>Kbt. 5. § (1) bek. a)-b) pont és védelem terén beszerzendő áru a 2. mellékletben: 144e EUR azaz 44 735 040 Ft</p> <p>Kbt. 5. § (1) bek. többi, valamint 5. § (1) bek. a)-b) pont és védelem terén beszerzendő áru nincs a 2. mellékletben: 221e EUR azaz 68 655 860 Ft</p>	<p>5 548e EUR azaz 1 723 541 680 Ft/koncesszió is</p>	<p>Kbt. 5. § (1) bek. a)-b) pont 144e EUR azaz 44 735 040 Ft</p> <p>Kbt. 5. § (1) bek. többi: 221e EUR azaz 68 655 860 Ft</p> <p>a Kbt. 3. mellékletében szereplő szociális és egyéb szolgáltatás: 750 000 euró, azaz 232 995 000.- Ft</p>	<p>443e EUR azaz 137 622 380 Ft</p>	<p>5 548e EUR azaz 1 723 541 680 Ft /koncesszió is</p>	<p>azaz 137 622 380 Ft /nincs tervpályázatra is! a Kbt. 3. mellékletében szereplő szociális és egyéb szolgáltatás: 1 000 000 euró, azaz</p>
Nemzeti	Hirdetményes	>15m Ft	>300m Ft/100m Ft	>15m Ft/30 millió Ft	> 50m	>100m Ft/200m Ft	>50m Ft/100m Ft
	Hird. nélküli		25m Ft – 300m Ft között				
	3 ajánlat	Kbt. 195. § (1) bek. szerinti ajánlatkérők 1m Ft-tól (nem közbeszerzés)					

Forrás: Saját szerkesztés

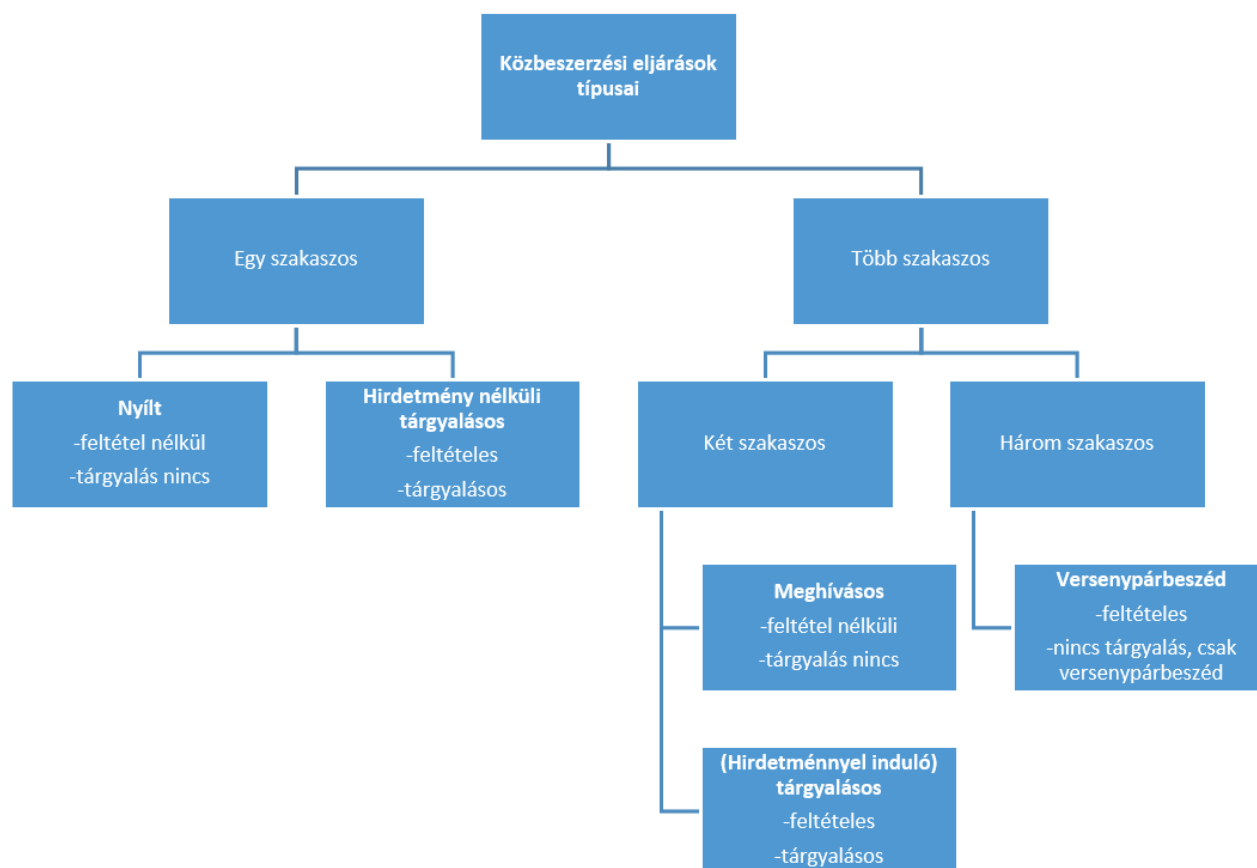
I.3.3. Eljárás típusok

A közbeszerzési eljárás fajtái az általános szabályok szerint a nyílt, meghívásos, tárgyalásos eljárás, innovációs partnerség, versenypárbeszéd, továbbá a hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárás lehet. A nyílt eljárás egyszakaszos eljárás. A többszakaszos eljárások körébe a meghívásos, a (hirdetmény közzétételel induló) tárgyalásos eljárás és a versenypárbeszéd tartozik. A keretmegállapodásos eljárást sokszor – tévesen – a kétszakaszos eljárások körébe sorolják, pedig helyesen két részből álló eljárás, melynek első része lefolytatható kétszakaszos formában is; ez egy olyan eljárás, amely más eljárásfajtákra épül.

A tárgyalásos eljárás két fajtája a (hirdetmény közzétételel induló) tárgyalásos eljárás és a hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás. A tárgyalásos eljárások és a versenypárbeszéd csak akkor alkalmazható, ha az eljárási fajták szabályainál meghatározott feltételek megvalósulnak.

Az új Kbt. nem különíti el önálló eljárásfajtaként a gyorsított eljárást, a nyílt, a meghívásos eljárás és a (hirdetmény közzétételel induló) tárgyalásos eljárás szabályai között található meg, amikor ezen eljárási fajták rövidebb határidőkkel folytathatóak le.

A közbeszerzési eljárás során nem lehet áttérni egyik eljárási fajtáról a másikra, az ajánlatkérő tehát azon szabályok szerint köteles befejezni az eljárást, ahogyan azt elkezdte.

Forrás: Dr. Torma Judit: Közbeszerzés (EFEB) 2017

Az egyszakaszos eljárásokban a kizáró okok, alkalmasság igazolása és az ajánlattétel egy szakaszban valósul meg. (A kizáró okok alkalmasság igazolásának új módjának köszönhetően, mely szerint az igazolásokat csak a nyertes ajánlattevőtől kéri be az ajánlatkérő, valójában az egyszakaszos eljárások is ténylegesen – legalábbis az ajánlattevők szempontjából valójában – két szakaszra tagolódnak, de maga az eljárás ettől még egyszakaszos.)

A kétszakaszos eljárások lényege, hogy különválnak az ajánlattevőknek a kizáró okok és az alkalmassági feltételek szempontjából történő vizsgálata (részvételi szakasz), valamint a tényleges ajánlattétel (ajánlattételi szakasz), melyben az ajánlatkérő ajánlattételi felhívás megküldésével felhívja a (kiválasztott) ajánlattevőket a tényleges ajánlattételre. Ennek abban az esetben lehet kiemelt jelentősége, ha nagyszámú jelentkezővel lehet számolni, de az ajánlatkérő csak bizonyos kisebb számú ajánlat érdemi elbírálásával kíván csak időt tölteni. Ez a különválasztás indokolja, hogy a kétszakaszos eljárásokban a részvételi szakaszban nem kérhető és nem adható ajánlat. (A részvételi szakaszban ezért nem beszélhetünk ajánlatról, csak részvételre jelentkezésről, illetve ajánlattevőkről sem, csak részvételre jelentkezőkről.)

Kétszakaszos eljárásokban alkalmazható az úgynevezett rangsorolás módszere. Ez azt jelenti, hogy a részvételi szakaszban az ajánlatkérő meghatározza, hogy az érvényes részvételre jelentkezőket milyen (az alkalmasság körébe tartozó) szempont alapján rangsorolja (például az alapján, hogy melyik ajánlattevő nyújtotta be a legtöbb, meghatározott érték feletti referenciát, vagy melyik ajánlattevő által bemutatott szakembernek legtöbb a szakmai tapasztalata az elvárt mértéken felül). Az ajánlatkérő jogosult megmondani azt a létszámot, amelynél több gazdasági szereplőt nem választ ki az ajánlattételi szakaszra, és ez a létszám meghívásos eljárásban nem lehet kevesebb 5-nél, tárgyalásos eljárásban 3-nál. Azaz az érvényes részvételre jelentkezést benyújtó jelentkezőket sorba rendezi az előre meghatározott feltétel alapján, és csak a rangsorban első 5 vagy 3 jelentkező részére küld ajánlattételi felhívást. A kétszakaszos eljárások ajánlati szakaszában csak azok jogosultak ajánlatot tenni, akik ajánlattételi felhívást kapnak, és az üzleti modellen már ilyenkor nem változtathatnak.

II. FEJEZET

DR. LUKÁCS TIBOR – A KÖZBESZERZÉSI ELJÁRÁSBAN VALÓ RÉSZVÉTEL FELTÉTELEI

II.1. Összeférhetetlenség

Az új Kbt. is megtartja az ajánlatkérőre telepített általános kötelezettséget, mely szerint az ajánlatkérő köteles minden szükséges intézkedést megtenni annak érdekében, hogy elkerülje az összeférhetetlenséget és a verseny tisztaságának sérelmét eredményező helyzetek kialakulását. Ezt biztosítja a garanciális szabály is, amely szerint az ajánlatkérő nevében eljáró és az ajánlatkérő által az eljárással vagy annak előkészítésével kapcsolatos tevékenységbe bevont személy vagy szervezet írásban köteles nyilatkozni arról, hogy vele szemben fennáll-e összeférhetetlenség. Ugyanakkor az ajánlattevő terhére esik, ha az összeférhetetlen helyzet mégis fennáll, hiszen az ajánlatkérő csak úgy tudja orvosolni ezt a helyzetet, ha az ajánlatot érvénytelenné nyilvánítja. Ezért nagyon fontos ajánlattevőként tisztában lenni az összeférhetetlenségi okokkal.

Nem vehet részt az eljárás előkészítésében és lefolytatásában az ajánlatkérő nevében olyan személy vagy szervezet, amely funkcióinak pártatlan és tárgyilagos gyakorlására bármely okból nem képes. Kiemeli a szabályozás a gazdasági érdeket vagy az eljárásban részt vevő gazdasági szereplővel fennálló más közös érdeket, mint különös összeférhetetlenségi okot. Megfordítva ez azt jelenti, hogy amennyiben az eljárás előkészítésében részt vett olyan személy, aki az általunk képviselt gazdasági szereplővel mint későbbi ajánlattevővel közös (gazdasági, politikai, személyes...) érdekekkel rendelkezik, úgy ezt mérlegeljük és gondoljuk át az ajánlattétel feltételeit.

Nem vehetnek részt továbbá az eljárásban, amennyiben közreműködésük az eljárásban a verseny tisztaságának sérelmét eredményezheti, a következő személyek vagy szervezetek:

- a) az ajánlatkérő által az eljárással vagy annak előkészítésével kapcsolatos tevékenységbe bevont személy vagy szervezet,
- b) az a szervezet, amelynek vezető tisztségviselőjét vagy felügyelőbizottságának tagját, vagy tulajdonosát, vagy ezek közös háztartásban élő hozzátartozóját az ajánlatkérő az eljárással vagy annak előkészítésével kapcsolatos tevékenységbe bevonta.

Ajánlatkérőnek fel kell hívnia az eljárás előkészítésébe bevont személy vagy szervezet figyelmét arra, ha a fentiek alapján – különösen az általa megszerzett többletinformációkra tekintettel – a közbeszerzési eljárásban történő részvétele összeférhetetlenséget eredményezne. Ennek az eljárás során bevont egyes szakértők esetében van jelentősége, ne feledkezzünk meg erről a szabályról, és ne hagyatkozzunk arra, hogy a szakértő majd maga fogja jelezni, hogy az ő bevonása összeférhetetlenséget okoz.

Fontos újítás, hogy egyes magas rangú állami tisztségviselők által tulajdonolt, vagy közös háztartásban élő hozzátartozóik cégei nem vehetnek részt közbeszerzési eljárásokban, kivéve a nyílt részvénytársaságokat.

Gyógyszerek és orvostechikai eszközök beszerzése esetén a Kbt. 25. § (2) bekezdésének az alkalmazásában összeférhetetlenséget eredményez, ha az eljárást előkészítő, vagy az ajánlatkérő képviselőjét ellátó személynek, a Ptk. szerinti közeli hozzátartozójának vagy élettársának a lehetséges vagy tényleges ajánlattevők bármelyikével közös gazdasági érdekeltisége van, vagy ha a lehet-

séges vagy tényleges ajánlattevőktől pénzbeli vagy természetbeni juttatásban, illetve támogatásban részesült. Az összeférhetlenséget a közbeszerzési eljárást megelőző két évre visszamenőleg kell vizsgálni.

Az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező az eljárásból csak akkor zárható ki, ha közbeszerzési eljárásban részt vevő gazdasági szereplők esélyegyenlősége más módon nem biztosítható. A kizárást megelőzően az ajánlatkérő – hiánypótlás vagy felvilágosítás kérés útján – köteles biztosítani annak lehetőségét, hogy az érintett gazdasági szereplő bizonyítsa, hogy a közbeszerzési eljárás előkészítésében való részvétele az esélyegyenlőséget és a verseny tisztaságát nem sérti, vagy az összeférhetlenségi helyzetet más módon elhárítsa. Az összeférhetlenségi helyzet elhárítása érdekében a gazdasági szereplő által tett intézkedéseket az ajánlatkérő az összegezésben köteles ismertetni. Ez azt is jelenti, hogy amennyiben az ajánlatkérő ilyen felhívás nélkül nyilvánítaná az ajánlatunkat érvénytelenné, az összeférhetlenség fennállására hivatkozva, akkor ez ellen a döntés ellen jogorvoslattal élhetünk.

A Döntőbizottság a [D.275/34/2011](#) számú határozatában rámutatott, hogy a Kbt. összeférhetlenségre vonatkozó rendelkezéseinek a célja és rendeltetése a verseny tisztaságának törvényi előírások által történő garantálása, annak érdekében, hogy a közbeszerzési eljárásban az érdekelt gazdálkodó szervezet az összeférhetlenségi törvényi tényállások fennállta esetén ne vehessen részt. A Kbt. összeférhetlenségi előírásainak megsértésére a törvény szigorú jogkövetkezményt állapít meg, az ajánlatkérőnek érvénytelenné kell nyilvánítania az összeférhetlenséggel érintett ajánlatot.

A Kbt. kógens szabályozásában maga a jogalkotó határozta meg, hogy mely személy, szervezet minősül érdekelt gazdálkodó szervezetnek, és emiatt jogszerűen nem vehet részt a közbeszerzési eljárásban ajánlattevőként, alvállalkozóként, vagy erőforrást nyújtó szervezetként. A Kbt. meghatározza az összeférhetlenséget eredményező magatartásokat, mely kiterjed a felhívás és a dokumentáció elkészítésére, az eljárás más szakaszában az ajánlatkérő nevében való eljárásra, illetőleg az eljárással kapcsolatos tevékenység végzésére, az eljárás irataiba való betekintésre. Mind jogi, mind ténybeli szempontból szükséges annak vizsgálata, hogy a jogorvoslat tárgyává tett magatartás minősíthető-e összeférhetlenségi oknak, az adott személy az összeférhetlenséggel érintett-e.

Az Európai Bíróság C-21/03 és C-34/03 sz. egyesített ügyben (Fabricom ítélet) meghozott eseti döntése szerint: „E körülmények között a C-21/03. és C-34/03. sz. ügyekben előterjesztett első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 92/50 irányelvvel, és különösen 3. cikkének (2) bekezdésével, a 93/36 irányelvvel, és különösen 5. cikkének (7) bekezdésével, a 93/37 irányelvvel, és különösen 6. cikkének (6) bekezdésével, valamint a 93/38 irányelvvel, és különösen 4. cikkének (2) bekezdésével ellentétes az 1996. január 10-i királyi rendeletet módosító, 1999. március 25-i királyi rendelet 26. cikkében és az 1996. január 8-i királyi rendeletet módosító, 1999. március 25-i királyi rendelet 32. cikkében foglalthoz hasonló szabály, amelynek értelmében az építési beruházásra, árubeszerzésre vagy szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési eljárásban nem nyújthat be részvételi jelentkezést, illetve nem tehet ajánlatot olyan személy, akit az építési beruházással, árubeszerzéssel vagy szolgáltatásnyújtással kapcsolatos kutatással, kísérlet végzésével, tanulmány elkészítésével vagy fejlesztéssel bíztak meg, anélkül hogy lehetővé tennék számára annak bizonyítását, hogy az általa megszerzett tapasztalatnak az adott eset körülményei között nincs versenytorzító hatása”.

Előzetes árajánlat, tervező

A Kbt. korábbi 10. §-a alapján az eljárás előkészítő szakaszába való bevonás miatt összeférhetlenné vált az a gazdálkodó szervezet, amely a közbeszerzés tárgyával kapcsolatos gazdasági tevékenységet végez. A Kbt. 4. §-ának 13. pontja viszont úgy határozza meg a közbeszerzési eljárás előkészítésének fogalmát, hogy „az adott közbeszerzési eljárás megkezdéséhez szükséges cselekmények elvégzése, így különösen az adott közbeszerzéssel kapcsolatos helyzet-, illetőleg piacfelmérés, a közbeszerzés becsült értékének felmérése, az eljárást megindító (meghirdető) hirdetmény, felhívás és a dokumentáció előkészítése”.

A „helyzet-, illetőleg piacfelmérés, a közbeszerzés becsült értékének felmérése” tevékenységek végzése érdekében az ajánlatkérő vagy külső tanácsadót bíz meg ellenszolgáltatás fejében, vagy nem tud mástól tájékoztatást kérni, mint az érdekelt gazdálkodó szervezetektől, hiszen az adott piacon ők rendelkeznek információval. Az európai uniós támogatásokkal kapcsolatos pályázatok során a támogatást nyújtó szervezetek a pályázati felhívásban megkövetelik, hogy a pályázó árajánlattal támassza alá költség igényét. A pályázók gyakorlata az, hogy valamely – nem közbeszerzési eljárás során kiválasztott – érdekelt gazdálkodó szervezettől származó árajánlatot csatolnak azokra a tevékenységekre, amelyekre támogatást igényelnek.

A becsült érték felmérése szempontjából az érdekelt gazdálkodó szervezettől történő adatkérés nem szükségszerűen alapozza meg annak összeférhetetlenségét, mivel ennek során általában az érdekelt gazdálkodó szervezet nem szerez olyan mennyiségű többlet információt, ami miatt versenyelőnybe kerülne és így összeférhetlenné kellene nyilvánítania a Kbt.-nek. Az árajánlat kérésekor a potenciális ajánlattevő nem szerez több információt, mint amennyi az előzetes összesített tájékoztatóban szerepel. Ugyanakkor lehet, hogy az ajánlatkérő további (egyébként szükségtelen) többlet információkat ad az így bevont érdekelt gazdálkodó szervezetnek, amelyeket a közbeszerzési eljárásban részt vevő többi ajánlattevővel (részvételre jelentkezővel) nem közöl.

II.2. Kizáró okok

Tekintettel arra, hogy a közbeszerzési eljárás célja a közpénzek hatékony és átlátható elköltése, jogpolitikai érdek fűződik ahhoz, hogy a közbeszerzési eljárások eredményeképpen megkötött szerződésekben csak megbízható, fix háttérrel rendelkező, és megfelelő adózási magatartást tanúsító cégek vehessenek részt. Ez egyrészt az ajánlatkérő érdekeit védi, ugyanakkor a közbeszerzéssel elérendő másodlagos célokat is kifejezi, hiszen ezáltal ösztönzést nyújt a jogkövető magatartások tanúsítására valamennyi cég részére. Az ajánlatkérői elvárásokat két csoportba oszthatjuk: jogi kritériumokra, melyeket kizáró okoknak hívunk, és a szerződés teljesítésére való képességgel összefüggő elvárásokra, melyek az alkalmassági feltételek között fogalmazódnak majd meg.

Közbeszerzési eljárásban csak olyan gazdasági szereplő tehet ajánlatot, amely nem áll kizáró ok hatálya alatt, és megfelel az ajánlatkérő által támasztott alkalmassági követelményeknek. A több szakaszból álló eljárásokban az ajánlatkérő ezeket már a részvételi szakaszban ellenőrzi. A kizáró okokat az ajánlattevőkre és alvállalkozóira is alkalmazni kell.

A kizáró okok nem azonos súllyal jelennek meg. Vannak olyan körülmények, amelyek fennállása esetén az adott cég abszolút kizárást nyer a közbeszerzési piacról. Nyilvánvaló, hogy nem érdeke az ajánlatkérőnek például felszámolás alatt álló, vagy jogellenes magatartása miatt a közbeszerzésektől eltiltott céggel üzletet kötni. Ezeket a kizáró okokat a 62. § szabályozza. Vannak azonban olyan kizáró okok, amelyek nem ilyen súlyosak, ezek az 63. §-ban meghatározott okok. A fenti csoportosítás nem csak elméleti jelentőséggel bír, a kizáró okok előírásának kötelezettsége is ehhez kapcsolódik.

A 62. § azokat a kizáró okokat tartalmazza, amelyeket a közbeszerzési eljárásban kötelező érvényesíteni és az ajánlattevői oldalon részt vevő minden szereplőre vonatkoznak (ajánlattevő, alvállalkozó, az alkalmasság igazolásában részt vevő szervezet). Ajánlatkérő ezekre (a 62. § szerinti) kizáró okokra köteles hivatkozni az eljárást megindító hirdetményben.

A fakultatív kizáró okok közül az ajánlatkérő szabadon válogathat (63. §). Jelentőségüket tekintve ezek olyan körülmények, melyek lazítják ugyan az ajánlattevő felé való bizalmat, de múltban bekövetkezett események, melyek önmagukban nem orvosolhatatlanok, kizáró okká nyilvánításul ugyanakkor az ilyen magatartásoktól való távolmaradás ösztönzését szolgálják. Ezek a kizáró okok szintén előírhatóak az ajánlatkérő választása szerint az ajánlattevő mellett az alvállalkozókra vagy az alkalmasság igazolásában részt vevő szervezetre is.

Az ajánlatkérő köteles kizárni az eljárásból azt a gazdasági szereplőt, amelyre vonatkozóan valamelyik, az eljárásban alkalmazandó kizáró ok fennáll. A kizáró okok fenn nem állásának ellenőrzését az ajánlatkérő az e törvényben és a külön jogszabályban foglaltak szerint köteles elvégezni.

A kizáró okok igazolásának módjáról a részvételre jelentkezés, valamint ajánlat összeállításának módjánál, eljárásrendenként külön-külön térünk majd ki.

II.2.1. Kizáró okok, melyek kötelezőek valamennyi eljárásrendben

Ajánlatkérő a nemzeti eljárásrendben szabadon dönthet, hogy mely kizáró okokat kívánja érvényesíteni, de köteles a 62. § (1) bekezdés g)-k), és m) és q) pontja szerinti kizáró ok érvényesítését előírni. Ez azt is jelenti, hogy ezek a kizáró okok valamennyi közbeszerzési eljárásban kötelezőek: az a gazdasági szereplő, amely ezen kizáró okok hatálya alá tartozik, nem vehet részt közbeszerzési eljárásban.

A fenti pontok értelmében az eljárásban nem lehet ajánlattevő, részvételre jelentkező, alvállalkozó, és nem vehet részt alkalmasság igazolásában olyan gazdasági szereplő, aki:

- g) közbeszerzési eljárásokban való részvételtől a 165. § (2) bekezdés f) pontja alapján véglegesen vagy jogerősen eltiltásra került, a Közbeszerzési Döntőbizottság véglegessé vált döntésében vagy – a Közbeszerzési Döntőbizottság határozatának megtámadására irányuló közigazgatási per esetén – a bíróság által jogerősen megállapított időtartam végéig;

A Kbt. 165. § (2) bekezdés f) pontja szerint amennyiben a Közbeszerzési Döntőbizottság egy előtte folyó jogorvoslati eljárásban megállapítja a jogsértés megtörténtét, az ajánlattevőt, alvállalkozót vagy a közbeszerzési eljárásban részt vett más szervezetet vagy személyt a közbeszerzési eljárásban való részvételtől eltilthatja.

A Közbeszerzési Döntőbizottság a jogsértés megállapítása mellett **köteles** az ajánlattevőt, alvállalkozót vagy a közbeszerzési eljárásban részt vett más szervezetet vagy személyt fél évtől három évig terjedő időszakra eltiltani a közbeszerzési eljárásban való részvételtől, ha

- a) az a közbeszerzési eljárás során, illetve közbeszerzési eljárással kapcsolatban hamis adatot szolgáltatott vagy hamis nyilatkozatot tett és a kizárásnak a 62. § (1) bekezdés i) pontja szerinti feltételei fennállnak;
- b) az a közbeszerzési eljárásban megkísérelte jogtalanul befolyásolni az ajánlatkérő döntéshozatali folyamatát, vagy olyan bizalmas információt kísérelt megszerezni, amely jogtalan előnyt biztosítana számára a közbeszerzési eljárásban.

A Közbeszerzési Döntőbizottság szintén köteles a jogsértés megállapítása mellett az ajánlattevőt, alvállalkozót vagy a közbeszerzési eljárásban részt vett más szervezetet vagy személyt eltiltani a közbeszerzési eljárásban való részvételtől, ha a 25. § szerinti összeférhetetlenségből, illetve a közbeszerzési eljárás előkészítésében való előzetes bevonásból eredő versenytorzulást az adott eljárásban való részvételtől való eltiltásán kívül nem lehet más, kevésbé kényszerítő intézkedésekkel hatékonyan orvosolni.

A Közbeszerzési Döntőbizottság az eltiltás időtartamának megállapításában az eset összes körülményét – így különösen a jogsértés súlyát, a közbeszerzés tárgyát és értékét, a jogsértésnek a közbeszerzési eljárást lezáró döntésre gyakorolt befolyását, az e törvénybe ütköző magatartás ismételt tanúsítását, a jogsértőnek az eljárást segítő együttműködő magatartását, a jogsértés megtörténte és a jogorvoslati eljárás megindítása között eltelt hosszú időtartamot, támogatásból megvalósult beszerzés esetén azt a körülményt, ha a jogsértéshez más szerv eljárásában a támogatás visszafizetésére

vonatkozó szankció kapcsolódhat⁴ – figyelembe veszi. Az eltiltás időtartamának megállapításakor figyelembe kell venni azt is, ha a jogsértés nyilvánvalóan szándékos volt.

A Kbt. 62. § (1) bekezdés g) pontja szerint a közbeszerzésekben való részvételtől eltiltott ajánlattevőkről a Hatóság nyilvántartást vezet.⁵

- h) korábbi közbeszerzési vagy koncessziós beszerzési eljárásban hamis adatot szolgáltatott vagy hamis nyilatkozatot tett, ezért az eljárásból kizárták, és a kizárás tekintetében jogorvoslatra nem került sor, az érintett közbeszerzési eljárás lezárulásától számított három évig, vagy amennyiben a kizárás tekintetében sor került jogorvoslatra és az ajánlatkérő kizárásról hozott döntését – a hamis adat szolgáltatásának megállapítása mellett – a Közbeszerzési Döntőbizottság véglegessé vált, – a Döntőbizottság határozatának megtámadására irányuló közigazgatási per esetén a bíróság jogerős – három évnél nem régebben meghozott határozata jogszerűnek mondta ki;
- i) az adott eljárásban előírt adatszolgáltatási kötelezettség teljesítése során a valóságnak nem megfelelő adatot szolgáltat (a továbbiakban: hamis adat), illetve hamis adatot tartalmazó nyilatkozatot tesz, vagy a közbeszerzési eljárásban előzetes igazolásként benyújtott nyilatkozata ellenére nem tud eleget tenni az alkalmasságot, a kizáró okokat vagy a 82. § (5) bekezdése szerinti kritériumokat érintő igazolási kötelezettségének (a továbbiakban együtt: hamis nyilatkozat), amennyiben
  - ia) a hamis adat vagy nyilatkozat érdemben befolyásolja az ajánlatkérőnek a kizárásra, az alkalmasság fennállására, az ajánlat műszaki leírásnak való megfelelésére vagy az ajánlatok értékelésére vonatkozó döntését, és
  - ib) a gazdasági szereplő szándékosan szolgáltatott hamis adatot vagy tett hamis nyilatkozatot, vagy az adott helyzetben általában elvárható gondosság mellett egyértelműen fel kellett volna ismernie, hogy az általa szolgáltatott adat a valóságnak, illetve nyilatkozata a rendelkezésére álló igazolások tartalmának nem felel meg;

A Döntőbizottság a hamis adatszolgáltatás miatt kizárt ajánlatkérőkről jegyzéket vezet.⁶

- j) esetében az ajánlatkérő bizonyítani tudja, hogy az adott eljárásban megkísérelte jogtalanul befolyásolni az ajánlatkérő döntéshozatali folyamatát, vagy olyan bizalmas információt kísérelt megszerezni, amely jogtalan előnyt biztosítana számára a közbeszerzési eljárásban, vagy korábbi közbeszerzési vagy koncessziós beszerzési eljárásból ebből az okból kizárták, és a kizárás tekintetében jogorvoslatra nem került sor az érintett közbeszerzési eljárás lezárulásától számított három évig;

Az ajánlatkérő – az érintett ajánlattevő, részvételre jelentkező, alvállalkozó, alkalmasság igazolásában részt vevő szervezet nevének és címének (székhelyének, lakóhelyének) az eljárás tárgyának és azonosítójának, valamint a kizárás és a kizárt gazdasági szereplő erről való tudomásszerzése időpontjának megjelölésével – köteles tájékoztatni a Közbeszerzési Hatóságot az i) és j) pont szerinti kizárásról és a kizárás időpontjáról.

A Közbeszerzési Döntőbizottság a [D.29/25/2018.](#) számú határozatában kimondta, hogy nem minősül az ajánlatkérő jogtalan befolyásolására vonatkozó kísérletnek, ha az ajánlattevő az előzetes vitarendezési kérelmét azzal zárja, hogy amennyiben az ajánlatkérő az előzetes vitarendezési kérelemben részletesen ismertetett indokait nem fogadja el, akkor a kérelmező további jogi lépésekre kényszerül, illetőleg az ajánlatkérő vezetőségét és tulajdonosait is erről értesíti. A Döntőbizottság megállapította, hogy az ajánlatkérő alaptalanul hivatkozott arra, hogy a Kbt. 80. § szerinti és határidőben szabályszerűen előterjesztett előzetes vitarendezési kérelemben a kifogásolt kijelentés alkalmas

⁴ Ilyen lehet például EU források felhasználásával megvalósuló beszerzéseknél a szabálytalansági eljárás eredményeként kiszabott pénzügyi korrekció (in: Nyikos/Tátrai: Public Procurement and Cohesion Policy: CP33 Competitive paper 2012)

⁵ URL: <http://www.kozbeszerzes.hu/tevekenysegek/eltiltott-ajanlattevok/> (utolsó letöltés: 2018. július 25.)

⁶ URL: <http://www.kozbeszerzes.hu/cikkek/kizart-ajanlattevok-hamis-adatszolgáltatás> (utolsó letöltés: 2018. július 25.)

lenne a fenti kizáró ok megvalósulására. A kérelmező ugyanis – nyilatkozata szerint – egyrészt az általa kilátásba helyezett értesítést nem is tette meg ténylegesen, azt meg sem kísérelte, de ettől függetlenül annak meglétében is ez a megjegyzés önmagában a Kbt. 62. § (1) bekezdés j) pontja szerinti jogtalan befolyásolási kísérletnek nem minősülhet, mivel alkalmatlan kijelentés a jogtalan befolyásolás tényének megállapításához.

A kérelmező helytállóan hivatkozott arra, hogy az ajánlatkérő vezetősége és tulajdonosai jogosultak az adott gazdasági szereplő közbeszerzési eljárásairól információt szerezni, önmagában az esetleges információszerzés nem minősíthető jogtalan befolyásolási kísérletnek. A Döntőbizottság álláspontja szerint a hivatkozott kizáró okra vonatkozó indokolása nem okszerű az ajánlatkérőnek, mivel az a Kbt. rendelkezéseinek nem megfelelő eljárási rend betartásának a hiányára utal, azonban a kérelmező ezen megjegyzését az általa szabályosan benyújtott és az ajánlatkérő által ugyan formai és tartalmi okokból kifogásolt előzetes vitarendezési kérelem keretében tette meg.

A kizáró okra vonatkozó ajánlatkérői indokolás a konkrét esetben csak feltételezésként tartalmazza azt, hogy az ajánlatkérő vezetősége és tulajdonosai a Kbt. eljárási keretein kívül befolyásolhatják a közbeszerzési eljárásra vonatkozó döntéshozatalt. A kizáró ok megvalósulásához azonban a jogtalan befolyásolásnak legalábbis a megvalósult kísérlete szolgálhat, azonban az ajánlatkérő feltételezése és következtetései a kérelmező fenti megjegyzése kapcsán a kizáró ok tényleges megvalósulását nem bizonyítják.

k) tekintetében a következő feltételek valamelyike megvalósul:

- ka) nem az Európai Unió, az Európai Gazdasági Térség vagy a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet tagállamában, a Kereskedelmi Világszervezet közbeszerzési megállapodásban részes államban vagy az EUMSZ 198. cikkében említett tengerentúli országok és területek bármelyikében vagy nem olyan államban rendelkezik adóilletőséggel, amellyel Magyarországnak kettős adózás elkerüléséről szóló egyezménye van, vagy amellyel az Európai Uniónak kétoldalú megállapodása van a közbeszerzés terén,
- kb) olyan szabályozott tőzsdén nem jegyzett társaság, amely a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2017. évi LIII. törvény 3. § 38. pont a)-b) vagy d) alpontja szerinti tényleges tulajdonosát nem képes megnevezni, vagy
- kc) a gazdasági szereplőben közvetetten vagy közvetlenül több, mint 25%-os tulajdoni részzel vagy szavazati joggal rendelkezik olyan jogi személy vagy személyes joga szerint jogképes szervezet, amelynek tekintetében a kb) alpont szerinti feltétel fennáll;
- m) esetében a 25. § szerinti összeférhetetlenségből, illetve a közbeszerzési eljárás előkészítésében való előzetes bevonásból eredő versenytorzulást a gazdasági szereplő kizárásán kívül nem lehet más módon orvosolni;

Ez a kizáró ok csak az adott eljárásban fordulhat elő, ezért erre előzetesen készülni nem lehet.

- q) súlyosan megsértette a közbeszerzési eljárás vagy koncessziós beszerzési eljárás eredményeként kötött szerződés teljesítésére e törvényben előírt rendelkezéseket, és ezt a Közbeszerzési Döntőbizottság véglegessé vált, – vagy a Döntőbizottság határozatának megtámadására irányuló közigazgatási per esetén a bíróság jogerős – 90 napnál nem régebben meghozott határozata megállapította.

Az átmeneti rendelkezésekben foglaltakra tekintettel ez a szabály a módosítás hatályba lépését, 2017. január 1-jét követően úgy alkalmazandó, hogy a 2015. november 1. és 2017. január 1. között jogerössé vált, jogsértést megállapító döntések – amennyiben az azokban megállapított jogsértés súlyosnak minősül – egy alkalommal, a módosítás hatályba lépését, 2017. január 1-jét követő 90 napig eredményeznek kizárást.

A Kbt. 197. §-ának (7) bekezdése alapján a 62. § (1) bekezdés q) pontja alkalmazandó azokban a közbeszerzési eljárásokban is, amelyek 2017. január 1-jén folyamatban vannak, de 2017. január 1-jén a részvételi – egy szakaszból álló eljárásban az ajánlattételi – határidő még nem járt le.

A kizáró ok célja, hogy megerősítse a közpénzekkel való tisztességes és ellenőrizhető gazdálkodás követelményét azáltal, hogy szigorúbb követelményeket támaszt a szerződések teljesítésének

szakaszában, egyúttal erősítve a gazdasági szereplők felelősségét az általuk vállalt szerződéses kötelezettségek teljesítéséért. A szerződés teljesítése során elkövetett jogsértések ilyen módon történő szankcionálása várhatóan kellő visszatartó erőt jelent ahhoz, hogy a szerződések teljesítésére a Kbt-ben előírt rendelkezések betartásával kerüljön sor.

A Közbeszerzési Hatóság a Kbt. 187. §-a (2) bekezdésének ac) pontjában megfogalmazott feladatát teljesítve naprakészen vezeti és a honlapján közzéteszi a jogsértés súlyosságának mérlegelése nélkül minden olyan döntőbizottsági, vagy annak felülvizsgálata esetén jogerős bírósági határozat számát és a határozathozatal napját, amely megalapozhatja a 62. § (1) bekezdés q) pontja szerinti kizárást. A Közbeszerzési Hatóság felhívja a jogalkalmazók figyelmét, hogy a nyilvántartás tájékoztató jellegű és az abban foglalt döntőbizottsági határozatok teljeskörű ismerete szükséges a jogsértés súlyosságának megítéléséhez, illetve ez alapján a kizáró ok fennállásának megállapításához.

(Lásd még a Közbeszerzési Hatóság Útmutatóját)⁷

II.2.2. Kizáró okok, melyek uniós eljárásrendben kötelezőek

A Kbt. 62. §-ában felsorolt kizáró okok mindegyikét kötelező alkalmazni uniós eljárásrendben. A fentiekben kívül ezek a következők:

Az eljárásban nem lehet ajánlattevő, részvételre jelentkező, alvállalkozó, és nem vehet részt alkalmasság igazolásában olyan gazdasági szereplő, aki

- a) az alábbi bűncselekmények valamelyikét elkövette, és a bűncselekmény elkövetése az elmúlt öt évben jogerős bírósági ítéletben megállapítást nyert, amíg a büntetett előélethez fűződő hátrányok alól nem mentesült:
  - aa) a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1978. évi IV. törvény), illetve a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) szerinti bünszervezetben részvétel, ideértve a bűncselekmény bünszervezetben történő elkövetését is;
  - ab) az 1978. évi IV. törvény szerinti vesztegetés, befolyással üzérkedés, befolyás vásárlása, vesztegetés nemzetközi kapcsolatokban, befolyás vásárlása nemzetközi kapcsolatokban, hűtlen kezelés, hanyag kezelés, illetve a Btk. XXVII. fejezetében meghatározott korrupciós bűncselekmények, valamint a Btk. szerinti hűtlen kezelés vagy hanyag kezelés;
  - ac) az 1978. évi IV. törvény szerinti költségvetési csalás, európai közösségek pénzügyi érdekeinek megsértése, illetve a Btk. szerinti költségvetési csalás;
  - ad) az 1978. évi IV. törvény, illetve a Btk. szerinti terrorcselekmény, valamint ehhez kapcsolódó felbujtás, bűnszegély vagy kísérlet;
  - ae) az 1978. évi IV. törvény, illetve a Btk. szerinti pénzmosás, valamint a Btk. Szerinti terrorizmus finanszírozása;
  - af) az 1978. évi IV. törvény, illetve a Btk. szerinti emberkereskedelem, valamint a Btk. Szerinti kényszermunka;
  - ag) az 1978. évi IV. törvény, illetve a Btk. szerinti versenyt korlátozó megállapodás közbeszerzési és koncessziós eljárásban;
  - ah) a gazdasági szereplő személyes joga szerinti, az a)-g) pontokban felsoroltakhoz hasonló bűncselekmény;

Ezek a kizáró okok kizárólag természetes személyre értelmezhetőek, tehát csak egyéni vállalkozó ajánlattevő esetében van relevanciájuk.

⁷ URL: <http://www.kozbeszerzes.hu/kozbeszerzes-z/magyar-jogi-hatter/kozbeszerzesi-hatosag-utmutatoi/kozbeszerzesek-tanacsanak-utmutatoja-kbt-62-1-bekezdés-q-pontja-szerinti-jogsertes-sulyossaganak-megitelesehez-kapcsolodo-szemponthokrol> (utolsó letöltés: 2018.07.19.)

- b) egy évnél régebben lejárt adó-, vámfizetési vagy társadalombiztosítási járulékfizetési kötelezettségének nem tett eleget, kivéve, ha tartozását és az esetleges kamatot és bírságot az ajánlat vagy részvételi jelentkezés benyújtásának időpontjáig megfizette vagy ezek megfizetésére halasztást kapott;

Nem szükséges tehát, hogy az ajánlattevő „nullás adóigazolással” rendelkezzen vagy köztartozásmentes legyen. Lehet adótartozása, de az nem lehet egy évnél régebben lejárt, vagy ha igen, akkor az ajánlattétel időpontjáig azt megfizette vagy arra halasztást kapott. Természetesen ezek tényét igazolni kell tudni.

- c) végelszámolás alatt áll, vonatkozásában csődeljárás elrendeléséről szóló bírósági végzést közzétettek, az ellene indított felszámolási eljárást jogerősen elrendelték, vagy ha a gazdasági szereplő személyes joga szerinti hasonló eljárás van folyamatban, vagy aki személyes joga szerint hasonló helyzetben van;

Nem zárja ki az ajánlattevőt a közbeszerzésekből a fent felsorolt eljárások elrendelése, amíg az arról szóló döntés nem jogerős. Ennek oka az, hogy felszámolási eljárást bárki kezdeményezhet, akár az arra vonatkozó jogalap fennállása nélkül, illetve ilyen eljárás kezdeményezése esetén az ajánlattevőnek lehetősége van a hitelezőivel megállapodni. Csak akkor vezet a felszámolás a közbeszerzési eljárásokból való kizáráshoz, ha a megállapodás nem jön létre, és a felszámolást/végelszámolást jogerősen elrendelik.

- d) tevékenységét felfüggesztette vagy akinek tevékenységét felfüggesztették;

Az ajánlatkérő maga is felfüggesztheti tevékenységét, vagy ha valamely hatóság engedélyétől vagy hozzájárulásától függ a működése, akkor ez a hatóság is jogosult az ajánlattevő tevékenységét felfüggeszteni. Amennyiben az adóhatóság a gazdálkodó szervezet adószámát felfüggeszti, az lényegében ilyen felfüggesztésnek minősül, a gazdasági szereplő nem tud közbeszerzésen indulni.

- e) gazdasági, illetve szakmai tevékenységével kapcsolatban bűncselekmény elkövetése az elmúlt három éven belül jogerős bírósági ítéletben megállapítást nyert;

Az a) pontban felsoroltakhoz hasonlóan csak természetes személyre értelmezhető kizáró ok, ezért csak egyéni vállalkozó esetében van relevanciája.

- f) tevékenységét a jogi személlyel szemben alkalmazható büntetőjogi intézkedésekről szóló 2001. évi CIV. törvény 5. § (2) bekezdés b) pontja alapján vagy az adott közbeszerzési eljárásban releváns módon c) vagy g) pontja alapján a bíróság jogerős ítéletében korlátozta, az eltiltás ideje alatt, vagy ha az ajánlattevő tevékenységét más bíróság hasonló okból és módon jogerősen korlátozta;

- l) harmadik országbeli állampolgár Magyarországon engedélyhez kötött foglalkoztatása esetén a munkaügyi hatóság által a munkaügyi ellenőrzésről szóló 1996. évi LXXV. törvény 7/A. §-a alapján két évnél nem régebben véglegessé vált közigazgatási – vagy annak megtámadására irányuló közigazgatási per esetén jogerős bírósági – határozatban megállapított és a központi költségvetésbe történő befizetésre kötelezéssel vagy az idegenrendészeti hatóság által a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvény szerinti közrendvédelmi bírsággal sújtott jogszabálysértést követett el;

Jelenleg 4 féle nyilvántartás elérhető az alábbi hivatkozásokon:

- <http://www.nav.gov.hu/nav/adatbazisok/benemjelentett>
- <http://nyilvantartas.ommf.gov.hu/srcvw.php?csop=5>
- <http://regisztracio.kivreg.hu/web/index.php?frame=Search>
- <http://www.kozrend.hu/>

- n) a Tpv. 11. §-a, vagy az EUMSZ 101. cikke szerinti – három évnél nem régebben meghozott – jogerős véglegessé vált és végrehajtható versenyfelüyeleti határozatban, vagy a versenyfelüyeleti határozat bírósági felülvizsgálata megtámadására irányuló közigazgatási per esetén, a bíróság jogerős véglegessé vált és végrehajtható határozatában megállapított és bírsággal sújtott jogszabálysértést követett el; vagy ha az ajánlattevő ilyen jogszabálysértését

más versenyhatóság végleges döntésében vagy bíróság jogerősen – három évnél nem régebben – jogerősen megállapította és egyúttal bírságot szabott ki;

- o) esetében az ajánlatkérő bizonyítani tudja, hogy az adott közbeszerzési eljárásban az ajánlattevő a Tpvt. 11. §-a, vagy az EUMSZ 101. cikkébe ütköző jogsértést követett el, kivéve, ha a gazdasági szereplő az ajánlat, tárgyalásos eljárásban és versenypárbeszédben végleges ajánlat benyújtását megelőzően a Gazdasági Versenyhivatal számára a Tpvt. 11. §-ába vagy az EUMSZ 101. cikkébe ütköző magatartást feltárja és a Tpvt. 78/A. § (2) bekezdésében foglalt, a bírság mellőzésére vonatkozó feltételek fennállását a Gazdasági Versenyhivatal a Tpvt. 78/C. § (2) bekezdése szerinti végzésében megállapította;

Az n) és o) pontok szerinti kizáró okokra vonatkozóan a Gazdasági Versenyhivatal közzétett döntéseit, illetve az ezt felülvizsgáló bírósági döntések tekintetében a jogsértés megtörténtét az ajánlatkérő a GVH honlapján található, döntéseket tartalmazó adatbázisokból ellenőrzi.

- p) a közbeszerzési vagy koncessziós beszerzési eljárás eredményeként kötött szerződésben részére biztosított előleget nem a szerződésnek megfelelően használta fel, és ezt három évnél nem régebben meghozott, jogerős bírósági, véglegessé vált közigazgatási vagy annak felülvizsgálata megtámadására irányuló közigazgatási per esetén jogerős bírósági határozat megállapította.

A Kbt. 62. § (2) bekezdése értelmében a gazdasági szereplő akkor sem lehet ajánlattevő, részvételre jelentkező, alvállalkozó, és nem vehet részt alkalmasság igazolásában, amennyiben:

- a) vezető tisztségviselője vagy felügyelőbizottságának tagja, cégvezetője vagy gazdasági társaság esetén annak egyedüli tagja, vagy személyes joga szerinti hasonló ügyvezető vagy felügyelő szervének tagja, illetve személyes joga szerint az előbbieknak megfelelő döntéshozatali jogkörrel rendelkező személy olyan személy, akivel szemben az (1) bekezdés a) pontjában meghatározott bűncselekmény miatt az elmúlt öt évben jogerős ítéletet hoztak és a büntetett előlethez fűződő hátrányok alól nem mentesült, vagy
- b) az (1) bekezdés a) pontjában meghatározott bűncselekmény miatt a jogerős ítéletet az elmúlt öt évben – vagy ha ez rövidebb az adott bűncselekmény kapcsán az elítélt büntetett előlethez fűződő hátrányok alóli mentesüléséhez szükséges időn belül – olyan személlyel szemben hozták, aki a bűncselekmény elkövetésekor a gazdasági szereplő vezető tisztségviselője vagy felügyelőbizottságának tagja, cégvezetője vagy gazdasági társaság esetén annak egyedüli tagja, vagy személyes joga szerinti hasonló ügyvezető vagy felügyelő szervének tagja, illetve az előbbieknak megfelelő döntéshozatali jogkörrel rendelkező személy volt.

Noha a fentiekben ismertetett a kizáró okok csak uniós eljárásrendben kötelezőek, nemzeti eljárásrendben szabadon dönthet úgy az ajánlatkérő, hogy ezen kizáró okokat is alkalmazza a kötelezők mellett.

II.2.3. *Fakultatív kizáró okok*

A fakultatív kizáró okok közül az ajánlatkérő szabadon válogathat (63.§) bármely eljárásrendben. Azaz csak akkor nem tudunk a közbeszerzési eljárásban indulni, ha az ajánlatkérő saját diszkrecionális jogkörével élve úgy döntött, hogy ezeket a kizáró okokat is érvényesíteni kívánja. Erről az eljárást megindító felhívásban tájékozódhatunk (III.1.1. pont).

Az ajánlatkérő az eljárást megindító felhívásban tehát előírhatja, hogy az eljárásban nem lehet ajánlattevő, részvételre jelentkező, alvállalkozó, illetve nem vehet részt alkalmasság igazolásában olyan gazdasági szereplő, aki

- a) a Kbt. 73. § (4) bekezdésében említett környezetvédelmi, szociális és munkajogi követelményeket súlyosan megszegte, és ezt három évnél nem régebben meghozott, jogerős bírósági, véglegessé vált közigazgatási vagy annak közigazgatási perben való megtámadása esetén jogerős bírósági határozat megállapította;

- b) három évnél nem régebben hozott jogerős bírósági, véglegessé vált közigazgatási vagy annak közigazgatási perben való megtámadása esetén jogerős bírósági határozat megállapította, hogy jogszabályban meghatározott szakmai kötelezettségét – a c) pontban meghatározott eset kivételével – súlyosan megszegte vagy külön jogszabályban meghatározott szakmai szervezet etikai eljárása által megállapított, súlyos, szakmai etikai szabályokba ütköző cselekedetet követett el;
- c) korábbi közbeszerzési vagy koncessziós beszerzési eljárás alapján vállalt szerződéses kötelezettségét az elmúlt három évben súlyosan megszegte és ez az említett korábbi szerződés felmondásához vagy elálláshoz, kártérítés követeléséhez vagy a szerződés alapján alkalmazható egyéb szankció érvényesítéséhez vezetett, vagy ha a nyertes ajánlattevőként szerződő fél olyan magatartása, amelyért felelős részben vagy egészben a szerződés lehetetlenülését okozta;

d) korábbi közbeszerzési vagy koncessziós beszerzési eljárás eredményeként kötött szerződéssel kapcsolatban az alvállalkozója felé jogerős bírósági ítéletben három éven belül megállapított szerződésszegést követett el, amelynek során az alvállalkozó felé fennálló vég- vagy részszámlából fakadó fizetési kötelezettségét 10%-ot meghaladó részben nem teljesítette annak ellenére, hogy az ajánlatkérőként szerződést kötő fél a részére határidőben fizetett.

Az a)-d) pontok szerinti időtartamot mindig a kizáró ok fenn nem állásának ellenőrzése időpontjától kell számítani. Ezért teljes mértékben az lenne az átlátható eljárás, ha az ajánlatkérő minden eljárásban előre közölné, hogy milyen időpontban fogja a kizáró okokat ellenőrizni, hogy valamilyen ajánlattevő előre meg tudja ítélni, hogy a kizáró okok hatálya alá tartozik-e, ellenkező esetben ez esetleg visszaélésekre is lehetőséget adhat.

II.2.4. Öntisztázás

Az öntisztázás jogintézményét német és osztrák minta alapján a közbeszerzésről és a 2004/18/EU irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló Európai Parlament és a Tanács 2014/24/EU irányelve (a továbbiakban: 2014/24-es irányelv) tette kötelezővé a tagállamok körében.

A 2014/24-es irányelv 57. cikkének (6) bekezdése szerint a gazdasági szereplő bizonyítékkal szolgálhat a tekintetben, hogy a releváns kizárási okok ellenére az általa tett intézkedések kellőképpen igazolják a megbízhatóságát. Amennyiben ez a bizonyíték kielégítőnek minősül, a gazdasági szereplőt nem lehet kizárni a közbeszerzési eljárásból.

A leírtak alapján érdemes megemlíteni, hogy a 2014/24-es irányelv és a hatályos Kbt. alapján is megállapítható, hogy az öntisztázás nem érinti a kizáró ok fennállását, csupán azt jelenti, hogy a kizáró ok fennállásának ellenére indulhat a gazdasági szereplő közbeszerzési eljárásokban, azonban tekintettel arra, hogy a jogalkotó Magyarországon a Közbeszerzési Hatóság és nem az ajánlatkérő hatáskörébe utalta a megbízhatóság iránti kérelmek elbírálását, így a Hatóság általánosan és nem az érintett közbeszerzési eljárással összefüggésben mondhatja ki a kérelmező megbízhatóságát, ugyanakkor ha a kizáró okhoz (az alapjául szolgáló jogsértéshez, illetve annak megállapításához) más jogkövetkezmény társul, az alól az öntisztázás nem fog mentesíteni.

A 2014/24-es irányelv 57. cikke már tartalmazza a Kbt.-be is átvett 3 konjunktív feltételt (reparáció, együttműködés, prevenció), melyeknek minden esetben teljesülniük kell a megbízhatóság megállapításához. Továbbá a 2014/24-es irányelv kimondja, hogy a gazdasági szereplő által hozott intézkedéseket a büncselekmény vagy kötelességszegés súlyosságának és sajátos körülményeinek figyelembevételével kell értékelni, illetve azt, hogyha az intézkedések nem minősülnek megfelelőnek, akkor a gazdasági szereplő részére indokolást kell adni a döntésről. Az indokolási kötelezettség és a mérlegelési jogkör szintén átvételre került a Kbt.-be és a Hatóság minden esetben az említett szempontok figyelembevételével hozza meg döntését.

Eljárásjogi vizsgálat

A Kbt. 188. § (1) bekezdése szerint bármely gazdasági szereplő, akivel szemben a 62. § (1) bekezdés b) és f) pontjában említett kizáró okok kivételével bármely egyéb kizáró ok fennáll, kérelmet nyújthat be a Hatósághoz annak megállapítása érdekében, hogy az általa hozott intézkedések a kizáró okok fennállásának ellenére kellőképpen igazolják a megbízhatóságát. A megtett intézkedésekkel kapcsolatos bizonyítékokat a kérelemmel együtt kell benyújtani a Közbeszerzési Hatóság részére.

- A Hatóság a megbízhatóság megállapítása iránti kérelem elbírálása során először eljárásjogi vizsgálatot végez, amely alapján azt a kérdést kell eldönteni, hogy jogosult-e az öntisztázás igénybevételére a kérelmező. A leírtak alapján a vizsgálat folyamán két kérdést kell tisztázni:
  - fennáll-e a kizáró ok a kérelmezővel szemben,
- illetve nem zárja-e ki a törvény az öntisztázás lehetőségét.

1. A kizáró ok fennállása tekintetében elsődleges jelentősége van annak, hogy (ha van ilyen) a kizáró ok alapjául szolgáló határozat, illetve, ha sor került felülvizsgálatra, akkor a felülvizsgálati eljárás eredményeként meghozott ítélet mikor emelkedett jogerőre.

Amennyiben a kizáró ok alapjául szolgáló határozat felülvizsgálatára kerül sor a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) alapján, akkor a kizáró ok a Hatóság álláspontja szerint a kihirdetés napján áll be. Ugyanis a Pp. 228. § (1) bekezdése szerint az a határozat, amely fellebbezéssel nem támadható meg, kihirdetésével (218. §) emelkedik jogerőre; azok a határidők azonban, amelyeket a határozat jogerőre emelkedésétől kell számítani, a határozatnak a fellebbezés közlésétől (219. §) kezdődnek. A Hatóság álláspontja szerint attól függetlenül, hogy a Pp. szerinti határidőket a határozat közlésétől kell számítani, a kizáró ok a jogerőre emelkedés, azaz a kihirdetés napján beáll.

2. Miután megállapításra került, hogy a kérelmező kizáró ok hatálya alatt áll, a Hatóság megvizsgálja, hogy maga a törvény nem zárja-e ki az öntisztázás lehetőségét. A Kbt. 64. §-a alapján nincs lehetőség öntisztázásra a Kbt. 62. § (1) bekezdés b) és f) pontjában említett kizáró okok esetében.

Emlékeztetőül: a Kbt. 62. § (1) bekezdés b) és f) pontja szerint az eljárásban nem lehet ajánlattevő, részvételre jelentkező, alvállalkozó, és nem vehet részt alkalmasság igazolásában olyan gazdasági szereplő, aki egy évnél régebben lejárt adó-, vámfizetési vagy társadalombiztosítási járulékfizetési kötelezettségének nem tett eleget, kivéve, ha tartozását és az esetleges kamatot és bírságot az ajánlat vagy részvételi jelentkezés benyújtásának időpontjáig megfizette vagy ezek megfizetésére halasztást kapott; illetve akinek tevékenységét a jogi személlyel szemben alkalmazható büntetőjogi intézkedésekről szóló 2001. évi CIV. törvény 5. § (2) bekezdés b) pontja alapján vagy az adott közbeszerzési eljárásban releváns módon c) vagy g) pontja alapján a bíróság jogerős ítéletében korlátozta, az eltiltás ideje alatt, vagy ha az ajánlattevő tevékenységét más bíróság hasonló okból és módon jogerősen korlátozta.

Érdemi vizsgálat

- Amennyiben az eljárásjogi vizsgálat után a Hatóság megállapította a kérelmező ügyfélképességét, sor kerül az érdemi vizsgálatra. A Kbt. 188. § (2) bekezdése szerint a kizáró ok hatálya alá tartozó gazdasági szereplő a megbízhatóságának bizonyítása érdekében köteles igazolni, hogy
- a bűncselekménnyel, köteleességszegéssel vagy egyéb jogsértéssel okozott kárt – a károsult által elfogadott mértékben – megtérítette vagy arra meghatározott határidővel kötelezettséget vállalt (reparáció);
- az illetékes hatóságokkal aktívan együttműködve átfogóan tisztázta az ügy tényállását és körülményeit (aktív együttműködés); és

- olyan technikai, szervezeti és személyi intézkedést hozott, amely alkalmas a további bűncselekmény, kötelességszegés, illetve egyéb jogsértés megelőzésére.

A három nevesített feltételnek konjunktív módon fenn kell állnia, vagyis mindhárom feltétel teljesítése esetén állapíthatja csak meg a Hatóság a megbízhatóságot a kérelmező tekintetében.

Reparáció

- A Hatóság a kár fogalmát funkcionálisan értelmezi, vagyis a reparáció követelményéből adódóan a jogsértéssel okozott joghátrány kompenzációját vizsgálja. Ez azt is jelenti, hogy a kár bekövetkezésének nem feltétele annak bírósági ítéletben való megállapítása. Eljárása során a Hatóság megvizsgálja a kizáró ok alapjául szolgáló ügyben született esetleges hatósági határozatokat, jegyzőkönyveket, illetve minden egyéb rendelkezésre álló dokumentum megállapításait. Először megállapítja a Hatóság, hogy történt-e károkozás, valamint azt, hogy megállapítható-e a károsultak köre, tehát az alábbi eseteket kell elkülöníteni egymástól a reparáció vizsgálata folyamán:
  - amikor nem állapítható meg károkozás,
    - » amikor megállapítható károkozás és
    - » a károkozással összefüggésben megállapítható a károsultak köre is, VAGY
 nem lehet pontosan meghatározni a károsultak körét.

1. Amennyiben nyilvánvalóan nem történt károkozás, a Hatóság a Kbt. 188. § (2) bekezdés a) pontjának igazolásához elfogadja a kérelmező nyilatkozatát erre vonatkozólag, amennyiben kérelmező nyilatkozatával ellentétes információ, illetve dokumentum nem jutott a Hatóság tudomására.

2. Abban az esetben, ha a Hatóság arra a megállapításra jut, hogy történt károkozás, az érdemi vizsgálat következő lépése annak megállapítása, hogy azonosítható-e a károsult.

Amennyiben azonosítható a károsult, a Hatóság megvizsgálja a Kbt. 188. § (2) bekezdés a) pontjának mindkét fordulatát, vagyis, hogy megtörtént-e a reparáció vagy a kérelmező a károsult által elfogadott mértékben, meghatározott határidővel kötelezettséget vállalt-e erre. A leírtak igazolására megfelelő lehet a károsult nyilatkozata, melyben elismeri, hogy a kérelmezővel szemben nem áll fenn további követelése a károkozással összefüggésben. Ha a kizáró ok a korábbi szerződésszegésen alapul, a károsult által kötbér érvényesítése esetén a kár megtérítését igazolhatja a kötbér megfizetése, azonban tekintettel arra, hogy a Ptk. 6:187. § (3) bekezdése szerint a jogosult a kötbér mellett érvényesítheti kötbért meghaladó kárát, továbbra is igazolni kell, hogy a kötbér megfizetett összegén felül a károsultnak nincs követelése a károkozóval szemben.

Előfordulhat, hogy a károsult személye nem azonosítható, azonban a Hatóság rendelkezésére álló adatok alapján történt károkozás. A Hatóság a Kbt. 188. § (2) bekezdés a) pontjának való megfelelés körében azt vizsgálja, hogy a kérelmező milyen intézkedéseket hozott a későbbiek során hozzá beérkező károsulti igények kompenzációja tekintetében.

Aktív együttműködés

A Hatóság az illetékes hatóság fogalmát szintén funkcionálisan (az adott kizáró ok tényállásához kapcsolódóan) értelmezi, eszerint lehet az illetékes hatóság egy tényleges hatóság (például a Kbt. 62. § (1) bekezdés n) pontja szerinti kizáró ok esetében a Gazdasági Versenyhivatal, a Kbt. 63. § (1) bekezdés a) pontja szerinti kizáró ok esetében a munkavédelmi felügyeletet ellátó kormányhivatal stb.) vagy akár a kérelmező korábbi szerződéses partnere, illetve a bírósági gyakorlat alapján maga az ajánlatkérő is.

Az együttműködésnek a tényállás tisztázására kell irányulnia, ebből következően az a tény, hogy a kérelmező a kizáró ok alapjául szolgáló eljárás során vitatja korábbi magatartásának jogi minősíté-

sét, akár előzetes vitarendezési vagy jogorvoslati eljárás keretében, még nem zárja ki, hogy megállapítható legyen az együttműködés.

Az együttműködés mértéke tekintetében a Hatóság mindig a Kbt. 188. § (3) bekezdése alapján jár el, vagyis figyelembe veszi a jogsértés súlyosságát és egyéb körülményeit. A Hatóság álláspontja szerint a jogsértőre kiszabott bírság megfizetése önmagában nem elegendő a Kbt. 188. § (2) bekezdés b) pontjának teljesítéséhez, tekintettel arra, hogy a bírság pusztán a jogsértés jogkövetkezménye, azonban az öntisztázás feltétele az ügy tényállásának és körülményeinek átfogó tisztázása, amely szükségszerűen megelőzi a jogkövetkezmény alkalmazását. Általában is megállapítható, hogy a törvényi kötelezettség pusztán teljesítése semmiképp sem tekinthető aktív együttműködésnek, ilyenkor a kérelmezőnek a törvényi kötelezettségén túlmutató magatartást kell igazolnia.

A kizáró okot megalapozó határozat, ezzel összefüggésben született jegyzőkönyv, illetve egyéb okirati megállapítások mindig jó kiindulópontot jelentenek. A kérelmezőnek érdemes áttekinteni, hogy a kizáró okot megállapító határozat mérlegelési szempontjai között például szerepel-e az együttműködő magatartás megállapítása (sokszor ez csak az ágazati jogszabályok vizsgálata után állapítható meg). Ebben az esetben azonban már szerepe lehet egy adott jogkövetkezmény (például bírság) meghatározása körében figyelembe vett, az együttműködés mértékéhez igazodó szorzószám, súlyszám alkalmazásának is. Ilyenkor ugyanis nem pusztán a jogkövetkezményként kiszabott bírság megfizetésének kérdéséről van szó, hanem arról, hogy a bírság kiszabása körében miként került figyelembe vételre a jogsértést elkövető együttműködő magatartása. Ennélfogva például egy, a bírság kiszabása körében a jogsértő együttműködő magatartására tekintettel alkalmazott alacsonyabb szorzószám az együttműködés alátámasztását igazoló lehetséges szempontként értékelhető a megbízhatóság megállapítására irányuló eljárásban.

Az együttműködés irányába mutathat az is, ha a kérelmező által csatolt dokumentumok alapján megállapítható, hogy a kérelmező a jogsértő állapotot azonnal megszüntette és a terhére rótt cselekmény elkövetését nem vitatta.

Az aktív együttműködés tényét igazolhatja az is, ha a kérelmező olyan adatokat bocsátott az illetékes hatóság rendelkezésére, melyekre törvényi kötelezettsége nem állt fenn vagy az illetékes hatóság nyilatkozata, melyben elismeri, hogy a kérelmező az eljárás során együttműködő magatartást tanúsított.

Az aktív együttműködés megállapítása során nem elvárás a kérelmezővel szemben a teljes önvád. Például kartell (Kbt. 62. § (1) bekezdés n) pontja) esetén nem elvárható a kérelmezővel szemben az engedékenységi kérelem vagy az egyezségi nyilatkozat benyújtása, de természetesen ez megalapozhatja az aktív együttműködés megállapítását.

Preventív intézkedések

A jövőbeni jogsértések megelőzésére alkalmas intézkedések vizsgálata során a legfontosabb kérdés, hogy az intézkedések meghozatalára valóban az érintett kizáró okkal összefüggésben került-e sor. Nyilvánvaló, hogy olyan intézkedés nem lehet alkalmas a jogsértés ismételt elkövetésének megelőzésére, melyet a kizáró ok bekövetkezése előtt hoztak meg. Tekintettel azonban arra, hogy sok esetben a kizáró ok beállta és a jogsértés bekövetkezése elválik egymástól, a Hatóság elfogadja a Kbt. 188. § (2) bekezdés c) pontja teljesítéseként olyan intézkedések igazolását is, melyek ugyan a kizáró ok bekövetkezése (például a jogsértés jogerős megállapítása) előtt, azonban a jogsértés elkövetését követően kerültek meghozatalra, amennyiben a kérelmező be tudja bizonyítani, hogy az intézkedések a jövőben is alkalmasak a prevencióra. Ilyenek lehetnek a folyamatosan biztosított intézkedések, mint a rendszeres időközönként való oktatások szervezése.

- A Kbt. 188. § (2) bekezdés c) pontja alapján a preventív intézkedéseknek három csoportja van:
- személyi intézkedések;
- szervezeti intézkedések; és
- technikai intézkedések.

1. Személyi intézkedés lehet a legszigorúbb esetben a felelős munkavállaló munkaviszonyának megszüntetése, figyelmeztetés, fegyelmi eljárás lefolytatása. Kevésbé súlyos esetben elegendő lehet a munkavállaló munkakörének átalakítása vagy akár a tulajdonosi jogok korlátozása.[9]

2. Szervezeti intézkedésként értékelhető például a kérelmező vállalat struktúrájának átalakítása, több szintű döntéshozatal kialakítása, ellenőrző pontok, osztott hatáskörök kialakítása, belső ellenőrzés.

Hivatkozhat továbbá a kérelmező compliance szervezeti egységek létrehozatalára, külső szakértői auditok szervezésére. Alkalmas lehet továbbá a jogsértés megelőzésére bejelentő-védelmi rendszerek kialakítása, ilyenkor ugyanakkor elvárható, hogy a kérelmező biztosítsa a közérdekű bejelentő számára a diszkrimináció mentes eljárást, nem elvárás azonban, hogy külön motiválja munkavállalóit a bejelentések megtételére.

Az egyik leggyakoribb preventív intézkedés, amire a kérelmezők hivatkoznak, az előadások, képzések tartása. Ilyen esetben a Hatóság mindig vizsgálja a képzések tematikáját, hogy azok mennyiben kapcsolódnak a kizáró okhoz és így alkalmasak-e a további jogsértés megelőzésére, továbbá a Hatóság vizsgálja a képzések megcélzott személyi körét is, vagyis, hogy a képzésen részt vevő személyeknek van-e ráhatásuk a jogsértéssel összefüggő cselekményekre.

Továbbá alkalmas lehet a jogsértés megelőzésére belső szabályzatok (például: versenyjogi kódex, etikai szabályzatok stb.) létrehozása.

3. Technikai intézkedés lehet minőségbiztosítási (ISO) rendszerek létrehozása,[11] ellenőrzött naprakész adatbázisok vezetése, munkavédelmi eszközök biztosítása, illetve a szerződő partnerek kiválasztási rendszerének és a kiválasztás követelményeinek meghatározása.

A preventív intézkedések értékelése során a felsorolt pontok mindegyike esetén vizsgálat és mérlegelés tárgyát képezi az intézkedések hatékonysága, vagyis nem elegendő önmagában egy megtett intézkedést igazolni, be kell tudni mutatni a kérelmezőnek azt is, hogy az adott intézkedés milyen módon alkalmas az esetleges további jogsértések megelőzésére.

Határidők, hiánypótlás

A Kbt. 188. § (4) bekezdése alapján a Hatóságnak 15 munkanapos ügyintézési határidő áll rendelkezésére, ami indokolt esetben, legfeljebb egy alkalommal 15 munkanappal meghosszabbítható.

Az ügyintézési határidőbe nem számít be a hiánypótlásra, illetve tényállás tisztázásához szükséges adatok közlésére irányuló felhívástól az annak teljesítéséig terjedő idő.

A Kbt. 188. § (4) bekezdése szerint a Hatósága kérelmet benyújtó gazdasági szereplőt megfelelő határidő megjelölésével további nyilatkozattételre, bizonyíték, dokumentum csatolására hívhatja fel.

Továbbá, ha a tényállás tisztázásához szükséges, a Hatóság megkereshet az ügyben érintett bármilyen szervezetet. A Kbt. 187. § (3) bekezdése szerint a Hatóság elnöke, illetve a közbeszerzési biztos megkeresésére a közbeszerzéssel kapcsolatos ügyben minden szervezet – ideértve a szakmai kamarákat és az érdekképviselői szerveket is – köteles tíz napon belül tájékoztatást adni.

A Kbt. 188. § (4) szerint, ha a kérelmet a Hatóság – vagy bírósági felülvizsgálata esetén a bíróság – határozatában elutasítja, az adott kizáró ok alatt álló gazdasági szereplő akkor nyújthat be ismételt kérelmet az azonos okból fennálló kizáró okkal kapcsolatban, ha a megbízhatóságát az előző kérelmének elutasítását követő intézkedéssel kívánja bizonyítani.

Jogorvoslat

A Kbt. 188. § (5) bekezdése szerint a kérelmező a csak a kérelmét elutasító határozat felülvizsgálatát kérheti a bíróságtól a határozat kézhezvételétől számított tizenöt napon belül.

A kérelemről a közigazgatási és munkaügyi bíróság nemperes eljárásban, a kérelem benyújtásától számított hatvan napon belül határoz, a Hatóság határozatát megváltoztathatja.

A bíróság végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye.

Ha a Közbeszerzési Hatóság véglegessé vált (vagy annak megtámadása esetén a bíróság jogerős) határozata kimondja az adott kizáró ok hatálya alatt álló gazdasági szereplő megbízhatóságát, az ajánlatkérő mérlegelés nélkül köteles azt elfogadni. A véglegesé vált (vagy jogerős) határozatot a gazdasági szereplő az egységes európai közbeszerzési dokumentummal egyidejűleg köteles benyújtani.

II.3. Alkalmasság a szerződés teljesítésére

A közbeszerzési eljárásban résztvevők közös érdeke, hogy az ajánlatkérő az eljárást lezáró szerződést annak teljesítésére mindenben alkalmas ajánlattevővel kösse meg. Erre tekintettel az ajánlatkérő alkalmassági követelményeket határozhat meg az alábbiakra vonatkozóan:

- a) gazdasági és pénzügyi helyzetre;
- b) műszaki és szakmai alkalmasságra;
- c) ha a szerződés teljesítéséhez szükséges, a gazdasági szereplő letelepedése szerinti ország nyilvántartásában való szereplésre, vagy a letelepedés szerinti országban előírt engedéllyel, jogosítvánnyal vagy szervezeti, kamarai tagsággal való rendelkezésre.

Az egyes alkalmassági követelmények más-más szempontból igazolják az ajánlattevő alkalmasságát. A pénzügyi alkalmassági követelmény esetén a nyertes ajánlattevő pénzügyi gazdasági alkalmassága kerül igazolásra, mely élesen elválik a szakmai alkalmasságtól (ld. még [D.26/16/2018.](#) számú határozat)

Az alkalmassági követelményeket az eljárást megindító felhívásban pontosan meg kell jelölni. Az alkalmassági követelményeknek való megfelelés igazolására benyújtandó dokumentumokat az eljárást megindító felhívásban, vagy – a felhívásban a benyújtandó dokumentumok típusának rövid megjelölése mellett – az egyéb közbeszerzési dokumentumokban kell pontosan meghatározni.

Ha az ajánlatkérő nem kíván gazdasági-pénzügyi alkalmassági feltételt előírni, úgy az ilyen alkalmassági feltétel meghatározásától eltekinthet. Nem szabad azonban megfélekednünk a felelős gazdálkodás elvéről, melynek tükrében a közbeszerzéseket ellenőrző szervezetek a pénzügyi alkalmassági feltételek előírását megkövetelhetik.

A műszaki és szakmai alkalmasságra vonatkozó alkalmassági feltétel előírásától csak különösen indokolt esetben lehet eltekinteni, ha a beszerzés egyedi jellemzői alapján a teljesítés megfelelősége szempontjából ilyen alkalmassági feltétel előírása nem szükséges. Az indokolást a közbeszerzési dokumentumokban kell megadni. Nem szükséges külön indokolás, ha a hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás jogalapja szerint csak meghatározott gazdasági szereplő hívható fel ajánlattételre.

Az alkalmassági feltételek meghatározásakor a következőkre kell figyelemmel lenni:

- pontosan határozza meg, hogy milyen körülmények megléte esetén alkalmas vagy milyen körülmények hiányában alkalmatlan a szerződés teljesítésére a gazdasági szereplő. Az ajánlatkérő pozitív módon (Alkalmas a részvételre jelentkező/ajánlattevő, ha...) vagy negatív meghatározással (Alkalmatlan a részvételre jelentkező/ajánlattevő, ha...) is előírhatja az alkalmassági feltételt.
- az ajánlatkérőnek az alkalmassági követelmények meghatározását – az esélyegyenlőségre, az egyenlő elbánásra és a verseny tisztaságára vonatkozó alapelvek figyelembevételével – a közbeszerzés tárgyára kell korlátoznia. Az alkalmasság körében így például csak olyan referenciák követelhetők meg, amelyek az adott közbeszerzés tárgyához kapcsolódó tapasztalatot igazolnak, vagy csak olyan felszereltség írható elő, ami az adott közbeszerzés teljesítéséhez szükséges.

E körben hivatkozni szükséges azonban a Közbeszerzési Döntőbizottság joggyakorlatára (ld. például [D.26/16/2018.](#) határozatban is).

A következőket döntőbizottsági és bírósági joggyakorlat szerint ugyanis amennyiben a kérelmező tételes jogszabályi rendelkezések megsértésére hivatkozik és többlételemes elemet nem ad elő, akkor az alapelvek megsértésének külön vizsgálata nem lehetséges. A közbeszerzési eljárás alapelveinek érvényesülését elsősorban az egyes tételes jogi rendelkezések biztosítják. Az alapelvi sérelem vizsgálatakor tehát nem lehet megkerülni a konkrét eljárásra irányuló speciális rendelkezéseket. Az alapelvek önmagukban csak akkor válhatnak a jogszerű eljárás fokmérőivé, ha valamely magatartás a tételes rendelkezések szerint nem ítéltető meg. (Legfelsőbb Bíróság Kfv.IV.37.197/2008/6.⁸) Az alapelvek tehát csak akkor vehetők figyelembe, ha valamely magatartás tételes rendelkezések szerint nem ítéltető meg. Ugyanakkor a Döntőbizottság rögzíti azt is, hogy az alapelvek funkciójukat tekintve jogértelmező szerepet is ellátnak, így a tételes jogszabályi előírások értelmezését az alapelveken keresztül kell vizsgálni. Ebből következően a tételes jogi előírás megsértése szükségképpen magában foglalja az alapelvi jogsértést is.

- azokat – a közbeszerzés becsült értékére is tekintettel – legfeljebb a szerződés teljesítéséhez ténylegesen szükséges feltételek mértékéig lehet előírni. A referenciák körében az adott közbeszerzés egybeszámítás alkalmazása nélkül számított értékének legfeljebb 75%-át elérő összegű, mennyiségi meghatározás esetén az adott közbeszerzés legfeljebb 75%-át elérő mennyiségű vagy mértékű, és tárgyát tekintve az adott közbeszerzéssel műszakilag egyenértékű korábbi szállítás, építési beruházás, illetve szolgáltatás igazolása követelhető meg. Az ajánlattevőtől megkövetelt – általános forgalmi adó nélkül számított – teljes árbevétel tekintetében az ajánlatkérő legfeljebb a beszerzés egybeszámítás alkalmazása nélkül számított becsült értékének megfelelő mértékű alkalmassági minimumkövetelményt írhat elő. A közbeszerzés tárgya szerinti árbevételi adatokra vonatkozó minimumkövetelményt az ajánlatkérőnek úgy kell meghatároznia, hogy az a gazdasági szereplő, amely rendelkezik az ajánlatkérő által vizsgált üzleti évben vagy években összesen az adott közbeszerzés egybeszámítás alkalmazása nélkül számított értékének 75%-át elérő teljes árbevétellel, nem minősülhet alkalmatlannak.

A Kbt. 65. § (3) bekezdése szerinti követelmény tekintetében elengedhetetlen annak vizsgálata, hogy mi a beszerzés tárgya. A beszerzés tárgyának meghatározásában az ajánlatkérőnek – a beszerzési igény meghatározásának szabadságából következően – döntési szabadsága van. A beszerzés tárgyának meghatározását követően, ehhez képest kell a Kbt. előírásainak megfelelően azt kategorizálnia és a beszerzési tárgyra vonatkozó előírások betartása mellett a kiírás feltételeit meghatároznia (Kfv. II.37.054/2013/4.⁹, ld. még [D.26/16/2018.](#) számú határozat). Ha az ajánlatkérő az alkalmassági követelmény meghatározását nem korlátozza a közbeszerzés tárgyára, azzal megsérti a Kbt. 65. § (3) bekezdését (például olyan tervező megkövetelésével, amely nem szükséges a feladat elvégzéséhez, ld. [D.638/12/2017.](#) számú határozat).

Noha az alkalmassági feltételek meghatározása az ajánlatkérő feladata és felelőssége, ajánlattevőként hasznos ismernünk az alkalmassági követelményekkel szembeni törvényi előírásokat, hiszen azok megsértése az ajánlattevők érdekével ellentétes, és ezért az ajánlattevő előzetes vitarendezés vagy jogorvoslat keretében kérheti az ajánlati felhívás módosítását.

Az előírt alkalmassági követelményeknek a közös ajánlattevők vagy közös részvételre jelentkezők együttesen is megfelelnének, azon követelmények esetében pedig, amelyek értelemszerűen csak egy gazdasági szereplőre vonatkoztathatóak (például mérleg szerinti eredmény nem negatív, referenciák), elegendő, ha egyikük igazolja megfelelését.

Az alvállalkozók alkalmasságát az ajánlatkérő nem ellenőrzi, és nem ellenőrizheti külön. Ez egyrészt az adminisztratív terhek csökkentésének céljával, másrészt azzal áll összefüggésben, hogy a szerződés teljesítéséért felelős fél az ajánlatkérő irányában minden esetben az ajánlattevőként szerződő fél, ő felel az általa bevont közreműködők magatartásáért, ezért magának is érdeke, hogy az alvállalkozói feladatok elvégzésére alkalmas alvállalkozót válasszon ki. Az ajánlattevő saját alkal-

⁸ Az ítélet PDF formátumban elérhető és letölthető a Pro Bono felületen a tantárgy Döntvénytárából.

⁹ Az ítélet PDF formátumban elérhető és letölthető a Pro Bono felületen a tantárgy Döntvénytárából.

massága igazolásához bármely más szervezet erőforrásaira támaszkodhat a köztük fennálló kapcsolat jogi jellegére tekintet nélkül.

Ebben az esetben meg kell jelölni az ajánlatban (két szakaszból álló eljárásban a részvételi jelentkezésben) ezt a szervezetet és az ajánlati (részvételi) felhívás vonatkozó pontjának megjelölésével azon alkalmassági minimum követelményt (követelményeket), melynek igazolása érdekében az ajánlattevő (részvételre jelentkező) ezen szervezet erőforrására vagy arra is támaszkodik. A „vagy arra is” fordulat kifejezi, hogy a külső szervezet adatainak felhasználása egyrészt helyettesítheti az ajánlattevő alkalmasság igazolása körében megjelölt adatait, másrészt kiegészítheti azokat. A kapacitásait rendelkezésre bocsátó szervezet az előírt igazolási módokkal azonos módon köteles igazolni az adott alkalmassági feltételnek történő megfelelést, továbbá köteles olyan szerződéses vagy előszerződésben vállalt kötelezettségvállalását tartalmazó okiratot csatolni, mely szerint a szerződés teljesítéséhez szükséges erőforrások rendelkezésre állnak majd a szerződés teljesítésének időtartama alatt.

A pénzügyi kapacitásra vonatkozó adatokat csak akkor lehet külső szervezettel igazolni, ha az ajánlattevő ajánlatában (részvételi jelentkezésében) benyújtja az alkalmasság igazolásában részt vevő más szervezet nyilatkozatát, amelyben e szervezet az ajánlattevő Ptk. 6:419. § szerinti (sortartásos) kezességet vállal az ajánlatkérő mindazon kárának megtérítésére, amely az ajánlatkérőt az ajánlattevő teljesítésének elmaradásával vagy hibás teljesítésével összefüggésben éri.

A szakembereket, valamint a referenciáját rendelkezésre bocsátó, valamint az esetlegesen a szükséges engedéllyel, kamarai regisztrációval rendelkező kapacitást nyújtó szervezetnek a szerződés teljesítésében ténylegesen is részt kell vennie (azaz az ajánlatban vagy részvételre jelentkezésben mint ismert alvállalkozó megjelölendő) olyan mértékben, ami biztosítja az elvárt szaktudás vagy tapasztalat érvényesülését a teljesítésben. A referenciákra vonatkozó követelmény teljesítését igazoló más szervezet tekintetében a kötelezettségvállaló nyilatkozatnak azt kell alátámasztania, hogy ez a szervezet ténylegesen részt vesz a szerződés teljesítésében. Az ajánlatkérő a szerződés teljesítése során folyamatosan ellenőrzi, hogy a teljesítésbe történő bevonás mértéke az itt leírt mértéknek megfelel-e.

Ugyanakkor, ha az építési beruházásra vagy szolgáltatásnyújtásra irányuló szerződés, valamint árubeszerzésre irányuló szerződéssel kapcsolatos beállítási vagy üzembehelyezési művelet esetén az ajánlatkérő előírta, hogy bizonyos alapvető fontosságú feladatokat maga az ajánlattevő vagy – közös ajánlattétel esetén – a közös ajánlattevők egyike végezzen el, akkor az e feladatokra vonatkozó alkalmassági feltételek igazolásához az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező nem támaszkodhat más szervezet kapacitására, és a teljesítés során e feladatokat nem végezheti alvállalkozó.

Jogutódlás esetében igen komoly figyelmet kell fordítanunk az átalakuló (jogelőd) cégre is. Amennyiben ugyanis az kizáró okok hatálya alatt áll, a jogutód sem használhatja a jogutódlás következtében hozzá került alkalmassági igazolásokat (referenciákat, szakembereket), kivéve, ha a jogelőd az öntisztázás szabályainak megfelelően igazolja megbízhatóságát.

Építési beruházás esetén az építőipari kivitelezési tevékenységet végző gazdasági szereplők vonatkozásában, a Kbt. 65. § (1) bekezdés c) pontja alapján ajánlatkérő köteles előírni az Étv. szerinti, építőipari kivitelezési tevékenységet végzők névjegyzékében szereplés követelményét, illetve a nem Magyarországon letelepedett gazdasági szereplők esetén – amennyiben a szerződés teljesítéséhez szükséges – a letelepedés szerinti ország nyilvántartásában szereplés, vagy a letelepedés szerinti országban előírt engedéllyel, jogosítvánnyal vagy szervezeti, kamarai tagsággal való rendelkezés követelményét.¹⁰

Az ajánlattevőkkel szemben előírható alkalmassági feltételeket és azok igazolási módját a közbeszerzési eljárásokban az alkalmasság és a kizáró okok igazolásának, valamint a közbeszerzési műszaki leírás meghatározásának módjáról szóló [321/2015. \(X. 30.\) Korm. rendelet](#) határozza meg (ugyanaz a jogszabály, mint a kizáró okoknál).

¹⁰ A névjegyzékben szereplés itt ellenőrizhető, URL: <http://regisztracio.kivreg.hu/web/index.php?frame=Search>, az esetlegesen hiányzó, szükséges regisztráció pedig itt tehető meg, URL: <http://www.mkik.hu/hu/epitesugyi-regisztracios-iroda/font-color-red-az-epitoipari-kivitelezoz-vallalkozasok-regisztracioja-font-2336> (utolsó letöltés: 2018. július 25.)

II.3.1. Gazdasági és pénzügyi alkalmasság

A pénzügyi és gazdasági alkalmasság igazolásaként előírható követelmények köre valamennyi beszerzési tárgy esetében azonos (321/2015. (X. 30.) Korm. rendelet 19. §). A pénzügyi és gazdasági alkalmasság tehát igazolható az ajánlatkérő előírása szerint

- a) pénzügyi intézménytől származó, legfeljebb az ajánlati felhívás feladásától vagy megküldésétől visszszámított kettő évre vonatkozó – erről szóló – nyilatkozattal (bakinformáció, például meghatározott időtartamon belül meghatározott időtartamot meghaladó sorbanállás hiányáról, meghatározott fedezet meglétéről)
- b) saját vagy jogelődje számviteli jogszabályok szerinti beszámolójának – vagy annak meghatározott részének – benyújtásával (ha az ajánlattevő letelepedése szerinti ország joga előírja közzétételét) – ez alapján vizsgálható a mérleg szerinti eredmény, az értékesítés nettó árbevétele, vagy bármely likviditási mutató, melynek számítását a felhívásban meg kell adni. Amennyiben a kért beszámoló a céginformációs szolgálat honlapján szerepel, a beszámoló adatait az ajánlatkérő az egységes közbeszerzési dokumentumban kötelezően megadandó elérhetőségen ellenőrzi.

Ha az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező az e pont szerinti irattal azért nem rendelkezik az ajánlatkérő által előírt teljes időszakban, mert az időszak kezdete után kezdte meg működését (azaz például az elmúlt két évre vonatkozó mérleget kérte ajánlatkérő, de az ajánlattevő az előző évben alakult), alkalmasságát a működésének ideje (tehát létrejöttétől a jelentkezése vagy ajánlat benyújtásáig tartó időszak) alatt elért közbeszerzés tárgyából származó árbevételről szóló nyilatkozattal jogosult igazolni. Az ajánlatkérő köteles meghatározni a felhívásban azt az értéket, aminél fogva az ilyen ajánlattevő vagy részvételre jelentkező alkalmasságát megállapítja.

c) Ha az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező az e pont szerinti irattal azért nem rendelkezik, mert olyan jogi formában működik, amely tekintetében a beszámoló, illetve az árbevételről szóló nyilatkozat benyújtása nem lehetséges (például egyéni vállalkozó), kiegészítő tájékoztatást kell kérnie, melynek során köteles alátámasztani, hogy olyan jogi formában működik, amely tekintetében a beszámoló, illetve az árbevételről szóló nyilatkozat benyújtása nem lehetséges és tájékoztatást kérni az e pontokkal kapcsolatban előírt alkalmassági követelmény és igazolási mód helyett az alkalmasság igazolásának ajánlatkérő által elfogadott módjáról.

- c) az előző legfeljebb három mérlegfordulónappal lezárt üzleti évre vonatkozóan kérhető teljes – általános forgalmi adó nélkül számított – árbevételéről, illetőleg ugyanezen időszakban a közbeszerzés tárgyából származó – általános forgalmi adó nélkül számított – árbevételéről szóló nyilatkozatával, attól függően, hogy az ajánlattevő mikor jött létre, illetve mikor kezdte meg tevékenységét, amennyiben ezek az adatok rendelkezésre állnak. (nem csak együttesen kérhető, tehát vizsgálhatja ajánlatkérő csak a közbeszerzés tárgya szerinti forgalmat külön is!) – ez a nyilatkozat az egységes európai közbeszerzési dokumentumban is megtehető;
- d) szakmai felelősségbiztosításának fennállásáról szóló igazolással.

Ha az ajánlatkérő a részajánlattételt lehetővé teszi, a pénzügyi alkalmassági feltételeket minden egyes különálló részre vonatkozóan meg kell határozni. Ha az ajánlat (részvételi jelentkezés) több rész tekintetében is benyújtható, az ajánlatkérő a gazdasági szereplőktől elvárt minimális éves árbevételt a részek egyes csoportjaira vonatkozóan is meghatározhatja, amennyiben a nyertes ajánlattevőnek több, ugyanabban az időben teljesítendő részre is benyújtanak ajánlatot (azaz: előírhat kumulatív elvárást arra az esetre, ha az ajánlattevő több részben is indulni kívánna).

Ha az egy keretmegállapodáson alapuló szerződéseket a verseny újbóli megindítását követően ítélik oda, akkor az éves árbevételre vonatkozó maximális követelményt az egy időben teljesítendő külön szerződések várható nagyságrendje alapján kell kiszámítani, vagy ha ez nem ismert, a keretmegállapodás becsült értéke alapján. Dinamikus beszerzési rendszer esetén az éves árbevételre vonat-

kozó maximális követelményt az említett rendszer keretében odaítélendő egyes szerződések várható maximális nagyságrendje alapján kell kiszámítani.

Nemzeti eljárásrendben, ha az ajánlatkérő saját szabályok szerint jár el, jogosult a fentiekől eltérő alkalmassági feltételeket is meghatározni. Ha az ajánlatkérő nem alkotott saját szabályrendszert, és az árubeszerzés vagy szolgáltatás értéke nem éri el a tizennyolcmillió forintot vagy az építési beruházás becsült értéke nem éri el a háromszáz millió forintot (vagyis: hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos vagy tárgyalás nélküli eljárás alkalmazásának lehetősége fennáll a Kbt. 115. § alapján), és az ajánlatkérő azt az eljárást megindító felhívásban lehetővé tette, elfogadhatja az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező arra vonatkozó nyilatkozatát is, hogy megfelel az ajánlatkérő által előírt alkalmassági követelményeknek.

II.3.2. Műszaki és szakmai alkalmasság

A műszaki, illetőleg szakmai alkalmasság igazolásául előírható és becsatolható dokumentumok köre beszerzési tárgyanként eltérő. A kormányrendelet 21. § (1) bekezdése tartalmazza az árubeszerzés, a (2) bekezdése az építési beruházás, a (3) bekezdés a szolgáltatás esetén előírható alkalmassági követelményeket. Áttekintés- és összehasonlításképpen lássuk az alábbi leegyszerűsített táblázat tartalmát. Ebből is látható, hogy egyes alkalmassági feltételek valamennyi beszerzési tárgy esetében előírhatóak, míg mások tárgyspecifikusak.

Árubeszerzés	Építési beruházás	Szolgáltatás
Referencia előző 3 év Ha a megfelelő szintű verseny biztosítása érdekében szükséges, 6 év is figyelembe vehető, ha ajánlatkérő a felhívásban jelezte	Referencia előző 5 év Ha a megfelelő szintű verseny biztosítása érdekében szükséges, 8 év is figyelembe vehető, ha ajánlatkérő a felhívásban jelezte	Referencia előző 3 év Ha a megfelelő szintű verseny biztosítása érdekében szükséges, 6 év is figyelembe vehető, ha ajánlatkérő a felhívásban jelezte
Műszaki-technikai felszereltség		
Minőségbiztosítás (ISO), környezetirányítási rendszerek (KIR)		
Ellátásilánc-irányítási és ellenőrzési rendszerek		
Szakemberek*		
Éves átlagos statisztikai állományi létszám (előző legfeljebb 3 év)		
Áru leírása, mintapéldánya, fényképe		

Forrás: Saját szerkesztés

*A Döntőbizottság álláspontja szerint az európai uniós irányelvek, valamint joggyakorlat alapján alkalmassági követelményként kizárólag a szerződés teljesítéséhez kulcsfontosságú szakemberek meglétét lehetséges előírni, azonban a szerződés teljesítésére vonatkozó további feltételek is meghatározhatóak, így a többi szükséges szakember szerződéskötési feltételként szerepeltetése önmagában nem jogsértő. Azonban a Döntőbizottság megítélése szerint ilyen módon is csak olyan követelményeket támaszthat az ajánlatkérő, amelyek a szerződés tárgyához közvetlenül kapcsolódnak, és amelyek a teljesítés szempontjából alapvető fontosságúak (ld. [D.556/5/2017.](#) számú határozat).

A műszaki-szakmai alkalmassági feltételeknél is igaz, hogy **nemzeti eljárásrendben**, ha az ajánlatkérő saját szabályok szerint jár el, jogosult a fentiekől eltérő alkalmassági feltételeket is megha-

tározni. Ha az ajánlatkérő nem alkotott saját szabályrendszert, és az árubeszerzés vagy szolgáltatás értéke nem éri el a tizennyolcmillió forintot vagy az építési beruházás becsült értéke nem éri el a háromszáz millió forintot (vagyis: hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos vagy tárgyalás nélküli eljárás alkalmazásának lehetősége fennáll a Kbt. 115. § alapján), és az ajánlatkérő azt az eljárást megindító felhívásban lehetővé tette, elfogadhatja az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező arra vonatkozó nyilatkozatát is, hogy megfelel az ajánlatkérő által előírt alkalmassági követelményeknek.

Az alkalmassági feltételek meghatározásához a Hatóság Útmutatót bocsátott ki.¹¹

II.3.4. Minősített ajánlattevők jegyzéke

Az ajánlattevőknek érdekük fűződik ahhoz, hogy ne kelljen minden egyes eljárásban kizáró okok hatálya alá tartozásuk hiányát, valamint alkalmasságukat igazolni, mivel ezzel jelentős költségmegtakarítást tudnak elérni. A Kbt. ezért hozta létre a minősített ajánlattevők jegyzékét.

Kétféle minősített ajánlattevői jegyzék létezik: az egyik a Hatóság által vezetett, a másik a szakmai kamarák által létrehozott és vezetett esetleges ilyen nyilvántartások (például építési beruházások esetén az Építőipari Kamara névjegyzéke). A kamarai névjegyzékeket a Hatóság nyilvántartja ugyan, de nem ő vezeti, továbbá a kamarai jegyzék csak a kamara tagjainak tevékenységi körében alkalmazandó alkalmassági feltételek igazolására terjedhet ki.

A Hatóság által vezetett minősített ajánlattevők hivatalos jegyzékét a Hatóság a honlapján közzéteszi. A Hatóság által vezetett jegyzék közhiteles, az abban foglalt adatok valódiságát ellenkező bizonyításig vélelmezni kell.

A hivatalos jegyzék tartalmazza a minősített ajánlattevő

- nevét, székhelyét (lakóhelyét);
- a jegyzék szerinti besorolását;
- a jegyzékbe bejegyzésének időpontját;
- és értelemszerűen az általa igazolt minősítési szempontokat.

Minősített ajánlattevő az lehet, aki megfelel a Hatóság által meghatározott és meghirdetett minősítési szempontoknak és azt az előírt módon igazolja. A minősített ajánlattevők hivatalos jegyzékébe történő felvételt a Hatóságnál kell írásban kérelmezni.

A minősített ajánlattevők hivatalos jegyzékébe történő felvételért igazgatási szolgáltatási díjat kell fizetni. A kérelemhez a díj befizetéséről szóló igazolást is csatolni kell. A Hatóság a kérelemről – a kézhezvételét követő két hónapon belül – határozattal dönt. A határidő – indokolt esetben – egy alkalommal, két hónappal meghosszabbítható. A kérelmező attól az időponttól válik minősített ajánlattevővé, amellyel a hivatalos jegyzékbe bejegyzést nyert.

Ha a Hatóság módosítja a minősítési szempontokat és igazolási módjait, köteles a minősítési szempontokat újra meghirdetni, valamint a már jegyzékbe vett minősített ajánlattevőket és a kérelmet benyújtókat egyidejűleg, közvetlenül, írásban tájékoztatni. A minősítési szempontok módosítása esetében a már jegyzékbe vett minősített ajánlattevőknek is igazolniuk kell az előírt módon megfelelőségüket az új vagy a módosult minősítési szempont tekintetében. Erre – a tájékoztatás során – fel kell hívni a minősített ajánlattevőket. Benyújtott kérelem folyamatban levő elbírálása esetében pedig a Hatóságnak a kérelem módosítás miatt szükséges kiegészítésére kell a kérelmezőt felhívnia.

A Hatóságnak a kérelmet elutasító vagy a törlésről hozott határozata ellen fellebbezésnek helye nincs, de a kérelmező, illetőleg az érintett minősített ajánlattevő a határozat felülvizsgálatát kérheti a bíróságtól a határozat kézhezvételétől számított tizenöt napon belül.

¹¹ URL: <http://www.kozbeszerzes.hu/kozbeszerzes-z/magyar-jogi-hatter/kozbeszerzesi-hatosag-utmutatoi/kozbeszerzesek-tanacsanak-utmutatoja-az-alkalmassagi-feltetelek-eloirasaval-kapcsolatos-szabalyokrol> (utolsó letöltés: 2018. július 23.)

A minősített ajánlattevőt a Hatóság törli a hatósági hivatalos jegyzékből, ha:

- a) nem felel meg a minősítési szempontoknak;
- b) közbeszerzéssel kapcsolatos jogorvoslati eljárásban végleges határozattal eltiltották közbeszerzési eljárásban való részvételtől;
- c) közbeszerzéssel kapcsolatos jogorvoslati eljárásban végleges határozattal elrendelték a hatósági hivatalos jegyzékből való törlését;
- d) azt a minősített ajánlattevő kéri;
- e) megújítás nélkül lejárt a hatósági hivatalos jegyzékben szereplés érvényességi ideje;
- f) a minősített ajánlattevő megszűnt, illetve meghalt.

A minősített ajánlattevőnek külön kell e rendelet szerint igazolnia, hogy nem tartozik a Kbt. 62. § (1) bekezdés b) pontjának hatálya alá. A minősített ajánlattevőnek szintén külön kell igazolnia a szerződés teljesítésére való alkalmasságát azon alkalmassági követelmények tekintetében, amelyeknél az ajánlatkérő a közbeszerzési eljárásban vagy az előminősítési rendszerében a minősítési szempontokhoz képest szigorúbban állapítja meg az ajánlattevő pénzügyi és gazdasági, valamint műszaki, illetve szakmai alkalmasságának feltételeit és igazolását. Az ajánlatkérőnek a szigorúbban meghatározott alkalmassági követelményekre kifejezetten utalnia kell az eljárást megindító felhívásban.

II.4. Fenntartott szerződések

Főszabály szerint bárki lehet ajánlattevő. Az ajánlatkérőnek azonban egyes esetekben joga van ahhoz, hogy a közbeszerzési eljárásában való részvétel jogát fenntartsa bizonyos speciális feltételeknek megfelelő cégek számára. Ilyen eset lehet az, amikor az ajánlattevő csak védett foglalkoztatóval szeretne szerződni, vagy a beszerzés tárgyát olyan különleges célú szolgáltatás képezi, mely szolgáltatást jellemzően nonprofit vagy szociális alapon működő cégek nyújtják. Ilyen szerződés legfeljebb 3 évre köthető. (ld. Kbt. 33-34. §-ok)

Nemzeti eljárásrendben továbbá az ajánlatkérőnek joga van, hogy az eljárásban való részvétel jogát fenntartsa az árubeszerzés és szolgáltatás esetén százmillió forint, építési beruházás esetén egymilliárd forint általános forgalmi adó nélkül számított árbevétel el nem érő azon ajánlattevők számára, akik teljesítésükhöz ennek a feltételnek ugyancsak megfelelő alvállalkozót vesznek igénybe, és akik az előírt alkalmassági követelményeknek a jelen bekezdés szerinti feltételeknek ugyancsak megfelelő más szervezet kapacitására támaszkodva felelnek meg.

Építési beruházás esetében csak akkor tartható fenn az eljárásban való részvétel joga ilyen szervezetek részére, ha a beszerzés értéke nem haladja meg az ötszázmillió forintot.

Fontos látni, hogy míg az alkalmassági feltételek között az ajánlatkérő azt jogosult meghatározni, hogy mekkora árbevétellel rendelkezzen (általában vagy a közbeszerzés tárgyából) az ajánlattevő, itt éppen az ellenkezője történik: az ajánlatkérő a kisvállalkozások számára szeretné biztosítani a részvétel jogát, ezért a bizonyos árbevétel meghaladó ajánlattevők részére már nem biztosítja az eljárásban való részvétel jogát, alvállalkozóként vagy kapacitást nyújtó szervezetként sem.

III. FEJEZET

HORVÁT KORNÉL VIKTOR – AZ ÜZLETI LEHETŐSÉGEK FELKUTATÁSA ÉS AZ ÉRDEKLŐDÉS JELZÉSE

III.1. Közbeszerzési terv

A Kbt. hatálya alá tartozó ajánlatkérők, ide nem értve a központosított közbeszerzés során ajánlatkérésre feljogosított szervezeteket, valamint a közszolgáltatókat, minden költségvetési év elején, legkésőbb március 31. napjáig éves közbeszerzési tervet kötelesek készíteni az adott évre tervezett közbeszerzéseikről. A közbeszerzési terv célja, hogy az ajánlatkérő szervek felmérjék az adott évre vonatkozó beszerzési igényeiket és megelőzhető legyen a részekre bontás tilalmának megsértése, illetve a késedelmes vagy nem megfelelő eljárások megindítása. Természetesen másodlagosan a piaci szereplők tájékoztatására is irányul az adott évre vagy az elkövetkező legfeljebb tizenkét hónapra tervezett közbeszerzési eljárásokról.

A közbeszerzési tervben nem kell szerepeltetni a kivételi körbe tartozó, és a közbeszerzési értékhatárt el nem érő beszerzéseket. Szerepeltetni kell azonban a jogi szolgáltatásokat, mivel erre vonatkozóan a Kbt. külön előírást tartalmaz.

Az ajánlatkérő a közbeszerzési terv elkészítése előtt is indíthat közbeszerzési eljárást, amennyiben azt a tervben később megfelelően szerepeltette, és olyan közbeszerzési eljárást is lefolytathat, amely nem szerepelt a közbeszerzési tervben, ha általa előre nem látható okból előállt közbeszerzési igény vagy egyéb változás merült fel, valamint mellőzheti a tervben szerepeltett eljárás lefolytatását. Ezen változások esetén a közbeszerzési tervet módosítani kell, megadva a módosítás indokát is.

A közbeszerzési terv nyilvános. A közbeszerzési tervet, vagy annak módosítását (módosításait) – a közbeszerzési eljárás minél nagyobb nyilvánossága, valamint az ajánlattevők tájékozódásának elősegítése érdekében – az ajánlatkérőnek az elfogadását követően haladéktalanul Közbeszerzési Hatóság által működtetett Közbeszerzési Adatbázisban – amennyiben az Adatbázisban való közzététel valamely okból nem lehetséges, a saját vagy fenntartója honlapján közzé kell tennie.

A közbeszerzési terveket a Közbeszerzési Adatbázisban az alábbiak szerint érjük el:

- 1) www.kozbeszerzes.hu
- 2) Jobb felső sarokban „Publikus KBA”

3) Bal oldalon az oszlopban „Dokumentum típus szerinti kereső”

- 4) Középső gördülő cella (Dokumentum típusa): Közbeszerzési terv
- 5) Közzététel dátumának kiválasztása (legyünk figyelemmel arra, hogy március 31-ig kell a tárgyévi tervet publikálni, de az év során bármikor lehet módosítani)

III.2. Összefoglaló tájékoztatóval induló eljárások (nemzeti eljárásrend)

Az ajánlatkérő a közbeszerzési értékhatárt elérő, de árubeszerzés és szolgáltatás esetén az uniós értékhatárt el nem érő, építési beruházás esetén a 300 millió forintot el nem érő értékű beszerzéseivel kapcsolatában a közbeszerzését nemzeti eljárásrendben bonyolítja, ahol az eljárás megindítása összesített tájékoztató hirdetmény közzétételével indul. Az összesített tájékoztató nem tartalmazza az eljárás valamennyi adatát, csak a tárgyat, mennyiségét, a teljesítés helyét és idejét, az alkalmassági feltételeket és értékelési szempontokat, továbbá az eljárással kapcsolatos érdeklődés jelzésének módját és határidejét. Az ajánlatkérőnek legalább 5 munkanapot kell az ajánlattevők számára az érdeklődés jelzésére rendelkezésre bocsátania.

Az összefoglaló tájékoztatókat szintén a Közbeszerzési adatbázisban találhatjuk meg, ugyanott, ahol a Közbeszerzési tervet, csak ezúttal az Összefoglaló tájékoztatót kell választanunk.

Az összefoglaló tájékoztatóval induló eljárásokban bárki ajánlatot tehet, aki az eljárás iránti érdeklődését az összefoglaló tájékoztatóban megjelölt módon és határidőig az ajánlatkérőnél jelezte, továbbá az ajánlatkérő által a tájékoztató közzétételét megelőzően kiválasztott legalább három gazdálkodó szervezet, függetlenül attól, hogy érdeklődését jelezte-e, mely gazdálkodó szervezetekről az ajánlatkérőnek a Közbeszerzési Hatóságot tájékoztatnia kell a tájékoztató Közbeszerzési Adatbázisba történő feltöltésével egyidejűleg. Ha tehát az ajánlatkérő kiválasztott valamely ajánlattevőt, akkor annak ellenére is megkaphatja az ajánlattételi felhívást, hogy érdeklődését az ajánlatkérőnél nem jelezte.

Az ajánlattevők jogosultak egymással vagy más gazdálkodó szervezetekkel közös ajánlatot tenni.

III.3. Ajánlattételi felhívással induló eljárások (nemzeti eljárásrend)

Nemzeti eljárásrendben a ténylegesen ajánlattételi felhívás közzétételével csak a nettó 300 millió forint értékű építési beruházások, valamint az uniós értékhatárt meghaladó értékű szociális szolgáltatások indulnak (mely utóbbiak beszerzése az értékük ellenére nemzeti eljárásrendben történik). Ezeket a Közbeszerzési Értesítőben találjuk meg.¹² Az Értesítőben kereshetünk lapszám alapján, ahol a különböző hirdetmények típus szerint vannak csoportosítva megjelenési dátum szerint, vagy a „Részletes keresés” funkcióval ajánlatkérőre, vagy akár kulcsszavakra is kereshetünk.

A Közbeszerzési Értesítőben egy- és kétszakaszos eljárások eljárást megindító hirdetményei és ezek esetleges módosításai is közzétételre kerülnek, valamint az eljárások eredményéről szóló tájékoztatók is itt jelennek meg.

A Közbeszerzési Értesítőben tájékoztató jelleggel megjelennek a TED-en közzétett felhívások.

A Közbeszerzési Értesítőben megjelent részvételi felhívással induló meghívásos vagy tárgyalásos eljárásban bárki benyújthat részvételre jelentkezést, ugyanakkor az eljárás ajánlattételi szakaszában már csak az tehet ajánlatot, aki a részvételi szakaszban is részt vett, és érvényes részvételre jelentkezést nyújtott be, és amennyiben az ajánlattevők rangsorolására került sor, úgy a rangsor szerint ajánlattételre kiválasztásra került. A kétszakaszos eljárások második, ajánlattételi szakaszában az üzleti modell már nem változhat, azaz olyan konstrukcióban kell a részvételre jelentkezést benyújtani, amilyen konstrukcióban ajánlatot is kívánunk majd tenni. Ez sok esetben nem könnyű, mivel a részvételi szakaszban még nem áll rendelkezésre az összes, az ajánlattételhez szükséges információ.

A nyílt eljárás ajánlati felhívására bárki jogosult ajánlatot tenni.

¹² URL: <http://www.kozbeszerzes.hu/ertesito/> (utolsó letöltés: 2018. július 23.)

III.4. Hirdetmények a TED-en (uniós eljárásrend)

Az uniós értékhatár feletti közbeszerzések az EU hivatalos lapja közbeszerzési mellékletében, az úgynevezett TED-en jelennek meg.¹³ A bal oldali oszlopban az Üzleti lehetőségek között kereshetünk országot szerint vagy a részletes keresővel több paraméter szerint. Érdeemes feliratkozni az RSS-re, mivel ez esetben a minket érintő felhívásokról automatikusan értesítést kapunk.

A TED-en ajánlati felhívások (az egyszakaszos eljárások megindító hirdetményei) és részvételi felhívások (a kétszakaszos eljárások megindító hirdetményei) egyaránt jelennek meg, továbbá megtaláljuk a felhívások módosításait (korrigendum) és az eljárások eredményéről szóló tájékoztatókat is.

Az eljárásokban való ajánlattételre való jogosultság szempontjából a nemzeti eljárásnál elmondottak az irányadók.

III.5. Hirdetmény nélküli eljárások

Egyes közbeszerzési eljárások hirdetmény nélkül (azaz az eljárást megindító felhívás ajánlatkérő által kiválasztott ajánlattevőknek történő közvetlen megküldésével) indulnak. Ezekben az eljárásokban az ajánlattételre felhívott gazdasági szereplők jogosultak csak ajánlatot tenni, adott esetben olyan gazdasági szereplővel közösen is, amely nem került ajánlattételre felhívásra, de egymással közös ajánlatot nem nyújthatnak be.

---

¹³ URL: www.ted.europa.eu (utolsó letöltés: 2018. július 23.)

IV. FEJEZET

DR. LUKÁCS TIBOR – A KÖZBESZERZÉSI DOKUMENTUMOK VIZSGÁLATA, KIEGÉSZÍTŐ TÁJÉKOZTATÁS

IV.1. Az eljárást megindító felhívás vizsgálata

Az eljárást megindító felhívásban a közbeszerzés tárgyát, illetőleg teljes mennyiségét meg kell adni. Ez megadható mennyiségi jellemzőkkel (darabszám, méret, stb.), vagy érték megadásával (keretösszeg, maximális megrendelés, stb.) A közbeszerzés tárgyára vonatkozó adatokat az eljárást megindító felhívásban az ajánlatkérőnek olyan módon kell megadnia, amely egyértelműen körülírja az elvégzendő feladatok körét, nagyságrendjét, mennyiségét, és annak alapján a gazdasági szereplők meg tudják ítélni, hogy az eljárásban tudnak-e ajánlatot tenni. Ez a törvényi előírás a nyilvánosság elvének érvényesítését szolgálja azzal összefüggésben, hogy a hirdetménnyel induló eljárásban a megjelenő hirdetmény alapján a gazdasági szereplők megfelelően megíthessék, melyek az ajánlattétel feltételei az eljárásban.

Korábban a közbeszerzés mennyiségét a legalacsonyabb vagy a legmagasabb mennyiséget vagy értéket és az ettől való eltérés lehetőségét és százalékos mértékét közölve is meg lehetett határozni, bizonyos korlátok között ez most is jogszerű. Például: 50.000 oldal angolról magyarra fordítása +30%, vagy 20.000.000.- Ft összegben -10%. A Közbeszerzési Döntőbizottság gyakorlata egységes azonban abból a szempontból, hogy a 100%-os eltérés mértékét megengedő kiírást jogellenesnek ítéli (1 db közösségi autóbusz beszerzése -100%.), maximum 30% pozitív irányú mennyiségi eltérés köthető ki jogszerűen. Ugyanakkor figyelemmel kell lenni arra, hogy a pozitív irányú eltérés adott esetben opciónak minősülhet. Sajnos ez a 30% abban az esetben is irányadó, ha az ajánlatkérő például uniós támogatásból megvalósuló beszerzése esetén az esetlegesen realizált költségmegtakarítás terhére az egyik beszerzendő eszközből még egyet szeretne venni, és ezt opcióként kívánja előírni, noha ez a közpénzek ésszerű elköltését nem szolgálja leghatékonyabban, mivel az ajánlatkérőnek ilyen esetben az eredményes közbeszerzési eljárását követően még egy eljárást le kell folytatnia a plusz eszközre, pusztán azért, mert 100% opciót nem írhatott elő a felhívásában.

Az ajánlatkérő köteles megvizsgálni, hogy a beszerzés tárgyának jellege és a szerződéshez kapcsolódó további körülmények lehetővé teszik-e a közbeszerzés egy részére történő ajánlattételt. Ha az ajánlatkérő nem biztosítja a részekre történő ajánlattételt, az eljárást megindító felhívásban köteles megadni ennek indokát.

Kétségtelen, hogy bizonyos esetekben a részajánlattételi lehetőség biztosítása nem célszerű, a gazdasági racionalitás ezt nem indokolja, ezért e kötelezettség nem tehető általános érvényűvé. Ugyanakkor mivel lényegében sem az nincs meghatározva, hogy mi számít ésszerűtlennek, vagy mely esetben nem biztosítható a részajánlat a beszerzés tárgyának természetéből adódóan, meglehetősen tág az ajánlatkérők mozgástere. Annak érdekében ugyanakkor, hogy a kis- és középvállalkozások a közbeszerzési eljárások során méretüknél, kapacitásuknál fogva ne kerüljenek indokolatlan versenyhátrányba a nagy ajánlattevő szervezetekkel szemben, illetőleg az ajánlatkérők részesülhessenek a minél szélesebb körű versenyből fakadó előnyökből – amely mind a beszerzési ár, mind a beszerzés tárgyának minősége szempontjából kedvező lehet – különösen indokolt, hogy az ajánlatkérők bizto-

sítsák a részajánlattétel lehetőségét. Ezzel elősegíthető továbbá, hogy a kis- és középvállalkozások – kapacitásproblémáik ellenére – komplexebb beszerzésekre is eséllyel pályázhassanak.

Ha a részajánlattételi lehetőséget az ajánlatkérő biztosítja, akkor nem írhatja elő, hogy az ajánlat csak akkor érvényes, ha minden részre tesz ajánlatot az ajánlattevő. Korlátozhatja ugyanakkor, hogy ugyanazon ajánlattevő legfeljebb meghatározott számú részben lehet az eljárás nyertese – akkor is, ha ajánlatot több vagy minden rész tekintetében is be lehet nyújtani -, ha az egy ajánlattevő által elnyerhető részek maximális számát az eljárást megindító felhívásban megjelölte. Ebben az esetben a közbeszerzési dokumentumokban fel kell tüntetni azokat az objektív és megkülönböztetéstől mentes szempontokat, amelyek alapján az ajánlatkérő eldönti, hogy mely részek tekintetében nyilvánítható nyertesnek az az ajánlattevő, aki az értékelési szempontok alapján a maximális számnál több részben tette az ajánlatkérő számára a legkedvezőbb ajánlatot. Ha valamely ajánlattevő nem nyilvánítható egy adott rész tekintetében nyertesnek, az értékelési szempontok alapján soron következő ajánlattevő lesz a nyertes ajánlattevő.

Részajánlattétel biztosítása esetén ajánlat csak a rész teljes mennyiségére tehető, azaz az ajánlattevő tovább már nem „mászolázhatsz” a beszerzés tárgyában. Az az ajánlat, amely nem fedí le a részajánlati körben szereplő valamennyi terméket, azaz nem tartalmaz ajánlatot a teljes ész szerinti mennyiségre, érvénytelen.

Az ajánlatkérő az eljárást megindító felhívásban rögzítheti továbbá (indokolással), hogy bármely rész eredménytelensége esetén már nem áll érdekében a szerződések megkötése.

Részajánlattétel biztosítása esetén a különböző részek önálló egységként viselkednek, azaz valamennyi nyilatkozatot, igazolást valamennyi megpályázott részre vonatkozóan be kell nyújtani, az ajánlatkérő részenként külön-külön hirdeti majd nyertest és köt szerződést, és egy rész eredménytelensége nem vonja maga után a teljes eljárás eredménytelenségét (hacsak a fentebb említetteknek megfelelően az ajánlatkérő nem rögzítette előre, hogy egyes részek eredménytelensége esetén a többi részben sem áll érdekében eredményt hirdetni és szerződést kötni).

Elképzelhető olyan eset is, amikor az ajánlatkérőnek több elképzelése van a beszerzést illetően, de valamilyen oknál fogva (akár azért, mert nem tudja az adott változatok árát) nem tudja eldönteni, melyiket kívánja megvalósítani. Ebben az esetben lehetősége van arra, hogy alternatív (többváltozatú) ajánlatokat kérjen. Megteheti ezt úgy is, hogy csak az eredményt írja elő (lábazat piros színben), vagy úgy is, hogy konkrétan megmondja a lehetséges alternatívákat (1. alternatíva: piros műkö lábazat, 2. alternatíva: piros márvány lábazat). Az alternatív ajánlatok önálló ajánlatnak minősülnek, tehát egymással is versenyeznek. Ez az egy lehetőség van arra, hogy egy ajánlattevő több ajánlattal is megjelenjen, de hangsúlyozzuk: csak akkor, ha ajánlatkérő az alternatív ajánlattétel lehetőségét biztosította. Az alternatív ajánlat jellemző gyakorlati színhelye a gyógyszerek beszerzése, ahol különböző fantázianevű vagy gyártmányú, de azonos hatóanyagú gyógyszerekkel egy ajánlattevő több változatban is ajánlatot tehet.

Alternatív ajánlattétel lehetővé tétele esetén az ajánlatok értékelési szempontja csak a legkedvezőbb ár-érték arány lehet.

IV.2. A közbeszerzési dokumentumok

IV.2.1. A dokumentáció teljessége

Az eljárást megindító felhívásban a beszerzésnek csupán alapadatai jelennek meg, melyek nyilvánosak, bárki számára hozzáférhetőek. A felhívásnak azonban terjedelmi és tartalmi korlátai vannak. A közbeszerzési dokumentumok intézménye éppen ezt a hiányt pótolja: a közbeszerzési dokumentumok (dokumentáció) olyan iratanyag, amely a felhívásban található információkat kiegészíti és ilyen módon a megfelelő ajánlattételt segíti, azonban közzétételre nem kerül.

Közbeszerzési dokumentumokat nyílt eljárásban kötelező készíteni, hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárásban ez csak lehetőség. A versenypárbeszédben az ismertető elnevezés azt a különbséget tükrözi a közbeszerzési dokumentumokhoz képest, hogy előbbi a közbeszerzés tárgyának, az arra vonatkozó közbeszerzési műszaki leírásnak, továbbá a szerződéses feltételeknek a meghatározását csak olyan mértékben adja meg, ahogyan az ajánlatkérő erre képes.

A közbeszerzési dokumentumok tartalmazzák az ajánlat és a részvételi jelentkezés elkészítésével kapcsolatban az ajánlattevők, illetve a részvételre jelentkezők részére szükséges információkról szóló tájékoztatást, az ajánlat és részvételi jelentkezés részeként benyújtandó igazolások, nyilatkozatok jegyzékét, valamint az egységes európai közbeszerzési dokumentum mintáját. Az ajánlatkérő további ajánlott igazolás- és nyilatkozatmintákat bocsáthat rendelkezésre. A közbeszerzési dokumentumok kötelező részét képezi továbbá a szerződéstervezet, kivéve tárgyalásos eljárásban és versenypárbeszéd esetén, ahol az ajánlatkérő jogosult szerződéstervezet helyett csak az általa ismert szerződéses feltételeket meghatározni.

Építési beruházás megvalósítására vonatkozó közbeszerzési eljárásban az ajánlatkérő köteles a közbeszerzés tárgyára vonatkozó, annak megfelelő árazatlan költségvetést, valamint ha készült, akkor a tervrajzokat (kiviteli terveket) is az ajánlattevők rendelkezésére bocsátani a közbeszerzési dokumentumok részeként. (ld.: az építési beruházások, valamint az építési beruházásokhoz kapcsolódó tervezői és mérnöki szolgáltatások közbeszerzésének részletes szabályairól szóló [322/2015. \(X. 30.\) Korm. rendelet](#)). Az építési beruházásnak a tervezéssel együtt történő beszerzésére továbbra is lehetőség van, de csak kivételesen indokolt esetekben. Ilyenkor, ha az ajánlatkérő rendelkezik jogerős építési vagy létesítési engedéllyel, a közbeszerzési dokumentumokat a jogerős építési vagy létesítési engedély és a hozzá tartozó dokumentáció alapján kell elkészíteni, ha nem rendelkezik ilyennel, akkor a tervezésre vonatkozóan is (a rendelet 6. §-a szerint) meg kell adnia a műszaki leírást. Az ajánlattételi határidő minimuma a tervezést is magába foglaló építési beruházás esetén 45 nap.

IV.2.2. A közbeszerzési dokumentumok rendelkezésre bocsátása

A közbeszerzési dokumentumok rendelkezésre bocsátásának módját, határidejét, helyét az eljárást megindító felhívásban kell meghatározni. Az ajánlatkérő köteles a közbeszerzési dokumentumokat a gazdasági szereplők számára elektronikus úton, – a regisztrációs adatok megkérésének kivételével – közvetlenül, korlátlanul és teljeskörűen, térítésmentesen hozzáférhetővé tenni.

A közbeszerzési dokumentumoknak nyílt eljárás esetén az ajánlati felhívás megjelenésének napjától kezdve, hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás esetén – amennyiben készül – az eljárás megkezdésétől, meghívásos és hirdetmény közzétételével induló tárgyalásos eljárás, valamint versenypárbeszéd esetén legkésőbb az ajánlattételi felhívás megküldésének időpontjától az ajánlattételi határidő lejártáig rendelkezésre kell állnia.

A közbeszerzési dokumentumokat ajánlatonként vagy részvételi jelentkezésenként legalább egy ajánlattevőnek, részvételre jelentkezőnek vagy az ajánlatban, illetve részvételi jelentkezésben megnevezett alvállalkozónak elektronikus úton el kell érnie, az ajánlattételi határidő lejártáig, több szakaszból álló eljárásban a részvételi határidő lejártáig. Megszűnt tehát az ajánlatkérő lehetősége annak eldöntésére, hogy előírja-e a közbeszerzési eljárásban a dokumentáció átvételét vagy sem: az mostantól mindenki számára kötelező. Nem lényeges ugyanakkor, hogy az a gazdasági szereplő, aki a dokumentációt átveszi, később a részvételi jelentkezésben vagy ajánlatban milyen minőségben szerepel.

IV.3. A kommunikáció módja az ajánlatkérővel

Az új Kbt. az irányelvekkel összhangban szabályozza az ajánlatkérő és a gazdasági szereplők közötti kapcsolattartás formáját. A szabályozás ennek megfelelően általánosan az írásban történő nyilatkozattételt írja elő, amely történhet postai vagy közvetlen kézbesítés útján, faxon, vagy elektronikus úton. Szintén az irányelvekkel összhangban kimondja a törvény továbbá, hogy valamely kapcsolattartási forma alkalmazása nem sértheti a gazdasági szereplők esélyegyenlőségét. Az esélyegyenlőség elvével áll összefüggésben, hogy az ajánlatkérő (a 2018. április 15-től kötelező elektronikus közbeszerzés kivételével) az eljárásban nem írhatja elő, hogy a gazdasági szereplők csak elektronikusan nyújthatják be ajánlatukat.

A kapcsolattartási forma kiválasztására irányadó továbbá, hogy a törvény által előírt tájékoztatásra vagy információ kérésére postai kézbesítés csak kivételesen és indokolt esetben vehető igénybe. A közbeszerzési eljárásban jellemző rövid határidők szükségessé teszik, hogy az ajánlatkérők gyors kommunikációs eszközöket alkalmazzanak. Néhány esetben, ahol a törvény az irányelvek által megengedett rövidebb határidőket ültet át, ott kizárólag egyes kommunikációs eszközök alkalmazhatóak. Például: az ajánlattételi és részvételi határidők rövidítésére tekintettel a hirdetményeket kizárólag elektronikusan lehet feladni; a szerződéskötési moratórium és a jogorvoslat rövidebb határidejének átvétele pedig megköveteli, hogy az írásbeli összegezés megküldése, valamint az előzetes vitarendezés során a kommunikáció elektronikus úton vagy faxon történjen.

Az e-közbeszerzés előnyei közé sorolható az eljárások fokozottabb átláthatósága, az eljárások egyszerűsödése, és gyorsítása. Az új Kbt. előremozdul ennek megteremtése irányába, amikor az elektronikusan úton benyújtható nyilatkozatokról is rendelkezik. A 41. § (4) bekezdése szerint elektronikus úton nyújtható a nyilatkozat, ha legalább fokozott biztonságú elektronikus aláírással ellátott. A törvény ezen bekezdése tekintetében az elektronikus aláírásról szóló [2001. évi XXXV. törvény](#) rendelkezéseit kell figyelembe venni. Elektronikus úton nyújtható be a nyilatkozat továbbá, ha az új Kbt. felhatalmazása alapján alkotott jogszabály szerinti követelményeknek megfelelő elektronikus dokumentum formába foglalják. Az új Kbt. ezen rendelkezése lehetőséget nyújt arra, hogy a későbbiekben a fokozott biztonságú elektronikus aláírás mellett más módon kiállított elektronikus dokumentum is elfogadható legyen a közbeszerzési eljárásokban. Ajánlattevőként fontos tudnunk, hogy az eljárás iránti érdeklődés jelzéséhez és az ajánlati kötöttség meghosszabbításához szükséges nyilatkozat megtevétele elektronikus aláírás nélkül is érvényes 2018. április 15-éig.

IV.4. Kiegészítő tájékoztatás

A közbeszerzési eljárás eredményes lefolytatásának előfeltétele, hogy az ajánlattevők – a megalapozott ajánlat elkészítéséhez szükséges – minden lényeges információval rendelkezzenek. A törvény ezért lehetőséget biztosít arra, hogy a gazdasági szereplő – a megfelelő ajánlattétel vagy részvételre jelentkezés érdekében – kiegészítő (értelmező) tájékoztatást kérjen az ajánlatkérőtől vagy az általa meghatározott szervezettől (jellemzően a közbeszerzési lebonyolítótól). A hirdetmények első szakaszában (I.3. pontban) azt kell keresnünk, hogy „További információ a következő címen szerezhető be” – ez az elérhetőség szolgál ugyanis a kiegészítő tájékoztatások kérésére is. A kiegészítő tájékoztatás az ajánlati felhívásban és a dokumentációban foglaltak értelmezésére irányulhat.

Kiegészítő tájékoztatást az a gazdasági szereplő kérhet, aki az adott közbeszerzési eljárásban potenciálisan részvételre jelentkező vagy ajánlattevő lehet. A hirdetménnyel induló eljárások első szakaszában tehát nincs korlátozva a kiegészítő tájékoztatást kérni jogosultak köre, hiszen az ajánlatkérő a kiegészítő tájékoztatás megadásakor még értelemszerűen nem vizsgálja a gazdasági szereplők

alkalmasságát, a hirdetménnyel induló eljárások első szakaszában potenciálisan bármely gazdasági szereplő lehet részvételre jelentkező vagy nyílt eljárásban ajánlattevő. Az eljárást megindító ajánlattételi felhívás vagy a közszolgáltató ajánlatkérők eljárásánál alkalmazható közvetlen részvételi felhívás megküldésekor, valamint a több szakaszból álló eljárások második (versenypárbeszédnél továbbá harmadik) szakaszában már korlátozott azon gazdasági szereplők köre, akik érdekeltnek tekintendők.

A kiegészítő tájékoztatás megadásának határidejét az új Kbt. az irányelvekre figyelemmel szabályozza. Az új Kbt. is meghatároz határidőt a gazdasági szereplők számára a tájékoztatás kérésére, de ezt a válaszadási határidőtől számolja vissza, ezzel eltér a megszokott objektív rendszertől (noha a tényleges határidők lényegében nem változnak).

A kiegészítő tájékoztatást a kérés beérkezését követően ésszerű határidőn belül, de az ajánlattételi határidő lejártá előtt legkésőbb hat nappal, gyorsított eljárás esetén legkésőbb négy nappal, hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárásban legkésőbb három nappal, a közbeszerzési eljárások részvételi szakaszában pedig a részvételi határidő lejártá előtt legkésőbb négy nappal kell megadni. A törvény tehát azt is előírja, hogy a tájékoztatás iránti kérelem beérkezését követően a lehető leghamarabb (ésszerű időn belül) kell ajánlatkérőnek válaszolnia. Ez azt szolgálja, hogy a gazdasági szereplők által feltett kérdésekre az ajánlatkérő választ mihamarabb megadja, és ne az ajánlattételi vagy részvételi határidőt megelőző hatodik napon adja meg az összes, akár hetekkel korábban beérkezett kérdésre a választ.

Ha a kiegészítő tájékoztatás iránti kérelmet a válaszadási határidőt megelőző negyedik, gyorsított vagy hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárásban harmadik napnál később nyújtották be, a kiegészítő tájékoztatást az ajánlatkérőnek nem kötelező megadni. Az új törvény szerint ez azonban nem jelenti azt, hogy nem adhatja meg, amennyiben úgy ítéli meg, hogy a későn érkezett kérdés megválaszolása a megfelelő ajánlattételhez, illetve részvételre jelentkezéshez szükséges. Figyelemmel kell azonban lennie arra, hogy a kiegészítő tájékoztatásra tekintettel rendelkezésre áll-e még elegendő idő a megfelelő ajánlattételhez, és ha nem, meg kell azt hosszabbítani az ajánlattételi határidő meghosszabbítására vonatkozó általános szabályok szerint (megszűnt tehát az a lehetőség, hogy az ajánlatkérő a kiegészítő tájékoztatásra hivatkozással ajánlattételi határidőt tudjon hirdetmény nélkül hosszabbítani).

Eljárás típus	Kieg. táj. kérése	Kieg. táj. megadása
Nyílt	6+4=10 nap	6 nap
Meghívásos		
• részvételi szakasz	4+4=8 nap	4 nap
• ajánlati szakasz	6+4=10 nap	6 nap
• gyorsított eljárás	4+3=7 nap	4 nap
Hirdetménnyel induló tárgyalásos		
• részvételi szakasz	4+4=8 nap	4 nap
• ajánlati szakasz	6+4=10 nap	6 nap
• gyorsított eljárás	4+3=7 nap	4 nap
Hirdetmény nélküli tárgyalásos	3+3=6 nap	3 nap
Versenypárbeszéd		
• részvételi szakasz	4+4=8 nap	4 nap
• ajánlati szakasz	6+4=10 nap	6 nap

Csak abban az esetben nem köteles az ajánlatkérő a határidőt meghosszabbítani, ha a közbeszerzési dokumentumok módosítása nem jelentős és a módosítás megküldése az ajánlattételi vagy részvételi határidő lejártának napját megelőző legkésőbb tizedik, ha a módosításról hirdetményt kell feladni,

annak feladása az ajánlattételi vagy részvételi határidő lejártának napját megelőző legkésőbb tizenegyedik napra esik. Nem jelentős a közbeszerzési dokumentumok módosítása, ha nem befolyásolja a részvételi jelentkezések vagy ajánlatok időben történő megfelelő előkészítését.

A kiegészítő tájékoztatást úgy kell megadni, hogy az ne sértse a gazdasági szereplők esélyegyenlőségét. A tájékoztatás teljes tartalmát hozzáférhetővé kell tenni (ugyanott, ahol a közbeszerzési dokumentumok elérhetőek), illetve meg kell küldeni valamennyi gazdasági szereplő részére, amely érdeklődését az eljárás iránt az ajánlatkérőnél jelezte, a több szakaszból álló eljárások ajánlattételi szakaszában és a nem hirdetménnyel induló közbeszerzési eljárás esetében pedig valamennyi ajánlattételre vagy részvételre közvetlenül felhívott gazdasági szereplő részére.

A verseny tisztaságának megőrzése érdekében az új Kbt. előírja, hogy az ajánlatkérő a versenyző gazdasági szereplőknek egymásról a lehető legkevesebb információt osszon meg. A kiegészítő tájékoztatás megadása során az ajánlatkérő ezért nem jelölheti meg, hogy a kérdést melyik gazdasági szereplő tette fel, valamint arra sem tartalmazhat információt a tájékoztatás, hogy azt az ajánlatkérő azt kinek küldte meg (különösen nyílt eljárásban).

A törvény külön is nevesíti a **konzultációt** (helyszíni bejárást), mint a kiegészítő tájékoztatás egyik formáját. Ebben az esetben az ajánlati felhívásban kell megadni a konzultáció időpontját és helyét. A konzultációról jegyzőkönyvet kell készíteni, amelyet a konzultáció napjától számított öt napon belül meg kell küldeni, vagy elektronikusan hozzáférhetővé kell tenni valamennyi gazdasági szereplő részére, amely érdeklődését az eljárás iránt az ajánlatkérőnél jelezte, a több szakaszból álló eljárások ajánlattételi szakaszában és a nem hirdetménnyel induló közbeszerzési eljárás esetében pedig valamennyi ajánlattételre vagy részvételre közvetlenül felhívott gazdasági szereplő részére. A verseny tisztasága szempontjából ez nem a legszerencsésebb megoldás, hiszen a bejárás során valamennyi ajánlattevő számára ismertté válnak a versenytársak, főleg, ha a bejárásról felvett jegyzőkönyv mellékleteként jelenléti ív is készül, amelyen feltüntetésre került, hogy ki melyik gazdasági szereplő képviselőjeként vett részt a bejárásán.

A gyakorlattal ellenkezően a helyszíni bejárás elméletileg volna az ajánlattevőknek lehetőségük arra, hogy kérdéseket intézzenek az ajánlatkérőhöz, és ezekre a kérdésekre választ kapjanak, a gyakorlat azonban azt a megoldást munkálta ki, hogy az ajánlatkérők nem engedik, hogy az ajánlattevők kérdéseiket helyben feltegyék, hanem azt kéri, hogy azokat a kiegészítő tájékoztatás szabályainak megfelelően, írásban juttassák el az ajánlatkérőhöz. Ebben az esetben ajánlattevőként arra kell figyelni, hogy az ajánlattételi határidőig rendelkezésre áll-e még a szükséges időtartam, és amennyiben nem, úgy ennek tényét az ajánlatkérőnél – akár a felhívással szembeni vitarendezési kérelemként – jelezni.

IV.5. A felhívás és a közbeszerzési dokumentumok módosítása, visszavonása

IV.5.1. Módosítás

A fő szabály, hogy bármely eljárást megindító hirdetmény módosítható az abban szereplő határidő lejártáig feladott hirdetménnyel. Itt minden szónak jelentősége van:

- a hirdetményben szereplő határidőig, azaz ha részvételi felhívásról van szó, akkor a részvételi, ha ajánlati felhívásról van szó, akkor az ajánlattételi határidőig, sőt, ha a kiegészítő tájékoztatásra nem került időben sor, és az ajánlatkérő ezért meghosszabbította a határidőt, akkor a meghosszabbított határidő lejártáig.
- hirdetménnyel, azaz az eljárást megindító hirdetmény módosításáról a külön jogszabályban meghatározott hirdetmény minta szerinti tartalommal hirdetményt kell közzétenni. Ezt a hirdetményt is az Elektronikus Hirdetménykezelő Rendszeren keresztül tudjuk feladni, és hir-

detményellenőrzési díjat kell érte fizetnünk, 80.000.- Ft-ot. Ha a dokumentáció módosítása nagyobb terjedelmű, a hirdetményben nem szükséges a módosítás tartalmát megjeleníteni, elegendő a módosítás tényéről, módosított pontjainak felsorolásáról és a módosított dokumentáció rendelkezésre bocsátásának módjáról, határidejéről, beszerzési helyéről tájékoztatást adni a hirdetményben. A hirdetmény közzétételével egyidejűleg közvetlenül is tájékoztatni kell azokat a gazdasági szereplőket, akik az ajánlatkérőnél az eljárás iránt érdeklődésüket jelezték, így különösen, akik a dokumentációt átvették vagy kiegészítő tájékoztatást kértek. Az ajánlatkérőnek ebből következően fel kell vennie azon gazdasági szereplők adatait, akik az eljárással kapcsolatban érdeklődésüket jelezték.

- határidő lejártáig feladott hirdetménnyel, azaz a hirdetménynek nem kell megjelennie a részvételi/ajánlattételi határidő lejártáig (vagy a kiegészítő tájékoztatás miatt meghosszabbított határidőig), de a feladással egyidejűleg valamennyi ismert gazdasági szereplőt (érdeklődőt) tájékoztatni kell a módosító hirdetmény feladásáról és a módosítás szándékáról, és a hirdetmény megjelenéséig az eljárást „be kell fagyasztani”, azaz abban eljárási cselekmény nem végezhető.

Az ajánlati felhívás, valamint a dokumentáció módosítása esetén figyelemmel kell lenni arra, hogy a módosítást követően még elegendő idő álljon az ajánlattevők rendelkezésére a megfelelő ajánlattételhez. Ezért fő szabály szerint az ajánlattételi határidőt meg kell hosszabbítani. Az új határidőt a módosítás mértékére tekintettel kell meghatározni. Nem köteles az ajánlatkérő a határidőt meghosszabbítani, ha a közbeszerzési dokumentumok módosítása nem jelentős és a módosítás megküldése az ajánlattételi vagy részvételi határidő lejártának napját megelőző legkésőbb tizedik, ha a módosításról hirdetményt kell feladni, annak feladása az ajánlattételi vagy részvételi határidő lejártának napját megelőző legkésőbb tizennegyedik napra esik. Nem jelentős a közbeszerzési dokumentumok módosítása, ha nem befolyásolja a részvételi jelentkezések vagy ajánlatok időben történő megfelelő előkészítését.

A közbeszerzési dokumentumok módosításait az ajánlatkérő az eredeti dokumentumokkal megegyező helyen köteles közvetlenül elektronikusan elérhetővé tenni.

A hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárásban az ajánlatkérő csak egy felhívást állít össze, amelyet azonban nem hirdetmény útján tesz közzé, hanem közvetlenül küldi meg az ajánlattételre felhívott gazdasági szereplőknek vagy szereplőnek. A fentiekben ismertetett szabályokat kell az ajánlattételi felhívás módosításakor itt is alkalmazni azzal a különbséggel, hogy az ajánlattételi határidő lejárt előtt hirdetmény feladása helyett egyidejűleg, közvetlenül kell tájékoztatni az ajánlattételre felhívott gazdasági szereplőket.

A meghívásos és a hirdetmény közzétételével induló tárgyalásos eljárás, valamint a versenypárbeszéd ajánlattételi szakaszában az ajánlatkérő az ajánlattételi határidő lejártáig az ajánlattételre felhívott gazdasági szereplők közvetlen és egyidejű tájékoztatásával módosíthatja az ajánlattételi felhívást és a dokumentációt (ismertetőt).

A meghívásos eljárásban fennáll az ajánlatkérő kötöttsége az általa meghirdetett feltételekhez, ezért az eljárás ajánlattételi szakaszában nem módosítható az ajánlattételi felhívás vagy a dokumentáció olyan eleme, amely már a részvételi felhívásban is szerepelt.

A hirdetmény közzétételével induló tárgyalásos eljárás és a versenypárbeszéd jellegzetessége, hogy ezen eljárási fajtáknál a meghívásos eljárástól eltérően az ajánlatkérő nincs kötve az eredetileg meghirdetett feltételekhez. A nyilvánosság, a verseny tisztasága és az esélyegyenlőség biztosítása azonban ezekben az eljárásokban is megköveteli, hogy a feltételek változása bizonyos korlátok között maradjon. Ennek megfelelően mondja ki a törvény, hogy ezen eljárások ajánlattételi szakaszában nem módosítható úgy az ajánlattételi felhívás vagy a dokumentáció (ismertető), hogy az eljárás korábbi szakaszában (a versenypárbeszéd esetén szakaszaiban) közölt feltételek olyan jelentős mértékben változzanak, amely torzítaná a versenyt vagy sértené a gazdasági szereplők esélyegyenlőségét, különösen, ha az új feltételek ismerete alapvetően befolyásolhatta volna az érdekelt gazdasági szereplők arra vonatkozó döntését, hogy a közbeszerzési eljárásban tudnak-e részvételre jelentkezni, vagy a

változás következtében valamelyik ajánlattevő nem lenne képes ajánlatot tenni. Az adott esetben mindig egyedileg kell megítélni, hogy a tervezett változtatás olyan alapvető jelentőségű-e, amelynek ismeretében mások is érdekeltek lettek volna abban, hogy részvételi jelentkezést nyújtsanak be vagy valamely gazdasági szereplő, amely érvényesen tudott részvételre jelentkezni, az ajánlattételre már nem lesz képes. Az előbbi körülmények bekövetkezése különösen akkor feltételezhető, ha a beszerzés tárgya annak jellemzőiben vagy mennyiségében lényegesen változik. Egyértelműen fennállnak az előbbi körülmények továbbá akkor, ha a részvételi szakaszban vizsgált alkalmassági feltételek a módosulásra figyelemmel már nem tükrözik megfelelően a gazdasági szereplőknek a szerződés teljesítésére való alkalmasságát.

IV.5.2. Visszavonás (visszalépés a közbeszerzéstől)

Az eljárást megindító felhívást minden esetben az ajánlattételi, vagy részvételi felhívás esetén a részvételi határidő lejártáig vonhatja vissza az ajánlatkérő. Ez tehát az a határidő, amelynek leteltéig az ajánlatkérő egyéb feltételek fennállása nélkül is meggondolhatja magát és az eljárást megindító felhívás visszavonásával elállhat a közbeszerzés szándékától. Ha az eljárást megindító felhívást hirdetményben közzétették, a részvételi vagy ajánlattételi határidő lejárta előtt a visszavonásról hirdetményt kell feladni (a hirdetménynek tehát a módosításhoz hasonlóan nem kell megjelennie ezen időpontig, elég csupán feladni) és egyidejűleg tájékoztatni kell azokat a gazdasági szereplőket, akik az ajánlatkérőnél érdeklődésüket jelezték. A nem hirdetménnyel induló eljárásokban az eredeti határidő lejárta előtt egyidejűleg, közvetlenül kell tájékoztatni az ajánlattételre, illetve részvételre felhívott gazdasági szereplőket.

A meghívásos és a hirdetmény közzétételével induló tárgyalásos eljárás, valamint a versenypárbeszéd ajánlattételi szakaszában az ajánlatkérő már nem dönthet szabadon a felhívás visszavonásáról, az ajánlattételi felhívást az ajánlattételi határidő lejártáig és csak akkor vonhatja vissza, ha az ajánlattételi felhívás megküldését követően – az ajánlattételi vagy részvételi határidőt követően beállott – ellenőrzési körén kívül eső, bizonytalan jövőbeli esemény következne be. Az ajánlatkérő ellenőrzési körén kívül eső, bizonytalan jövőbeli eseményfennállását a törvény azért követeli meg, hogy az ajánlatkérő az eljárásban érvényes részvételi jelentkezést benyújtó gazdasági szereplők ismeretében már ne dönthessen úgy, hogy ezen gazdasági szereplőkkel nem kíván szerződni.

A hirdetmény visszavonása esetén a (potenciális) ajánlattevőket semmiféle kártérítés nem illeti meg, ilyen igénnyel nem léphetnek fel az ajánlatkérővel szemben, még akkor sem, ha az ajánlattétellel kapcsolatosan már ténylegesen felmerültek költségeik.

V. FEJEZET

DR. LUKÁCS TIBOR – AZ ÜZLETI MODELL JELENTŐSÉGE

V.1. Önálló és közös ajánlattétel

Az új Kbt. a közbeszerzési irányelvek szóhasználatából átveszi a gazdasági szereplő fogalmát, amely az ajánlattevő és részvételre jelentkező fogalmának is alapját adja. Gazdasági szereplő bármely természetes személy, jogi személy, egyéni cég vagy személyes joga szerint jogképes szervezet, aki, illetve amely a piacon építési beruházások kivitelezését, illetve építmények építését, áruk szállítását vagy szolgáltatások nyújtását kínálja.

Ajánlattevő az a gazdasági szereplő, aki a közbeszerzési eljárásban ajánlatot nyújt be.

Több gazdasági szereplő közösen is tehet ajánlatot vagy nyújthat be részvételi jelentkezést (35. §). A közös ajánlattételnek nem feltétele, hogy közös gazdálkodó szervezetet alapítsanak, ebben az esetben megállapodásban kell rendezniük az együttműködésük szabályait. Ebben a megállapodásban a szerződés teljesítésére vonatkozóan egyetemleges kötelezettséget és az esetleges szerződésszegésért egyetemleges felelősséget kell vállalniuk.

Az egyetemlegességkapcsán megkülönböztetjük a kötelezettek oldalán fennálló egyetemlegességet – amikor is minden kötelezett az egész szolgáltatással tartozik mindaddig, míg a jogosult kielégítést nem kapott [Ptk. 6:29. § (2) bekezdés első mondat] –, valamint a jogosultak oldalán fennálló egyetemlegességet, amelynek esetében valamennyi jogosult önállóan is követelheti, hogy az egész kötelezettséget az ő kezéhez teljesítsék. Amennyiben bármelyik jogosult kielégítést kap, akkor a kötelezettség minden jogosulttal szemben megszűnik [Ptk. 6:33. § (1) bekezdés].¹⁴

A megállapodásban ki kell jelölniük maguk közül valakit, aki a közös ajánlattevők nevében jognyilatkozat tételére és a közös ajánlattevők képviselétére jogosult az eljárás során. A közös ajánlattevőknek küldendő értesítéseket az ajánlatkérő a megállapodásban kijelölt képviselő részére fogja megküldeni.

Az együttműködési megállapodásban a Ptk. rendelkezéseire tekintettel rögzíteni szükséges, hogy a felek a megjelölt közbeszerzési eljárásban közös ajánlatot kívánnak benyújtani, és nyertességük esetén annak teljesítésére szerződést kívánnak kötni, továbbá hogy együttműködésük részletes szabályait nyertességük esetén későbbi megállapodásban fogják rendezni.

Ha a közbeszerzési eljárás eredményeként megkötendő szerződés teljesítése érdekében indokolt, a nyertes ajánlattevőktől megkövetelhető a projektársaság létrehozása. Az ajánlati felhívásnak az ilyen ajánlatkérői elvárást egyértelműen rögzítenie kell. Ha a gazdasági társaságot határidőre nem hozzák létre, ajánlatkérő jogosult a szerződést felmondani.

¹⁴ Méhes Tamás (2018): A Polgári Törvénykönyv vázlata. Budapest, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, 113. o.

V.2. Alvállalkozók

Az alvállalkozó fogalmát a Kbt. 4. § 2. pontja határozza meg. Eszerint alvállalkozó az a gazdasági szereplő, aki (amely) a közbeszerzési eljárás eredményeként megkötött szerződés teljesítésében az ajánlattevő által bevontan közvetlenül vesz részt, kivéve

- a) azon gazdasági szereplő, amely tevékenységét kizárólagos jog alapján végzi,
- b) a szerződés teljesítéséhez igénybe venni kívánt gyártót, forgalmazót, alkatrész- vagy alapanyag eladóját,
- c) építési beruházás esetén az építőanyag eladóját.

Alvállalkozó tehát az, akit az ajánlattevő a szerződés teljesítéséhez közvetlenül bevon, függetlenül attól, hogy a bevont alvállalkozó természetes vagy jogi személy. Ha tehát a döntően építőipari generálkivitelezéssel foglalkozó ajánlattevő egy közterületi park felújítási munkálatai során a faültetést egy erre specializálódott kis céggel kívánja elvégeztetni, ez a cég alvállalkozónak fog minősülni. De ha ugyanez a cég a kerttervezőt megbízási szerződés alapján foglalkoztatja, akkor ez a kerttervező is alvállalkozónak fog minősülni, függetlenül attól, hogy ő természetes személy (feltéve, hogy nem egy kerttervező iroda alkalmazottja, és nem a kerttervező irodát bízza meg az ajánlattevő).

Amennyiben valamely gazdasági szereplő a felhívásban, a dokumentációban (különös tekintettel a műszaki leírásra, a műszaki tervekre, a jogerős engedélyekre, a kapcsolódó szakhatósági döntésekre és a költségvetésre), valamint a közbeszerzési szerződésben a beszerzés tárgyaként, illetve ebből fakadó szerződéses kötelezettséggént nevesített feladatot, vagy annak szerves részét képező részfeladatot lát el, a szerződés teljesítésében való közvetlen részvétele megvalósul, azaz alvállalkozónak minősül (ld. [D.559/7/2017.](#) számú határozat).

Az alvállalkozóvá minősítés csak néhány kivételes esetben nem áll fenn. Nem minősül alvállalkozónak a közreműködő, ha tevékenységét kizárólagos jog alapján végzi. Vagyis ha a példában szereplő park alatt telekommunikációs kábelek húzódnak, és azok áthelyezése szükséges, a telekommunikációs cég nem minősül alvállalkozónak. Vagy ha a már említett kerttervező a jelen eljárásban csak tervezői művezetést vállal, akkor nem lesz alvállalkozó (feltéve, hogy korábban a tervhez fűződő szerzői jogáról nem mondott le).

A mentesülés másik esete a gyártó, forgalmazó, alkatrész- vagy alapanyag eladó mentesítése. Ennek előzménye a korábbi alvállalkozó fogalomból adódó ajánlattevői bizonytalanság volt, kiemelten az informatikai beszerzések terén. Ott ugyanis egy meghatározott szoftver beszerzése esetén joggal merülhetett fel, hogy a gyártó alvállalkozónak minősül, ugyanakkor az akkor hatályos többszörös megjelenés tilalmának szövegezése miatt a gyártó nem lehetett több ajánlattevő alvállalkozója. Tehát ha a gyártó elkötelezte magát egy ajánlattevő mellett, akkor az az ajánlattevő szükségképpen meg is nyerte a közbeszerzési eljárást, vagy azért, mert értelemszerűen az övé volt a legalacsonyabb ár, vagy egyszerűen azért, mert nem volt több ajánlattevő – rajta kívül ugyanis többen már nem tudták az adott gyártót alvállalkozónak megjelölni.

A harmadik eset ennek az építőiparra alkalmazott változata, amikor is nem minősül alvállalkozónak az építőanyag eladója, előző példánknál maradván például a térkövet szállító cég, de a játszószerkeket szállító cég már igen, hiszen ő nem építőanyagot szállít.

Szövegszerűen kikerült az új Kbt.-ből az a rendelkezés, amely lehetővé tette a fenti kivételi körbe tartozó gazdasági szereplők – önkéntes alapon – történő alvállalkozóvá minősítését abban az esetben, ha a fenti szereplők alvállalkozóként való részvételéhez az ajánlattevőnek valamilyen érdeke fűződött – például mert a referenciáját szeretné felhasználni. Mivel azonban az ilyen magatartás alapelvbe nem ütközik, erre továbbra is lehetőség van. Az tehát, hogy a kizárólagos jog jogosultja, a gyártó vagy a szállító nem minősül alvállalkozónak, nem jelenti azt, hogy nem jelölhető meg az ilyen gazdasági szereplő alvállalkozóként, ha arra szükség van (például kapacitást nyújtó szervezet).

Építési beruházásra vagy szolgáltatásnyújtásra irányuló szerződés, valamint árubeszerzésre irányuló szerződéssel kapcsolatos beállítási vagy üzembehelyezési művelet esetén az ajánlatkérő

előírhatja, hogy bizonyos alapvető fontosságú feladatokat maga az ajánlattevő vagy – közös ajánlatétel esetén – a közös ajánlattevők egyike végezzen el. Ebben az esetben az e feladatokra vonatkozó alkalmassági feltételek igazolásához nem támaszkodhat az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező más szervezet kapacitására, és a teljesítés során e feladatokat nem végezheti alvállalkozó.

Az ajánlatban az ajánlattevőnek – amennyiben az ajánlatkérő ezt előírta – nyilatkoznia kell, hogy a szerződés mely részeit kívánja alvállalkozók útján teljesíteni, azaz meg kell mondania, hogy a szerződés mely részét (azaz: milyen részfeladatokat) fog alvállalkozók útján teljesíteni (például szállítás, műszaki ellenőr feladatai, fakivágás, stb.). Ezen felül meg kell jelölnie az ekkor már ismert alvállalkozóit. Az alvállalkozónak azonban az ajánlatban nem kell semmilyen dokumentumot csatolnia (kivéve, ha részt vesz az alkalmasság igazolásában, azaz kapacitást is nyújt, lásd lentebb).

Fő szabály szerint nincs korlátja annak, hogy az ajánlattevő hány alvállalkozót von be a teljesítésbe és milyen arányban. Építési beruházás esetén azonban az alvállalkozói teljesítés összesített aránya nem haladhatja meg a szerződés értékének 65%-át. A teljesítésben részt vevő alvállalkozó továbbá nem vehet igénybe az alvállalkozói szerződése (tehát saját teljesítésének) 65%-át meghaladó mértékben további közreműködőt. Más beszerzési tárgyak esetében ilyen korlátozás nincs.

A nyertes ajánlattevő legkésőbb a szerződés megkötésének időpontjában köteles az ajánlatkérőnek valamennyi olyan alvállalkozót bejelenteni, amely részt vesz a szerződés teljesítésében, és – ha a megelőző közbeszerzési eljárásban az adott alvállalkozót még nem nevezte meg – a bejelentéssel együtt nyilatkozni arról is, hogy az általa igénybe venni kívánt alvállalkozó nem áll kizáró okok hatálya alatt. A nyertes ajánlattevő a szerződés teljesítésének időtartama alatt köteles az ajánlatkérőnek minden további, a teljesítésbe bevonni kívánt alvállalkozót előzetesen bejelenteni, és a bejelentéssel együtt nyilatkozni arról is, hogy az általa igénybe venni kívánt alvállalkozó nem áll kizáró okok hatálya alatt.

Az eljárás során az ajánlattevő által bemutatott valamely szervezet vagy szakember bevonásától nem lehet eltekinteni olyan esetben, ha az érintett szerződés sajátos tulajdonságait figyelembe véve az adott személy (szervezet) igénybevétele a közbeszerzési eljárásban az ajánlatok értékelésekor meghatározó körülménynek minősült. Például az ajánlattevő az alvállalkozó igénybevétele által tudott az értékelési szempontra kedvező vállalatot tenni (például mert az alvállalkozó telephelye esik a teljesítés helyéhez közel), vagy az alvállalkozó által biztosított szakember tapasztalata került az értékelés során figyelembevételre. Ilyen esetben csak jogutódlás következtében léphet az alvállalkozó helyére annak jogutódja. Az értékeléskor meghatározó szakember személye csak az ajánlatkérő hozzájárulásával és abban az esetben változhat, ha az értékeléskor figyelembe vett minden releváns körülmény tekintetében az értékelttel egyenértékű szakember kerül bemutatásra.

V.3. Kapacitást nyújtó szervezet

Ajánlattevő/részvételre jelentkező kerülhet olyan helyzetbe egy közbeszerzési eljárás során, hogy nem rendelkezik valamennyi, az ajánlatkérő által előírt alkalmassági feltétellel. Mivel azonban a Kbt. lehetővé teszi az ajánlattevő számára, hogy alkalmasságának igazolásához bármely más szervezet erőforrásaira támaszkodjon, a köztük fennálló kapcsolat jogi jellegére tekintet nélkül, ajánlattevő szabadon „szövetkezhet” más gazdasági szereplőkkel, akik megfelelnek az alkalmassági feltételeknek. Ha az ilyen szövetséges gazdasági szereplő közös ajánlattevő/részvételre jelentkező lesz, akkor elegendő, ha az alkalmassági feltételnek a két közös ajánlattevő közül legalább az egyik megfelel. De nem szükséges feltétlenül közös ajánlattevőnek/részvételre jelentkezőnek lennie.

Az alkalmasság igazolása során ugyanis bármely szervezet – így tehát például alvállalkozó is – biztosíthat erőforrást a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, de olyan helyzet is előállhat, hogy a teljesítésben részt venni egyáltalán nem kívánó szervezet erőforrásaira van az aján-

lattevőnek szüksége. Amennyiben alvállalkozóval történik valamely alkalmassági feltétel igazolása, akkor az alvállalkozó egyszerre kapacitást rendelkezésre bocsátó szervezet is lesz. (Vannak azonban olyan alkalmassági feltételek, ilyen a szakember és a referencia, melyek csak alvállalkozóként bevont kapacitást nyújtó szervezettel igazolhatóak.)

Kapacitást nyújtó szervezet tehát minden olyan gazdasági szereplő, amely az ajánlattevő/részvételre jelentkező számára segítséget nyújt az alkalmasság igazolásában, ha az nem közös ajánlattevő/részvételre jelentkező.

Tehát bármely gazdasági szereplő lehet kapacitást nyújtó szervezet, még a gyártó is, akár meg van jelölve alvállalkozóként, akár nincs.

A jelentkezésben vagy ajánlatban az ajánlattevőnek meg kell adnia valamennyi kapacitást rendelkezésre bocsátó szervezet nevét és címét, valamint az általuk igazolt alkalmassági feltételt. A kapacitást nyújtó szervezetnek az alkalmasságot ugyanolyan módon kell igazolnia, mint amilyen módon az ajánlattevő igazolná, ha ő felelne meg az adott feltételnek, azaz az ajánlattevő által az alkalmasság igazolásához alkalmazandó sablon nyilatkozatokat a kapacitást nyújtó szervezetnek kell kitöltenie és aláírnia saját nevében.

V.4. A verseny biztosítása (többszörös megjelenés tilalma)

Az ajánlattevői státusz kizárja, hogy a gazdasági szereplő bármely más minőségben megjelenjen más ajánlatban. A Kbt. nem zárja ki azonban, hogy az alvállalkozók akár több ajánlattevő oldalán is megjelenjenek, sőt, akár több ajánlathoz nyújtsanak kapacitást (tehát például ugyanazon alvállalkozónál foglalkoztatott ugyanazon szakember szerepelhet több ajánlatban is). Természetesen az alvállalkozó más ajánlatban nem lehet ajánlattevő, hiszen akkor az ajánlattevőre vonatkozó többszörös megjelenés tilalma alatt állna.

Az ajánlatkérőnek azonban jelzési kötelezettsége áll fenn a GVH felé (bejelentés vagy panasz), amennyiben az általa lefolytatott eljárás során a tisztességtelen piaci magatartás és versenykorlátozás tilalmáról szóló [1996. évi LVII. törvény](#) (továbbiakban Tptv.) rendelkezéseinek megsértését észleli. A korábbi törvénnyel szemben az új Kbt. nem mondja meg, mit kell ilyen magatartásként értékelni, annak megítélését az ajánlatkérőre bízta, de ha a szakember például nem olyan speciális képzettségű, melyből csak korlátozott számú áll rendelkezésre az országban, akkor a tisztességtelen piaci magatartás gyanúja felmerülhet, ha a különböző ajánlatokban ugyanazon alvállalkozó azonos szakembere szerepel, ráadásul mondjuk valamennyien az ő többlet szakmai tapasztalatát mutatják be értékelési szempontként. Ilyen esetben a verseny egyértelműen nem valódi, az ajánlattevők között legalább közvetett (alvállalkozói szintű) összejátszás feltételezhető.

VI. FEJEZET

DR. LUKÁCS TIBOR – A RÉSZVÉTELI JELENTKEZÉS ÖSSZEÁLLÍTÁSA

VI.1. Általános szabályok

A 47. § (2) bekezdése alapján az ajánlatkérők nem követelhetnek meg eredeti vagy hiteles másolati dokumentumokat. Az új Kbt. egyértelművé teszi, hogy – a korábbi törvényszövegtől eltérően – nem csak igazolásokat, hanem egyéb nyilatkozatokat, dokumentumokat (például beszámolót) sem lehet eredetiben vagy hiteles másolatban kérni az eljárásban. Így az ajánlattevőknek nem kell esetlegesen több közbeszerzési eljárásra ugyanazokat az igazolásokat újra beszerezni és ennek ellenértékét viselni. Azon dokumentumokat azonban, amelyek közvetlenül valamely jog érvényesítését szolgálják (például bank vagy biztosító által vállalt garancia) eredetiben kell csatolni, mivel ezek csak eredetiben használhatók fel. Nem elektronikus úton történő ajánlattétel esetén az ajánlat 68. § (2) bekezdése szerint benyújtott egy eredeti példányának a 66. § (2) bekezdése szerinti nyilatkozat eredeti aláírt példányát kell tartalmaznia. Nem követelhető meg továbbá hiteles fordítás benyújtása, elegendő az ajánlattevő általi felelős fordítás is.

Fontos, hogy a részvételi szakaszban ajánlat nem tehető. Ezért a Felolvasólapon, de az ajánlat más részében sem lehet olyan adatot, információt szerepeltetni, amely konkrét ajánlatnak minősül, azaz szakmai ajánlatként a termékre, szolgáltatásra vagy annak árára vonatkozik.

A részvételi jelentkezésben az ajánlattevő személyének azonosítása (üzleti modell), a kizáró okok és az alkalmassági feltételek igazolása, továbbá egyéb, nem az ajánlattételre vonatkozó nyilatkozatok benyújtása történik meg.

A kizáró okok igazolására uniós eljárásrendben az egységes európai közbeszerzési dokumentum (továbbiakban EEKD vagy ESPD – *European Single Procurement Document*) nyújtandó be, más igazolás a részvételre jelentkezés részeként nem kérhető. Az alvállalkozókról a részvételre jelentkező az EEKD-ban nyilatkozik, az alvállalkozónak e körben nem kell semmilyen dokumentumot csatolnia. A kapacitást nyújtó szervezetnek azonban saját EEKD-t kell kitöltenie. Nemzeti eljárásrendben a kizáró okokról a részvételre jelentkezés részeként az ajánlattevő csak nyilatkozni köteles. Az alvállalkozók vonatkozásában szintén az ajánlattevő nyilatkozik, hogy az eljárásban nem vesz igénybe a kizáró okok hatálya alá tartozó alvállalkozót, illetve a kapacitást nyújtó szervezet sem tartozik a kizáró okok hatálya alá. Más igazolás a kizáró okokra vonatkozóan a részvételre jelentkezésben nem kérhető.

Az alkalmasság igazolására uniós eljárásrendben szintén az EEKD szolgál, melynek – az ajánlatkérő előírásának megfelelően – vagy ki kell tölteni a IV. részét, vagy elegendő az α pont kitöltésével arról nyilatkozni, hogy az ajánlattevő az alkalmassági követelményeknek megfelel.

Nemzeti eljárásrendben az ajánlatkérő előírásától függően az alkalmasság is igazolható a megfelelőről szóló egyszerű nyilatkozattal, vagy az alkalmassági feltételekre vonatkozó adatok egyszerű nyilatkozatban történő megadásával.

Többszakaszos eljárásokban már a jelentkezésben nyilatkoznia kell az ajánlattevőnek arról, hogy mikro-, kis vagy középvállalkozásnak minősül-e, továbbá már a részvételi jelentkezésben meg kell adni az alvállalkozókkal kapcsolatos nyilatkozatot azzal, hogy az ajánlattételi szakaszban ez a nyilatkozat kibővíthető, de az alkalmasság igazolásához igénybe vett személyek/szervezetek köre nem változhat.

Az új Kbt. sem szabályozza a részvételre jelentkezésekkel és ajánlatokkal kapcsolatos formai követelményeket. Az ajánlatokkal és a részvételi jelentkezésekkel kapcsolatos jogszabályi minimum követelmény mindössze annyi, hogy azokat írásban és zártan, a felhívásban megadott címre közvetlenül vagy postai úton kell benyújtani a határidő lejártáig. Ezen felül az ajánlatkérő jogosult meghatározni, hogy milyen követelményeket támaszt az ajánlatok formájával (például roncsolásmentesen nem bontható kötés, kötelező feliratok). Az új törvény szerint sem lehet azonban olyan formai követelmény hiánya miatt érvénytelen egy ajánlat, amelyet az ajánlatkérő írt elő. A jogszabályban foglalt formai követelmények, tehát az írásbeli és zárt csomagolású ajánlat hiánya ugyanakkor érvénytelenséghez vezet, hiszen természeténél fogva nem olyan hibáról van szó, amelynek hiánypótlás keretében korrigálására sor kerülhetne.

Amennyiben az ajánlatkérő az ajánlatok (részvételre jelentkezések) papír alapú benyújtását írta elő, az ajánlatot és a részvételi jelentkezést egy papír alapú példányban kell benyújtani, de akármeny-nyi elektronikus példány kérhető.

VI.2. Üzleti titok a részvételre jelentkezésben

Természetesen a gazdasági szereplőknek érdekük fűződhet ahhoz, hogy jelentkezésük egyes részeihez az ajánlatkérőn kívül harmadik személyek ne férhessenek hozzá, ebben az esetben jelentkezésük egy részét üzleti titokká nyilváníthatják (44. §). Az ilyen adatot tartalmazó iratokat a jelentkezésben elkülönített módon kell elhelyezni.

Az üzleti titkot tartalmazó irat kizárólag olyan információkat tartalmazhat, amelyek nyilvánosságra hozatala a gazdasági szereplő üzleti tevékenysége szempontjából aránytalan sérelmet okozna. A gazdasági szereplő az üzleti titkot tartalmazó, elkülönített irathoz indokolást köteles csatolni, amelyben részletesen alátámasztja, hogy az adott információ vagy adat nyilvánosságra hozatala miért és milyen módon okozna számára aránytalan sérelmet. A gazdasági szereplő által adott indokolás nem megfelelő, amennyiben az általánosság szintjén kerül megfogalmazásra.

A Legfelsőbb Bíróság a Kfv.VI.37.118/2009/6. számú ítéletében¹⁵ rámutatott, hogy „amennyiben az adott válasz csak általánosságokat tartalmaz, anélkül, hogy az abban foglaltakat megalapozná és a kivételesen előnyös körülményeket a gazdasági folyamatokra figyelemmel objektíve indokolná, az a választ nem teszi elfogadhatóvá. Az indokolásnak mindig objektív tényeken kell alapulnia, ha szükséges, igazolt számításokat kell tartalmaznia, bizonyítékokat kell megjelölnie, akár a beszerzési árak igazolásával. Az ajánlatkérőnek az a kötelezettsége, hogy meggyőződjön arról, az adott ajánlati áron a szerződés teljesíthető, maga után vonja azt a következményt is, hogy az ajánlattevőnek olyan részletes indokolást kell előterjesztenie, amely az adott, kirívóan alacsonynak tekintett ellenszolgáltatást megfelelően indokolja, alátámasztja, az azzal szemben támadt kétségeket eloszlatja, a teljesíthetőségeket igazolja.”

Nem lehet üzleti titokká nyilvánítani:

- a) azokat az információkat, adatokat, amelyek elektronikus, hatósági vagy egyéb nyilvántartásból bárki számára megismerhetők,
- b) az információk örendelkezési jogról és az információszabadságról szóló [2011. évi CXII. törvény](#) 27. § (3) bekezdése szerinti közérdekből nyilvános adatokat,
- c) az ajánlattevő, illetve részvételre jelentkező által az alkalmasság igazolása körében bemutatott
  - a. korábban teljesített közbeszerzési szerződések, illetve e törvény szerinti építés- vagy szol-

¹⁵ Az ítélet PDF formátumban elérhető és letölthető a Pro Bono felületen a tantárgy Döntvénytárából.

- gálatási koncessziók megkötésére, tartalmára és teljesítésére vonatkozó információkat és adatokat,
- b. gépekre, eszközökre, berendezésekre, szakemberekre, tanúsítványokra, címkékre vonatkozó információkat és adatokat,
  - d) az ajánlatban meghatározott áruk, építési beruházások, szolgáltatások leírását, ide nem értve a leírásnak azt a jól meghatározható elemét, amely tekintetében az üzleti titokra meghatározott feltételek az ajánlattevő által igazoltan fennállnak,
  - e) ha az ajánlatkérő annak benyújtását kéri, az ajánlattevő szakmai ajánlatát, ide nem értve a szakmai ajánlatnak azt a jól meghatározható elemét, amely tekintetében az üzleti titokra meghatározott feltételek az ajánlattevő által igazoltan fennállnak és a fenti a)-d) pontok alapján nincs akadálya az üzleti titokká nyilvánításnak.

Nem tiltható meg üzleti titokra való hivatkozással továbbá

- a) az ajánlattevő neve, címe (székhelye, lakóhelye), valamint
- b) olyan tény, információ, megoldás vagy adat nyilvánosságra hozatalát, amely a felhívásban meghatározott értékelési szempont alapján értékelésre kerül, de az ezek alapjául szolgáló részinformációk, alapadatok (így különösen az árazott költségvetés) nyilvánosságra hozatala megtiltható. Itt is figyelemmel kell azonban lenni az előzőekben felsorolt a)-e) pontokban felsorolt abszolút tilalmakra.

Ha a gazdasági szereplő meghatározott információk, adatok üzleti titokká nyilvánítása során az előzőekben foglaltakat nem tartotta be, az ajánlatkérő hiánypótlás keretében köteles felhívni az érintett gazdasági szereplőt a megfelelő tartalmú dokumentum benyújtására.

A Döntőbizottság (legutóbb a [D.12/21/2018.](#) számú határozatában) rögzíti, hogy az üzleti titok körének meghatározása az érintett titokgazda gazdasági szereplő által meghatározott adatokat jelenti, az üzleti titokká minősítés az ajánlattevő kompetenciájába tartozik. Az üzleti titokká nyilvánítás jogának tartalmi korlátait egyfelől az üzleti titoknak a meghivatkozott Ptk. 2:47. § szerinti fogalmi meghatározása, másfelől a Kbt. 44. § (2) és (3) bekezdésében szabályozott tilalom adja meg. A Kbt. 44. § (1) bekezdése formai követelményt is előír a helyes eljárásra. Eszerint az üzleti titkot tartalmazó iratokat elkülönített módon kell elhelyezni az ajánlatban, részvételi jelentkezésben, hiánypótlásban, illetőleg a Kbt. 72. §-a szerinti indokolásban. Az ilyen módon és okból elkülönített irathoz a gazdasági szereplő köteles indokolást csatolni, amelyben számot ad a nyilvánosság kizárásának jogszerű indokairól. A jogalkotó a megfelelő indokolás tartalmi feltételeit tételesen nem adja meg, hanem az elérendő eredményre fogalmaz meg iránymutatást: az indokolásnak azt kell alátámasztania, hogy az adott információ vagy adat nyilvánosságra hozatala a gazdasági szereplő számára aránytalan sérelmet okozna. Az indokolás nem fogalmazható meg az általánosság szintjén, olyan részletezettséggel kell elkészíteni, hogy abból megállapítható legyen, hogy a nyilvánosság miért és milyen módon okozhat a konkrét gazdasági szereplőnek aránytalan sérelmet. A Kbt. 44. § (4) bekezdésében és a Kbt. 73. § (1) bekezdés f) pontjában a jogalkotó a törvény által védett közérdek, a nyilvánosság szükséges mértékű érvényesülésének biztosítása érdekében vizsgálati és cselekvési kötelezettséget írt elő az ajánlatkérő számára. A jogszabályban előírtak betartásához, a jogsértő helyzet reparálásához jogi eszközt is biztosított: a hiánypótlás alkalmazhatóságát, végső soron a jogsértő magtartás szankcionálhatóságát, az érvénytelenség megállapítását.

A teljes adattartalom üzleti titokká minősítésére nincs lehetőség, az csak bizonyos valóban üzleti titokkal érintett adatokkal kapcsolatosan tehető meg. Utóbbiak körét, hogy miért kerül sor üzleti titokká minősítésükre, az érintettnek indokolnia kell. A Kbt. 44. § (1) bekezdése szerint a gazdasági szereplőnek az üzleti titkot tartalmazó, elkülönített irathoz olyan indokolást kell csatolnia, amelyben részletesen alátámasztja, hogy az adott információ vagy adat nyilvánosságra hozatala miért és milyen módon okozna számára aránytalan sérelmet. A gazdasági szereplő által adott indokolás nem megfelelő, amennyiben az általánosság szintjén kerül megfogalmazásra (ld. ugyanebben a határozatban).

VI.3. Az EEKD

Az uniós irányelvek előírnyozzák, hogy a kizáró okok és alkalmasság igazolására az Európai Unión belül egységes formanyomtatványokat kell használni. Az EEKD mintáját az EU Bizottság 2016/7 számú végrehajtási rendelete tartalmazza.¹⁶

Az egységes európai közbeszerzési dokumentum a gazdasági szereplő olyan nyilatkozata, amely a hatóságok vagy harmadik felek által kibocsátott igazolásokat helyettesíti előzetes bizonyítékként. A 2014/24/EU irányelv 59. cikkében foglaltak szerint ebben a gazdasági szereplő hivatalosan kinyilvánítja, hogy nincs azon helyzetek egyikében sem, amelyek miatt a gazdasági szereplőket ki kell, illetve ki lehet zárni; hogy megfelel a vonatkozó kiválasztási szempontoknak, és adott esetben megfelel az objektív szabályoknak és kritériumoknak, amelyeket a részvételre felhívandó, alkalmasnak minősített részvételre jelentkezők számának korlátozása céljából határoztak meg. Célja a kizárási és a kiválasztási kritériumokhoz kapcsolódó jelentős számú igazolás, illetve egyéb dokumentum benyújtásának kötelezettségéből eredő adminisztratív terhek csökkentése.

Az egységes európai közbeszerzési dokumentum kitöltése során a gazdasági szereplők feladatát megkönnyítendő a tagállamok útmutatót bocsáthatnak ki az egységes európai közbeszerzési dokumentum használatáról, például jelezve, hogy a nemzeti jog mely rendelkezései relevánsak a III. rész A. szakaszára vonatkozóan, hogy az elismert gazdasági szereplők hivatalos jegyzéke vagy azzal egyenértékű igazolás esetleg nem létezik, vagy ilyet nem bocsátanak ki egy adott tagállamban, vagy pontosítva, hogy mely hivatkozásokot és információkat kell megadni ahhoz, hogy az ajánlatkérő szervek vagy a közszolgáltató ajánlatkérők elektronikusan hozzáférjenek egy adott igazoláshoz.

Egy adott közbeszerzési eljárás dokumentációjának elkészítése során az ajánlatkérő szervezeteknek és a közszolgáltató ajánlatkérőknek az eljárást megindító felhívásban, az eljárást megindító felhívásban hivatkozott közbeszerzési dokumentumokban vagy a szándék megerősítésére vonatkozó felhívásban jelezniük kell, hogy mely információkat fogják bekérni a gazdasági szereplőktől, beleértve annak egyértelmű kijelentését, hogy a II. és III. részben meghatározott információt meg kell adni vagy nem kell megadni azon alvállalkozók tekintetében, amelyek kapacitásait a gazdasági szereplő nem veszi igénybe. Azáltal is megkönnyíthetik a gazdasági szereplők feladatát, hogy ezt az információt közvetlenül az egységes európai közbeszerzési dokumentum elektronikus változatában jelzik, például az ESPD-szolgáltatás felhasználásával (lásd: <https://webgate.acceptance.ec.europa.eu/espd/welcome>), amelyet a Bizottság szervezeti egységei díjmentesen bocsátanak az ajánlatkérő szervezetek, a közszolgáltató ajánlatkérők, a gazdasági szereplők, az elektronikus szolgáltatók és más érdekelt felek rendelkezésére.

A nyílt eljárások esetében az ajánlat, továbbá meghívásos eljárás, tárgyalásos eljárás, versenypárbeszéd és innovációs partnerség esetében a részvételi kérelem mellett a gazdasági szereplőknek be kell nyújtaniuk a kért információk megadásával kitöltött egységes európai közbeszerzési dokumentumot is. A keretmegállapodásokon alapuló egyes szerződések kivételével az eljárás nyertesül kiválasztott ajánlattevőnek be kell nyújtania a naprakész igazolásokat és kiegészítő dokumentumokat.

A tagállamok szabályozhatják, vagy az ajánlatkérő szervekre és a közszolgáltató ajánlatkérőkre hagyhatják annak eldöntését, hogy használják-e az egységes európai közbeszerzési dokumentumot olyan közbeszerzési eljárások részeként is, amelyek nem, vagy nem teljesen tartoznak a 2014/24/EU vagy a 2014/25/EU irányelv hatálya alá, például a vonatkozó értékhatár alatti beszerzéseknél, vagy a szociális és egyéb meghatározott szolgáltatásokra vonatkozó különös szabályok hatálya alá tartozó beszerzéseknél (a továbbiakban: az enyhébb szabályozás). Hasonlóképpen a tagállamok szabályozhatják, vagy az ajánlatkérő szervekre és a közszolgáltató ajánlatkérőkre hagyhatják annak eldöntését, hogy használják-e az egységes európai közbeszerzési dokumentumot koncessziós szerződések odaítélésével kapcsolatban is, attól függetlenül, hogy azok a 2014/23/EU irányelv hatálya alá tartoznak-e.

¹⁶ URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A32016R0007> (utolsó letöltés: 2017.07.23.)

Az ajánlatkérő szerv vagy a közszolgáltató ajánlatkérő az eljárás során bármikor felkérheti bármelyik ajánlattevőt, hogy nyújtsa be az összes kért igazolást és kiegészítő dokumentumot, vagy azok egy részét, amennyiben ez az eljárás megfelelő lefolytatásához szükséges.

A gazdasági szereplő kizárható a közbeszerzési eljárásból, vagy ellene a nemzeti jognak megfelelően vád emelhető, ha az egységes európai közbeszerzési dokumentumban vagy – általánosabban – a kizárási okok fenn nem állásának és a kiválasztási kritériumok teljesülésének ellenőrzéséhez szükséges információk szolgáltatása során hamis nyilatkozatot tett, információkat tartott vissza, vagy nem tudja bemutatni a megkívánt kiegészítő dokumentumokat.

A gazdasági szereplők később is felhasználhatják azt az egységes európai közbeszerzési dokumentumban megadott információt, amelyet egy korábbi közbeszerzési eljárásban már megadtak, amennyiben az információ továbbra is helytálló és releváns. Ennek a legkönnyebb módja, az információ beillesztése az új egységes európai közbeszerzési dokumentumba a megfelelő funkciókkal, amelyek e célra rendelkezésre állnak a fent említett elektronikus ESPD szolgáltatásban. Természetesen lehetőség lesz az információ ismételt felhasználására a másolás és beillesztés más formáinak segítségével is, például a gazdasági szereplő informatikai berendezéseiben (PC-n, táblagépen, szerveren...) tárolt információ felhasználásával.

A 2014/24/EU irányelv 59. cikke (2) bekezdése második albekezdésének megfelelően az egységes európai közbeszerzési dokumentum kizárólag elektronikus formában fog rendelkezésre állni, . Magyarországon 2018. április 15-ig az egységes európai közbeszerzési dokumentumnak mind elektronikus, mind pedig papíralapú változatai voltak felhasználhatók. Az említett ESPD-szolgáltatás minden esetben lehetővé teszi a gazdasági szereplők számára, hogy elektronikusan töltsék ki az egységes európai közbeszerzési dokumentumukat, lehetővé téve számukra a felkínált lehetőségek minden előnyének kiaknázását (nem utolsósorban az információ újrafelhasználását).

Az előzőekben említetteknek megfelelően az egységes európai közbeszerzési dokumentumban a gazdasági szereplő hivatalosan kinyilvánítja, hogy a vonatkozó kizárási okok nem állnak fenn, hogy az adott kiválasztási kritériumoknak megfelel, valamint kötelezettséget vállal arra, hogy megadja az ajánlatkérő szerv vagy a közszolgáltató ajánlatkérő által kért releváns információkat.

Amennyiben a közbeszerzések részekre vannak bontva, és a kiválasztási szempontok részenként változnak, az egységes európai közbeszerzési dokumentumot mindegyik részre vonatkozóan ki kell tölteni (vagy a részek olyan csoportjára, amelyekre ugyanazon kiválasztási szempontok vonatkoznak).

A nyilatkozatnak emellett tartalmaznia kell, hogy a kiegészítő iratok kiállításáért melyik hatóság vagy harmadik fél a felelős, továbbá tartalmaznia kell a gazdasági szereplő arra vonatkozó hivatalos nyilatkozatát, hogy kérésre haladéktalanul be tudja mutatni az említett kiegészítő iratokat.

Az ajánlatkérő szervek vagy közszolgáltató ajánlatkérők dönthetnek úgy, vagy a tagállamok előírhatják számukra, hogy a kiválasztási szempontokról előírt információt egyetlen kérdésre korlátozzák arra vonatkozóan, hogy a gazdasági szereplők megfelelnek-e az előírt kiválasztási szempontoknak, igen vagy nem. Bár ezt további információ és/vagy dokumentáció bekérése követheti, körültekintően el kell kerülni azt, hogy túlzott adminisztratív terheket rójanak a gazdasági szereplőkre azáltal, hogy egy adott közbeszerzési eljárásban minden résztvevőtől szisztematikusan bekérik a tanúsítványokat vagy egyéb igazolásokat, illetve az olyan gyakorlatot, amelynek során megkülönböztető módon azonosítják be azokat a gazdasági szereplőket, amelyekről ilyen dokumentációt kérnek.

Az ajánlatkérő szervek és a közszolgáltató ajánlatkérők azon kötelezettsége, hogy az érintett dokumentációt bármely tagállamban közvetlenül a díjmentes nemzeti adatbázishoz történő hozzáféréssel szerezzék be, akkor is fennáll, amikor a kiválasztási szempontokra kezdetben bekért információ az igen vagy nem válaszra szorítkozott. Ha ilyen elektronikus dokumentációt kérnek, akkor a gazdasági szereplők az érintett dokumentáció beszerzéséhez szükséges információt a kiválasztási szempontok ellenőrzésekor fogják megadni az ajánlatkérő szervnek vagy a közszolgáltató ajánlatkérőnek, nem pedig közvetlenül az egységes európai közbeszerzési dokumentumban.

Amennyiben a szükséges információ (például erkölcsi bizonyítvány) elektronikus úton elérhető az ajánlatkérő szerv vagy a közszolgáltató ajánlatkérő számára, a gazdasági szereplő annak érdeké-

ben, hogy az ajánlatkérő szerv vagy a közszolgáltató ajánlatkérő hozzáférjen ezekhez az információkhoz, közölheti az információ elérési útját (meg kell adnia az adatbázis nevét, internetcímét, a keresett adat nyilvántartási számát stb.). Ennek közlésével a gazdasági szereplő hozzájárul ahhoz, hogy az ajánlatkérő szerv vagy a közszolgáltató ajánlatkérő a személyes adatok feldolgozásáról szóló 95/46/EK irányelvet végrehajtó nemzeti szabályoknak megfelelően hozzáférjen a vonatkozó dokumentumokhoz és különösen egyes különleges adatokat, például bűncselekményekre, büntetőítéletekre vagy biztonsági intézkedésekre vonatkozó adatokat tartalmazó dokumentumokhoz.

A 2014/24/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 64. cikkével összhangban az elismert gazdasági szereplők hivatalos jegyzékébe felvett vagy közjogi vagy magánjogi szervezetek által kiállított vonatkozó tanúsítványokkal rendelkező gazdasági szereplő a III–V. részben kért adatok vonatkozásában benyújthatja az ajánlatkérő szervnek vagy a közszolgáltató ajánlatkérőnek a hivatalos jegyzékbe való felvételtől az illetékes hatóság által kiadott igazolást, vagy az illetékes tanúsító szervezet által kibocsátott tanúsítványt.

Azon gazdasági szereplőnek, amely egyedül vesz részt és a kiválasztási szempontok teljesítéséhez nem veszi igénybe más szervezetek kapacitásait, egy egységes európai közbeszerzési dokumentumot kell kitöltenie.

Azon gazdasági szereplőnek, amely egyedül vesz részt, de a kiválasztási szempontok teljesítéséhez más szervezet vagy szervezetek kapacitásait veszi igénybe, biztosítania kell, hogy az ajánlatkérő szerv vagy a közszolgáltató ajánlatkérő a gazdasági szereplő egységes európai közbeszerzési dokumentuma mellett kézhez kapjon egy külön egységes európai közbeszerzési dokumentumot is, amely minden egyes igénybe vett szervezet vonatkozásában tartalmazza a releváns információkat.

Végül, amennyiben a közbeszerzési eljárásban gazdasági szereplők egy csoportja – adott esetben ideiglenes társulás keretében – együttesen vesz részt, a II–V. részben foglalt információk tekintetében minden egyes részt vevő gazdasági szereplőnek külön egységes európai közbeszerzési dokumentumot kell benyújtania.

Minden olyan esetben, amikor a gazdasági szereplő igazgatói, vezetői vagy felügyelői testületének egynél több tagja van, illetve e testületek képviselőit, az azokban való döntéshozatalra, vagy annak kontrolljára vonatkozó jogkörrel egynél több személy rendelkezik, lehetséges, hogy mindegyiküknek alá kell írnia ugyanazon egységes európai közbeszerzési dokumentumot a nemzeti szabályoktól függően, beleértve az adatvédelemre vonatkozó szabályokat.

Az egységes európai közbeszerzési dokumentum aláírását (aláírásait) illetően felhívjuk a figyelmet, hogy az egységes európai közbeszerzési dokumentumon előfordulhat, hogy nem szükséges aláírás, amennyiben az egységes európai közbeszerzési dokumentumot egy dokumentum csomag részeként küldik el, amelynek hitelességét és sértetlenségét a küldés módjánál megkövetelt aláírás(ok) biztosítja (biztosítják).

Olyan közbeszerzési eljárásoknál, amelyekben az eljárást megindító felhívást az Európai Unió Hivatalos Lapjában tették közzé, a I. részben előírt információ automatikusan megjelenik, feltéve, hogy a fent említett elektronikus ESPD-szolgáltatást használják az egységes európai közbeszerzési dokumentum létrehozásához és kitöltéséhez.

Ha az eljárást megindító felhívás nem jelent meg az EU Hivatalos Lapjában, akkor az ajánlatkérő szervnek vagy a közszolgáltató ajánlatkérőnek kell kitöltenie az információt, amely lehetővé teszi a közbeszerzési eljárás egyértelmű azonosítását. Az egységes európai közbeszerzési dokumentum minden szakaszában az összes egyéb információt a gazdasági szereplőnek kell kitöltenie.

Az egységes európai közbeszerzési dokumentum a következő részekből és szakaszokból áll:

- I. rész: A közbeszerzési eljárásra és az ajánlatkérő szerve vagy a közszolgáltató ajánlatkérőre vonatkozó információk
- II. rész: A gazdasági szereplőre vonatkozó információk

III. rész: Kizárási okok:

- A: Büntetőeljárásban hozott ítéletekkel kapcsolatos okok (a 2014/24/EU irányelv 57. cikkének (1) bekezdése értelmében alkalmazásuk kötelező. A 2014/25/EU irányelv 80. cikkének (1) bekezdése értelmében alkalmazásuk az ajánlatkérő szervek számára is kötelező, míg azok a közszolgáltató ajánlatkérők, amelyek nem ajánlatkérő szervek, dönthetnek úgy, hogy alkalmazzák ezeket a kizárási szempontokat).
- B: Adófizetési vagy a társadalombiztosítási járulék fizetésére vonatkozó kötelezettség megszegésével kapcsolatos okok (jogerős és kötelező határozat esetén alkalmazásuk a 2014/24/EU irányelv 57. cikkének (2) bekezdése értelmében kötelező. Ugyanilyen feltételekkel alkalmazásuk az ajánlatkérő szervek számára is kötelező a 2014/25/EU irányelv 80. cikkének (1) bekezdése értelmében, míg azok a közszolgáltató ajánlatkérők, amelyek nem ajánlatkérő szervek, dönthetnek úgy, hogy alkalmazzák ezeket a kizárási okokat). Felhívjuk a figyelmet arra, hogy egyes tagállamok nemzeti joga nem jogerős és kötelező határozatok esetén is kötelezővé teheti alkalmazásukat).
- C: Fizetéseketelenséggel, összeférhetetlenséggel vagy szakmai köteleességszegéssel kapcsolatos okok (lásd a 2014/24/EU 57. cikkének (4) bekezdését) (olyan esetek, amelyekben a gazdasági szereplők kizárhatók; tagállamuk kötelezővé teheti ezen okok alkalmazását az ajánlatkérő szervek számára. A 2014/25/EU irányelv 80. cikkének (1) bekezdése alapján minden közszolgáltató ajánlatkérő, függetlenül attól, hogy ajánlatkérő szerv-e, eldöntheti, hogy alkalmazza-e ezeket a kizárási okokat, vagy tagállamuk előírhatja számukra ezek alkalmazását).
- D: Egyéb, adott esetben az ajánlatkérő szerv vagy a közszolgáltató ajánlatkérő tagállamának nemzeti jogszabályaiban előírt kizárási okok

IV. rész: Kiválasztási kritériumok:

α : Az összes kiválasztási szempont általános jelzése

A: Alkalmasság

B: Gazdasági és pénzügyi helyzet

C: Technikai és szakmai alkalmasság

D: Minőségbiztosítási rendszerek és környezetvédelmi vezetési szabványok

V. rész: Az alkalmasnak minősített részvételre jelentkezők számának csökkentése

VI. rész: Záró nyilatkozat

A részvételre jelentkező tehát a részvételi jelentkezésével együtt benyújtja a megfelelő képviseleti jogosultsággal rendelkező személy által aláírt, megfelelően kért módon kitöltött formanyomtatványt (akár elektronikus formában is, az EU felületen). Közös ajánlattétel vagy részvételi jelentkezés esetén a közös ajánlattevők vagy részvételre jelentkezők mindegyike külön formanyomtatványt nyújt be.

VI.4. A részvételi jelentkezések bontása

Az ajánlatok és részvételi jelentkezések felbontásának szabályait a 68. § tartalmazza. Meghatározza a bontás megkezdésének időpontját, a bontásnál jelenlévő személyek körét, a bontás során ismertendő adatok körét.

A bontás időpontját és helyét már az eljárást megindító felhívásban meg kell adni. A törvény értelmében az ajánlatok illetve részvételi jelentkezések bontását az ajánlattételi, illetve részvételi határidő lejártának időpontjában kell megkezdni és folytatni mindaddig, amíg a határidő lejártáig benyújtott összes ajánlatot vagy jelentkezést fel nem bontották.

A jelentkezések bontásán az ajánlatkérő, az ajánlattevők és az általuk meghívott személyek lehetnek jelen. Ez általában zárt kört jelent, de nincs akadálya annak, hogy az ajánlatkérő valamely fel-

ügylő szervezet, megfigyelőt, gyakornokot a bontásra meghívjon, de ugyanígy nincs akadálya annak, hogy a részvételre jelentkező oldalán jelenjen meg harmadik személy vendégként. A közbeszerzési eljárást ellenőrző szervezet (ld. közbeszerzések ellenőrzése) képviselője minden esetben jelen lehet a részvételi jelentkezések/ajánlatok bontásánál.

A jelentkezések felbontásakor ismertetni kell az ajánlattevők nevét és címét. Részvételi jelentkezésben értelemszerűen bírálatra kerülő tartalmi elemekről nem beszélhetünk, hiszen a részvételi szakaszban ajánlat nem tehető.

A jelentkezések felbontásáról és ismertetéséről az ajánlatkérőnek jegyzőkönyvet kell készítenie, amelyet a bontástól számított öt napon belül meg kell küldeni az összes részvételre jelentkező számára. A határidő után beérkezett részvételi jelentkezés benyújtásáról szintén jegyzőkönyvet kell felvenni, és azt az összes – beleértve az elkésett – részvételre jelentkezőnek megküldeni. A törvény nem teszi kötelezővé közjegyző jelenlétét a jelentkezések felbontásánál, továbbá a jegyzőkönyv közjegyzővel történő hitelesítését sem. Ugyanakkor a 47. § (1) bekezdése értelmében e jegyzőkönyv készítési kötelezettségnek az ajánlatkérő oly módon is eleget tehet, hogy amennyiben a bontás közjegyző jelenlétében zajlott, a jegyzőkönyvet közokiratba foglalják.

A bontás során lehetőségük van a jelentkezőknek (és jelenlévő más személyeknek) arra, hogy a bontást követően betekinthesse egymás felolvasólapjaiba. Természetesen ez a lehetőség csak a bontáson jelenlévőket illeti meg (azaz utólag nem kérhető), és annak ellenőrzésére irányul, hogy a bontás során valóban a felolvasólapon szereplő információk kerüljenek ismertetésre.

Az elektronikus közbeszerzés bevezetésével a bontás már nem személyesen, hanem az elektronikus rendszerben, automatikusan történik, a benyújtási határidőt követően 2 órával (technikai okból elválí a határidő és a bontás időpontja). A rendszer a bontási jegyzőkönyvet automatikusan generálja, majd azt véleményezésre megküldi az ajánlatkérőnek, akinek azt a rendszeren keresztül kell a jelentkezők felé határidőn belül továbbítania.

VII. FEJEZET

DR. LUKÁCS TIBOR – AZ AJÁNLAT ÖSSZEÁLLÍTÁSA

VII.1. Általános szabályok

A részvételi jelentkezések összeállításánál elmondott valamennyi rendelkezés irányadó az ajánlatok összeállítására is azzal a különbséggel, hogy az ajánlat az értékelésre kerülő tartalmi elemeket és így adott esetben a szakmai ajánlatot is tartalmazza, továbbá meg kell tenni az ehhez kapcsolódó nyilatkozatokat is.

Az értékelésre kerülő tartalmi elemekkel kapcsolatosan fontos hangsúlyozni, hogy ha az ajánlat/egy értékelésre kerülő tartalmi elemre vonatkozóan nem tartalmaz vállalást, és az adat az ajánlatból máshonnan sem állapítható meg, az ajánlat érvénytelen. Ugyanakkor annak a gyakorlatnak az elterjedésével, mely szerint a szakemberek alkalmassági feltételt meghaladó tapasztalatát kezdik az ajánlatkérők értékelni, nagyon fontos változás, hogy amennyiben az ajánlatból megállapítható, hogy az ajánlattevő az alkalmassági feltételnek megfelel, de ezen felül az értékelésre kerülő tartalmi elemre vonatkozóan (többlettapasztalat) nem ad vállalást, az ajánlat nem érvénytelen, hanem a minimális pontszámmal értékelendő (ld. [D.670/19/2017.](#) számú határozat).

/Egyszakaszos eljárásban a kizáró okok és alkalmasság előzetes, ajánlatban történő igazolása a részvételre jelentkezéssel azonosan történik, ezért az ott leírtakat nem ismételjük meg. Kétszakaszos eljárásban az ajánlattételi szakaszban már nincs szükség a kizáró okok és alkalmasság igazolására, hiszen az a részvételi szakaszban már megtörtént, mindösszesen arra van szükség, hogy az ajánlattevő nyilatkozatával megerősítse, hogy az ajánlattételi szakaszban sem tartozik a kizáró okok hatálya alá.

Az ajánlatban csatolni kell a folyamatban lévő változásbejegyzési eljárás esetén a benyújtott változásbejegyzési kérelmet és annak elektronikus térítvényét, továbbá az ajánlatot aláírók aláírási címpéldányát (vagy aláírás mintáját, ha az ajánlatkérő ezt is elfogadja), vagy ha nem cégjegyzésre jogosult személy ír alá, akkor a részére adott meghatalmazást is.

A jogi személynek a vagyoni forgalomban való részvételhez, a jognyilatkozatok megtételéhez képviselőre van szüksége. E törvényes képviselőt a vezető tisztségviselők látják el, akik a létesítő okirat korlátozása hiányában önállóan gyakorolhatják képviselői jogukat. [Ptk. 3:29. § (1)-(2) bekezdés].¹⁷

A vezető tisztségviselő az úgynevezett cégjegyzéssel képviseli a társaságot írásban, ami annyit jelent, hogy a társaság iratait a társaság cégneve alatt, az aláírási címpéldánynak megfelelően saját aláírásával látja el. Az ügyvezetés rendelkezhet a munkavállalók cégjegyzési jogosultságáról is.¹⁸

Az ajánlatban az ajánlattevőnek nyilatkoznia kell a Kbt. 66. § (2) bekezdése szerint arról, hogy az ajánlati felhívás feltételeit megismerte, azokat magára nézve kötelezőnek elismeri, arról, hogy a szerződést nyertessége esetén a kért ellenszolgáltatásért teljesíteni fogja, valamint kifejezi hajlandóságát nyertessége esetén a szerződés megkötésére és teljesítésére. Ezt a nyilatkozatot a papír alapú ajánlatban eredetiben kell csatolni. Tárgyalásos eljárásban az ajánlattételi felhívásra csak az induló ajánlatot kel benyújtani, melyhez képest a tárgyaláson még lehet változtatni (de csak az ajánlatkérő számára előnyösebb irányban), ezért az ajánlati nyilatkozatot csak a végleges ajánlatban kell csatolni.

¹⁷ Méhes Tamás (2018): Polgári jogi alapismeretek. Budapest, Dialóg Campus Kiadó, 24. o.

¹⁸ Méhes Tamás (2018): A Polgári Törvénykönyv vázlata. Budapest, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, 36. o.

A (végleges) ajánlatban csatolni kell az ajánlati biztosíték rendelkezésre bocsátásának igazolását.

A (végleges) ajánlatban a szerződést megerősítő biztosítékokról nyilatkozni kell, más igazolás az ajánlatban ezekről nem kérhető.

VII.2. Az ajánlati kötöttség és az ajánlati biztosíték

VII.2.1. Az ajánlati kötöttség

Az ajánlati kötöttség azt jelenti, hogy az ajánlatkérő a felhívásban meghatározott feltételekhez, ajánlattevő az ajánlatában foglaltakhoz bizonyos időponttól kezdve, meghatározott ideig kötve van, azaz azon a másik fél hozzájárulásával sem változtathat.

Ajánlati kötöttségről polgári jogi értelemben tehát mind az ajánlatkérő, mind az ajánlattevő oldalon beszélhetünk, lényeges azonban, hogy a közbeszerzési eljárásban kizárólag az ajánlattevő ajánlatához való kötöttségét nevezzük ajánlati kötöttségnek. A Kbt. ugyanis külön szabályozza az ajánlatkérő vonatkozásában, hogy mely esetekben léphet vissza a közbeszerzési eljárás lefolytatásától, vonhatja vissza, módosíthatja a felhívást vagy nyilváníthatja eredménytelenné az eljárást. Minden további esetben az ajánlatkérő az eljáráshoz kötve van, tehát köteles annak eredményét kihirdetni.

Az ajánlati kötöttség időtartamát az ajánlatkérő jogosult meghatározni, a törvényben meghatározott keretek között. A Kbt. a közbeszerzési eljárás egyes fajtáinak szabályai között rögzíti, hogy mely időpontban kezdődik az ajánlattevő ajánlati kötöttsége. Az ajánlatkérő által megadott időtartam ettől az időponttól számítandó.

Nyílt eljárás esetén az ajánlatkérő (ajánlati) és az ajánlattevő kötöttsége az ajánlattételi határidő lejártával kezdődik, és az ajánlati felhívásban meghatározott, de legfeljebb 30 – építési beruházás esetén, valamint ha a közbeszerzési eljárást külön jogszabályban előírt folyamatba épített ellenőrzés mellett folytatják le (például támogatott beszerzés esetén NFÜ), akkor 60 – napig tarthat. Az ajánlatkérő bizonyos feltételek fennállása esetén úgy is nyilatkozhat, hogy egyik ajánlattevővel sem kíván szerződést kötni, ebben az esetben értelemszerűen az ajánlati kötöttség tovább már nem él.

Meghívásos eljárásban már a részvételi szakaszban is fennáll az ajánlatkérő kötöttsége (a részvételi határidő lejártától), de ajánlati kötöttségről itt értelemszerűen nem beszélhetünk. Az ajánlati szakaszban viszont a nyílt eljárásnál megismert szabályok irányadóak. Fontos, hogy ez azt is jelenti, hogy az ajánlatkérő a részvételi felhívásban meghatározottakhoz már a részvételi határidőtől kezdve, az ajánlattételi szakaszban is, az ajánlattételi határidő lejártát követő maximum 30, illetve 60 napig kötve van!

Tárgyalásos eljárásban a tárgyalások éppen arra irányulnak, hogy az ajánlatkérő a legkedvezőbb érvényes ajánlatot tevővel, és a legkedvezőbb feltételekkel köthessen szerződést, azaz mind az ajánlatkérő, mind az ajánlattevők változtathatnak az általuk megadott feltételeken. A tárgyalások során sem változhatnak azonban a közbeszerzés tárgya és feltételei olyan módon, hogy a részvételi felhívásban, az ajánlattételi felhívásban és a dokumentációban közölt feltételek olyan jelentős mértékben módosulnak vagy egészülnek ki, amely torzítja a versenyt vagy sérti az esélyegyenlőséget, különösen, ha az új feltételek ismerete alapvetően befolyásolhatta volna a résztvevők arra vonatkozó döntését, hogy az eljárásban részt tudnak-e venni (részvételi jelentkezést vagy ajánlatot tudnak-e tenni). Nem változhat továbbá az értékelés szempontja vagy módszere sem. Mindebből logikusan következik, hogy a felek kötöttsége csak a tárgyalások befejezésének időpontjától áll be, és az ajánlattételi felhívásban meghatározott, legfeljebb a fentiek szerinti 30 vagy 60 napig áll fenn.

Az ajánlatkérő, ha az eljárást megindító vagy meghirdető felhívásban jelezte, hogy fenntartja ennek a lehetőségét, az első ajánlatok beérkezését követően dönthet úgy, hogy nem tart tárgyalást, hanem a benyújtott ajánlatok bírálatával és értékelésével befejezi az eljárást. Ebben az esetben dön-

téséről haladéktalanul értesíti az ajánlattevőket, az ajánlattevő ajánlati kötöttsége az értesítés ajánlatkérő általi megküldésével áll be.

Versenypárbeszéd esetén a résztvevők mozgástere még ennél is szélesebb. A versenypárbeszéd párbeszéd szakaszában az ajánlattevők a megoldási javaslatukhoz, az ajánlatkérő az általa meghatározott feltételekhez nincs kötve, az eljárás során azonban a közbeszerzés tárgya és feltételei nem változhatnak olyan jelentős mértékben, amely torzítaná a versenyt vagy sértené az esélyegyenlőséget. A bírálat szempontjai vagy módszere itt sem változhat. Mivel végső ajánlattétel csak a párbeszéd lezárultával kérhető és adható, ajánlati kötöttségről csak ezen végső ajánlat leadására vonatkozó határidő lejártával beszélhetünk.

Versenypárbeszéd esetében az ajánlattevő ajánlati kötöttsége azzal az eltéréssel érvényesül, hogy az ajánlatkérőnek szükség esetén lehetősége van arra, hogy a szerződés egyes nem lényeges feltételeit a nyertesként megnevezni kívánt ajánlattevővel egy tárgyaláson pontosítsa. Ezek a pontosítások nem torzíthatják a versenyt és nem sérthetik a gazdasági szereplők esélyegyenlőségét.

Az ajánlati kötöttség ideje alatt az ajánlattevők nem módosíthatják ajánlatukat még az ajánlatkérő hozzájárulásával sem. Az ajánlattételi határidő lejártát követően kizárólag a hiánypótlás körében van mód az ajánlatnak a törvényben meghatározott körben történő „kiegészítésére”. Ha az ajánlatkérő az eljárásban való részvételt ajánlati biztosíték adásához köti, az ajánlattevők az ajánlati kötöttség lejártát követően az ajánlatukat csak a biztosíték elvesztésének terhe mellett vonhatják vissza, az ugyanis ilyen esetben az ajánlatkérőt illeti.

Az ajánlatkérő indokolt esetben az ajánlati kötöttség lejártának időpontját megelőzően felkérheti az ajánlattevőket ajánlataiknak meghatározott időpontig történő további fenntartására (70. § (2) bekezdés), az ajánlati kötöttség kiterjesztése azonban nem haladhatja meg az ajánlati kötöttség lejártának eredeti időpontjától számított 60 napot. Amennyiben az ajánlattevő az ajánlatkérő által megadott határidőben nem nyilatkozik, úgy kell tekinteni, hogy ajánlatát az ajánlatkérő által megjelölt időpontig fenntartja. Amennyiben valamelyik ajánlattevő ajánlatát nem tartja fenn, az ajánlati kötöttség lejártának eredeti időpontját követően az eljárás további részében az értékelés során ajánlatát figyelmen kívül kell hagyni.

Az ajánlattevő köteles az eljárás eredményét az ajánlati kötöttség időtartama alatt kihirdetni (az összegezést megküldeni). Az ajánlatok elbírálásról szóló összegezés ajánlattevőknek történő kiküldésétől az ajánlati kötöttség időtartama a nyertes és – amennyiben második helyezett is kihirdetésre került – a második helyezett számára automatikusan meghosszabbodik harminc – építési beruházás esetén hatvan – nappal. A szerződést ezen ajánlati kötöttség időtartama alatt kell megkötni, a szerződéskötési moratóriumra is tekintettel. Figyelem, itt már irreleváns, hogy a beszerzés folyamatba épített ellenőrzés mellett folyik-e!

VII.2.2. Ajánlati biztosíték

Az ajánlatkérő – az eljárást megindító felhívásban – ajánlati biztosíték adásához kötheti a közbeszerzési eljárásban való részvételt, amellyel az ajánlattevők ajánlati kötöttségének megtartását biztosítja. Csak az ajánlattétel köthető tehát biztosítékhoz, a több szakaszból álló eljárásoknak a részvételi szakaszában történő részvétel nem. Az eljárást megindító felhívásra vonatkozó rendelkezések szerint az ajánlati biztosítékra vonatkozóan ugyanakkor már a részvételi felhívásban fel kell tüntetni, hogy az ajánlatkérő az eljárás ajánlattételi szakaszában való részvételt milyen összegű biztosíték adásához fogja kötni. Erre azért van szükség, hogy a gazdasági szereplők ebben a szakaszban megítélhessék, milyen terhet ró majd rájuk az ajánlattételi szakaszban a biztosíték rendelkezésre bocsátása.

Az ajánlattétel biztosítékhoz való kötése azt a célt szolgálhatja, hogy csak komoly szándékú ajánlattevők vegyenek részt az eljárásban. Az ajánlatkérő számára szolgáló biztosítékot ugyanis az ajánlattevő elveszíti, ha ajánlati kötöttségének ideje alatt ajánlatát visszavonja, vagy a szerződés meg-

kötése érdekkörében felmerült más okból hiúsult meg. Az ajánlati biztosíték tehát az az összeg, ami ajánlatkérőt illeti meg, ha az ajánlattevő az ajánlati kötöttségét megsérti.

A törvény nem teszi kötelezővé az ajánlati biztosíték kikötését. Ha az ajánlatkérő ajánlati biztosítékhoz köti az eljárásban való részvételt, erről az ajánlati felhívásban kell rendelkeznie. Az ajánlati felhívásban emellett meg kell határozni a biztosíték rendelkezésre bocsátásának legkésőbbi időpontját, mértékét, a befizetés helyét, illetőleg az ajánlatkérő bankszámlaszámát, továbbá a befizetés igazolásának módját.

Az ajánlati biztosíték mértéke nem állapítható meg oly módon, hogy az ajánlattevők indokolatlan és hátrányos megkülönböztetését okozza. Ennek érdekében a Kbt. előírja, hogy a biztosíték mértékének kiszámításakor azt kell szem előtt tartani, mekkora anyagi hátrány keletkezne az ajánlatkérőnél, ha az ajánlattevő visszavonná ajánlatát vagy nyertessége ellenére nem kötne szerződést, ugyanis az ajánlati biztosíték funkciója ezen esetek orvoslása.

Az ajánlati biztosíték rendelkezésre bocsátásának formáját az ajánlattevő döntheti el meghatározott keretek között. Főszabály szerint az ajánlati biztosíték teljesíthető:

- az előírt pénzüsszegnek az ajánlatkérő számlájára történő befizetéssel/átutalással vagy
- pénzügyi intézmény vagy biztosító által vállalt garancia vagy készfizető kezesség biztosításával, vagy
- biztosítási szerződés alapján kiállított – készfizető kezességvállalást tartalmazó – kötelezvényvel.

Az előírt pénzüsszeg befizetése esetén az összegnek az ajánlati kötöttség kezdetének időpontjára meg kell érkeznie a megjelölt számlára.

A bankgarancia tulajdonképpen egy háromoldalú megállapodás. A bank, amely szerződéses jogviszonyban áll az ajánlattevővel, kötelezettséget vállal arra, hogy amennyiben ajánlatkérő meghatározott szabályok szerint felé jelzi, hogy az ajánlattevő az ajánlati kötöttségét megsértette, a bank az ajánlattevő nevében és helyett kifizetést teljesít az ajánlatkérő felé a meghatározott összeg erejéig. Az ajánlatkérő tehát nem függ az ajánlattevő fizetési készségétől vagy képességétől, a bank pedig a fennálló szerződéses kapcsolat alapján az ajánlattevő helyett esetlegesen megfizetett összeget be tudja hajtani. A bankgaranciáról szóló dokumentumon a bankgarancia célját (ajánlati biztosíték), a kedvezményezettet (ajánlatkérő), az eljárás tárgyát, az összeget és a bankgarancia időtartamát (melynek meg kell egyeznie az ajánlati kötöttség időtartamával, vagy annál hosszabbnak kell lennie) fel kell tüntetni.

A biztosító által kiállított garancia igen hasonló az előbbieken ismertetett bankgaranciához, de itt nem bank, hanem biztosító vállal kifizetést teljesíteni az ajánlattevő helyett, és nem fennálló számlaszerződés, hanem biztosítási szerződés alapján.

Az ajánlatkérőnek lehetősége van az itt felsorolt lehetőségek mellett egy vagy több más biztosítéki formát meghatározni, de a fenti három formát minden esetben biztosítani kell. Az ajánlattevőnek tehát ebben az esetben is lehetősége van a biztosíték előzőek szerinti rendelkezésre bocsátására, vagy választhatja az ajánlatkérő által meghatározott plusz lehetőséget is.

Az ajánlattevőnek kell – ajánlata érvényességének egyik feltételeként igazolnia, hogy a biztosítékot az ajánlatkérő rendelkezésére bocsátotta. Amennyiben az ajánlattevő ajánlatában nem csatolja az erre vonatkozó igazolást, azt hiánypótlás keretében nyújthatja be. Amennyiben az ajánlattevő a biztosítékot az ajánlatkérő által előírt határidőre nem, vagy az előírt mértéknél kisebb összegben bocsátotta rendelkezésre, ajánlata érvénytelen, magát a biztosítékot tehát nem lehet hiányként pótolni.

Nem csak az ajánlattevő számára jelent ugyanakkor kötelezettséget az ajánlati biztosíték. Ha ugyanis az ajánlatkérő az eljárásban való részvételt biztosíték adásához kötötte, a pénzben teljesített biztosíték kétszeres összegének, egyéb esetekben a biztosíték mértékének megfelelő összeg tíz napon belüli megfizetésére köteles

- a) az ajánlattevők részére, ha az eljárás eredményéről az ajánlati kötöttség felhívásban meghatározott vagy meghosszabbított fennállásának ideje alatt nem tájékoztatja az ajánlattevőket;
- b) a nyertes ajánlattevő, valamint – amennyiben második helyezett is kihirdetésre került – a

második legkedvezőbb ajánlatot tevő részére, ha a szerződést nem köti meg.

Figyelemmel arra, hogy az új törvény az ajánlati kötöttség időtartamát korlátozza, és – ha több idő szükséges az elbíráláshoz – az ajánlatkérő felhívhatja az ajánlattevőket ajánlataik további fenntartására, szükséges rendezni, hogy ebben az esetben mi lesz a biztosíték sorsa. Ilyenkor ugyanis nem arról van szó, hogy az ajánlatkérő nem értesíti időben az ajánlattevőket az eljárás eredményéről, hanem él azzal a törvény adta lehetőséggel, hogy az ajánlattevőket felhívja ajánlataik további fenntartására, amely idő alatt azokat el tudja bírálni. Amennyiben az ajánlatkérő felhívására egy ajánlattevő – vagy mindegyik ajánlattevő – úgy dönt, hogy nem tartja fenn ajánlatát, a biztosíték nem kétszeres összegben jár vissza. Mivel az ajánlati biztosíték az ajánlati kötöttséget biztosítja, a biztosítékot az ajánlatkérő is csak ezen időszakra írhatja elő. Amennyiben sor kerül az ajánlati kötöttség meghosszabbítására, az időközben lejárt bank vagy biztosító által vállalt garancia megújítása szükséges, amelyre az ajánlatkérőnek már abban a felhívásban fel kell hívnia az ajánlattevők figyelmét, amelyben ajánlataik fenntartását kéri tőlük.

Jóllehet, továbbra is biztosított a lehetősége annak, hogy az ajánlati biztosíték a megkötött szerződést biztosító mellékkötelezettséggé váljon (például teljesítési biztosítékká), ugyanakkor ez nem szükségszerű. Nem is feltétlen praktikus, hiszen banktechnikai problémákat vethet fel egy ilyen rendelkezés, a biztosíték készpénzben történt rendelkezésre bocsátása esetén azonban valóban egyszerűbb, ha nem kell oda-vissza utalgatni az adott összeget.

VIII. FEJEZET

DR. LUKÁCS TIBOR – AZ ELEKTRONIKUS KÖZBESZERZÉS

VIII.1. Az EKR létrehozásának irányelvi szükségessége

A 2014/24/EU irányelv általános célkitűzései között a következők szerepelnek az elektronikus közbeszerzés vonatkozásában:

Az elektronikus tájékoztatási és kommunikációs eszközöknek általánosan használt eszközzé kell válniuk, mivel ezen eszközök használata egyszerűsíthet a szerződések közzétételét, növelheti a közbeszerzési folyamatok hatékonyságát és átláthatóságát, továbbá növeli a gazdasági szereplők esélyeit arra, hogy az egész belső piacon részt vegyenek a közbeszerzési eljárásokban.

Kötelezővé kell tenni a hirdetmények elektronikus formában történő továbbítását (ezt Magyarország már régen abszolválta az EHR-rel), a közbeszerzési dokumentumok elektronikus formában való rendelkezésre bocsátását (ez is jó ideje kötelező már), valamint – 30 hónapos átmeneti időszakot követően – a teljes körű elektronikus kommunikációt. (A teljes körű elektronikus kommunikáció azt jelenti, hogy az eljárás minden szakaszában elektronikus úton kell folytatni a kommunikációt, beleértve a részvételi jelentkezések továbbítását és különösen az ajánlatok benyújtását – elektronikus benyújtás – is). Az új közösségi közbeszerzési irányelvek előírásai alapján a központosított ajánlatkérőknél 2017. április 18., az összes többi ajánlatkérő esetében pedig 2018. október 18. az elektronikus közbeszerzés bevezetésének a határideje.

Az elektronikus kommunikáció az Irányelvek által meghatározott határidőben, 2018. április 15-étől egy központi, egységes, állami elektronikus közbeszerzési rendszer – EKR rendszer – bevezetése útján fog megvalósulni.

VIII.2. Az EKR felépítése

Az EKR rendszer egy valamennyi ajánlatkérő számára kötelező használatú támogató informatikai rendszer, központi közbeszerzési nyilvántartás, mely ugyanakkor egy rendszeren belül biztosítja az ajánlattevők számára is – a papír alapú kommunikációt felváltva- az elektronikus úton történő ajánlattétel lehetőségét. A teljes folyamatot lefedi tehát, továbbá valamennyi közbeszerzési eljárásra alkalmazható, tervpályázatra és koncesszióra is, valamennyi eljárásrendben. Az ajánlatkérők tehát az EKR-ben elektronikusan készítik elő a dokumentációt, kezelik, illetőleg feladják a hirdetményeiket, kommunikálnak az ajánlattevőkkel, a gazdasági szereplők pedig itt készítik e és nyújtják be ajánlataikat, továbbá az eljárás eredményeképpen megkötendő illetve megkötött szerződés adatai is ebben a rendszerben kerülnek rögzítésre.

2018. április 15. napját megelőzően valamennyi ajánlatkérő önként alkalmazhatja már a rendszert, de ezen határidőt követően közbeszerzési eljárások csak az EKR-en keresztül indíthatók. Ez azt jelenti, hogy az EHR rendszer (hirdetmények feladása) önállóan már nem lesz használható, ez is integrálódik az EKR-be. Ugyanakkor megmarad a KBA elületre történő, a Kbt. szerinti adatok feltöl-

tésének kötelezettsége (ezt az EKR folyamatosan fogja átvenni), és az EMIR rendszerbe ellenőrzésre küldés is az EKR-en kívül történik.

Ajánlatkérőknek és felelős akkreditált közbeszerzési szaktanácsadóknak kötelező a rendszerben regisztrálnia 2018. március 1-éig.

Az EKR rendszer bevezetése az eljárások időigényének és az adminisztrációs tehernek a csökkentését vonja maga után (az ajánlattételi határidők az irányelvi rendelkezéseknek megfelelően csökkenthetők), továbbá az eljárások átláthatóságát növelik, hiszen minden esemény naplózott, nyomon követhető lesz, nem megmásítható vagy letagadható. Az EKR-ben ugyanis:

- Nem szükséges azon igazolások csatolása, melyeket az adott ajánlatkérő számára egy korábbi elektronikus eljárásban már benyújtottak (alkalmassági követelményeknek megfelelés, kizáró okok fenn nem állása).
- Egyes nyilatkozási kötelezettségek megszüntethetőek – Kbt. 66. (4) bekezdés – gazdasági szereplők regisztráció során rögzítik az adatokat.
- Bontás automatikusan, jegyzőkönyvet generál a megadott adatokból.
- Közbeszerzési dokumentumok közvetlenül elérhetőek, gazdasági szereplők érdeklődésüket egy gombnyomással jelezhetik.
- Elektronikus űrlapok kötelező használata.
- Elektronikus e-ESPD – EKR rendszerből közvetlenül elérhető és kitölthető – ajánlattevő csak azt a részét látja, amit ki kell töltenie, amit AK megjelölt – újrafelhasználható!
- KH, GVH KDB, és egyéb ellenőrzésre feljogosított szervek, eljáró bíróság a közbeszerzési eljárás iratait megtekinthetik.

VIII.3. Ajánlattevők regisztrációja

Az EKR rendszerben egyes funkciók regisztrációhoz kötöttek, mások regisztráció nélkül is elérhetőek.

Regisztráció nélkül elérhető az ajánlatkérők jegyzéke, a FAKSZ névjegyzék, a publikált éves közbeszerzési tervek. Mindezek akadálymentesített változatban, továbbá angol nyelven is elérhetőek.

A regisztráció menete egységes, függetlenül attól, hogy ajánlatkérőként, ajánlattevőként vagy FAKSZ-ként kívánunk regisztrálni. Az adatok kitöltése és a szervezeti adatok megadása után kétfaktoros beléptetés következik (a banki szolgáltatásokhoz hasonlóan): a felhasználónév és jelszó megadását követően egy telefonra érkező SMS kóddal tudunk bejelentkezni. A regisztrációkor tehát ténylegesen azon munkatárs telefonszámát kell megadnunk, aki a rendszert kezelni fogja, ellenkező esetben a bejelentkezés nem lesz végrehajtható.

Ajánlattevőként külső jóváhagyás szükségessége nélkül lehet regisztrálni. A regisztráció során a gazdasági szereplő regisztráció során rögzíti, hogy kkv-nak minősül-e, illetve, hogy külföldi tulajdonú gazdasági szereplőnek minősül-e, így ezen adat eljárásonként történő megadása sem lesz a későbbiek során szükséges minden egyes alkalommal.

A regisztráltak kötelesek az adataikban bekövetkezett változásokat a rendszerben haladéktalanul átvezetni.

Az EKR portál jogosultsági rendszere jogosultsági szerepkörökön alapul – szerepkörök rendelhetőek hozzá a rendszer felhasználóihoz, akik a szerepkörnek megfelelő funkciókhoz férnek hozzá.

Négy különböző szintű szerepkör létezik:

- Rendszer szintű szerepkörök: legmagasabb szintű módosításokhoz, csak Adminisztrátor oszthat.
- Szervezet szintű szerepkörök: szervezetükkel kapcsolatos funkciókhoz kapnak hozzáférést.
- Eljárás szintű szerepkörök az eljárásaikban tudnak módosítást elvégezni, hozzáférni.

- Ajánlat szintű szereplők: felhasználó a szervezete által létrehozott ajánlattételekhez kap betekintési, szerkesztési vagy egyéb módosítási jogosultságot.

VIII.4. Az EKR működése

Az EKR bevezetését követően az ajánlatkérő és a gazdasági szereplők között a közbeszerzési eljárással kapcsolatos, a Kbt. ben vagy végrehajtási rendeleteiben szabályozott minden írásbeli kommunikáció elektronikus úton, az EKR-ben történik.

Nem kell alkalmazni az elektronikus kapcsolattartást ugyanakkor a bírálóbizottság, értékelés és belső döntéshozatal során, továbbá az eljárás előkészítése során a Kbt. 28. § (2), (4) nyilatkozatokra, ezeket csak dokumentálni kell az EKR-ben.

Noha az előzetes vitarendezés és az azzal kapcsolatos teljes kommunikáció az EKR-ben zajlik, a szerződés megkötésére és az azt követő esetleges jogorvoslatra (ide értve az előzetes vitarendezést is), továbbá a szerződéskötést követő kommunikációra már nem kizárólagos felület az EKR.

Az iratbetekintés is az EKR-en kívül, nem elektronikusan, hanem személyes megjelenés útján történik.

Az iratbetekintés kapcsán meg kell jegyezni, hogy a Döntőbizottság álláspontja szerint a Kbt. az alábbi kötelezettségeket tartalmazza az iratbetekintési jog gyakorlása esetére:

- az iratbetekintést az eljárásban részt vett ajánlattevő vagy részvételre jelentkező kezdeményezheti,
- az összegezés megküldését követően,
- más ajánlattevő ajánlatának vagy részvételi jelentkezésének üzleti titkot nem tartalmazó részébe lehet betekinteni,
- a kérelemben meg kell jelölni, a feltételezett jogsértést, és azt, hogy az ajánlat vagy a részvételi jelentkezés mely részébe kíván betekinteni,
- az iratbetekintést munkaidőben kell biztosítani, a kérelem beérkezését követő két munkanapon belül,
- az adott ajánlat vagy részvételi jelentkezés teljes körű átvizsgálása nem lehetséges. (Ld. [D.562/17/2017.](#) számú határozat)

Az EKR rendszer használatához elektronikus aláírás szükséges. Az ajánlatkérőnek azért, mert lényegesen könnyebb az elektronikus nyilatkozatait elektronikusan továbbítani, az ajánlattevőknek pedig azért, mert egyes nyilatkozatok megtételének módjaként az ajánlatkérő előírhatja az elektronikusan megtett nyilatkozat elektronikus aláírását (jellemzően azon nyilatkozatoknál, amelyeket ma is eredetiben kell benyújtani, azaz amelyek közvetlenül követelés érvényesítésének alapjául szolgálnak).

Fontos szót ejteni a képviseleti jog kérdéséről. Az EKR rendszerben elektronikus úton történő nyilatkozattétel esetén az ajánlatkérő szervezet vagy a gazdasági szereplő képviselőjének kell tekinteni azt, aki az EKR-ben a nyilatkozattételhez szükséges hozzáféréssel és jogosultsággal rendelkezik. Közös ajánlattétel esetében az EKR rendszerben elektronikus űrlap benyújtásával teendő nyilatkozatokat a közös ajánlattevők, valamint az alkalmasságot igazoló más szervezetek képviselőjében az ajánlatot benyújtó gazdasági szereplő teszi meg, ezért a közös ajánlattétel esetén létrejött konzorciumi (együttműködési) megállapodásnak tartalmaznia kell az ajánlattevő/részvételre jelentkező részére szóló meghatalmazást az EKR rendszerben elektronikus úton teendő nyilatkozatok megtételére, az adott szervezet képviselőjére.

VIII.5. Eljárási funkciók

Az ajánlatkérői oldalon a hirdetmények feladása és a dokumentáció közzététele is az EKR felületen keresztül történik. Azaz nem szükséges több honlapot bogarásznunk a dokumentációkért, az elektronikus közbeszerzéssel minden eljárás dokumentuma egy felületen keresztül elérhető lesz, továbbá az ajánlatkérőknek sem kell tárhelyet fenntartaniuk ezeknek az iratoknak.

A hirdetmény feladását követően az eljárás ajánlattételi szakaszba lép. Ebben a szakaszban az EKR-en gyakorolható az ajánlattevők részéről az érdeklődés jelzése (Érdeklődés/ajánlat összeállítása gomb), melyről a rendszer az ajánlatkérőt automatikusan tájékoztatja. Az ajánlattevők rögzíthetik az ajánlattevőre/több ajánlattevőre vonatkozó adatokat, a konzorciumvezető/tagokat, majd összeállíthatják ajánlatukat (az Ajánlat összeállítása felületen – benyújtandó iratok jegyzéke – űrlapok kitöltése, e-ESPD kitöltés, felolvasólap – dokumentumok felcsatolása – üzleti titokká minősítés megjelölésének lehetősége). Ha az ajánlattevő az Ajánlat benyújtása gombbal az ajánlatot véglegesíti, ezt követően már nem szerkeszthető az ajánlat.

Az ajánlatoknak az ajánlattételi határidő lejártának időpontjáig kell elektronikusan beérkeznie – beérkezés időpontjáról az EKR visszaigazolást küld (ha módosítja az ajánlattevő az ajánlatot határidő lejárta előtt, az új ajánlat benyújtása előtt a korábban benyújtott ajánlatot vissza kell vonni).

Az ajánlattételi szakaszban az ajánlatkérő a kiegészítő tájékoztatást is az EKR-en keresztül nyújtja (Új eljárási cselekmény). A határidőn túl érkezett kérdés megválaszolását a rendszer nem korlátozza, ezt az ajánlatkérő dönti el, hogy megválaszolja-e vagy sem.

A bontás időpontjának munkanapokon 08.00 óra és 16.00 óra közötti időpontra kell essen (üzemeltetési feladatok miatt).

A bontást a rendszer automatikusan végzi. Itt fontos megemlíteni, hogy amíg „analóg” közbeszerzéseknél hangsúlyoztuk, hogy az ajánlatok bontását az ajánlattételi határidő lejártakor azonnal meg kell kezdeni, az elektronikus közbeszerzéseknél technikai okokból a rendszer a határidőt követően 2 órával kezdi meg a bontást.

Az ajánlattételi/részvételi határidő nem jár le, ha az EKR rendszer vagy annak ajánlat elkészítését támogató része:

- folyamatosan, legalább 5 percig fennálló üzemzavar folytán az
- ajánlattételi/részvételi határidőt megelőző 24 órában összesen
- legalább 120 percig VAGY
- anélkül, hogy a határidő meghosszabbítására ezt követően már sor került volna – üzemzavar folytán az ajánlattételi/részvételi határidő alatt folyamatosan legalább 24 óráig nem elérhető.

Ilyen esetben az ajánlattételi határidőt meg kell hosszabbítani. A meghosszabbítás időtartamának megfelelőnek kell lennie, de – hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás kivételével – legalább a hosszabbításról szóló értesítés megküldésétől számított 2 nap, ha hirdetményt kell feladni a módosításról, akkor a hirdetmény feladásától számított 4 nap. A határidő módosításról szóló hirdetményt az ajánlattételi határidő lejárta után is feladhatja az ajánlatkérő, ha a hirdetmény határidőben történő feladása nem lehetséges az üzemzavar miatt.

Ha az ajánlattevő/érdekelte gazdasági szereplő/szervezet által elvégezhető eljárási cselekményre (hiánypótlás, felvilágosítás kérés, indokolás kérés, előzetes vitarendezési kérelem kezdeményezés) rendelkezésre álló határidő alatt üzemzavar következik be, és a határidő az üzemzavar alatt eltelt, vagy abból az EKR rendszer helyreállítását követően kevesebb mint 2 óra maradt, ajánlatkérő köteles az EKR helyreállítását követően 12 órán belül megtett eljárási cselekményeket határidőben teljesítettnek elfogadni

Nem követ el jogsértést az ajánlatkérő, ha valamely határidőt azért mulaszt el, mert az EKR rendszer üzemzavara nem teszi lehetővé az adott cselekmény határidőben történő teljesítését – az ajánlatkérő az EKR rendszer működésének helyreállítását követően azonban köteles az elmulasztott cselekmény teljesítésére.

A bontás időpontjában az ajánlatok az ajánlatkérő részére hozzáférhetővé válnak, addig a sértetlenséget az EKR biztosítja. A bontás automatikusan történik, a felolvasólapok adatai azonnal elektronikusan az ajánlattevők részére elérhetővé válnak.

Mint azt korábban már említettem, a bírálat és értékelés a rendszeren kívül történik, de a bírálattal kapcsolatos adatokat, dokumentumokat a rendszerben rögzíteni kell (jegyzőkönyv, bírálati lapok). Az „Új eljárási cselekmény” funkciógombbal megadható a bírálat tárgya, bírálat befejezésének ideje, dokumentum feltöltés/rögzítés – bírálati szakaszban akár többször is, továbbá végül szükséges a bírálat lezárása.

Hiánypótlás, felvilágosítás kérés/nyújtása, indokolás kérés stb. szintén az „új eljárási cselekmény” gombbal küldhető ki. A kommunikáció felületen az Értesítés küldése funkció gombbal küldheti el az ajánlattevő a választ, melyben az üzleti titok megjelölésére is lehetősége van.

Az ajánlatkérő döntésének (az eljárás döntéseinek, döntési adatoknak) rögzítése, dokumentumok csatolása, valamint az Összegezés elkészítése, kitöltése, majd az értesítés kiküldése is az EKR-en keresztül történik.

A szerződéses adatok rögzítését követően – az eljárást megindító felhíváshoz hasonlóan – az eljárás eredményéről szóló tájékoztató is EKR-en keresztül adható fel csak.

IX. FEJEZET

DR. LUKÁCS TIBOR – A TÁRGYALÁSOK

A tárgyalásos eljárásban az ajánlatkérő és egy vagy több ajánlattevő közötti tárgyalások arra irányulnak, hogy az ajánlatkérő a legkedvezőbb érvényes ajánlatot tevővel, illetőleg a legkedvezőbb feltételekkel köthessen szerződést. A tárgyalások az ajánlattevőkkel együttesen vagy egymást követően, egy vagy több fordulóban is lefolytathatóak (szemben a versenypárbeszéddel, ahol egymás megoldásainak védelme érdekében szükség van a külön-külön tárgyalásokra). Az ajánlatkérőnek a tárgyalások során is biztosítania kell az egyenlő bánásmódot az ajánlattevők számára, így különösen az ajánlatkérő által adott bármilyen tájékoztatást az összes ajánlattevőnek meg kell adni. Ha azonban az ajánlatkérő az ajánlattevőkkel egyenként tárgyal, az ajánlattevő hozzájárulása nélkül a tárgyaláson az ajánlatáról közölt semmilyen információ nem osztható meg a többi ajánlattevővel. Az ajánlattételi felhívásnak tartalmaznia kell a tárgyalás lefolytatásának menetét és az ajánlatkérő által előírt alapvető szabályait, valamint az első tárgyalás időpontját.

Korábban már szoltunk az ajánlati kötöttség kapcsán arról, hogy tárgyalásos eljárásban az ajánlati kötöttség csak a tárgyalások befejezésének időpontjától áll be. A közbeszerzés tárgyának, feltételeinek változása a tárgyalások során azonban csak olyan mértékben lehet megengedhető, amely még nem sérti a törvény alapelveit. Erre figyelemmel rendelkezik úgy a törvény, hogy a részvételi felhívásban, az ajánlattételi felhívásban és a dokumentációban közölt feltételek nem módosulhatnak vagy egészülhetnek ki olyan jelentős mértékben, amely torzítja a versenyt vagy sérti a gazdasági szereplők esélyegyenlőségét, különösen, ha az új feltételek ismerete alapvetően befolyásolhatta volna az érdekelt gazdasági szereplők arra vonatkozó döntését, hogy a közbeszerzési eljárásban tudnak-e részvételre jelentkezni, vagy a változás következtében valamelyik ajánlattevő nem lenne képes a tárgyalások befejezésével végleges ajánlatot tenni. Az adott esetben mindig egyedileg kell megítélni, hogy a tervezett változtatás olyan alapvető jelentőségű-e, amelynek ismeretében mások is érdekeltek lettek volna abban, hogy részvételi jelentkezést nyújtsanak be vagy valamely gazdasági szereplő, amely érvényesen tudott részvételre jelentkezni, az ajánlattételre már nem lesz képes. Az előbbi körülmények bekövetkezése különösen akkor feltételezhető, ha a beszerzés tárgya annak jellemzőiben vagy mennyiségében lényegesen változik. Egyértelműen fennállnak az előbbi körülmények továbbá akkor, ha a részvételi szakaszban vizsgált alkalmassági feltételek a módosulásra figyelemmel már nem tükrözik megfelelően a gazdasági szereplőknek a szerződés teljesítésére való alkalmasságát. A verseny tisztaságának elve kizárja továbbá, hogy a tárgyalások során, az ajánlatok ismeretében a bírálat szempontjai vagy módszere változzon.

Az ajánlatkérő a közbeszerzési dokumentumokban meghatározhatja, hogy a műszaki leírás és a szerződéses feltételek mely elemei jelentik azokat a minimumkövetelményeket, amelyekről nem fog tárgyalni. A közbeszerzés tárgyának leírását és a szerződéses feltételeket olyan pontossággal kell megadni, hogy a gazdasági szereplők megállapíthassák a beszerzés tárgyát és jellegét, eldönthessék, hogy kívánnak-e részvételi jelentkezést benyújtani, valamint az eljárás ajánlattételi szakaszában egyenlő eséllyel megfelelő első ajánlatot tudjanak tenni. Ezek a minimumfeltételek értelemszerűen nem változhatnak a tárgyalások során.

Minden tárgyalásról jegyzőkönyvet kell készíteni, és azt minden, az adott tárgyalási fordulóban részt vevő ajánlattevőnek alá kell írnia, és részükre egy példányt át kell adni, vagy két munkanapon belül kell megküldeni.

Az ajánlatkérő használhatja a tárgyalást arra is, hogy fokozatosan csökkentse az ajánlattevők körét. Ekkor többfordulós tárgyalást kell tartania, és jogosult csak azokkal az ajánlattevőkkel folytatni a tárgyalást, akik az első, illetőleg a megadott fordulóban a legkedvezőbb ajánlatot tették. Ebben az esetben az ajánlatkérőnek az ajánlattételi felhívásban előre meg kell határoznia az ilyen többfordulós tárgyalás menetét, az első, illetőleg a megadott fordulót követő tárgyalásra kiválasztott ajánlattevői létszám felső határát. Mindezt az ajánlatkérő a részvételi szakaszban esetlegesen előírt keretszámra tekintet nélkül megteheti.

Az ajánlatkérőnek – amennyiben az ajánlattételi felhívás erre vonatkozóan nem adott pontos információt – egyértelműen előzetesen az ajánlattevők tudomására kell hoznia, hogy mikor fogja a tárgyalásokat lezárni. A tárgyalások lezárásaként az ajánlatkérő – amennyiben a változások nagyságrendje indokolja, új dokumentáció rendelkezésre bocsátásával – az ajánlattevőket egy végleges ajánlat írásban történő beadására hívja fel. Építési beruházás esetében az ajánlati ár változásakor az azt alátámasztó árazott költségvetést is be kell nyújtani. Az ajánlatkérőnek a végleges ajánlatok beadásának határidejét is meg kell adnia.

Az ajánlatkérő, ha az eljárást megindító vagy meghirdető felhívásban jelezte, hogy fenntartja ennek a lehetőségét, az első ajánlatok beérkezését követően úgy is dönthet, hogy nem tart tárgyalást, hanem a benyújtott ajánlatok bírálatával és értékelésével befejezi az eljárást. Erről a döntéséről haladéktalanul értesítenie kell az ajánlattevőket.

Természetesen a tárgyalások befejeztével mindkét fél ajánlati kötöttsége beáll, ezt követően tárgyalások tovább már nem folytathatók. Ha az ajánlatkérő az előző bekezdés szerint úgy dönt, hogy nem tart tárgyalást, a felek kötöttsége az erről szóló értesítés megküldésével áll be.

Az ajánlattételi szakaszban a tárgyalásra tekintettel kettéválik az ajánlatok bírálata. Tárgyalni csak érvényes ajánlatról lehet, tehát ajánlatkérőnek a tárgyalásokat megelőzően meg kell állapítani, hogy mely ajánlatok érvényesek és mely ajánlatok érvénytelenek, bíráló bizottsági ülést kell tartania, és adott esetben az érvénytelen ajánlatot tevő ajánlattevőt az ajánlata érvénytelenségéről értesíteni kell. Figyelemmel ugyanakkor arra, hogy az első benyújtott ajánlatot még nem terheli ajánlati kötöttség, és a tárgyaláson az ajánlattevők esetleg az előírtnál korszerűbb, jobb megoldási javaslatot vethetnek fel, a tárgyalások megkezdését megelőzően csak akkor lehet az ajánlat érvénytelenségét a szakmai ajánlat nem megfelelő volta miatt megállapítani, ha a szakmai ajánlat nem felel meg az ajánlatkérő által meghatározott minimumkövetelményeknek. Az ajánlatban foglalt, a szakmai ajánlaton kívüli egyéb nyilatkozatokkal, dokumentumokkal kapcsolatos hiányokat (melyek az ajánlat érvényességét befolyásolják) a tárgyalások befejezéséig kell pótolni.

A tárgyalások lezárásaként az ajánlatkérő az ajánlattevőket felhívja egy végleges ajánlat írásban történő beadására. Természetesen ezt az ajánlatot is alakszerűen kell felbontani. Az ajánlati nyilatkozatot, az ajánlati biztosíték rendelkezésre bocsátásának igazolását, valamint a biztosítékokról szóló nyilatkozatot ebben a végleges ajánlatban kell elhelyezni.

A szerződést a felhívásnak, illetőleg a dokumentációnak és az ajánlatnak a tárgyalás befejezése kori tartalma szerint kell megkötni.

X. FEJEZET

DR. LUKÁCS TIBOR – AZ AJÁNLATOK ELLENŐRZÉSE, A BÍRÁLATI SZAKASZ

Az ajánlatok, valamint a részvételi jelentkezések felbontását követően az ajánlatkérő feladata azok elbírálása. E kötelezettség alól kizárólag akkor mentesül, ha a részvételi vagy ajánlattételi határidő leteltét követően beállott, ellenőrzési körén kívül eső és általa előre nem látható körülmény miatt a szerződés teljesítésére nem lenne képes, vagy ilyen körülmény miatt a szerződéstől való elállásnak vagy a szerződés felmondásának lenne helye. Ezekben az esetekben az ajánlatkérőnek az eljárást eredménytelenné kell nyilvánítania. Ilyen körülménynek minősül például a törvény által kiemelten, ha a támogatásra irányuló kérelmét nem, vagy nem a kért összegben fogadták el.

Nem szükséges az ajánlatok/részvételre jelentkezések elbírálása abban az esetben sem, ha nem nyújtottak be legalább két jelentkezést vagy ajánlatot (kivéve a hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárásokat), és az ajánlatkérő úgy dönt, hogy erre tekintettel az eljárást eredménytelenné nyilvánítja. Ilyenkor az ajánlatkérő az ajánlatok értékelése és a Kbt. 69. § szerinti felhívás kibocsátása nélkül kihirdetheti az eljárás eredményét.

Az ajánlatok, illetve részvételre jelentkezések elbírálása során ajánlatkérőnek meg kell ítélnie, hogy mely ajánlatok, valamint jelentkezések érvényesek vagy érvénytelenek. Ennek keretében egy-szakaszos eljárásokban meg kell állapítania az ajánlattevő alkalmasságát vagy alkalmatlanságát (több szakaszból álló eljárásokban ez a részvételi jelentkezések bírálatakor történik), illetve hogy van-e olyan ajánlattevő, akit az eljárásból ki kell zárni, és az ajánlatok minden egyéb tekintetben megfelelnek-e az ajánlati (ajánlattételi vagy a már a részvételi felhívásban meghatározott követelmények esetén a részvételi) felhívásban és a dokumentációban, valamint a jogszabályokban meghatározott feltételeknek.

Az ajánlatkérő a kizáró okok, alkalmasság, továbbá többszakaszos eljárásokban a rangsorolási feltételek (ld. többszakaszos eljárásoknál) előzetes ellenőrzése során köteles az egységes európai közbeszerzési dokumentumba foglalt nyilatkozatot elfogadni, valamint minden egyéb tekintetben a részvételi jelentkezés és az ajánlat megfelelését ellenőrizni.

Az ajánlatkérő feladata mindazon tények, adatok ellenőrzése, amelyekhez az Európai Unió bármely tagállamában működő, – az adott tagállam által az e-Certis rendszerben igazolásra alkalmas adatbázisként feltüntetett – ingyenes elektronikus adatbázisba belépve közvetlenül hozzájuthat. Nem magyar nyelvű nyilvántartás esetén az ajánlatkérő kérheti a releváns igazolás vagy információ magyar nyelvű fordításának benyújtását. A magyarországi nyilvántartások közül a hatósági nyilvántartások, valamint a külön jogszabályban nevesített nyilvántartások tekintendők az igazolás benyújtásának kiváltására alkalmas nyilvántartásnak.

Az ajánlatkérő az ellenőrzést az EEKD-ban foglalt nyilatkozatok ellenőrzésével egyidejűleg – több szakaszból álló eljárásban a részvételi szakaszban – köteles elvégezni. Az ellenőrzés konkrét időpontját a Kbt. nem rögzíti, tehát az adott esetben tetszőleges napon elvégezhető. Mivel azonban a kizáró okokhoz tartozó időintervallumok az ellenőrzés időpontjától számítandóak, az ajánlatkérő eljárása csak akkor lesz átlátható, ha az ellenőrzés napját az eljárást megindító felhívásban már megjelöli, így valamennyi ajánlattevő képes lesz megítélni, hogy a kizáró okok hatálya alá fog-e ebben az időpillanatban tartozni.

Az eljárás eredményéről szóló döntés meghozatalát megelőzően az ajánlatkérő köteles az értékelési szempontokra figyelemmel legkedvezőbbnek tekinthető ajánlattevőt megfelelő határidő tűzésével felhívni a kizáró okok, az alkalmassági követelmények, valamint – adott esetben – a rangsorolási kritériumok tekintetében az eljárást megindító felhívásban előírt igazolások benyújtására. A kapacitásait rendelkezésre bocsátó szervezetnek csak az alkalmassági követelmények tekintetében kell az igazolásokat benyújtani.

Ha az ajánlattevő nem, vagy az esetleges hiánypótlást, illetve felvilágosítás kérést követően sem megfelelően nyújtja be az igazolásokat (ideértve azt is, ha az igazolás nem támasztja alá az egységes európai közbeszerzési dokumentumban foglalt nyilatkozat tartalmát, vagy azzal ellentétes), az ajánlatkérő ezen ajánlattevő ajánlatának figyelmen kívül hagyásával az értékelési szempontokra figyelemmel legkedvezőbbnek tekinthető ajánlattevőt hívja fel az igazolások benyújtására. Az ajánlatkérő az eljárást lezáró döntésben csak olyan ajánlattevőt nevezhet meg nyertes ajánlattevőként, aki az alkalmassági követelmények, a kizáró okok és a rangsorolási kritériumok tekintetében az előírt igazolási kötelezettségének eleget tett.

Az ajánlatkérő az eljárást lezáró döntés meghozatalát megelőzően dönthet úgy, hogy nemcsak a legkedvezőbb, hanem az értékelési sorrendben azt követő meghatározott számú következő legkedvezőbb ajánlattevőt is felhívja az igazolások benyújtására. Az ajánlatkérő az összegezésben csak akkor nevezheti meg a második legkedvezőbb ajánlattevőt, ha az eljárást lezáró döntés meghozatalát megelőzően őt is felhívta az igazolások benyújtására. Az e bekezdés szerinti lehetőséggel az ajánlatkérő akkor élhet, ha az értékelés módszerét figyelembe véve valamelyik ajánlat figyelmen kívül hagyása esetén az ajánlattevők egymáshoz viszonyított sorrendje nem változik.

Ha az ajánlatkérőnek a részvételi jelentkezések és az ajánlatok bírálata során alapos kétsége merül fel valamely gazdasági szereplő nyilatkozatának valóságtartalmára vonatkozóan, bármikor őt munkanapos határidő tűzésével kérheti az érintett ajánlattevőt vagy részvételre jelentkezőt, hogy nyújtsa be a nyilatkozatát alátámasztó igazolásokat.

Az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező utólagos igazolási kötelezettsége arra irányul, hogy bizonyítsa az alkalmassági követelmények, a kizáró okok fenn nem állása és a rangsorolási kritériumok tekintetében az egységes európai közbeszerzési dokumentum alapján az ajánlatkérő által figyelembe vett értékek teljesülését. Az ajánlat vagy részvételi jelentkezés akkor is érvényes, ha a benyújtott igazolások eltérnek a korábbi nyilatkozatban feltüntetett adatoktól.

Ha az ajánlatkérő élt azzal a lehetőséggel, hogy korlátozza az ajánlattételre felhívott gazdasági szereplők számát, köteles már a részvételi jelentkezések bírálata során a jelentkezők nyilatkozatait alátámasztó igazolásokat bekérni, és a részvételi szakasz eredményét ezek figyelembevételével megállapítani. Ugyanakkor, ha a többszakaszos eljárásokban rangsorolásra került sor, az utólag benyújtott igazolásokban szereplő, az egységes európai közbeszerzési dokumentumban meg tett nyilatkozatok tartalmához viszonyított esetleges többlet információk már nem változtatnak a kialakult rangsoron, akkor sem, ha az igazolások alapján megállapítható, hogy más ajánlattevőt kellett volna a rangsor élére sorolni, vagy más sorrendet lehetett volna az igazolások alapján megállapítani.

Nyílt eljárásban, illetve az ajánlati szakasz végén az érvényes ajánlatokat az eljárást megindító felhívásban meghatározott értékelési szempont, valamint részszempontok alapján kell értékelni.

Az ajánlatkérő ettől eltérően az ajánlatok bírálata és értékelése nélkül meghozhatja az eljárás eredménytelenségéről szóló döntést, ha az adott eljárásban végleges ajánlatok mindegyike meghaladja a rendelkezésre álló anyagi fedezet összegét. Ha azonban az ajánlatkérő nem végzi el az ajánlatok bírálatát, az eredménytelen eljárásra tekintettel nem élhet a hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás indításának lehetőségével a 98. § (2) bekezdés a) pontja szerint.

A 70. § azt is meg határozza, hogy mennyi idő alatt kell az elbírálást elvégezni. Az ajánlatkérő az ajánlatokat a lehető legrövidebb időn belül köteles elbírálni, legkésőbb azonban úgy, hogy az ajánlattevőknek az eljárást lezáró döntésről való értesítésére az ajánlati kötöttség fennállása alatt sor kerüljön. Amennyiben az ajánlatkérő a megjelölt határidőben nem tudja elvégezni a bírálatot, az új Kbt. is fenntartja a megadott időtartam meghosszabbításának lehetőségét. Mivel azonban az

ajánlattevő az ajánlati kötöttség lejártával nem köteles ajánlatát fenntartani, az ajánlati kötöttség időtartamának lejártát követően az ajánlattevő úgy is nyilatkozhat, hogy nem tartja fenn ajánlatát egy meghosszabbított időtartamra. Ilyen esetben ezt az ajánlatot az értékelés során figyelmen kívül kell hagyni.

Az ajánlatkérő a részvételi jelentkezéseket szintén köteles a lehető legrövidebb időn belül elbírálni, az elbírálást olyan időtartam alatt kell elvégeznie, hogy a részvételre jelentkezők értesítése a részvételi szakasz eredményéről megelőzze a részvételi felhívásban előre feltüntetett, az ajánlattételi felhívás megküldésének időpontját (mely nem lehet későbbi, mint a részvételre jelentkezések felbontását követő 30 nap). Ha ez az időtartam az elbírálásra nem elegendő, az ajánlatkérő – a részvételre jelentkezők értesítésével – további 60 nappal elhalaszthatja az ajánlattételi felhívás megküldésének eredetileg megjelölt időpontját.

X.1. Hiánypótlás, felvilágosítás, árindokolás

X.1.1. Hiánypótlás

Amennyiben az ajánlatkérő a becsatolt iratok alapján nem képes megítélni az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező kizáró okok hatálya alá tartozásának hiányát vagy a szerződés teljesítésére való alkalmasságát, az iratok pótlólagos benyújtására köteles felhívni őket. A hiánypótlás intézményének célja, hogy növelje a közbeszerzési eljárások eredményességének, illetve az érvényes ajánlattételnek a lehetőségét. Ez mindkét oldalnak az érdeke. A törvény szerint a hiánypótlás biztosítása nem az ajánlatkérő döntésétől függ, az kötelező.

Ha az ajánlatkérő megállapítja, hogy az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező az alkalmasság igazolásához olyan gazdasági szereplő kapacitásaira támaszkodik, vagy olyan alvállalkozót nevezett meg, amely a 62. § (1) bekezdés a)-h), k)-n) és p) pontja szerinti, korábbi eljárásban tanúsított magatartás alapján a j) pontja szerinti vagy – ha az ajánlatkérő előírta – a 63. § szerinti kizáró ok hatálya alatt áll, a kizáró okkal érintett gazdasági szereplő kizárása mellett hiánypótlás keretében felhívja az ajánlattevőt vagy részvételre jelentkezőt a kizárt helyett szükség esetén más gazdasági szereplő megnevezésére.

A hiánypótlás köre nem korlátozható, egyetlen kivétellel. Az ajánlatkérő nem köteles ugyanis újabb hiánypótlást elrendelni arra vonatkozóan, ha a hiánypótlással az ajánlattevő (részvételre jelentkező) az ajánlatban (jelentkezésben) korábban nem szereplő gazdasági szereplőt von be az eljárásba (például pont az előző bekezdésben írtak okán), és e gazdasági szereplőre tekintettel lenne szükséges újabb hiánypótlás, feltéve, hogy az eljárást megindító felhívásban feltüntette, hogy ilyen esetben nem (vagy a csak az általa meghatározott korlátozással) rendel el újabb hiánypótlást.

A hiánypótlási felhívást valamennyi ajánlattevőnek, illetve részvételre jelentkezőnek egyidejűleg, írásban meg kell küldeni, tehát minden szereplő értesül a többi ajánlat hiányosságairól is. A hiánypótlásra történő felszólításban meg kell jelölni a pótlandó hiányosságokat, illetve azt a határidőt, amelyen belül a hiányok pótolhatók. Amennyiben az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező a hiánypótlási felhívásban meg nem jelölt hiányosságokat kíván pótolni, vagy olyan iratokat kíván pótlólag benyújtani, amelyeket a hiánypótlási felhívás nem tartalmaz, ezt önkéntes hiánypótlás keretében megteheti ezen a határidőn belül. Ez azonban azt is jelenti, hogy ha egyetlen ajánlattal kapcsolatban sincs szükség hiánypótlásra, önkéntes hiánypótlásnak sincs helye!

Több alkalommal is lehetséges hiánypótlást biztosítani, sőt, ha az ajánlatkérő újabb hiányosságokat észlel, köteles újabb hiánypótlást elrendelni. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a korábbi hiánypótlásokban már jelzett hiányokra ismételt határidő lenne előírható, de önkéntes hiánypótlásra az ismételt határidőn belül is lehetőség van.

A hiánypótlás és a felvilágosítás kérés kapcsán fontos annak rögzítése, hogy az ajánlatkérőt terhelő annak kötelezettsége, hogy a felhívásban egyrészt megadja azt, hogy milyen hiányt vagy ellentmondást, illetve nem egyértelműséget állapított meg, másrészt megmondja azt, hogy ezt miként kéri orvosolni. Ha az ajánlatkérő ezen információkat nem adja meg a felhívásban, akkor nem hozza az ajánlattevőket abba a helyzetbe, hogy a felvilágosítással, hiánypótlással az ajánlatukat megfelelővé tehessek, és ezáltal elveszti ezen jogintézmény a célját, nem említve a Kbt. esélyegyenlőség alapelvei elvárásáról (ld. például [D.13/11/2018.](#) számú határozat)

A hiánypótlás körét a Kbt. nem korlátozza, sőt, a legutóbbi módosítás folyamán meghaladtá vált az a Legfelső Bírósági döntés is, mely szerint hiánypótlásnak csak az ajánlat hiányosságai tekintetében van helye, az ajánlat hibái ilyen módon nem korrigálhatóak. A Kbt. 71. § (8) bekezdése értelmében ugyanis a hiánypótlás adott esetben még módosíthatja vagy ki is egészítheti az eredetileg benyújtott ajánlatot/részvételre jelentkezést, kivéve az alábbiakat:

- Nem járhat az alapelvek sérelmével.
- Az ajánlatban a beszerzés tárgyának jellemzőire, az ajánlattevő szerződéses kötelezettsége végrehajtásának módjára vagy a szerződés más feltételeire vonatkozó dokumentum tekintetében csak olyan nem jelentős, egyedi részletkérdésre vonatkozó hiba javítható vagy hiány pótolható, továbbá átalánydíjas szerződés esetén az árazott költségvetés (részletes árajánlat) valamely tétele és egységára pótolható, módosítható, kiegészíthető vagy törölhető, amelynek változása a teljes ajánlati árat vagy annak értékelés alá eső részösszegét és az ajánlattevők között az értékeléskor kialakuló sorrendet nem befolyásolja.

A Döntőbizottság joggyakorlata egységes abban, hogy a hiánypótlás célja az érvényes ajánlattétel elősegítése. Ennek érdekében a törvény a jogintézmény alkalmazását kötelezővé teszi az ajánlatkérő számára. A hiánypótlás rendeltetése, hogy az ajánlatokban előforduló kisebb hibák és hiányosságok ne okozzanak érvénytelenséget, ne vezessenek a verseny csökkenéséhez, a befektetett erőforrások elvesztegetéséhez. Ezen jogszabályi célra figyelemmel a „hiánypótlás” kifejezés tágan értelmezendő, iratok pótlását és azok hibáinak javítását is jelentheti. A hiánypótlás azonban nem adhat lehetőséget az ajánlattevőnek a verseny tisztaságát sértő előnyben részesítésére (legutóbb ld. a [D.2/17/2018.](#) számú határozatban).

A Döntőbizottság rögzíti azt is, hogy az újabb hiánypótlás korlátja a korábban megjelölt hiány, viszont a korábban meg nem jelölt hiányok tekintetében az ajánlatkérő köteles további hiánypótlási felhívást kibocsátani. A Közbeszerzési Hatóság ide vonatkozó útmutatója, illetve a következő bírósági és döntőbizottsági gyakorlat alapján nem ütközik a kétszeres hiánypótlás tilalmába, ha az ajánlat benyújtásakor hiányzó dokumentumot hiánypótlásban nyújtanak be először, de hibás tartalommal, vagy egy hiányosan benyújtott dokumentum hiánypótlása során egy teljesen új dokumentumot nyújtanak be ismételt hiányos tartalommal ([D.610/21/2017.](#) számú határozat).

Az ajánlatkérő által bemutatni kért szakemberek személye hiánypótlás keretében csak úgy változhat, hogy a hiánypótlásban az értékeléskor figyelembe veendő minden releváns körülmény tekintetében a korábbival legalább egyenértékű szakember kerül bemutatásra. Ha a hiánypótlás során a korábbinál nagyobb tapasztalattal, magasabb képzettséggel rendelkező személy kerül bemutatásra, az ajánlatkérő az értékeléshez akkor is csak az általa pótolgatott szakember adatait veheti figyelembe, a hiánypótlás ilyenkor is csak az érvényessé tételt szolgálja, és nem eredményezi az értékeléskor figyelembe veendő tényezők változását.

Az ajánlati biztosítékról szóló fejezetben már utaltunk rá, hogy az ajánlati biztosíték rendelkezésre bocsátása nem pótolható, csak az azt igazoló okirat – tehát ha az ajánlati biztosítékot az ajánlattevő nem vagy nem megfelelő mértékben bocsátotta rendelkezésre az ajánlattételi határidőig, erre hiánypótlás keretén belül sem hívható fel. Figyelem, az ajánlati biztosíték nem azonos a róla szóló irattal, tehát az igazolás pótolható!

A hiánypótlások alakiságára vonatkozóan a Kbt. nem tartalmaz előírást, akár az ajánlatokhoz képest egyszerűbb forma (például egy példányban kell megküldeni, és elegendő összetűzni, vagy elegendő másolatban e-mailen megküldeni) is előírható.

Az ajánlatkérőnek a hiánypótlás keretében benyújtott iratokat ellenőriznie kell abból a szempontból, hogy nem tartalmaznak-e az ajánlatra vonatkozóan olyan módosítást, ami a fenti szabályok figyelembevételével nem megengedett.

X.1.2. Felvilágosítás kérés

Ha az ajánlat vagy a részvételre jelentkezés (kizáró okok, az alkalmasság igazolására benyújtott iratok vagy nyilatkozatok, illetőleg az ajánlati felhívásban vagy a dokumentációban előírt egyéb iratok) nem egyértelmű kijelentéseket tartalmaz, az ajánlatkérő felvilágosítást kérhet az ajánlattevőtől vagy részvételre jelentkezőtől azok tartalmának tisztázása érdekében. A felvilágosítás kérés csak az ajánlatok elbírálásához szükséges információkra szorítkozhat, és nem irányulhat az ajánlattevőkkel vagy részvételre jelentkezőkkel való tárgyalásra.

A felvilágosítás kérésre és annak megadására egyebekben a hiánypótlás szabályai irányadóak.

X.1.3. Nyilvánvaló számítási hiba az ajánlatban

A 71. § (11) bekezdése feljogosítja az ajánlatkérőt, hogy az ajánlatban előforduló, az értékelésre is kiható számítási hibát saját hatáskörben kijavítsa. Az ajánlatkérőnek ilyenkor az alapadatokat (részértékeket) alapul véve kell meghatározni a helyes értéket. Nem csak az ellenszolgáltatás esetén végezhető el az ilyen javítás, hanem más, az ajánlatban számítás alapján meghatározásra kerülő adat esetén is. A számítási hiba javításáról az összes ajánlattevőt egyidejűleg, közvetlenül, írásban, haladéktalanul tájékoztatni kell.

Ha az ajánlattevő maga is észleli a számítási hibát, és azt (például önkéntes hiánypótlással) javítja, az a Kbt. 71. § (8) bekezdés b) pontjára tekintettel nem minősül az ajánlat módosításának.

X.1.4. Aránytalanul alacsony ellenszolgáltatás

A Kbt. hatályos rendelkezései – a közösségi közbeszerzési irányelvek vonatkozó rendelkezéseit átültetve – az ajánlatkérő kötelezettségévé teszik, hogy abban az esetben, ha az ajánlati árat (ellenszolgáltatást) aránytalanul alacsonynak véli, erre vonatkozóan további adatokat és indokolást kérjen az ajánlattevőtől. Az ajánlattevők ugyanis a közbeszerzési piaci versenyhelyzetben esetenként a verseny tisztaságát, az általánosan elfogadott szakmai szokásokat, etikai szabályokat sértő kötelezettségeket vállalnak (irreális ajánlati tartalmi elemeket, például aránytalanul alacsony árakat, vagy lehetetlen kötelezettségvállalásokat határoznak meg) annak érdekében, hogy azokat az ajánlatkérő maximális pontszámmal értékelje valamely részszempont körében. A törvény e problémát kezelni kívánja. Amennyiben a benyújtott ajánlat lehetetlen, túlzottan magas vagy éppen túlzottan alacsony, illetve kirívóan aránytalan kötelezettségvállalást tartalmaz, az ajánlatkérőnek meg kell győződnie az ajánlatok irreálisnak, lehetetlennek tűnő tartalmi elemeinek teljesíthetőségéről.

Az ajánlatkérőnek az ellenszolgáltatás mértékének vizsgálatakor korábbi tapasztalataira, a közbeszerzést megelőzően végzett piacfelmérés eredményére, vagy a közbeszerzést megelőzően a szükséges fedezet meghatározásához felhasznált adatokra kell figyelemmel lennie, és ez alapján kell megállapítania, hogy az kirívóan alacsonynak minősül-e vagy sem.

A korábbi Kbt. rendelkezését mellőzve az új törvény egyetlen esetben sem teszi kötelezővé az indokolás kérését, azt teljes mértékben az ajánlatkérőre bízta.

A törvény példálózó jelleggel sorolja fel, mit fogadhat el ajánlatkérő az indokolás körében (például a gyártási folyamat, az építési beruházás vagy a szolgáltatásnyújtás módszerének gazdaságosságára, a választott műszaki megoldásra, a teljesítésnek az ajánlattevő számára kivételesen előnyös körülményeire, az ajánlattevőnek állami támogatások megszerzésére való lehetőségére történő hivatkozást). Nem megfelelő az indokolás ugyanakkor különösen (azaz itt sem kizárólagosan, csak példálózó jelleggel), ha megállapítható, hogy az ajánlat azért tartalmaz aránytalanul alacsony árat vagy költséget, mert nem felel meg azoknak a környezetvédelmi, szociális és munkajogi követelményeknek, amelyeket a jogszabályok vagy kötelezően alkalmazandó kollektív szerződés, illetve a Kbt. 4. mellékletében felsorolt környezetvédelmi, szociális és munkajogi rendelkezések írnak elő. Az ajánlatkérő az ajánlat megalapozottságának vizsgálata során ennek megítéléséhez az adott ágazatban kötelezően alkalmazandó irányadó munkabérekéről is tájékoztatást kérhet az ajánlattevőtől.

Ajánlatkérőnek joga van az ajánlat megalapozottságának vizsgálata során az irányadó munkabérekéről is tájékoztatást kérni az ajánlattevőtől. Sőt, ha szükséges, a többi ajánlattevőtől is kérhet be a meghatározott ajánlati elemeket megalapozó adatokat. Amennyiben az ajánlatkérő az indokolás alapján nem tud meggyőződni az ajánlat gazdasági ésszerűségéről, további adatokat kérhet (két körös indokolás kérés), de nem köteles.

A törvény támpontot nyújt az objektív alapú indokolás meghatározásához, azonban tételszerű definíciót nem nyújt. Ez viszonylag tág mozgásteret hagy mind ajánlatkérői, mind ajánlattevői oldalról. Ugyanakkor, ha az ajánlattevő nem tudja elfogadható módon megindokolni az érintett ajánlati elem teljesíthetőségét, az ajánlatkérő érvénytelennek nyilváníthatja az ajánlatot.

A Közbeszerzési Döntőbizottság a [D.20/18/2018.](#) határozatában az objektív alapú indokolás definíciójához egy kis segítséget nyújt, amikor kimondja, hogy objektív alapú mindaz, ami tényleges és a külvilág számára felismerhető, érzékelhető, ekképpen pedig az ajánlat összeállításának időpontjában rendelkezésre állt és az indokolás idején is rendelkezésre áll, továbbá valamilyen hiteles formában igazolható vagy legalábbis tényszerű és konkrét. Ehhez képest nem objektív az, ami nem alátámasztott, vagy alátámasztható, bizonytalan jövőbeli eseménytől vagy egyéb feltételtől függ, továbbá az is, ami nincs kapcsolatban az adott közbeszerzéssel vagy annak adott részével. A Kbt. 72. § (1) bekezdése továbbá az ajánlattevő felelősségévé teszi, hogy a kérdéses ajánlati elemek tartalmát megalapozó adatokat és objektív alapú indokolást közölje az ajánlatkérővel. A konkrét ügyben az ajánlattevő által a 0.- Ft értéken szerepeltetett szolgáltatásokra vonatkozó indokolása nem arról szólt, hogy a 0.-Ft értékű megajánlás objektíve hogyan támasztható alá, hanem közlés volt arról, hogy az ajánlattevő egyáltalán nem számít fel erre vonatkozólag ellenértéket. A DB szerint ez a nyilatkozat szubjektív, üzleti politikára alapított döntést közölt, amely az ajánlatkérő által nem volt ellenőrizhető, így nem felelt meg az objektív alapú indokolás kritériumának. Nem fogadható el objektív alapú indokolásként az a válasz sem, hogy a felmerült költségek más soroknál kerültek beépítésre, különösen nem értékelésre kerülő részzempontok esetén (ld. ugyanebben a határozatban).

Tehát az ajánlattevőnek olyan objektív alapú indokolást kell adnia, amely független, tárgyilagos választ tartalmaz, egyértelműen alátámasztja a tényleges helyzetet és nem hagy kétséget az ajánlatkérőben afelől, hogy a szerződés a megajánlott áron ténylegesen teljesíthető lesz ([D.682/15/2017.](#), [D.568/15/2017.](#)).

Nyílt eljárásban az ajánlatkérő az eljárást megindító felhívásban rendelkezhet úgy, hogy a bíráltnak az aránytalanul alacsony ár vagy költség vizsgálatára vonatkozó részét az ajánlatok értékelését követően végzi el. Ebben az esetben csak a legkedvezőbb ajánlatot tett ajánlattevő – és ha az összegezésben meg kívánja nevezni, a második legkedvezőbb ajánlatot tett ajánlattevő – tekintetében vizsgálja az ár vagy költség aránytalanul alacsony voltát.

X.1.5. Lehetetlen illetve aránytalan kötelezettségvállalás

A kirívóan alacsony ellenszolgáltatás indokoltatási kötelezettségéhez hasonlóan az ajánlatkérőnek kötelessége az ellenszolgáltatási körön kívül eső ajánlati elemekre vonatkozóan indokolást kérni az ajánlattevőtől, ha az ajánlatnak valamelyik tartalmi eleme teljesíthetetlennek ítélt kötelezettségvállalást tartalmaz. Az ajánlatkérőnek erről a kérésről is egyidejűleg, írásban értesítenie kell a többi ajánlattevőt.

Az ajánlatkérő az indokolás és a rendelkezésére álló iratok alapján köteles meggyőződni az ajánlati elemek megalapozottságáról, teljesíthetőségéről, ennek során az ajánlattevőtől írásban tájékoztatást kérhet a vitatott ajánlati elemekre vonatkozóan. Az ajánlatkérő köteles érvénytelennek nyilvánítani az ajánlatot, ha a közölt információk nem indokolják megfelelően, hogy az adott kötelezettségvállalás teljesíthető.

X.2. Az érvénytelen ajánlat

Az ajánlatok és részvételre jelentkezések érvénytelenségi okait az új Kbt. 73. § sorolja fel. Az ebbe a körbe tartozó ajánlatokat az ajánlatkérő köteles érvénytelennek nyilvánítani. Fontos, hogy az érvénytelen ajánlatot nem kell a bírálati szempont szerint értékelni.

Nyilvánvalóan nem tekinthető érvényesnek az az ajánlat vagy jelentkezés, melyet határidőt követően nyújtottak be. Az ilyen ajánlatokat is fel kell tüntetni a bontási jegyzőkönyvön, valamint ezeket az ajánlatkérőnek az iratmegőrzési időn belül meg kell őriznie, tehát nem küldhető vissza felbontás nélkül!

Az ajánlat/részvételi jelentkezés érvénytelen továbbá értelemszerűen akkor, ha az ajánlattevőt, részvételre jelentkezőt vagy alvállalkozóját, vagy az alkalmasság igazolásában részt vevő szervezetet az eljárásból kizárták; illetve ha az ajánlattevő/részvételre jelentkező nem felel meg a szerződés teljesítéséhez szükséges alkalmassági követelményeknek.

Az ajánlat/részvételre jelentkezés akkor is érvénytelen, ha egyéb módon nem felel meg az ajánlati, ajánlattételi vagy részvételi felhívásban és a dokumentációban, valamint a jogszabályokban meghatározott feltételeknek, ide nem értve a részvételi jelentkezések és az ajánlatok ajánlatkérő által előírt formai követelményeit. Nem lehet tehát érvénytelen az ajánlat/részvételre jelentkezés, ha nincs oldalszámozva, vagy nem megfelelő a kötés módja. Ugyanakkor az e pont szerinti érvénytelenséghez vezet különösen, ha:

- a) az ajánlatot az ajánlati kötöttség fennállása ellenére az ajánlattevő visszavonta;
- b) az ajánlattevő az ajánlati biztosítékot határidőre nem vagy az előírt mértéknél kisebb összegben bocsátotta rendelkezésre;
- c) az ajánlatkérő az eljárást megindító felhívásban előre meghatározott egy olyan összeget, amelyet meghaladó árat vagy költséget tartalmazó ajánlatot a bírálat során érvénytelenné fog nyilvánítani, és az ajánlat ezen összeget meghaladja.

Az ajánlat jogszerű visszavonásának lehetősége tárgyalást igényel. A Kbt. 53. § (8) bekezdése egyértelműen kimondja, hogy az ajánlattevő csak az ajánlati kötöttség beálltaig vonhatja vissza az ajánlatát. Ez a közbeszerzési eljárásra vonatkozó kógens előírás, mely az ajánlattevő magatartását szabályozza akként, hogy az ajánlatot jogszerűen csak az ajánlati kötöttség beálltaig vonhatja vissza. Jelen esetben a kérelmezett által sem vitatottan az ajánlat visszavonására az ajánlati kötöttség beállta után került sor.

A Döntőbizottság álláspontja szerint az ajánlattevői jogsértés objektív következménye az ajánlat Kbt. 73. (1) bekezdés e) pontja szerinti érvénytelensége, a Kbt. 73. § (6) bekezdés a) pontja szerint.

Ugyancsak a jogsértés Kbt. szerinti objektív következménye, hogy az ajánlat jogsértő visszavonása következtében az ajánlattevő elveszti az ajánlati biztosítékát. A Kbt. és a Korm. rendelet szabályai szerint irreleváns az a körülmény, hogy mely okok miatt vonta vissza ajánlatát a kérelmezett, az ajánlat visszavonásának ténye megalapozza a Kbt. által meghatározott jogkövetkezményeket.

A Döntőbizottság rámutat arra is, hogy a Kbt. 131. § (4) bekezdésének a rendelkezése, amely a nyertes ajánlattevőnek a szerződés megkötésétől történő visszalépése esetére irányadó szabályokat tartalmazza, sem teszi a nyertes visszalépését jogszerűvé. E rendelkezés célja, hogy megfelelő megoldást adjon arra az esetre, ha az ajánlatkérő nem kívánja a visszalépő féllel való szerződéskötést kikényszeríteni, beszerzési igénye ugyanakkor változatlanul fennáll (ld. [D.560/10/2017.](#) számú határozat).

Fontos új feltétel, hogy az üzleti titok körének nem megfelelő megjelölése is vezethet az ajánlat érvénytelenségéhez. Érvénytelen ugyanis az ajánlat, ha az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező

- valamely adatot a 44. § (2)-(3) bekezdésébe ütköző módon minősít üzleti titoknak és ezt az ajánlatkérő hiánypótlási felhívását követően sem javítja; vagy
- a 44. § (1) bekezdése szerinti indoklás a hiánypótlást követően sem megfelelő.

Az előzőekben tárgyalt aránytalanul alacsony ellenszolgáltatást és lehetetlen vállalatot tartalmazó ajánlatot is – megfelelő indoklás hiányában – érvénytelenné kell nyilvánítani.

Többször említettük már, hogy a részvételre jelentkezés ajánlatot nem tartalmazhat, a jelentkezés ekkor érvénytelen lesz.

A Fővárosi Törvényszék a 14.K.34.620/2011. számú ítéletében¹⁹ a következőket rögzítette: „Az ajánlatkérőnek a Kbt. 81. §-a alapján kötelezettsége annak vizsgálata, hogy a benyújtott ajánlatok megfeleltek-e az előírásainak, a jogszabályi rendelkezéseknek. Ezen kötelezettsége alól semmilyen okból nem mentesülhet. Az ajánlatok érvénytelensége kizárólag abban az esetben állapítható meg, ha ajánlatkérő a bírálat során eleget tett a Kbt.-ben meghatározott kötelezettségeinek, a Kbt. 83. § (1) bekezdése alapján biztosította a hiánypótlás lehetőségét, az ajánlatban levő ellentmondásokat a Kbt. 85. §-a alkalmazásával tisztázta és mindezeket követően egyértelműen és kétséget kizáróan megállapítható, hogy a benyújtott ajánlat megfelelt avagy nem felelt meg az ajánlatkérői és a jogszabályi feltételeknek. A Kbt. 83. § (1) bekezdése ajánlatkérők kötelezettségévé teszi, hogy biztosítsák mind a formai, mind a tartalmi hiányok pótlásának lehetőségét az ajánlattevők számára, továbbá, hogy a Kbt. 83. § (2) bekezdésében meghatározott tilalmi körön kívül a hiánypótlás során tegyék lehetővé az ajánlat aszerinti módosítását, kiegészítését, hogy az ajánlat megfeleljen a felhívás, a dokumentáció továbbá a közbeszerzésre vonatkozó jogszabályok előírásainak. A Kbt. 83. § (3) bekezdése értelmében ajánlatkérőnek ajánlatonként kell egyértelműen és pontosan meghatározni az ajánlat konkrét hiányát, nem megfelelését és annak pótlására kell felhívni az ajánlattevőket.

A Kbt. 88. § (1) bekezdés e) és f) pontja szerinti érvénytelenségi ok két különböző tartalmú törvényi tényállást határoz meg. A Kbt. 88. § (1) bekezdés f) pontja körébe tartoznak a jogszabályok és ajánlatkérő által támasztott formai és tartalmi követelmények nem teljesítése miatti érvénytelenségi esetek. (...) A Kbt. 88. § (1) bekezdés e) pontja szerinti alkalmatlanná nyilvánítás abban az esetben alkalmazható, ha az ajánlattevő az ajánlatában, illetve hiánypótlásra becsatolta a formai és tartalmi előírások szerint megkövetelt igazolásokat, azonban azokból az állapítható meg, hogy nem teljesítik az alkalmassági minimum feltételeket.”

Az ajánlatkérő köteles az ajánlattevőt vagy részvételre jelentkezőt írásban tájékoztatni kizárásáról, a szerződés teljesítésére való alkalmatlanságának megállapításáról, ajánlatának vagy jelentkezésének egyéb okból történt érvénytelenné nyilvánításáról, valamint ezek indokáról, az erről hozott döntést követően lehető leghamarabb, de legkésőbb 3 munkanapon belül. Amennyiben ezen az időn belül az összegezés megküldésére sor kerül, a külön értesítésre nincs szükség.

¹⁹ Az ítélet PDF formátumban elérhető és letölthető a Pro Bono felületen a tantárgy Döntvénytárából.

Az érvényes ajánlatot benyújtó ajánlattevő tájékoztatást kérhet a nyertes ajánlatnak az ő ajánlatához viszonyított előnyeiről, valamint tárgyalásos eljárás, versenypárbeszéd és innovációs partnerség esetén az ajánlattevőkkel folytatott tárgyalások és párbeszéd menetéről. A tájékoztatást a kérés kézhezvételétől számított öt munkanapon belül kell megadni.

X.3. Az ajánlatok értékelése

A törvény szerint az ajánlatok elbírálása háromféle szempont szerint történhet:

- a) a legalacsonyabb ár,
- b) a legalacsonyabb költség, az ajánlatkérő által meghatározott költséghatékonysági módszer (például életciklusköltség-számítás, 78. §) alkalmazásával kell kiszámítani, vagy
- c) a legjobb ár-érték arányt megjelenítő olyan – különösen minőségi, környezetvédelmi, szociális – szempontok, amelyek között az ár vagy költség is szerepel.

A legalacsonyabb ár mint bírálati szempont alkalmazása igen szűk körben megengedett: az ajánlatkérő csak akkor választhatja ezt az értékelési szempontot, ha az ajánlatkérő igényeinek valamely konkrétan meghatározott minőségi és műszaki követelményeknek megfelelő áru vagy szolgáltatás felel meg, és a gazdaságilag legelőnyösebb ajánlat kiválasztását az adott esetben további minőségi jellemzők nem, csak a legalacsonyabb ár értékelése szolgálja. Az ajánlatkérő nem alkalmazhatja a legalacsonyabb ár szempontját egyedüli értékelési szempontként tervezési, mérnöki és építészeti szolgáltatások, valamint építési beruházások esetében, valamint alternatív ajánlattétel lehetővé tétele esetén. Főszabály szerint tehát az ajánlatkérő köteles a legalacsonyabb költség vagy a legjobb ár-érték arányt megjelenítő értékelési szempontok alkalmazására.

A törvény – a közbeszerzési eljárások átláthatóságának biztosítása érdekében – megköveteli, hogy az ajánlatkérő az eljárást megindító felhívásban (tehát kétszakaszos eljárásokban már a részvételi felhívásban) „előre” határozza meg és ismertesse a résztvevőkkel az elbírálás teljes szempontrendszerét (a legalacsonyabb költséget vagy a legjobb ár-érték arányt megjelenítő értékelési szempontokat).

Az értékelési szempontoknak az alábbi követelményeknek kell megfelelniük:

- a) a szerződés tárgyához kell kapcsolódniuk.
- b) nem biztosíthatnak önkényes döntési lehetőséget az ajánlatkérőnek, hanem mennyiségi vagy szakmai szempontok alapján értékelhető tényezőkön kell alapulniuk;
- c) biztosítaniuk kell a közbeszerzés alapelveinek betartását;
- d) az értékelési szempontok körében nem értékelhető az ajánlattevő szerződés teljesítéséhez szükséges alkalmassága. Lehetőség van azonban a teljesítéshez igénybe vett szakemberállomány értékelésére, ebben az esetben viszont, ha az eljárásban e körülményekhez alkalmassági feltétel is kapcsolódik, egyértelműen el kell különíteni, hogy mely feltételek képezik a teljesítéshez minimálisan szükséges elvárást (alkalmassági követelmény), és melyek jelentik ezen felül az értékeléskor figyelembe vett tényezőket.
- e) nem eredményezhetik ugyanazon ajánlati tartalmi elem többszöri értékelését.

Az értékelési szempontok akkor tekintendők a szerződés tárgyához kapcsolódónak, ha azok az adott szerződés alapján megvalósítandó építési beruházáshoz, szállítandó áruhoz vagy nyújtandó szolgáltatáshoz bármely módon és azok életciklusának bármely szakaszában kapcsolódnak, ideértve azokat a tényezőket is, amelyek:

- az adott feladat folyamatához kapcsolódnak (különösen a munkanélküli vagy tartósan munkanélküli rétegek foglalkoztatásának megajánlott mértéke, valamint az adott szerződés teljesítésének keretében munkanélküliek képzését célzó intézkedések végrehajtása); vagy
- az adott feladat életciklusának valamely másik szakaszában megvalósuló valamely folyamat-hoz kapcsolódnak;

- még akkor is, ha ezek érdemben nem határozzák meg az építési beruházás, áru vagy szolgáltatás végeredményének tulajdonságait.

A legjobb ár-érték arányt megjelenítő értékelési szempontok vonatkozhatnak különösen:

- a) minőség, műszaki érték, esztétikai és funkcionális tulajdonságok, valamennyi felhasználó számára való hozzáférhetőség, hátrányos helyzetű munkavállalók alkalmazása és egyéb szociális, környezetvédelmi és innovatív tulajdonságok, forgalmazási feltételek, vevőszolgálat és műszaki segítségnyújtás, pótalkatrészek biztosítása, készletbiztonság, a teljesítés időpontja, időszaka;
- b) a szerződés teljesítésében részt vevő személyi állomány szervezettsége, képzettsége és tapasztalata, ha a személyzet minősége jelentős hatással lehet a szerződés teljesítésének színvonalára.

A legjobb ár-érték arányt megjelenítő szempontrendszer alkalmazható úgy is, hogy az abban szereplő ár vagy költség elemet az ajánlatkérő egy rögzített értéken megadja, és az ajánlattevők az egyéb értékelési szempontok tekintetében versenyeznek egymással. Az ajánlatkérő az ellenszolgáltatást vagy költséget tartalmazó értékelési szemponton vagy alszemponton kívüli értékelési szempontokkal (alszempontokkal) összefüggő ajánlati elemmel kapcsolatban az eljárást megindító felhívásban jogosult továbbá meghatározni az adott ajánlati elem azon legkedvezőbb szintjét, amelyre és az annál még kedvezőbb vállalásokra egyaránt az értékelési ponthatár felső határával azonos számú pontot ad. Az ajánlatkérő bármely szempont tekintetében jogosult meghatározni olyan elvárást, amelynél kedvezőtlenebb az adott ajánlati elem nem lehet.

Az eljárást megindító felhívásban kötelező továbbá megadni a szempontokra adható pontok minimumát és maximumát, vagyis azt, hogy hány pontot fog a legjobb ajánlat kapni, és mennyi a minimális pontszám. A tartalmi elemek értékelése során adható pontszám alsó és felső határának valamennyi részszerzőpont esetében azonosnak kell lennie.

Ajánlatkérőnek meg kell továbbá adnia az előbbieken megadott ponthatárok közötti értékelési módszerét, vagyis azt, hogy miképpen fogja a ponthatárok közötti pontszámokat kiadni. A pontkiosztás módszerének megadása történhet matematikai képlettel, de leíró módon is. A módszer részletes ismertetése egyébként a dokumentációban is megadható. A törvény a Közbeszerzési Hatóság számára kötelezettségként írja elő, hogy e módszerekről, továbbá általában az ajánlatok elbírálásáról útmutatót készítsen.

A legjellemzőbb módszer az arányosítás: az ajánlatokat a bírálatra kerülő tartalmi elemek alapján ajánlatkérő egymáshoz viszonyítja, és a legjobb ajánlat kapja a legmagasabb pontszámot, a többi ajánlat a maximum pontszámhoz viszonyítva annyival kap kevesebbet, amennyivel az ajánlat bírálatra kerülő tartalmi eleme rosszabb a legjobb ajánlathoz képest. Ha az ajánlatkérő számára a legalacsonyabb értéket tartalmazó ajánlat a legkedvezőbb, és így ez az ajánlat kapja a legmagasabb pontszámot, fordított arányosításról van szó, míg ha a legmagasabb érték kapja a legjobb (legmagasabb) pontszámot, akkor egyenes arányosításról beszélünk.

A bírálati módszer keretében meg kell adni az alkalmazandó képleteket is. Ez egyenes arányosítás esetében a következő:

$$(P - P_{\min}) / (P_{\max} - P_{\min}) = A_{\text{vizsgált}} / A_{\text{legjobb}} \text{ azaz } P = (A_{\text{vizsgált}} / A_{\text{legjobb}}) (P_{\max} - P_{\min}) + P_{\min} \text{ ahol:}$$

- P : a vizsgált ajánlati elem adott szempontra vonatkozó pontszáma
- $P_{\max}$: a pontskála felső határa
- $P_{\min}$: a pontskála alsó határa
- A_{legjobb} : a legelőnyösebb ajánlat tartalmi eleme
- $A_{\text{legrosszabb}}$: a legelőnytelenebb ajánlat tartalmi eleme
- $A_{\text{vizsgált}}$: a vizsgált ajánlat tartalmi eleme

Fordított arányosítás esetén csak meg kell fordítanunk a képletet:

$$(P - P_{\min}) / (P_{\max} - P_{\min}) = A_{\text{legjobb}} / A_{\text{vizsgált}} \text{ azaz } P = (A_{\text{legjobb}} / A_{\text{vizsgált}}) (P_{\max} - P_{\min}) + P_{\min}$$

Természetesen elképzelhető, hogy a bírálatra kerülő tartalmi elem nem számszerűsíthető, vagy az ajánlatok egymáshoz való viszonyát a számok aránya nem fejezi ki. Ilyenkor például alkalmazható a sorbarendezés módszere: ajánlatkérő helyezésszámokat oszt ki, és ez alapján osztja ki a pontszámokat. Ez is lehet arányos, de történhet olyan módon is, hogy az első helyezett például 10 pontot kap, a második csak például 8-at, a harmadik csak például 5-öt, és minden további helyezett csak például 1-et. Természetesen a felhívásban ezt is rögzíteni kell.

Értékelési szempontként, és amennyiben a részszerző körében alszempontok is meghatározásra kerülnek, alszempontként azok súlyát meghatározó – az értékelési szempont tényleges jelentőségével arányban álló – szorzószámokat (súlyszámot) is meg kell adni. A súlyszám azt a számot jelenti, ami kifejezésre juttatja, hogy mekkora jelentőséget tulajdonít ajánlatkérő az adott részszerzőnek az összpontszám kiszámításakor. (A súlyszámok összegének tehát nem feltétlenül kell kiadnia a 100-at, mert ez nem százalékos megoszlást jelent, hanem azt, hogy az adott részszerzőnél elért egyes pontszámokat ajánlatkérő milyen súllyal veszi figyelembe, azaz hányval fogja megszorozni ahhoz, hogy az adott szerzőre adott összpontszámot megkapja valamennyi ajánlattevőnél.) Az ajánlatkérő ugyanis az ajánlatoknak az értékelési szempontok szerinti tartalmi elemeit az eljárást megindító felhívásban meghatározott pontszámok között értékeli az általa meghatározott módszerrel, majd az egyes tartalmi elemekre adott értékelési pontszámot megszorozza a súlyszámmal, a szorzatokat pedig ajánlatonként összeadja. Az az ajánlat a legkedvezőbb, amelynek az összpontszáma a legnagyobb.

Az ajánlatkérőnek bizonyos esetekben érdekében állhat a megajánlások mértékét korlátozni, vagy meghatározni azt a mértéket, amelynél kedvezőbbet nem vesz figyelembe. Az ajánlatkérő ilyen esetben az ajánlati felhívásban jogosult meghatározni az adott ajánlati elem azon legkedvezőbb szintjét, melyre és az annál még kedvezőbb vállalkozásokra egyaránt maximális pontot ad. Például: késedelmi kötbér mint bírálati szempont, ajánlatkérő a 100.000 Ft/napot meghaladó kötbérré egyaránt maximális pontszámot ad. Természetesen van olyan helyzet is, amikor az ajánlatkérő a minimum elvárásaiból nem kíván engedni, ebben az esetben az ajánlati felhívásban közölheti, hogy mely megajánlásokat tekint minimálisnak, mely alatt az ajánlatot érvénytelenné nyilvánítja. Ez a módszer az ajánlati ár tekintetében nem alkalmazhatóak (ld. 77. § (1) bekezdés), de az ajánlatkérő az ellenszolgáltatás jellegű szempont(ok) tekintetében is jogosult meghatározni olyan elvárást, amelynél kedvezőtlenebb az adott ajánlati elem nem lehet.

Az értékelési módszerekről a Hatóság Útmutatót készített.²⁰

Az ajánlatkérő nyílt eljárásban az eljárást megindító felhívásban rendelkezhet úgy is, hogy az csak az ajánlatok értékelését követően végzi el és csak a nyertes (vagy az általa meghatározott számú) ajánlattevő tekintetében a kizáró okok és alkalmasság ellenőrzését.

Pontozás, a nyertes kiválasztása azonos ajánlatok esetén

Az ajánlatkérő az eljárást megindító felhívásban meghatározhatja azt az objektív módszert vagy kiegészítő szempontot, amelynek alapján a legkedvezőbb ajánlatot kiválasztja, ha több ajánlatnak azonos az összpontszáma, vagy a legalacsonyabb árat vagy költséget, mint egyedüli értékelési szempontot több ajánlat azonos összegben tartalmazza. Ha az ajánlatkérő nem adott meg ilyen módszert vagy szempontot, az az ajánlat minősül a legkedvezőbbnek, amely a nem egyenlő értékelési pontszámot kapott értékelési szempontok közül a legmagasabb súlyszámú értékelési szempontra nagyobb értékelési pontszámot kapott, a legalacsonyabb ár értékelési szempontja esetében pedig közjegyző jelenlétében tartott sorsolás alapján választ az ajánlatkérő a legalacsonyabb összegű ajánlatok között. Az ajánlatkérő akkor is jogosult közjegyző jelenlétében sorsolást tartani, ha a legkedvezőbb ajánlat az e bekezdés szerinti módszerrel nem határozható meg.

²⁰ URL: <http://www.kozbeszerzes.hu/kozbeszerzes-z/magyar-jogi-hatter/kozbeszerzesi-hatosag-utmutatoi/kozbeszerzesi-hatosag-utmutatoja-nyertes-ajanlattevo-kivalasztasara-szolgalo-ertekelesi-szempontrendszer-alkalmazasarol> (utolsó letöltés: 2018. július 24.).

X.4. A Kbt. 69. § (4) szerinti igazolások bekérése, benyújtása

X.4.1. A kizáró okok igazolása uniós eljárásrendben

A kizáró okok fenn nem állásáról az ajánlattételi szakaszban az ajánlattevőknek csak nyilatkozniuk kell, uniós eljárásrendben az EEKD használatával. Az ajánlatkérő a Kbt. 69. § szerint csak a nyertes ajánlattevőt (vagy ha előre meghatározta, hogy a nyertesén kívül még hány gazdasági szereplőt kíván felhívni) az általa meghatározott számú ajánlattevőt hívja fel az igazolások benyújtására. Az alábbi igazolásokat tehát csak a Kbt. 69. § szerinti felhívásra kell becsatolnia a (nyertes) ajánlattevőnek (ha az igazolási kötelezettség őt terheli).

A kizáró okok igazolására szolgáló dokumentumok három csoportját határozhatjuk meg. Egyrészt az ajánlatkérő által saját maga ellenőrizendő kizáró okok tekintetében a hatósági nyilvántartásokban ellenőrizendő adatokat, másrészt az ajánlattevő által benyújtandó igazolások, nyilatkozatok körét, továbbá azon kizáró okokat, melyeket nem kell igazolni.

Az ajánlatkérő által saját maga ellenőrizendő kizáró okok körébe tartozik az ajánlattevő köztartozásainak ellenőrzése (62. § (1) bekezdés b) pont). Első lépésként az ajánlatkérőnek arról kell meggyőződnie, hogy az ajánlattevő szerepel-e a köztartozásmentes adózók nyilvántartásában.²¹ Ha a gazdasági szereplő az adatbázisban nem szerepel, köteles ajánlatához csatolni az illetékes adó- és vámhivatal igazolását vagy az adózás rendjéről szóló törvény szerinti együttes adóigazolást.

Szintén ajánlatkérő ellenőrzi a céginformációs és az elektronikus cégeljárásban közreműködő szolgáltatótól ingyenesen, elektronikusan kérhető cégjegyzék-adatok alapján,²² hogy az ajánlattevő végelszámolás alatt áll-e, vonatkozásában csődeljárás elrendeléséről szóló bírósági végzést közzétettek-e, az ellene indított felszámolási eljárást jogerősen elrendelték-e, továbbá hogy tevékenységét felfüggesztette-e vagy felfüggesztették-e (Kbt. 62. § (1) bek. c)-d) pontok). Ugyanígy az ajánlatkérő által ellenőrzött cégekivonat szolgál annak igazolására, hogy az ajánlattevő tevékenységét a jogi személlyel szemben alkalmazható büntetőjogi intézkedésekről szóló 2001. évi CIV. törvény 5. § (2) bekezdés b) pontja alapján vagy az adott közbeszerzési eljárásban releváns módon c) vagy g) pontja alapján a bíróság jogerős ítéletében nem korlátozta, illetve hogy az ajánlattevő tevékenységét más bíróság hasonló okból és módon jogerősen nem korlátozta (Kbt. 62. § (1) bek. f) pont). Ha az ajánlattevő nem cég formában működik, akkor természetesen ez az ellenőrzés nem végezhető el, helyette az ajánlattevőnek kell majd megfelelő formában nyilatkoznia.

A Kbt. 62. § (1) bekezdés g) pontja szerint a közbeszerzésekben való részvételtől eltiltott ajánlattevőkről a Hatóság nyilvántartást vezet,²³ melyet szintén ajánlatkérőnek kell ellenőriznie (noha eről ajánlattevő az EEKD-ban maga is nyilatkozik).

A Kbt. 62. § (1) bekezdés h) pontja tekintetében az ajánlatkérő nem kérhet külön igazolást, a kizáró ok hiányának igazolásaként az ajánlatkérő köteles elfogadni az eljárásban benyújtott egységes európai közbeszerzési dokumentumba foglalt nyilatkozatot, a Közbeszerzési Döntőbizottság vagy a bíróság döntésére vonatkozóan a kizáró ok hiányát a Hatóság honlapján közzétett adatokból az ajánlatkérő ellenőrzi.

A munkaügyi bírságok (Kbt. 62. § (1) bekezdés l) pont) tekintetében szintén ajánlatkérőnek van ellenőrzési kötelezettsége, erre vonatkozóan jelenleg 4 féle nyilvántartás elérhető az alábbi hivatkozásokon:

- <http://www.nav.gov.hu/nav/adatbazisok/benemjelentett>
- <http://nyilvantartas.ommf.gov.hu/srcvw.php?csop=5>
- <http://regisztracio.kivreg.hu/web/index.php?frame=Search>

²¹ URL: http://www.nav.gov.hu/nav/adatbazisok/koztartozasmentes/egyszeru_lekerdezes (utolsó letöltés: 2018. július 24.)

²² URL: <http://www.e-cegjegyzek.hu/index.html> (utolsó letöltés: 2018. július 24.)

²³ URL: <http://www.kozbeszerzes.hu/tevekenysegek/eltiltott-ajanlattevok/> (utolsó letöltés: 2018. július 24.)

- <http://www.kozrend.hu/>

A Kbt. 62. § (1) bekezdés n) pontja (GVH elmarasztalások) tekintetében a Gazdasági Versenyhivatal (a továbbiakban: GVH) döntései, illetve az ezt felülvizsgáló bírósági döntések tekintetében a jogsértés megtörténtét az ajánlatkérő a GVH honlapján található, döntéseket tartalmazó adatbázisokból ellenőrzi; az ajánlatkérő ezen felül nem kérhet külön igazolást, a GVH honlapján található adatbázisokban nem szereplő esetleges jogsértés hiányának igazolásaként az ajánlatkérő köteles elfogadni az eljárásban benyújtott egységes európai közbeszerzési dokumentumba foglalt nyilatkozatot.

A 62. § (1) bekezdés q) pontja szerint 2017. január 1-jétől nem lehet ajánlattevő, részvételre jelentkező, alvállalkozó, és nem vehet részt alkalmasság igazolásában olyan gazdasági szereplő, aki súlyosan megsértette a közbeszerzési eljárás vagy koncessziós beszerzési eljárás eredményeként kötött szerződés teljesítésére e törvényben előírt rendelkezéseket, és ezt a Közbeszerzési Döntőbizottság véglegessé vált, vagy a Döntőbizottság határozatának bírósági felülvizsgálata esetén a bíróság 90 napnál nem régebben meghozott jogerős határozata megállapította. Ezen kizáró ok fenn nem állását az ajánlatkérő maga ellenőrzi a Hatóság által közzétett adatokból. Figyelem, a kizáró ok mindösszesen 90 napra zárja ki az ajánlattevőt a közbeszerzésekből, hiszen a Hatóság elmarasztaló határozatának 90 napnál nem régebbinek kell lennie.

Az ajánlatkérő által ellenőrizendő közhiteles nyilvántartások teljes körét a Hatóság erről szóló külön Útmutatója tartalmazza.²⁴

Az ajánlattevőnek kell nyilatkoznia:

- a Kbt. 62. § (1) bekezdés a) és e) pontja tekintetében (egyes bűncselekmények) – amelyet kizárólag természetes személy gazdasági szereplő köteles igazolni,
- a Kbt. 62. § (1) bekezdés d) pontja (tevékenységét felfüggesztette vagy akinek tevékenységét felfüggesztették) tekintetében, ha a gazdasági szereplő a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény értelmében nem minősül cégnek, vagy ha az adott szervezet tevékenységének felfüggesztésére a cégbíróságon kívül más hatóság is jogosult
- a Kbt. 62. § (1) bekezdés f) pontja (jogi személlyel szemben alkalmazható büntetőjogi intézkedések) tekintetében, ha a nem természetes személy gazdasági szereplő nem minősül cégnek.

Ezekben az esetekben a nyilatkozatot közjegyző, vagy gazdasági, illetve szakmai kamara által hitelesített formában kell megtenni (a közjegyző vagy a kamara az aláírás hitelességét és eredetiségét igazolja, nem a nyilatkozat tartalmát).

Nem kell külön nyilatkozatot tenni azon kizáró okok tekintetében, melyekről az EEKD-ban az ajánlattevő nyilatkozott (62. § (1) bekezdés h), j), o) és p) pontjai).

Nem kell igazolni, mert az ajánlatkérő az eljárás során maga ellenőrzi a Kbt. 62. § (1) bekezdés i), j) és m) pontjaiban foglalt kizáró okok megvalósulását, tekintettel arra, hogy ezek a kizáró okok csak az eljárás során merülhetnek fel (hamis adatszolgáltatás, ajánlatkérő jogtalan befolyásolása, öszszeférhetetlenség).

Ha a kizáró okok hiányát a minősített ajánlattevők hivatalos jegyzéke bizonyítja, a minősített ajánlattevők elektronikusan elérhető hivatalos jegyzékén való szereplés tényét, illetve az Európai Unió egy másik tagállamában letelepedett gazdasági szereplő által benyújtott, a letelepedési helye szerinti elismert ajánlattevők hivatalos listáját vezető szervezettől származó jegyzék szerinti igazolást is köteles az ajánlatkérő elfogadni.

Az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező az alkalmasság igazolásában részt vevő alvállalkozó vagy más szervezet vonatkozásában csak az egységes európai közbeszerzési dokumentumot köteles benyújtani a Kbt. 62. §-ában, illetve, ha az ajánlatkérő előírta, a 63. §-ában foglalt kizáró okok hiá-

²⁴ URL: <http://www.kozbeszerzes.hu/kozbeszerzes-z/magyar-jogi-hatter/kozbeszerzesi-hatosag-utmutatoi/kozbeszerzesek-tanacsanak-utmutatoja-kbt-69-11-bekezdese-szerinti-elektronikus-hatosagi-nyilvantartasok-korerol-es-internetes-elrhetosegerol> (utolsó letöltés: 2018. július 24.)

nyának igazolása érdekében. Azon alvállalkozók tekintetében, amelyek nem vesznek részt alkalmasság igazolásában az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező egyszerű nyilatkozatot nyújt be jelentkezésében vagy ajánlatában.

A kizáró okokra vonatkozóan a közbeszerzés megkezdését megelőzően kiállított igazolások is benyújthatók (felhasználhatók) mindaddig, ameddig az igazolásokban foglalt tény, illetve adat tartalma valós. Az ajánlatkérő – ellenkező bizonyításig – az adat valóságtartalmát az ajánlattevő erre vonatkozó külön nyilatkozata nélkül vélelmezi.

A kizáró okok igazolásáról a Hatóság Útmutatót ad ki.²⁵

X.4.2. A kizáró okok igazolása nemzeti eljárásrendben

Nemzeti eljárásrendben a kizáró okokról csak nyilatkozni kell, továbbá a 62. § (1) bekezdés k) pontja szerinti nyilatkozatokat is meg kell tenni. Az egységes európai közbeszerzési dokumentum nem alkalmazható, azonban az ajánlatkérő köteles elfogadni, ha az ajánlattevő vagy a részvételre jelentkező – korábbi közbeszerzési eljárásban felhasznált – egységes európai közbeszerzési dokumentumot nyújt be, feltéve, hogy az abban foglalt információk megfelelnek a valóságnak, és tartalmazzák az ajánlatkérő által a kizáró okok és az alkalmasság igazolása tekintetében megkövetelt információkat. Az egységes európai közbeszerzési dokumentumban foglalt információk valóságtartalmáért az ajánlattevő felel. Az alvállalkozó és adott esetben az alkalmasság igazolásában résztvevő más szervezet vonatkozásában az ajánlattevő (részvételre jelentkező) nyilatkozatot nyújt be arról, hogy az érintett gazdasági szereplők vonatkozásában nem állnak fenn az eljárásban előírt kizáró okok.

A kizáró okokra vonatkozóan a közbeszerzés megkezdését megelőzően kiállított igazolások nemzeti eljárásban is benyújthatók (felhasználhatók) mindaddig, ameddig az igazolásokban foglalt tény, illetve adat tartalma valós. Az ajánlatkérő – ellenkező bizonyításig – az adat valóságtartalmát az ajánlattevő erre vonatkozó külön nyilatkozata nélkül vélelmezi.

X.4.3. A 62. § (1) bekezdés k) pontjának igazolása (off-shore cégek)

A 62. § (1) bekezdés k) pontjának igazolása (off-shore cégek) külön tárgyalást igényel.

A Kbt. 62. § (1) bekezdés k) pont ka) alpontja tekintetében nem szükséges igazolás vagy nyilatkozat benyújtása, a céginformációs szolgáltatótól ingyenesen, elektronikusan kérhető cégjegyzék-adatok alapján az ajánlatkérő azt ellenőrzi, hogy valóban Magyarországon bejegyzett gazdasági szereplőről van szó.

A Kbt. 62. § (1) bekezdés k) pont kb) alpontja tekintetében az ajánlattevő, illetve részvételre jelentkező nyilatkozik arról, hogy olyan társaságnak minősül-e, melyet nem jegyeznek szabályozott tőzsdén, vagy amelyet szabályozott tőzsdén jegyeznek. Ha az ajánlattevőt vagy részvételre jelentkezőt nem jegyzik szabályozott tőzsdén, akkor a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2017. évi LIII. törvény szerint definiált valamennyi tényleges tulajdonos nevének és állandó lakóhelyének bemutatását tartalmazó nyilatkozatot szükséges benyújtani, vagy ha ilyen nincs, úgy erre vonatkozó nyilatkozatot szükséges csatolni.

A fenti jogszabály szerint tényleges tulajdonos (3. § 38. pont):

²⁵ URL: <http://www.kozbeszerzes.hu/kozbeszerzes-z/magyar-jogi-hatter/kozbeszerzesi-hatosag-utmutatoi/kozbeszerzesek-tanacsanak-utmutatoja-kizaro-okok-tekinteteben-benyujtando-igazolasokrol-nyilatkozatokrol-nyilvantartasokrol-es-adatokrol-magyarorszagon-letelepedett-gazdasagi-szereplok-vonatkozasaban> (utolsó letöltés: 2018. július 24.)

- a) az a természetes személy, aki jogi személyben vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetben közvetlenül vagy közvetve a szavazati jogok vagy a tulajdoni hányad legalább huszonöt százalékaival rendelkezik,
- b) az a természetes személy, aki jogi személyben vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetben meghatározó befolyással rendelkezik,
- c) az a természetes személy, akinek megbízásából valamely ügyletet végrehajtanak, vagy aki egyéb módon tényleges irányítást, ellenőrzést gyakorol a természetes személy ügyfél (azaz egyéni vállalkozó vagy egyéni cég!) tevékenysége felett,
- f) az a) és b) pontban meghatározott természetes személy hiányában a jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet vezető tisztségviselője.

A Kbt. 62. § (1) bekezdés k) pont kc) alpontjára vonatkozóan az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező nyilatkozik arról, hogy van-e olyan jogi személy vagy személyes joga szerint jogképes szervezet, amely az ajánlattevőben, illetve részvételre jelentkezőben közvetetten vagy közvetlenül több, mint 25%-os tulajdoni résszel vagy szavazati joggal rendelkezik; ha van ilyen szervezet, az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező azt nyilatkozik megnevezi (cégnév, székhely), továbbá nyilatkozik, hogy annak vonatkozásában a Kbt. 62. § (1) bekezdés k) pont kc) alpontjában hivatkozott kizáró feltétel nem áll fenn.

X.4.5. Az alkalmasság igazolása

Az alkalmasság igazolására benyújtandó iratok körét az ajánlatkérő az ajánlati felhívásban vagy a közbeszerzési dokumentumokban köteles meghatározni. Tekintettel arra, hogy ezek valamennyi eljárásban más és más tartalommal és formai követelményekkel bírnak, általános érvénnyel nem lehet erről tankönyvszerű útmutatást nyújtani. Minden esetben azt kell megvizsgálni, hogy az ajánlatkérő milyen alkalmassági feltétel igazolására milyen dokumentumokat, nyilatkozatokat írt elő.

A pénzügyi alkalmasság igazolása körében gyakori, hogy az ajánlatkérő a sorbanállás hiányának igazolására a banktól származó igazolás benyújtását írja elő. Ez esetben arra kell figyelni, hogy a bankigazolás a kért időszakot teljes egészében fedje le (az ajánlattételi felhívás feladásától visszafelé számított 2 év, ezért meg kell keresnünk a felhívásban, hogy azt mikor adták fel – figyelem, nem az az időpont számít, amikor a felhívást az ajánlattevőnek megküldték vagy az Értesítőben vagy TED-en megjelent, hanem a hirdetmény feladásának napja, amely külön pontban szerepel a hirdetményben). Az ajánlatkérők sok esetben kérnek külön nyilatkozatot az ajánlattevő bankszámláiról annak vizsgálatához, hogy az ajánlattevő a cégkivonatban szereplő bankszámlákon túl rendelkezik-e további bankszámlákkal, és amennyiben igen, a bankinformációt ezekről a számlákról is be kell nyújtani. A megszűnt számlák tekintetében ajánlatkérőnként más az elvárás: van, ahol csak az ajánlattevő nyilatkozatát kérik, hogy ezek a bankszámlák megszűntek, de van, ahol a megszűnt számlákról is be kell csatolni a bankinformációt. Ez azért aggályos, mert van olyan bank, amely a megszűnt számlák adatait csak meghatározott ideig kezeli, és még díj ellenében sem képes kiadni olyan igazolást, amelyet az ajánlatkérő előír.

Amennyiben az ajánlatkérő olyan adatok alapján kívánja az ajánlattevő szerződés teljesítésére való alkalmasságát megállapítani, amely az éves beszámolóban szerepel, úgy előírhatja a beszámoló vagy annak egy része benyújtását. Amennyiben a beszámoló elérhető a céginformációs szolgálat által üzemeltetett felületen, úgy a beszámoló benyújtása nem kötelező.

Ha az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező a teljes előírt időszakra vonatkozó beszámolóval azért nem rendelkezik az ajánlatkérő által előírt teljes időszakban, mert az időszak kezdete után kezdte meg működését, az alkalmasságát a közbeszerzés tárgyából származó árbevételről szóló nyilatkozáttal jogosult igazolni. Az ajánlatkérő köteles az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező pénzügyi és gazdasági alkalmasságát megállapítani, ha működésének ideje alatt a közbeszerzés tárgyából szár-

mazó – általános forgalmi adó nélkül számított – árbevétele eléri vagy meghaladja az ajánlatkérő által az eljárást megindító felhívásban meghatározott értéket, mely értéket az ajánlatkérő az eljárást megindító felhívásban ilyen esetben köteles meghatározni.

Ha az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező azért nem tudja benyújtani a beszámolóját vagy annak meghatározott részét, mert olyan jogi formában működik, amely tekintetében a beszámoló benyújtása nem lehetséges, ehelyett bármely, az ajánlatkérő által megfelelőnek tekintett egyéb nyilatkozattal vagy dokumentummal igazolhatja pénzügyi és gazdasági alkalmasságát. Az érintett ajánlattevő vagy részvételre jelentkező kiegészítő tájékoztatás kérése során köteles alátámasztani, hogy olyan jogi formában működik, amely tekintetében a beszámoló, illetve az árbevételről szóló nyilatkozat benyújtása nem lehetséges és tájékoztatást kérni az e pontokkal kapcsolatban előírt alkalmassági követelmény és igazolási mód helyett az alkalmasság igazolásának ajánlatkérő által elfogadott módjáról.

Amennyiben az ajánlatkérő teljes nettó árbevételt vagy közbeszerzés tárgya szerinti árbevételt írt elő, az ajánlattevőnek erről csak nyilatkoznia kell. Ha az ajánlattevő olyan formában működik, amelynél fogva a nettó árbevételéről sem tud olyan formában nyilatkozni, ahogyan azt az ajánlatkérő előírta, akkor szintén kiegészítő tájékoztatásban kell kérnie az igazolás ajánlatkérő által elfogadott módjáról való tájékoztatást.

Gazdasági alkalmasságként jellemző a felelősségbiztosítás előírása, bár egyre inkább csak szerződéskötési feltételként. Ilyen esetben a biztosítás érvényességét és fedezeti összegeit kell az ajánlatkérő elvárásaival összhangba hozni.

E körben érdemes megvizsgálni a Döntőbizottság [D.557/9/2017.](#) számú határozatban kifejtett álláspontját e tárgykorban. A közbeszerzésről és a 2004/18/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló az európai parlament és a tanács 2014. február 26-i 2014/24/EU irányelv 58. cikk (3) bekezdése kimondja, hogy a gazdasági és pénzügyi helyzet tekintetében az ajánlatkérő szerv olyan követelményeket írhat elő, amelyek szavatolják, hogy a gazdasági szereplő rendelkezik a szerződés teljesítéséhez szükséges gazdasági és pénzügyi kapacitással. E célból az ajánlatkérő szerv előírhatja különösen azt, hogy a gazdasági szereplő meghatározott minimális éves árbevétellel – és ezen belül a szerződés által érintett területre vonatkozó minimális éves árbevétellel – rendelkezzen. Ezenfelül az ajánlatkérő szerv azt is előírhatja, hogy a gazdasági szereplők nyújtsanak tájékoztatást éves beszámolójukról, amelyben feltüntetik például az eszközök és a források arányát. Az ajánlatkérő szerv előírhatja a szakmai felelősségbiztosítás megfelelő szintjét is. Figyelemmel arra, hogy a fent idézett Európai Uniósi irányelv, valamint a Kbt. felhatalmazása alapján a Korm. rendelet szabályai a gazdasági és pénzügyi alkalmassági követelmények között egybehangzóan lehetővé teszik a szakmai felelősségbiztosítás vizsgálatát, a Döntőbizottság megállapította, hogy a tervezési tevékenységgel összefüggő felelősségbiztosítás alkalmassági követelményként való előírása jogszerű, az nem csak a nyertes ajánlattevőtől követelhető meg.

A szakmai alkalmassági feltételek igazolása körében ki kell emelni a referenciák igazolását. Uniós eljárásrendben árubeszerzés és szolgáltatás megrendelése esetén a referenciákat a következő módon kell igazolni:

- a) ha a szerződést kötő másik fél a Kbt. 5. § (1) bekezdés a)-c) és e) pontja szerinti szervezet, illetve nem magyarországi szervezetek esetében olyan szervezet, amely a 2014/24/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv alapján ajánlatkérőnek minősül, az általa kiadott vagy aláírt igazolással;
- b) ha a szerződést kötő másik fél az a) pontban foglalthoz képest egyéb szervezet, az általa adott igazolással vagy az ajánlattevő, részvételre jelentkező, illetve az alkalmasság igazolásában részt vevő más szervezet nyilatkozatával.

Építési beruházás esetén az ajánlatkérőnek az eljárást megindító felhívásban meg kell jelölnie, hogy a referencia a szerződés teljesítésének egészére vagy mely konkrétan meghatározott részére vonatkozó alkalmasságot igazol. Ennek azért van jelentősége, mert ha előírja, hogy az ajánlattevő bizonyos munkarészeket maga köteles elvégezni (alvállalkozó bevonása nélkül), akkor ezen rész tekintetében alkalmasságát is önállóan kell igazolnia, kapacitást rendelkezésre bocsátó szervezet erő-

forrásaira nem támaszkodhat. Építési beruházás esetén a referenciát minden esetben (tehát uniós – Kbt. II. része – és nemzeti eljárásban – Kbt. III. része – is) a szerződést kötő másik fél által adott igazolással kell igazolni. A szerződést kötő másik félnek az igazolást szerződésszerű teljesítés esetében kötelessége a kérést követő két munkanapon belül díjmentesen kiállítania.

A fentiekből az is következik, hogy nemzeti eljárásrendben a szerződést kötő másik féltől származó referenciaigazolás benyújtása nem kötelező, a referencia tetszőlegesen igazolható akár az ajánlattevő, akár a szerződést kötő másik fél által kiállított nyilatkozattal vagy igazolással is.

Az igazolás, illetve nyilatkozat tartalmazza legalább a következő adatokat:

- a szerződést kötő másik fél,
- a teljesítés ideje (kezdő és befejező időpont is, tekintettel arra, hogy a referencia teljesítés kezdő időpontjának is a 321/2015. (X. 30.) Korm. rendelet 21. § (1a)/(2a)/(3a) bekezdésében előírt vizsgálati időszakba kell esnie), építési beruházás esetén helye is,
- a szállítás vagy szolgáltatás, illetőleg építési beruházás tárgya,
- mennyisége vagy az ellenszolgáltatás összege,
- nyilatkozat arról, hogy a teljesítés az előírásoknak és a szerződésnek megfelelően történt-e.

Ajánlatkérő a referencia igazolás, illetve nyilatkozat tartalmi elemei között jogosult előírni az alkalmasság megállapításához szükséges további adat megadását is.

Ha a nyertes közös ajánlattevőként teljesített építési beruházásra, vagy szolgáltatás megrendelésére vonatkozó referencia igazolás, vagy nyilatkozat – a teljesítés oszthatatlansága miatt – nem állítható ki az egyes ajánlattevők által végzett munkák, illetve teljesített szolgáltatások elkülönítésével, úgy az ajánlatkérő a referencia igazolást, vagy nyilatkozatot bármelyik, a teljesítésben részt vett ajánlattevő részéről az ismertett építési beruházás vagy szolgáltatás egésze tekintetében köteles elfogadni, feltéve, hogy a teljesítés a közös ajánlattevők egyetemleges felelősségvállalása mellett történt, és az igazolást benyújtó ajánlattevő vagy részvételre jelentkező által végzett teljesítés aránya elérte a 15%-ot.

Nem kell eredeti referenciaigazolás: emlékezünk rá, hogy ahol az ajánlatkérő a közbeszerzési eljárás során igazolás benyújtását írja elő, az igazolás egyszerű másolatban is benyújtható.

Amennyiben az ajánlatkérő meghatározott szakmai tapasztalattal rendelkező szakember bemutatását kéri, a szakembernek benyújtandó az önéletrajza, a rendelkezésre állási nyilatkozata (ezek saját aláírásával ellátva), végzettségét és képzettségét igazoló dokumentumokat (egyszerű másolatban). Az alkalmassághoz bemutatott szakembereket a teljesítésbe ténylegesen be is kell vonni.

A bemutatott szakembernek nem kell feltétlenül az ajánlattevő alkalmazásában állnia. Egyrészt az aktuális munkáltató bevonható alvállalkozóként vagy kapacitást nyújtó szervezetként, de a szakember magánszemélyként is nyújthatja a kapacitásait. Ezekben az esetekben arra kell figyelni, hogy a kapacitást nyújtónak kell mindazokat a nyilatkozatokat saját nevében megtennie, amelyeket az ajánlatkérő az ajánlattevő részére előírt a szakemberek bemutatására, az ajánlattevőnek pedig arról kell nyilatkoznia, hogy ezen alkalmassági feltétel igazolásához más szervezet erőforrásaira támaszkodik, továbbá be kell csatolni a köztük létrejött megállapodást, amely tartalmazza, hogy az erőforrások rendelkezésre állnak majd a szerződés időtartama alatt.

A szakemberekkel szemben szervezeti, kamarai tagság csak a szerződéskötés feltételeként írható elő.

Az ajánlatkérő előírhatja bizonyos minőségirányítási tanúsítványok becsatolását, bár a gyakorlat egyre inkább igyekszik abba az irányba elmozdulni, hogy ezeket csak a nyertes ajánlattevőtől a szerződéskötés feltételeként követelik meg. A tanúsítványok másolatban becsatolhatók.

Az áru leírása vagy mintapéldánya előírható alkalmassági feltételként (mely esetben hiánypótlásnak helye van), vagy a szakmai ajánlat részeként, mely esetben a be nem csatolt leírás vagy mintapéldány nem pótolható, mivel a szakmai ajánlat nem módosítható, a szakmai ajánlat nélkül benyújtott ajánlat érvénytelen.

Építési beruházás közbeszerzése esetén, ha a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara vállalkozó kivitelezői névjegyzékében megjelenített, ajánlatkérő előírásainak megfelelő dokumentumok bizo-

nyítják, hogy a gazdasági szereplő megfelel az ajánlatkérő által meghatározott követelményeknek, a követelmény és a megfelelést igazoló dokumentum elérhetőségének pontos megjelölését is köteles elfogadni az ajánlatkérő az általa meghatározott dokumentumok benyújtása helyett. Ugyanez irányadó a minősített ajánlattevők jegyzésére, valamint bármely EU tagállam által vezetett, elismert ajánlattevők hivatalos listájára.

Az alkalmassági feltételekre vonatkozóan – hasonlóan a kizáró okokhoz – a közbeszerzés megkezdését megelőzően kiállított igazolások is benyújthatóak (felhasználhatóak) mindaddig, ameddig az igazolásokban foglalt tény, illetve adat tartalma valós. Az ajánlatkérő – ellenkező bizonyításig – az adat valóság tartalmát az ajánlattevő erre vonatkozó külön nyilatkozata nélkül vélelmezi.

X.4.6. A 69. § (4) bekezdés szerinti igazolások sajátosságai

Tekintettel arra, hogy a Kbt. 69. §-a megbontja a korábban egységes bírálat és az ezt követő értékelés sorrendjét, jelentősége van annak, hogy a Kbt. 69. § (1)-(3) és a (4) bekezdés alapján az ajánlatkérőnek osztottan kell a bírálatot elvégeznie. A Kbt. 69. § (4) bekezdése alapján az ajánlatkérő a már korábban a Kbt. 69. § (1)–(3) bekezdése alapján érvényesnek nyilvánított és előzetesen az értékelési szempontrendszernek megfelelően nyertesnek tekinthető ajánlattevő esetén a Kbt. 69. § (4) bekezdése alapján a kizáró okok és az alkalmasság körében csak a közbeszerzési eljárás ezen szakaszában végzi el a bírálatot. Ellenőrzi, hogy a Kbt. 69. § (4) bekezdése alapján felhívott ajánlattevő nem áll-e kizáró okok hatálya alatt, illetve az alkalmassági szempontrendszernek meg felel-e, az alkalmasságát az előírásoknak megfelelően tudja-e igazolni. Az uniós eljárásrendben az EEKD szolgál az ajánlattételi határidőben az ajánlatkérő számára arra, hogy a konkrét vizsgálat nélkül, az igazolások benyújtása hiányában álljon rendelkezésére a kizáró okok és az alkalmasság körében az ajánlattevő nyilatkozata.

Ez azonban azt is jelenti, hogy elválik egymástól az ajánlattételi határidőben és a Kbt. 69. § (4) bekezdése szerinti felhívásra benyújtott tényleges igazolások érvényességének a vizsgálati időpontja, hiszen értérő lesz az ajánlattételi határidő és a Kbt. 69. § (4) bekezdése szerinti felhívás időpontja.

A Kbt. szabályozásában az alkalmasság körében az ajánlattételi határidőben csupán nyilatkozni kell az EEKD kitöltésével arról, hogy az ajánlattevő megfelel-e az alkalmassági feltételeknek, de majd csak az ajánlatkérő Kbt. 69. (4) bekezdése alapján megküldött felhívására kell az igazolásokat benyújtani. Az ajánlatkérőnek ebben a szakaszban kell az ajánlattevők vállalásait az előírásának való megfelelés tekintetében vizsgálnia és a kizáró okok és alkalmasság körében fennálló érvényesség kérdésében döntenie. Az ajánlatkérő ezen vizsgálatát csak az általa meghatározott feltételek és igazolási módok alapján végezheti el, azaz a nyílt eljárásban az ajánlattételi határidőben az előírásaira beáll a kötöttség.

Az ajánlatkérőnek az EEKD jogszabályoknak megfelelő tartalmú benyújtásával el kell fogadnia az ajánlattevők nyilatkozatát a kizáró okokra és az alkalmasság feltételeire, a tényleges vizsgálat a Kbt. 69. § (4) bekezdésének megfelelő felhívásra benyújtott dokumentumok alapján valósul meg. Ezen két eltérő időpontnak akkor van jelentősége, ha a két időpontban valamely ajánlattevő tekintetében az eltérő időpontban tett nyilatkozatok, illetve a benyújtott igazolások vonatkozásában azok érvényessége vitatott. (ld. [D.620/11/2017.](#) számú határozat).

X.5. Értesítés az ajánlatkérő döntéseiről

Az ajánlatkérő köteles az ajánlattevőt/részvételre jelentkezőt írásban tájékoztatni az eljárás vagy az eljárás részvételi szakaszának eredményéről, az eljárás eredménytelenségéről, az ajánlattevő/

részvételre jelentkező ajánlatának, illetve részvételi jelentkezésének érvénytelenné nyilvánításáról, valamely gazdasági szereplő kizárásáról, valamint ezek részletes indokáról, az erről hozott döntést követően a lehető leghamarabb, de legkésőbb három munkanapon belül.

Az ajánlatkérőnek eljárást (vagy a részvételi szakaszt) lezáró döntése meghozatalát követően egyidejűleg kell minden ajánlattevő (részvételre jelentkező) számára megküldenie az ajánlatok (részvételre jelentkezések) elbírálásáról szóló, hirdetmény minta szerinti összegezést, az ajánlati kötöttség időtartama alatt, a részvételi jelentkezések elbírálásáról készített összegezést pedig az ajánlattételi felhívás megküldésének időpontjaként megjelölt időpontig.

Az ajánlattevőnek az összegezés megküldését követően lehetősége van a többi ajánlattevő ajánlatának üzleti titkot nem képező részébe betekinteni, ha azt kéri. Az iratbetekintésre vonatkozó kérelemben meg kell jelölni, hogy milyen feltételezett jogsértés kapcsán, az ajánlat vagy részvételi jelentkezés mely részébe kíván betekinteni. Az iratbetekintést munkaidőben, a kérelem beérkezését követő két munkanapon belül kell biztosítani. A betekintést az ajánlatkérő a gazdasági szereplő által megjelölt feltételezett jogsértéshez kapcsolódó jogérvényesítéséhez szükséges mértékben köteles biztosítani. Más gazdasági szereplő ajánlatának vagy részvételi jelentkezésének teljes körű átvizsgálása a betekintés körében nem lehetséges.

X.6. Az eredménytelen eljárás

A közbeszerzési eljárás célja, hogy az ajánlatkérő beszerzési igénye megvalósítása érdekében szerződést kössön a közbeszerzési eljárás nyertesével. Előfordulhat ugyanakkor, hogy az eljárásnak nincs nyertese, vagy maga az eljárás válik alkalmatlanná arra, hogy annak eredményeképpen szerződést lehessen kötni. Amennyiben a közbeszerzési eljárás eredményeként nem kerül sor szerződés megkötésére, a közbeszerzési eljárás eredménytelen. Az eljárás eredménytelenségének okai:

- nem nyújtottak be ajánlatot vagy több szakaszból álló eljárás részvételi szakaszában részvételi jelentkezést;
- kizárólag érvénytelen ajánlatot vagy részvételi jelentkezést nyújtottak be;
- az eljárásban benyújtott minden ajánlat tekintetében lejárt az ajánlati kötöttség, és egyetlen ajánlattevő sem tartja fenn ajánlatát.

Az ajánlatkérő ezeken felül eredménytelenné nyilváníthatja a közbeszerzési eljárást (azaz nem kötelező, csak lehetőség), ha:

- A szerződés megkötésére vagy teljesítésére képtelenné vált vagy a szerződéstől való elállásnak vagy a szerződés felmondásának lenne helye (53. § (4)-(6) bekezdés). Ha ezen eredménytelenségi eset oka a teljesítéshez eredetileg rendelkezésre álló anyagi fedezet egészen vagy részben történő elvonása, az ajánlatkérő köteles tájékoztatást adni a rendelkezésre állt anyagi fedezet összegéről, valamint arról, hogy az mely szervezet döntésével, mikor és milyen okból került elvonásra, átcsoportosításra.
- A rendelkezésre álló anyagi fedezet összege nem elegendő a szerződés megkötéséhez az értékelés alapján legkedvezőbb ajánlatot tett ajánlattevővel. A rendelkezésre álló fedezet összegét ajánlatkérő az eljárást megindító hirdetmény feladásakor az elektronikus hirdetménykezelő rendszerben (kérelem) rögzített adattal, vagy a közbeszerzési eljárás során dokumentált, legkésőbb a végleges ajánlatok bontása előtt az ajánlattevőkkel vagy részvételre jelentkezőkkel közölt adattal, elektronikus árlejtés esetén az árlejtés megkezdését megelőzően az elektronikus rendszerben rögzített adattal igazolhatja.
- Valamelyik ajánlattevő vagy részvételre jelentkező az eljárás tisztaságát vagy a többi ajánlattevő, illetve részvételre jelentkező érdekeit súlyosan sértő cselekményt követ el.
- A Közbeszerzési Döntőbizottság megsemmisíti az ajánlatkérő valamely döntését, és az

ajánlatkérő új közbeszerzési eljárás lefolytatását határozza el, vagy eláll az eljárás lefolytatásának szándékától, az ajánlatkérő azonban nem nyilváníthatja eredménytelennek az eljárást akkor, ha a jogszerűtlen eljárást lezáró döntés megsemmisítését követően jogszerű döntés meghozatalával az eljárás jogszerűsége helyreállítható.

- A hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás kivételével – egy szakaszból álló eljárásban vagy több szakaszból álló eljárás ajánlattételi (párbeszéd) szakaszában nem nyújtottak be az ajánlattételi határidőben legalább két ajánlatot (megoldási javaslatot), vagy több szakaszból álló eljárás részvételi szakaszában a részvételi határidőben legalább két részvételi jelentkezést. Ha az ajánlatkérő élni kíván ezzel a lehetőséggel, erről az ajánlatevőket már a felhívásban tájékoztatnia kell. A támogatásból megvalósuló beszerzések esetén a támogató előírhatja, hogy ezen eredménytelenségi ok alkalmazása az eljárásban kötelező. A közbeszerzések központi ellenőrzése során az építési beruházásokban ezen érvénytelenségi ok alkalmazását az ellenőrző szerv kötelezően előírja.
- A közbeszerzéshez támogatást nyújtó vagy a közbeszerzések jogszabályban előírt folyamatba épített ellenőrzését végző szerv²⁶ megállapítása szerint súlyos jogsértés történt, és a közbeszerzési eljárás szabályai szerint ajánlatkérőnek már nincs lehetősége az eljárás jogszerűségét helyreállítani. Ilyen eset fordulhat elő, ha a Kormány irányítása alá tartozó szervezet az eljárás eredményének kihirdetése előtt a Miniszterelnök engedélyét kéri az eredmény kihirdetéséhez, de az ellenőrzés során már nem orvosolható eljárási hibára derül fény, és a Miniszterelnökség nemtámogató tartalmú tanúsítványt állt ki.

Ha az ajánlatkérő a közbeszerzési eljárásban lehetővé tette a részekre történő ajánlattételt, az eredménytelenség az eljárásnak csak az eredménytelenségi okkal érintett részére állapítható meg. Ha az ajánlatkérő az eljárást megindító felhívásban rögzítette és megindokolta, hogy bármely rész eredménytelensége esetén már nem áll érdekében a szerződések megkötése, az eljárást valamennyi rész tekintetében eredménytelenné nyilváníthatja.

²⁶ Ellenőrzés működésének leírását lásd bővebben Nyikos Györgyi – Soós Gábor (2016): Kohéziós politika és közbeszerzés együttes alkalmazásának lehetőségei és kihívásai az új szabályozás fényében. *Közbeszerzési Szemle*, 5: 45–60. o.

XI. FEJEZET

DR. HOLAKOVSKI ISTVÁN – A KÖZBESZERZÉSI SZERZŐDÉS

A Ptk. alapján a kötelelem két vagy több személy között létrejövő olyan jogviszony, amely magában foglalja egyfelől a szolgáltatás teljesítésére irányuló kötelezettséget, másfelől pedig a szolgáltatás követelésére való jogosultságot. [Ptk. 6:1. § (1) bekezdés] Amennyiben e két feltétel együttesen nem teljesül, nem áll fenn kötelmi jogi jogviszony. Kötelelem keletkezhet például (többek között közbeszerzési) szerződésből, károkozásból, személyiségi jog megsértéséből, egyoldalú jognyilatkozatból stb. [Ptk. 6:2. § (1) bekezdés]: ezek az úgynevezett kötelelemkeletkeztető tények (tényállások). A közbeszerzési szerződés tehát kötelelem.

A kötelmi jogi szabályozás alapvetően diszpozitív jellegére tekintettel a felek egyező akaratával lehetőség van a felek jogaira és kötelezettségeire vonatkozó közös szabályoktól való eltérésre, amennyiben a Ptk. azt nem tiltja [Ptk. 6:1. § (3) bekezdés].²⁷

A közbeszerzési eljárás célja a nyertes kiválasztása és a szerződés megkötése. Tekintettel a közbeszerzési törvény alapelveire, a szerződés – az üzleti titkot képező részek kivételével – nyilvános, annak tartalma közérdekű adatnak minősül. Ha az ajánlat a szerződés mellékletét képezi, akkor az is nyilvános.

A közbeszerzési szerződésekben a szerződéskötési szabadság csak korlátozottan érvényesül.

A szerződési szabadság esetében ugyanis arról van szó, hogy a felek négy kérdésben dönthetnek szabadon. Ezek a következők:

- kívánna-e szerződést kötni (szerződéskötési szabadság) – a szerződéskötési kötelezettség csak kivételes, jogszabály által előírt esetet képezhet;
- kivel kívánna szerződést kötni (partnerválasztás szabadsága);
- milyen típusú szerződést kívánna kötni (szerződéstípus-szabadság);
- milyen tartalommal kívánna szerződést kötni (diszpozitivitás elve).²⁸

A közbeszerzési szerződésekben az ajánlati kötöttség miatt sem az ajánlatkérő, sem az ajánlattevő nem döntheti el szabadon, hogy kíván-e szerződést kötni (mindketten csak korlátozott esetekben állhatnak el a szerződéskötéstől), illetőleg ha kíván, akkor kivel (a közbeszerzési eljárás eredménye meghatározza a szerződő felek személyét). A szerződéstípus szabadság és a tartalom szabadsága csak az eljárás előkészítése során érvényesül, és akkor is csak az ajánlatkérő oldalán (kivéve tárgyalásos eljárásban, ha az ajánlatkérő a szerződéstervezetről is tárgyal), illetőleg az eljárás (esetlegesen a tárgyalások) lezárultával a szerződés tartalmán sem lehet már változtatni. Lássuk ezeket részletesen.

²⁷ Méhes Tamás (2018): A Polgári Törvénykönyv vázlat. Budapest, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, 111. o.

²⁸ Méhes Tamás (2018): A Polgári Törvénykönyv vázlat. Budapest, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, 115. o.

XI.1. Szerződéskötés

Eredményes közbeszerzési eljárás alapján a szerződést (részajánlattételi lehetőség esetén részenként) a nyertes szervezettel (személlyel) kell írásban, a közbeszerzési eljárásban közölt végleges feltételek, szerződéstervezet, és az ajánlat tartalmának megfelelően megkötni. A szerződésnek tartalmaznia kell a nyertes ajánlat értékelésre kerülő elemeit.

A nyertes ajánlattevő és – amennyiben az ajánlatkérő az összegezésben megjelölte – a második legkedvezőbb ajánlatot tett ajánlattevő ajánlati kötöttsége az ajánlatok elbírálásáról szóló írásbeli összegezésnek az ajánlattevők részére történt megküldése napjától számított harminc – építési beruházás esetén hatvan – nappal meghosszabbodik. Az ajánlatkérő a szerződést az ajánlati kötöttség ezen meghosszabbodott időtartama alatt köteles megkötni.

Az eljárás eredményének kihirdetését követően azonban az ajánlattevőknek lehetőséget kell biztosítani arra, hogy jogorvoslathoz való jogukkal adott esetben élni tudjanak. Ezt szolgálja a szerződéskötési moratórium, ami azt jelenti, hogy nem köthető meg a szerződés az írásbeli összegezés – ha az összegezés javítására kerül sor és az eljárás eredményességére, az ajánlat érvényességére vagy az értékelés eredményére vonatkozó adat módosul, a módosított összegezés – megküldése napját követő tíz napos időtartam lejártáig. Említettük már, hogy nemzeti eljárásban a 115. § szerinti eljárásban a moratórium időtartama öt nap.

A Kbt. az európai uniós irányelvekkel összhangban szerződéskötési moratóriumot határozott meg jogorvoslati kérelem benyújtásának az esetére is. Ez azt jelenti, hogy a jogorvoslati kérelem benyújtásától kezdődően a szerződést nem lehet megkötni, kivéve, ha azt a Döntőbizottság a Kbt. 156. § (4) bekezdésében szereplő feltételek fennállása, és az ott részletezett szabályok szerint engedélyezi. A moratórium a jogorvoslati kérelem benyújtásától az ügy befejezését eredményező döntés meghozataláig áll fenn. A szerződéskötési moratórium célja, hogy akinek a közbeszerzési eljárás során hozott döntés a vélt vagy valós jogát sérti jogorvoslati eljárást indíthasson még olyan időben, amikor nem következett be visszafordíthatatlan állapot, azaz a szerződés megkötésére még nem került sor. A Döntőbizottság továbbá rámutat arra is, hogy nincs jelentősége a felek jó- vagy rosszhiszeműségének, a jogorvoslati kérelem benyújtásához fűződik a szerződéskötési tilalom beállta (ld. [D.590/34/2017.](#) számú határozat).

A 131. § (8) bekezdés a szerződéskötési moratórium alóli kivételeket tartalmazza. A tíz napos időtartam letelte előtt is megköthető a szerződés ez alapján:

- a) ha a nyílt eljárásban, a hirdetménnyel induló, egy szakaszból álló koncessziós beszerzési eljárásban vagy a 117. § szerint lefolytatott, egy szakaszból álló eljárásban csak egy ajánlatot nyújtottak be;
- b) ha a meghívásos, a tárgyalásos eljárás, a versenypárbeszéd, az innovációs partnerség eljárása során, a dinamikus beszerzési rendszer alapján történő szerződéskötés érdekében, a hirdetménnyel induló, több szakaszból álló koncessziós beszerzési eljárásban vagy a 117. § szerint lefolytatott, több szakaszból álló eljárásban csak egy ajánlatot nyújtottak be, és ha az eljárásban volt érvénytelen részvételi jelentkezés vagy sor került kizárásra, az erre vonatkozó döntés ellen a jogorvoslat kezdeményezésének határideje az érintettek számára lejárt, vagy a döntést a KDB jogszerűnek ítélte;
- c) ha a hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárást sürgősségre tekintettel indították;
- d) a keretmegállapodás alapján történő beszerzés esetében, kivéve, ha a közbeszerzés a verseny újraindításával valósul meg, és ennek során több ajánlatot nyújtanak be;
- e) ha a hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárást a 98. § (2) bekezdés c)-d) pontja, (3) bekezdése vagy (4) bekezdés b)-d) pontja alapján, egyetlen ajánlattevő felhívásával a 98. § (5) bekezdése szerint vagy a hirdetmény nélküli koncessziós beszerzési eljárást a 128. § (1) bekezdése a) pontja alapján indították, és a 152. § (3) bekezdése szerinti határidőben a Közbeszerzési Hatóság elnöke nem élt a jogorvoslati eljárás megindításának jogával;

f) ha a 115. § szerinti eljárásban csak egy ajánlatot nyújtottak be.

A törvényben foglalt kivételi körök meghatározása a szerződéskötés gyorsabbá tételét szolgálja, ezen esetekben ugyanis nincsen az eljárásban olyan érdekelt fél, amelynek jogorvoslathoz való jogának érvényesítése érdekében a moratóriumhoz érdeke fűződne.

Az ajánlatkérő a nyertes ajánlattevővel szemben csak abban az esetben mentesül a szerződés megkötésének kötelezettsége alól, valamint a nyertes ajánlattevő akkor mentesül szerződéskötési kötelezettsége alól (szabadul ajánlati kötöttségétől), ha az ajánlatok elbírálásáról szóló írásbeli összegezés megküldését követően beállott, ellenőrzési körén kívül eső és általa előre nem látható körülmény miatt a szerződés megkötésére vagy teljesítésére nem lenne képes, vagy ilyen körülmény miatt a szerződéstől való elállásnak vagy felmondásnak lenne helye. Sokszor említettük már, és még fogjuk is, hogy a támogatás el nem nyerése ilyen oknak számít az ajánlatkérő részéről.

A szerződéskötéstől, ennek hiányában az eredménytelenné nyilvánítástól vagy a szerződéskötés megtagadásáról szóló döntéstől számított tíz munkanapon belül az eljárás eredményéről tájékoztatót kell közzétenni, a közbeszerzési eljárás ennek a tájékoztatónak a közzétételével zárul le (37. § (2) bekezdés).

Ajánlatkérőnek a szerződés megkötését követően haladéktalanul közzé kell tennie a szerződést a Közbeszerzési Hatóság által működtetett Közbeszerzési Adatbázisban, vagy amennyiben az Adatbázisban való közzététel valamely okból nem lehetséges, akkor a saját vagy fenntartója honlapján.

XI.2. A szerződés tartalma

Az ajánlatkérőnek az eljárást megindító felhívásban a szerződés időtartamát úgy kell meghatároznia, hogy ha a szerződés tárgya, a választott szerződéses konstrukció, a hozzá kapcsolódó fizetési feltételek vagy a nyertes ajánlattevő által eszközölt befektetés nem indokolja, a szerződést ne kösse határozatlan vagy olyan aránytalanul hosszú határozott időtartamra, amely a verseny fenntartása és a közpénzek hatékony elköltésének céljával ellenkezik. Építési vagy szolgáltatási koncesszió csak határozott időtartamra köthető. Ha az építési vagy szolgáltatási koncesszió időtartama az öt évet meghaladja, az ajánlatkérőnek számításokkal kell alátámasztania, hogy a szerződés időtartama nem haladja meg azt az időtartamot, amely alatt – ésszerű feltételezések alapján – a koncessziós jogosult számára megtérülnek az építési beruházás vagy a szolgáltatás megvalósítása érdekében, illetve a szerződés teljesítéséhez kapcsolódóan annak időtartama során eszközölt befektetései és a befektetett tőke ésszerű hozamot tud termelni. Az előbbi rendelkezést alátámasztja, hogy az Európai Bíróság is kimondta gyakorlatában: a szerződés aránytalanul hosszú időtartama a közbeszerzési szabályozás céljával is ellentétben áll.

A törvény 132. §-a lehetővé teszi, hogy az ajánlatkérő a közbeszerzések teljesítését sajátos feltételekhez kösse. Meghatározhat például szociális vagy környezetvédelmi célú szerződéses feltételeket. Különösen a szociális feltételekkel kapcsolatban mondható el, hogy az ajánlatkérőnek, amennyiben szociális szempontokat is érvényesíteni kíván, a szerződéses feltételek között van legjobb lehetősége azokat előírni. Az ilyen speciális feltételekkel kapcsolatban ugyanis – az alkalmassági feltételekkel és az értékelési szempontokkal ellentétben – nem támasztja a Kbt. azt a követelményt, hogy azoknak a szerződés tárgyának jellemzőihez kell kapcsolódnia, elég, ha az adott szerződés teljesítéséhez kapcsolódnak. Az ilyen sajátos szerződéses feltételekre utalást az eljárást megindító felhívásban fel kell tüntetni, és a feltételeket a dokumentációban foglalt szerződéstervezetnek tartalmaznia kell. A feltételek nem eredményezhetik az ajánlattevők indokolatlan és hátrányos vagy előnyös megkülönböztetését, továbbá nem járhat az alapelvek sérelmével.

Az ajánlatkérő köteles szerződéses feltételként előírni, hogy a nyertes ajánlattevő:

- a) nem fizethet, illetve számolhat el a szerződés teljesítésével összefüggésben olyan költségeket, amelyek a 62. § (1) bekezdés k) pont ka)-kb) alpontja szerinti feltételeknek nem megfelelő társaság tekintetében merülnek fel, és amelyek a nyertes ajánlattevő adóköteles jövedelmének csökkentésére alkalmasak;
- b) a szerződés teljesítésének teljes időtartama alatt tulajdonosi szerkezetét az ajánlatkérő számára megismerhetővé teszi és a 143. § (3) bekezdése szerinti ügyletekről az ajánlatkérőt haladéktalanul értesíti.

A külföldi adóilletőségű nyertes ajánlattevő köteles a szerződéshez arra vonatkozó meghatalmazást csatolni, hogy az illetősége szerinti adóhatóságtól a magyar adóhatóság közvetlenül beszerezhet rá vonatkozó adatokat az országok közötti jogsegély igénybevétele nélkül. Feltételes közbeszerzés esetén az ajánlatkérő jogosult a felhívásban megjelölt azon feltételt, amelytől a közbeszerzés eredményességét függővé tette, a közbeszerzési eljárás eredményeként megkötendő szerződés hatálybalépését felfüggesztő feltételként is kikötni.

XI.2.1. Biztosítékok

A Kbt. kétféle biztosíték csoportot különböztet meg aszerint, hogy a biztosíték az ajánlati fázishoz vagy a szerződés teljesítéséhez kötődik. Az ajánlati szakaszban az ajánlatkérő kockázata, hogy az ajánlattevő esetleg az ajánlatkérő számára kedvező ajánlatát visszavonja, ennek biztosítására ajánlati biztosíték nyújtása írható elő (ld. korábban). A szerződést biztosító mellékkötelezettségek körében például teljesítési vagy jóteljesítési biztosíték írható elő.

Amennyiben az ajánlatkérő a szerződésben biztosítékot köt ki, ezt a tényt, továbbá a biztosíték(ok) körét és mértékét az eljárást megindító felhívásban közölni kell (tehát kétszakaszos eljárásban már a részvételi felhívásban!). E rendelkezés nem alkalmazandó a Ptk. Hatodik Könyvének XXVI. Fejezetében szabályozott, a szerződést megerősítő biztosítékokra (azaz: foglaló, kötbér, stb., ezek ugyanis nem biztosíték jellegű szankciók).

A Kbt. lehetőséget biztosít a szerződést biztosító mellékkötelezettségek előírására. Szerződést biztosító mellékkötelezettségeknek azokat az intézkedéseket, szerződéses rendelkezéseket hívjuk, amelyek vagy a teljesítési képesség, vagy a teljesítési készség fokozására szolgálnak. Ezeket nem szabályozza teljesszűrésen, de a biztosíték jellegű mellékkötelezettségek tekintetében bizonyos plusz szabályozást iktat be a Ptk. rendelkezéseihez képest. A biztosítékkal biztosítani kívánt szerződéses kötelezettséget, továbbá a biztosíték ajánlatkérő általi igénybevételeinek feltételeit a szerződéstervezetben kell meghatározni.

A teljesítési biztosíték az az összeg, amely az ajánlatkérőt illeti, ha az ajánlattevő a szerződés teljesítését a saját érdekkörében felmerült ok miatt meg sem kezdi, vagy megkezdi, de nem fejezi be. A teljesítési biztosítékot a késedelmi kötbértől és a hibás teljesítési kötbértől az választja el, hogy míg a teljesítési biztosíték egyösszegben előre rendelkezésre bocsátandó, a kötbér pedig egy utólagos, szankció jellegű intézmény. A jóteljesítési biztosíték a jótállási kötelezettség teljesítését biztosítja. A teljesítési biztosíték és a jóteljesítési biztosíték mértéke korlátozott: mindkettő legfeljebb a szerződés szerinti, nettó (tartalékkeret és áfa nélküli teljes) ellenszolgáltatás öt-öt, építési beruházás esetén tíz-tíz százalékát érheti el.

Európai Unió támogatásból megvalósuló beszerzések esetén gyakori, hogy az ajánlatkérő az előleg igénybevételel előleg visszafizetési biztosítékhoz köti. Azaz: a nyertes ajánlattevő akkor veheti fel az előleget, ha arra vonatkozóan biztosítékot nyújt ajánlatkérő részére, hogy az előleggel el fog számolni, vagy azt vissza fogja fizetni. A szerződés elszámolható összegének 10%-áig a nyertes ajánlattevőként szerződő fél mentesül a biztosítékadási kötelezettség alól, tehát csak az ezt meghaladó részre kell biztosítékot nyújtania.

A biztosítékok rendelkezésre bocsátásának formái

Teljesítési, jólteljesítési vagy egyéb biztosíték (tehát az ajánlati biztosíték is!) kikötése esetén annak rendelkezésre bocsátásának formáját az ajánlattevő döntheti el meghatározott keretek között. Főszabály szerint a biztosítékok teljesíthetők:

- az előírt pénzüsszegnek az ajánlatkérő számlájára történő befizetéssel/átutalással, vagy
- pénzügyi intézmény vagy biztosító által vállalt garancia vagy készfizető kezesség biztosításával, vagy
- biztosítási szerződés alapján kiállított – készfizető kezességvállalást tartalmazó – kötelezvénnnyel.

Az ajánlatkérőnek lehetősége van az itt felsorolt lehetőségek mellett egy vagy több más biztosítéki formát meghatározni, de az ajánlattevőnek ebben az esetben is lehetősége van a biztosíték előzőek szerinti rendelkezésre bocsátására, vagy választhatja az ajánlatkérő által meghatározott plusz lehetőséget is (ld. még ajánlati biztosítéknál).

A teljesítési, jólteljesítési, illetőleg egyéb biztosíték határidőre történő rendelkezésre bocsátásáról az ajánlattevőnek az ajánlatban nyilatkoznia kell, egyéb igazolás, nyilatkozat a biztosítékokról az ajánlatban nem kérhető. A biztosítéknak a szerződésben foglalt feltételek szerint kell rendelkezésre állnia, nem írható elő azonban, hogy a teljesítési biztosíték a szerződés hatálybalépését, a jólteljesítési biztosíték a szerződés teljesítésének időpontját megelőzően álljon rendelkezésre. Bármely egyéb célból kikötött biztosíték esetében a biztosíték rendelkezésre állása attól az időponttól követelhető meg, amelytől kezdve a biztosítékkal biztosított esemény bekövetkezhet, de legkorábban a szerződéskötéstől.

A biztosítékok nyújtásának megkönnyítését célozzák a Kbt. új rendelkezései, amelyek szerint a hibás teljesítéssel kapcsolatos igények teljesítésére kikötött biztosíték vonatkozásában ajánlatkérő lehetővé teheti, hogy a biztosíték meghatározott részét az ajánlattevőnek a (rész)teljesítésért járó ellenértékből visszatartás útján nyújtsák, amelyre az óvadék szabályait kell megfelelően alkalmazni. A biztosítéki formák közötti választás lehetősége az ajánlattevő részére – a szerződés teljesítésének időtartama alatt is – fennáll, azaz az egyik biztosítéki formáról bármikor áttérhet a másikra, a szerződésben foglalt összegű és időtartamú biztosítéknak azonban folyamatosan rendelkezésre kell állnia.

XI.3. A szerződés érvénytelensége

Jogelméleti szempontból a szerződés kétféleképpen lehet érvénytelen: vagy megtámadható, vagy semmis. (A megtámadhatóság és semmisség, illetve az érvénytelenség és a semmisség tehát nem szinonim fogalmak.) Megtámadhatóság esetén a szerződés ilyen hibájára hivatkozni kell, és az csak meghatározott személyek részére, megadott időtartamon belül annulálhatja a szerződéses kötelezettségeket. A semmisség nem kötött alanyhoz és időhöz: arra bárki, bármikor hivatkozhat, akár harmadik személy is.

Semmis a szerződés, ha:

- a) azt a közbeszerzési eljárás jogtalan mellőzésével kötötték meg;
- b) hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás eredményeként úgy kötötték meg, hogy nem álltak fenn a hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás alkalmazhatóságának feltételei;
- c) a felek a szerződéskötési moratóriumra vonatkozó szabályok (80. § (5) bekezdése, 115. § (2) bekezdése, 131. § (6)-(8) bekezdése) megsértésével kötöttek szerződést, és ezzel megfosztották az ajánlattevőt a szerződéskötést megelőző jogorvoslat lehetőségétől, egyben olyan módon sértették meg a közbeszerzésekre vonatkozó szabályokat, hogy az befolyásolta az ajánlattevő esélyét a közbeszerzési eljárás megnyerésére.

A szerződés semmisségét a Közbeszerzési Döntőbizottság jogosult kimondani. Az eljárás szükségessége azzal is összefügg, hogy bizonyos esetekben mérlegelést engedő feltételek fennállásakor a bíróságnak nem kell a szerződés érvénytelenségét kimondania. Az egyik ilyen eset az, ha az ajánlatkérő úgy ítélte meg, hogy jogosan folytathat le hirdetmény nélkül induló közbeszerzési eljárást, vagy jogszerűen köthet például in-house megállapodást, és erről közzé is tette a megfelelő hirdetményt, és még a szerződéskötési moratórium 10 napos időtartama is biztosítva volt a szerződéskötés előtt. A másik eset az, ha a szerződés teljesítéséhez kiemelkedően fontos közérdek fűződik. (Már itt utalunk rá, hogy ha ilyen esetben jogorvoslati eljárás indul, kérhető, hogy a Közbeszerzési Döntőbizottság a szerződés megkötését engedélyezze.) A kiemelkedően fontos közérdek körében a gazdasági érdekek csak korlátozottan vehetők figyelembe (a szerződéshez közvetlenül kapcsolódó gazdasági érdek, így különösen a késedelmes teljesítésből, az új közbeszerzési eljárás lefolytatásából, a szerződő fél esetleges változásából vagy az érvénytelenségből következő kötelezettségekből eredő költség) nem tekinthető kiemelkedően fontos közérdeknek; a szerződés érvényességéhez fűződő további gazdasági érdekek pedig kizárólag akkor, ha a szerződés érvénytelensége aránytalan következményekkel járna), sokkal inkább valamely általános érdekre, például közszolgáltatás feltétlen szükségességére lehet sikerrel hivatkozni. Ezekben az esetekben a bíróság az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazása során a szerződést megkötésének időpontjára visszamenő hatállyal érvényessé nyilváníthatja.

Nem csak a teljes szerződés, hanem annak valamely rendelkezése – önmagában is – lehet érvénytelen. Az ilyen rendelkezés a szerződést nem teszi érvénytelenné, de a szerződés teljesítése során nem alkalmazható, ahhoz jogkövetkezmények nem fűződhetnek. Semmis a közbeszerzési eljárás eredményeképpen kötött szerződés olyan rendelkezése, amely a késedelmi kamat tekintetében a Ptk. 6:155. § (4) bekezdésében lehetővé tett eset kivételével kizárja vagy korlátozza az ajánlatkérő szerződésszegése esetére irányadó jogkövetkezmények alkalmazását.

Amennyiben a szerződés módosítására közbeszerzési eljárás jogtalan mellőzésével kerül sor, a módosítás a 137. § (1) bekezdés a) pontja alapján semmis. Semmis a szerződés módosítása abban az esetben is, ha az arra irányul, hogy a nyertes ajánlattevőként szerződő felet mentesítsék az olyan szerződésszegés (valamint szerződésszegésbe esés) és annak jogkövetkezményei – ide nem értve a felmondás vagy elállás jogának gyakorlását – alkalmazása alól, amelyért felelős (illetve felelős lenne), vagy amely arra irányul, hogy az ajánlatkérő átvállaljon a nyertes ajánlattevőt terhelő többletmunkaköltségeket vagy indokolatlanul egyéb, a szerződés alapján a nyertes ajánlattevőt terhelő kockázatokat.

Bár az irányelvi rendelkezések átültetésével a szerződés érvénytelenségének speciális szabályai vannak, ez nem zárja ki, hogy a fenti eseteken kívül más jogsértésekre tekintettel is semmisnek minősüljön a szerződés a Ptk. 6:95 §-a alapján.

XI.4. A szerződés teljesítése

A közbeszerzési szerződést a közbeszerzési eljárás alapján nyertes ajánlattevőként szerződő félnek, illetőleg közösen ajánlatot tevőknek, vagy ha annak létrehozását az ajánlatkérő előírta, a projektársaságnak kell teljesítenie.

Ajánlatkérő az eljárást megindító felhívásban előírhatja, hogy a szerződést teljesítéséhez a nyertes ajánlattevőnek vagy ajánlattevőknek projektársaságot (140. §) kell létrehozniuk. Ez az ajánlattevőktől elkülönülő jogi személy lesz, akinek működése, tevékenysége kizárólag az adott projektre korlátozódik, így jogilag és gazdaságilag is elkülönül a benne részes nyertes ajánlattevőktől. Ez az ajánlatkérő számára átláthatóbb helyzetet teremthet, ugyanakkor figyelemmel kell lenni arra is, hogy egy projektársaságot mindig kevesebb fájdalommal jár „bedönteni”, mint egy több tíz éves múltú céget, amelynek más projektjei is vannak.

A projektársaságot kizárólag a nyertes ajánlattevő(k) hozhatják létre, abban más nem szerezhethet részesedést (kivéve azt az esetet, amikor az ajánlatkérő az eljárást megindító felhívásban megjelöli, hogy a projektársaságot a nyertes ajánlattevő vagy ajánlattevők és az ajánlatkérő hozzák létre). A projektársaság a nyertes ajánlattevőktől átvállalja a jogokat, kötelezettségeket, de a nyertes ajánlattevők is felelnek a közbeszerzési szerződés teljesítéséért (egyetemes felelősség). Ilyenkor az alvállalkozók is a projektársasággal állnak jogviszonyban. A projektársaság csak a közbeszerzési szerződés teljesítése érdekében szükséges tevékenységet végezhet és szerződéseket köthet, más gazdálkodó szervezetben részesedést nem szerezhethet, valamint nem alakulhat át, nem válhat szét és nem egyesülhet más jogi személlyel. Ha a nyertes ajánlattevő a társasági szerződés megkötését, illetőleg az alapszabály elfogadását a szerződés aláírásától számított húsz napon belül a cégbírósághoz nem jelenti be, az ajánlatkérő a szerződést felmondhatja.

Annak érdekében, hogy a projektársaság a szerződés teljes időtartama alatt megfeleljen az ajánlatkérő által támasztott feltételeknek, a törvény előírja, hogy az alapítók a projektársaság jegyzett tőkéjét és jegyzett tőkén felüli vagyonát – ide nem értve az osztalékot – nem vonhatják el. A projektársaság megszüntetését – a közbeszerzési szerződés teljesítése előtt – az alapítók csak akkor kezdeményezhetik, ha a szerződést maradéktalanul teljesítették, vagy annak teljesítésével kapcsolatos minden kötelezettséget (ideértve az alvállalkozói szerződésekből eredő kötelezettségeket is) átvállalnak.

A projektársaság teljesítését az alkalmasság igazolására referenciaként, illetve árbevételként a projektársaság mindazon tulajdonosai bemutatathatják, akik a teljesítésben ténylegesen részt vettek – a részvétel mértékéig –, akkor is, ha a projektársaság időközben megszűnt.

Az ajánlatkérő főszabály szerint nem korlátozhatja az ajánlattevő jogosultságát alvállalkozó bevonására, csak akkor, ha az eljárás során a 65. § (10) bekezdése szerinti lehetőséggel élt. Építési beruházás esetén továbbá az alvállalkozók teljesítésének összesített aránya nem haladhatja meg szerződés értékének 65%-át, továbbá építési beruházás esetén a teljesítésben részt vevő alvállalkozó sem vehet igénybe saját teljesítésének 65%-át meghaladó mértékben további közreműködőt. Az alvállalkozóknak a szerződés teljesítésében való részvétele arányát az határozza meg, hogy milyen arányban részesülnek a szerződés általános forgalmi adó nélkül számított ellenértékéből.

A nyertes ajánlattevő a szerződés megkötésének időpontjában, majd – a később bevont alvállalkozók tekintetében – a szerződés teljesítésének időtartama alatt köteles előzetesen az ajánlatkérőnek valamennyi olyan alvállalkozót bejelenteni, amely részt vesz a szerződés teljesítésében, és – ha a megelőző közbeszerzési eljárásban az adott alvállalkozót még nem nevezte meg – a bejelentéssel együtt nyilatkozni (vagy az alvállalkozó nyilatkozatát becsatolni) arról is, hogy az általa igénybe venni kívánt alvállalkozó nem áll a megelőző eljárásban előírt kizáró okok hatálya alatt. Azaz: megszűnik a 10% alatti és feletti alvállalkozók megkülönböztetése, az ajánlattevőnek valamennyi, általa a teljesítésbe bevont alvállalkozóról tájékoztatnia kell az ajánlatkérőként szerződő felet.

A Kbt. 128. § (2) bekezdés második fordulata vonatkozásában a Döntőbizottság általánosságban a következő gyakorlatára hivatkozással az alábbiakat rögzíti. A hivatkozott jogszabályi előírás két kötelezettséget rögzít. Egyrészt az ajánlattevő köteles az ajánlatkérőnek a teljesítés során minden olyan alvállalkozó bevonását bejelenteni, amelyet az ajánlatában nem nevezett meg (továbbiakban: bejelentés), továbbá a bejelentéssel együtt nyilatkoznia kell arról is, hogy az alvállalkozó nem áll a kizáró okok hatálya alatt (továbbiakban: nyilatkozat).

A bejelentés és a nyilatkozat formájára vonatkozóan a Kbt. 128. § (2) bekezdés nem tartalmaz külön előírást, azonban a Kbt. 35. § (1) rendelkezéseinek figyelembevételével a bejelentés kizárólag írásban történhet. A bejelentésnek és a nyilatkozatnak a címzettje a Kbt. rendelkezései alapján az ajánlatkérő kell, hogy legyen. A normaszöveg tartalmaz még egy további kögens rendelkezést is, mely szerint a bejelentéssel együtt kell nyilatkozni az igénybe venni kívánt alvállalkozók kizáró okok hatálya alá tartozásáról. Az együttesség jogszabályi követelménye abban érhető tetten, hogy egyidejűleg kell megtenni a bejelentést és a nyilatkozatot. A Döntőbizottság álláspontja szerint ez azonban nem jelenti a feltétlen egy okiratba foglalást, bármely a Kbt. 35. § (1) bekezdésében meghatározható módon lehetséges a nyilatkozat megtétele akár külön-külön okiratban is. A bejelentésre és a nyilatko-

zatra vonatkozóan egyéb kötöttséget nem tartalmaz a Kbt., így nem kizárt, hogy azt az építési naplóba történő bejegyzéssel megtehető a bejelentés és a nyilatkozat, hisz azok az írásbeliség követelményét teljesítik.

A bejelentés és a nyilatkozatra vonatkozó előírás továbbá, hogy az nem lehet általános. Nem elfogadható ennek értelmében olyan bejelentés és nyilatkozat, mely alapján pontosan nem meghatározható az adott gazdasági szereplő. Ennek megfelelően követelmény, hogy a bejelentés alapján egyértelműen be lehessen azonosítani a teljesítésbe bevont tervezett alvállalkozót. A nyilatkozat tartalmára vonatkozóan sem rendelkezik a Kbt., így a Döntőbizottság álláspontja szerint az a nyilatkozási tartalom, hogy „az alvállalkozó a Kbt. előírásainak megfelelő” teljesíti a Kbt. 128. § (2) bekezdés 2. fordulatát, hiszen ez egy általános tartalmú nyilatkozat, mely lefedi a kizáró okok fennállásának hiányára tett nyilatkozatot (ld. [D.558/7/2017.](#) számú határozat).

Az ajánlattevőként szerződő fél teljesítésében köteles közreműködni az olyan alvállalkozó és szakember, aki az alkalmasság igazolásában részt vett.

Amennyiben valamely gazdasági szereplő a felhívásban, a dokumentációban (különös tekintettel a műszaki leírásra, a műszaki tervek, a jogerős engedélyekre, a kapcsolódó szakhatósági döntésekre és a költségvetésre), valamint a közbeszerzési szerződésben a beszerzés tárgyaként, illetve ebből fakadó szerződéses kötelezettségként nevesített feladatot, vagy annak szerves részét képező részfeladatot lát el, a szerződés teljesítésében való közvetlen részvétele megvalósul, azaz alvállalkozónak minősül (ld. [D.559/7/2017.](#) számú határozat).

Az alvállalkozók cseréje azonban még közbeszerzési eljárás eredményeképpen megkötött szerződés esetén sem zárható ki kategorikusan. Léteznek olyan, jellemzően a szerződéskötést követően – a szerződéskötéskor előre nem látható ok következtében – beállott lényeges körülmények, például az alvállalkozó, illetőleg szakember bizonyítható hibás teljesítése, amely miatt a megjelölt alvállalkozóval való teljesítés a szerződés teljesítését megghiúsítaná vagy veszélyeztetné. Ilyen esetben az ilyen szervezetek vagy szakemberek bevonása akkor maradhat el, vagy helyettük akkor vonható be más, ha az ajánlattevő e szervezet vagy szakember nélkül vagy a helyette bevont új szervezettel vagy szakemberrel is megfelel – amennyiben a közbeszerzési eljárásban az adott alkalmassági követelmény tekintetében bemutatott adatok alapján az ajánlatkérő szűkítette az eljárásban részt vevő gazdasági szereplők számát, az eredeti szervezetekkel vagy szakemberrel egyenértékű módon megfelel – azoknak az alkalmassági követelményeknek, amelyeknek a közbeszerzési eljárásban az adott szervezettel vagy szakemberrel együtt felelt meg.

Az alvállalkozó személye nem módosítható olyan esetben, amennyiben a szerződés sajátos tulajdonságait figyelembe véve az adott személy (szervezet) igénybevétele a közbeszerzési eljárásban az ajánlatok értékelésekor meghatározó körülménynek minősült (azaz: erre az alvállalkozóra tekintettel nyerte meg az ajánlattevő a közbeszerzést, vagy a szakember értékelési szempont volt). Ilyen esetben csak a jogutódlás olyan eseteiben változhat a bevont szervezet, ha az új szervezet az értékeléskor figyelembe vett minden releváns körülmény – különös tekintettel az értékelt személyi állomány – tekintetében az eljárásban bemutatott szervezet jogutódjának tekinthető. Az értékeléskor meghatározó szakember személyéhez az ajánlatkérő hozzájárulása kell, és az értékeléskor figyelembe vett minden releváns körülmény tekintetében az értékelttel egyenértékű szakembert kell bemutatni.

Természetesen az a helyzet is előállhat, hogy nemcsak az alvállalkozó, de a nyertes személye is változik (például jogutódlás folytán). Sok szakmai vita eredményeképpen a Kbt. ma már kifejezetten kimondja, hogy a szerződést ilyen esetben a jogutód is teljesítheti. Figyelemmel kell azonban arra lenni, hogy a közbeszerzési szerződések nem átruházhatóak, jogutódlás tehát csak akkor vehető figyelembe, ha az ajánlattevő vagy az alvállalkozó mint jogi személy átalakul, szétválak, más jogi személlyel egyesül vagy a rá vonatkozó szabályok szerint más módon jogutódlással megszűnik.

Az ajánlatkérő a szerződés teljesítésének elismeréséről (teljesítés-igazolás) vagy az elismerés megtagadásáról legkésőbb az ajánlattevőként szerződő fél teljesítésétől, vagy az erről szóló írásbeli értesítés kézhezvételétől számított tizenöt napon belül írásban köteles nyilatkozni.

Építési beruházás megvalósítására kötött építési szerződés esetén az ajánlatkérőként szerződő fél,

amennyiben az ajánlattevőként szerződő fél írásbeli értesítésére (készre jelentés) a szerződésben az átadás-átvételi eljárás megkezdésére meghatározott határidőt követő tizenöt napon belül nem kezdi meg az átadás-átvételi eljárást, vagy megkezdi, de a szerződésben meghatározott határidőben – mely legfeljebb 30 nap lehet – nem fejezi be, az ajánlattevőként szerződő fél kérésére, a teljesítésigazolást köteles kiadni. (Ptk. 6:247 §).

Az új Kbt. szerint a fizetési határidő nem lehet hosszabb a számla ajánlattevő általi kézhezvételét követő 30 napnál (ld. még Ptk. 6:130. § (1)-(3) bekezdésében foglaltakat). A visszaélések elkerülése érdekében az EK irányelvnek megfelelően azt is kimondja a törvény, hogy a számla kézhezvételének napja nem képezheti megállapodás tárgyát. Amennyiben a számla kézhezvételének időpontja nem egyértelmű vagy azt ajánlatkérő a teljesítést megelőzően nyújtja be, a fizetési határidő nem haladhatja meg a szerződésben meghatározott módon és tartalommal történő teljesítés napját követő 30 napot.

A megállapított kifizetési határidők csak akkor hosszabbíthatók meg (max. 60 napra!), ha a szerződésben halasztott teljesítésében állapodtak meg, de ebben az esetben is csak akkor, ha az tényszerűen indokolt. A törvényalkotó célja ezzel annak megakadályozása volt, hogy a kisebb vállalkozások számukra nagy terhet jelentő, aránytalanul hosszú kifizetési határidő vállalására kényszerüljenek. Nincs lehetőség az új Kbt. alapján arra sem, hogy a törvényben foglaltaknál az ajánlattevő vállaljon hosszabb határidőt nagyobb értékelési pontszám érdekében – amennyiben tehát a fizetési határidőt bírálati szempontként kívánja ajánlattevő szerepeltetni, maximum vállalható és értékelhető mennyiségként fel kell tüntetnie a 60 napot.

Építési beruházások esetén az építési beruházásokra vonatkozó Kormányrendelet sajátos szabályokat állapíthat meg. Itt a szabály jelenleg is a kétszintű kifizetés. Azaz:

1. Az ajánlattevőként szerződő felek (ha közös ajánlat volt) legkésőbb a teljesítés elismerésének időpontjáig kötelesek nyilatkozatot tenni az ajánlatkérőnek, hogy közülük melyik mekkora összegre jogosult az ellenszolgáltatásból.
2. Az összes ajánlattevőként szerződő fél legkésőbb a teljesítés elismerésének időpontjáig nyilatkozik, hogy az általa a teljesítésbe bevont alvállalkozók egyenként mekkora összegre jogosultak az ellenértékből. Az ajánlattevő(k) ezzel egyidejűleg felhívja(k) az alvállalkozókat, hogy a teljesítés elismerését követően állítsák ki számláikat.
3. Az ajánlattevőként szerződő fél/felek mindegyike akképpen állítja ki a számláját a teljesítést követően, hogy abban külön szerepel az ajánlattevő, és külön az alvállalkozó(k) teljesítésének értéke.
4. Az ajánlatkérő az alvállalkozói teljesítés ellenértékét a számla kézhezvételét követő 15 – vagy részben vagy egészben európai uniós támogatásból megvalósított közbeszerzés esetén 30 – napon belül utalja át minden egyes ajánlattevőnek.
5. Az ajánlattevőként szerződő fél haladéktalanul kiegyenlíti az alvállalkozók számláit. Ha valamely alvállalkozónak a kifizetés időpontjában az együttes adóigazolás alapján köztartozása van, az ajánlattevő a teljesítés ellenértékét a köztartozás erejéig visszatartja.
6. Az ajánlattevőként szerződő felek átadják az alvállalkozók felé történt átutalások igazolásainak másolatait vagy az alvállalkozó köztartozást mutató együttes adóigazolásának másolatát az ajánlatkérőként szerződő félnek (annak érdekében, hogy az ajánlatkérőként szerződő fél megállapíthassa, hogy az ajánlattevőként szerződő fél jogszerűen nem fizette ki a teljes összeget az alvállalkozónak).
7. Az ajánlattevőként szerződő felek által benyújtott számlában megjelölt, fővállalkozói teljesítés ellenértékét az ajánlatkérőként szerződő fél – európai uniós támogatás esetén szállítói kifizetés során a kifizetésre köteles szervezet – tizenöt napon belül átutalja az ajánlattevőként szerződő feleknek.
8. Ha az ajánlattevő annak ellenre utalta át az alvállalkozónak a számlája ellenértékét, hogy annak köztartozása volt, az ajánlatkérő az ajánlattevői teljesítés összegéből ezt az összeget nem utalja át az ajánlattevőnek, hanem azt őrzi.

A felek az ellenszolgáltatás részletekben történő teljesítésében is megállapodhatnak, feltéve, hogy a szerződés jellege miatt ez tényszerűen indokolt. Ebben az esetben minden részletre alkalmazni kell a törvényben vagy kormányrendeletben a kifizetésre előírt szabályokat.

Halasztott fizetésben csak az ajánlattevői részre vonatkozóan lehet megállapodni, és ott is maximum 60 napig terjedő időszakra a Ptk. rendelkezéseire tekintettel.

A 135. § (7) bekezdésében foglalt, az előlegre vonatkozó speciális szabályok egyrészt a kkv.-k elindulását segítik a közbeszerzési eljárásokban. Ha ugyanis a közbeszerzés tárgya építési beruházás és a szerződés teljesítésének időtartama a két hónapot meghaladja, az ajánlattevő a szerződésben foglalt – tartalékkeret és általános forgalmi adó nélkül számított – ellenszolgáltatás 5 %-ának megfelelő összeg, de legfeljebb 75 millió forint előlegként történő kifizetését kérheti. Az előleg fizetését e kötelezően biztosítandó mértékben az ajánlatkérő nem teheti függővé a szerződő fél részéről biztosíték nyújtásától. Támogatásból megvalósuló beszerzések esetén az előleg kötelező minimuma 30%, melyből az első 10%-ra nem kérhető biztosíték. Ha az ajánlatkérő ennél nagyobb összegű előleget biztosít, az előleg kifizetése több részletben is történhet.

Az előleget (vagy annak első részletét) a munkaterület átadásától számított 15 napon belül ki kell fizetni. Az előleg kifizetését az ajánlattevő kérheti, az itt rögzített mérték tehát kizárólag azt rögzíti, hogy mekkora az az összeg, amelyre az ajánlattevő a törvény erejénél fogva jogosult. Természetesen ez nem akadályozza annak, hogy nagyobb beruházásoknál az ajánlatkérő, amennyiben tud, nagyobb előleget adjon a teljesítés megkezdésekor, illetve a felek nem építési beruházás tárgyú szerződésekben is megállapodhatnak előlegről.

Az előleg visszafizetésének biztosítására ajánlatkérő előleg-visszafizetési biztosítékot írhat elő. A biztosíték mértéke lehet kisebb, mint a biztosíték összege, támogatásból megvalósuló közbeszerzések esetén pedig 10% előleg mértékéig biztosíték nem írható elő, csak az előlötti összegre vonatkozóan kérhető.

Az új Kbt. szerint a teljesítésigazolásra, valamint a kifizetésre és előlegre vonatkozó szabályok a szerződésnek akkor is részei, ha a felek erről nem vagy eltérően állapodtak meg.

Ajánlatkérő a közbeszerzési eljárás eredményeképpen megkötött szerződésen alapuló ellenszolgáltatásból eredő tartozásával szemben csak a jogosult általismert, egynemű és lejárt követelését számíthatja be. Azaz az ajánlatkérő fizetési késedelme esetén csak akkor hivatkozhat arra, hogy a nyertes ajánlattevő is tartozik neki, ha ezt a tartozást a nyertes elismeri, és annak fizetési határideje lejárt.

A szerződés teljesítéséről továbbra sem kell tájékoztatót közzétenni, de a kötelező adatokat az ajánlatkérőnek honlapján, és a Közbeszerzési Adatbázisban közzé kell tennie.

XI.5. A szerződés módosítása

A szerződésmódosítás szabályait az új Kbt. némiképp megújítja. Az újítás célja, hogy ne legyen indokolatlan akadálya az olyan módosításoknak, amelyek nem érintik az ajánlattevők közötti verseny szempontját, másrészt viszont az Európai Bíróság gyakorlatának megfelelően ne kerülhessen sor a szerződés lényeges módosítására, illetve a Közbeszerzési Döntőbizottság gyakorlatával összhangban új, az eredeti szerződésben nem foglalt feladat megvalósítására.

A szerződés új közbeszerzési eljárás lefolytatása nélkül módosítható, ha a módosítás eredményeként az ellenérték növekedése – vagy több módosítás esetén azok nettó összértéke – nem éri el az alábbi értékek egyikét sem

- a) az uniós értékhatárt elérő értékű eredeti szerződés esetén az uniós értékhatárt;
- b) szolgáltatás, árubeszerzés, építési vagy szolgáltatási koncesszió esetén az eredeti szerződés értékének 10%-át, építési beruházás esetén az eredeti szerződéses érték 15%-át;
- c) valamint a módosítás nem változtatja meg a szerződés általános jellegét és illeszkedik az

eredeti szerződés jellegéhez. Nem alkalmazhatóak ezek az értékhatárok azonban a szerződésmódosításra akkor, ha a szerződéskötést megelőző közbeszerzési eljárást az ajánlatkérő olyan szabályok szerint indította meg, amelyek nem lettek volna jogszerűen alkalmazhatóak, ha az ajánlatkérő az eljárás becsült értékét a szerződésmódosítást követő értékét figyelembe véve határozta volna meg. Például: nemzeti eljárásrendben lefolytatott közbeszerzési eljárás eredményeképpen megkötött szerződés átlépné az uniós értékhatárt, és így nem nemzeti, hanem uniós eljárást kellett volna lefolytatni, vagy az ajánlatkérő 300 millió Ft-ot meg nem haladó értékű építési beruházását az ajánlattételi felhívás közvetlen megküldésével indított eljárás eredményeképpen ítélte oda a nyertesnek, de a szerződésmódosítás eredményeképpen a beszerzés értéke meghaladja a 300 millió Ft-ot.

A szerződés továbbá új közbeszerzési eljárás lefolytatása nélkül akkor is módosítható, illetve módosulhat, ha:

- a) a szerződés minden ajánlattevő számára előre megismerhető módon, egyértelműen rögzíti a szerződés meghatározott tartalmi elemei későbbi változásának (ideértve az opció gyakorlásának) pontos feltételeit és tartalmát. Az ilyen szerződéses feltételek azonban nem rendelkezhetnek olyan módosításokról, amelyek megváltoztatnák a szerződés általános jellegét.
- b) az eredeti szerződő féltől további építési munkák, szolgáltatás vagy áruk beszerzése szükséges, amelyek nem szerepeltek az eredeti szerződésben, amennyiben a szerződő fél személyének változása
  - ba) nem megvalósítható gazdasági vagy műszaki okból, különösen az eredeti szerződéssel beszerzett, meglévő berendezésekkel, szolgáltatásokkal vagy létesítményekkel való felcserélhetőség vagy együttműködés miatt; és
  - bb) az ajánlatkérő számára jelentős hátránnyal vagy a költségek megsokszorozódásával járna. Az ellenérték növekedése – vagy több módosítás esetén azok együttes nettó értéke – azonban nem haladhatja meg az eredeti szerződés értékének 50%-át.
- c) a következő feltételek együttes teljesülése esetén:
  - ca) a módosítást olyan körülmények tették szükségessé, amelyeket az ajánlatkérő kellő gondossággal eljárva nem láthatott előre;
  - cb) a módosítás nem változtatja meg a szerződés általános jellegét;
  - cc) az ellenérték növekedése nem haladja meg az eredeti szerződés értékének 50%-át. Ha egymást követően több olyan módosításra kerül sor, amelyek a ca) alpont szerinti több, egymással nem összefüggő körülmény miatt merültek fel, ez a korlátozás az egyes módosítások nettó értékére alkalmazandó. Az egymást követő módosítások nem célozhatják e rendelkezés megkerülését.

Az eredeti szerződés értékeként az aktuális, indexált szerződéses ellenszolgáltatást lehet figyelembe venni, ha a szerződés az ellenszolgáltatás indexálására vonatkozó rendelkezést tartalmaz. Építési és szolgáltatási koncesszió esetében, ha a szerződés nem tartalmaz indexálási rendelkezést, az aktualizált értéket a Központi Statisztikai Hivatal által közzétett éves átlagos inflációs érték figyelembevételével lehet kiszámolni.

A fentiekben felsorolt eseteken kívül, a szerződés új közbeszerzési eljárás lefolytatása nélkül akkor módosítható, ha a módosítás nem lényeges. A szerződés módosítása lényeges, ha az eredeti szerződéses feltételektől lényegesen eltérő érdemi feltételeket határoz meg. A módosítást mindig lényegesnek kell tekinteni, ha:

- a) olyan feltételeket határoz meg, amelyek ha szerepeltek volna a szerződéskötést megelőző közbeszerzési eljárásban, az eredetileg részt vett ajánlattevőkön (részvételre jelentkezőkön) kívül más ajánlattevők (részvételre jelentkezők) részvételét vagy a nyertes ajánlat helyett másik ajánlat nyertességét lehetővé tették volna;
- b) a módosítás a szerződés gazdasági egyensúlyát a nyertes ajánlattevő javára változtatja meg;
- c) vagy a módosítás a szerződés tárgyát az eredeti szerződésben foglalt ajánlattevői kötelezettséghez képest jelentős új elemre terjeszti ki.

A közbeszerzésről és a 2004/18/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2014. február 26-i 2014/24/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvben (továbbiakban: Irányelv) meghatározott szabályok a korábbi szabályozáshoz képest rugalmasabb módon engedik a közbeszerzési szerződés módosítását. Az Irányelv és a Kbt. egyértelmű rendelkezést tartalmaz arra vonatkozóan, hogy jogszabályi feltételek hiányában újabb beszerzési igény kizárólag új közbeszerzési eljárás lefolytatásával elégíthető ki. Ennek megfelelően a szerződés módosítási korlátok alapvető és legfontosabb célja, hogy ez által az ajánlatkérő újabb közbeszerzési eljárás lefolytatása nélkül ne tudja újabb beszerzési igényét kielégíteni.

A Kbt. szerződés módosítás alapját képező eseteket rögzít, melyek alapvetően három csoportba sorolhatóak. A de minimis értékű módosítás, a Kbt. 142. § (4) bekezdésében meghatározott három esetkör és a (6) bekezdésben rögzített nem lényeges módosítások. Az egyes esetek egymáshoz való viszonyával kapcsolatban a felek között vita volt, mely vonatkozásában a Döntőbizottság az alábbiakat rögzíti.

Az Irányelv 72. cikkének (1) bekezdése rendelkezik arról, hogy a szerződés az irányelvvel összhangban új közbeszerzési eljárás nélkül módosítható az ott meghatározott bármely esetben. Az irányelv hivatkozott cikkének (5) bekezdése szerint új közbeszerzési eljárásra van szükség a közbeszerzési szerződés rendelkezéseinek – a szerződés időtartama alatt történő – az (1) és (2) bekezdésben foglaltaktól eltérő módosításai esetében. Az Irányelv idézett rendelkezéseinek együttes értelmezése szerint az Irányelvben meghatározott bármely esetben, ha azok közül bármelyik is fennáll, a felek szabadon módosíthatják a közbeszerzési szerződést új közbeszerzési eljárás lefolytatása nélkül. Ennek megfelelően a szerződésmódosítás jogszerűségéhez elegendő, ha az Irányelvben meghatározott bármely eset teljesül.

A Kbt.-ben meghatározott jogalapok fennállta ténykérdés, az nem függ attól, hogy az ajánlatkérő azt helyesen állapítja-e meg. E körben a Döntőbizottság hangsúlyozza, hogy a szerződés módosításának bármelyik esete is áll fenn, a szerződés módosítása nem tekinthető jogszerűtlennek. A módosítási feltétel és a tényállás egybevetése az ajánlatkérő feladata (ld. [D.561/17/2017.](#) számú határozat).

A szerződés módosításával kapcsolatos egyes kérdésekről érdeme elolvasni a Hatóság Útmutatóját.²⁹

A szerződés módosításáról hirdetményt kell közzétenni a szerződés módosításától számított 15 napon belül.

²⁹ URL: <http://www.kozbeszerzes.hu/kozbeszerzes-z/magyar-jogi-hatter/kozbeszerzesi-hatosag-utmutatoi/kozbeszerzesek-tanacsanak-utmutatoja-kozbeszerzesi-eljarasok-eredmenyekent-megkotott-szerzodesek-kbt-szerinti-modositásával-valamint-teljesitesevel-kapcsolatos-egykes-kerdesekrol> (utolsó letöltés: 2018. július 25.)

XII. FEJEZET

DR. LUKÁCS TIBOR – JOGORVOSLAT

XII.1. Az összegezés kijavítása, módosítása

Az írásbeli összegezésben észlelt bármely elírást (névcserét, hibás névírást, szám- vagy számítási hibát vagy más hasonló elírást) az ajánlatkérő kérelemre vagy kérelem hiányában is kijavíthatja (az összegezés javítása). A kijavított írásbeli összegezést az ajánlatkérő legkésőbb az eljárás vagy a részvételi szakasz eredményének megküldését követő tíz napon belül köteles egyidejűleg megküldeni az összes ajánlattevőnek.

Az ajánlatkérő az eredményhirdetéstől számított huszadik napig egy alkalommal jogosult az írásbeli összegezést módosítani, szükség esetén az érvénytelenségről szóló tájékoztatást visszavonni, továbbá a már megkötött szerződéstől elállni, illetve, ha a teljesítés megkezdése miatt az eredeti állapot nem állítható helyre, a szerződést azonnali hatállyal felmondani, ha az az eljárás vagy a részvételi szakasz eredményének megküldését követően észleli, hogy a kihirdetett eredmény (eredménytelen-ség) törvénysértő volt és a módosítás a törvénysértést orvosolja (ez tehát érdemi!). Az ajánlatkérő a módosított írásbeli összegezést köteles faxon vagy elektronikus úton haladéktalanul, egyidejűleg az összes ajánlattevőnek megküldeni.

A többszakaszos eljárások részvételi szakaszában az ajánlatkérő a részvételi jelentkezések elbírálásáról készített írásbeli összegezést az ajánlattételi határidő lejártáig módosíthatja, az érvénytelenségről szóló tájékoztatást visszavonhatja, és új ajánlattételi határidő kitűzésével a részvételre jelentkezőnek ajánlattételi felhívást küldhet, ha az eredmény megküldését követően észleli, hogy az eredmény törvénysértő volt és a módosítással a törvénysértés orvosolható. Az előbbieket értelmében tehát az ajánlatkérőnek lehetősége van olyan ajánlattevőt bevonni az eljárásba, amelynek részvételi jelentkezését felismeri, hogy nem jogszerűen nyilvánította érvénytelennek. Ajánlatkérő csak a jogszerűtlenül ajánlattételre fel nem hívott részvételre jelentkezőnek küld ilyenkor ajánlattételi felhívást, és új ajánlattételi határidőt tűz, de egyidejűleg nem vonja vissza a már kiküldött ajánlattételi felhívásokat.

XII.2. Előzetes vitarendezés

A jogorvoslati irányelv szerint az előzetes vitarendezés célja az, hogy a jogaiban sértett fél elsőként az ajánlatkérőtől kérjen jogorvoslatot. Ilyenkor meg kell határozni, hogy ennek az „alternatív jogorvoslati kérelemnek” a benyújtása milyen módon (fax, elektronikus megküldés) történhet, valamint elő kell írni egy szerződéskötési tilalmi időszakot is.

Az előzetes vitarendezési eljárást a Kbt. sokáig nem ismerte, ugyanakkor gyakorlati haszna, és a KDB előtti eljárások számának csökkenésére gyakorolt hatása miatt átültetésre került olyan módon, hogy az előzetes vitarendezési eljárás időtartama, illetve az általa keletkeztetett szerződéskötési tilalom a jogorvoslati határidőhöz, valamint a szerződéskötési moratóriumra vonatkozó szabályozáshoz illeszkedik.

XII.2.1. Mivel szemben?

Az előzetes vitarendezés a Közbeszerzési Döntőbizottság (továbbiakban KDB) közreműködése nélkül lezajló jogorvoslati forma tehát, mely az eljárás bármely szakaszában, bármely jogszabálysértés esetén kezdeményezhető.

XII.2.2. Ki?

Előzetes vitarendezési kérelmet benyújthat az ajánlattevő, továbbá kamara vagy érdekképviselői szervezet, ha tevékenysége a közbeszerzés tárgyával összefügg, ez utóbbi kör azonban csak a felhívás és dokumentáció rendelkezéseivel szemben.

XII.2.3. Határidő

Előzetes vitarendezési kérelmet kezdeményezhet:

- ajánlattevő a jogsértő eseményről való tudomásszerzést követő 3 munkanapon belül
- ha a sérelem tárgya a felhívás vagy a dokumentáció, akkor az ajánlattevő vagy kamara az ajánlattételi/részvételi határidőt megelőző 10. napig, gyorsított, vagy hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárásban a részvételi vagy ajánlattételi határidőig, továbbá a meghívásos vagy a tárgyalásos eljárást meghirdető előzetes tájékoztatóban a részvételi szándék jelzésére meghatározott határidőig.

XII.2.4. Tartalma, formája, benyújtása

Az előzetes vitarendezési kérelemnek tartalmaznia kell az írásbeli összegezés vagy egyéb dokumentum, vagy eljárási cselekmény jogsértőnek tartott elemének megjelölését, a kérelmező javaslatát, észrevételeit, valamint az álláspontját alátámasztó adatokat, tényeket. A megjelölt adatokat, tényeket alátámasztó dokumentumokra hivatkozni kell, nem kötelező azonban azokat csatolni. Az előzetes vitarendezési kérelem faxon vagy elektronikus úton is benyújtható. Figyelem: az e-mail nem minősül elektronikus benyújtott dokumentumnak, kivéve, ha a benyújtója rendelkezik fokozott biztonságú elektronikus aláírással, és azzal az e-mailt hitelesítette.

XII.2.5. Eljárás

Ajánlatkérőnek a vitarendezési kérelem kézhezvételét követően haladéktalanul közzé kell tennie a Kbt. 43. § (1) bekezdés b) pontja szerinti adatokat a Közbeszerzési Hatóság által működtetett Közbeszerzési Adatbázisban, vagy amennyiben az Adatbázisban való közzététel valamely okból nem lehetséges, akkor a saját vagy fenntartója honlapján.

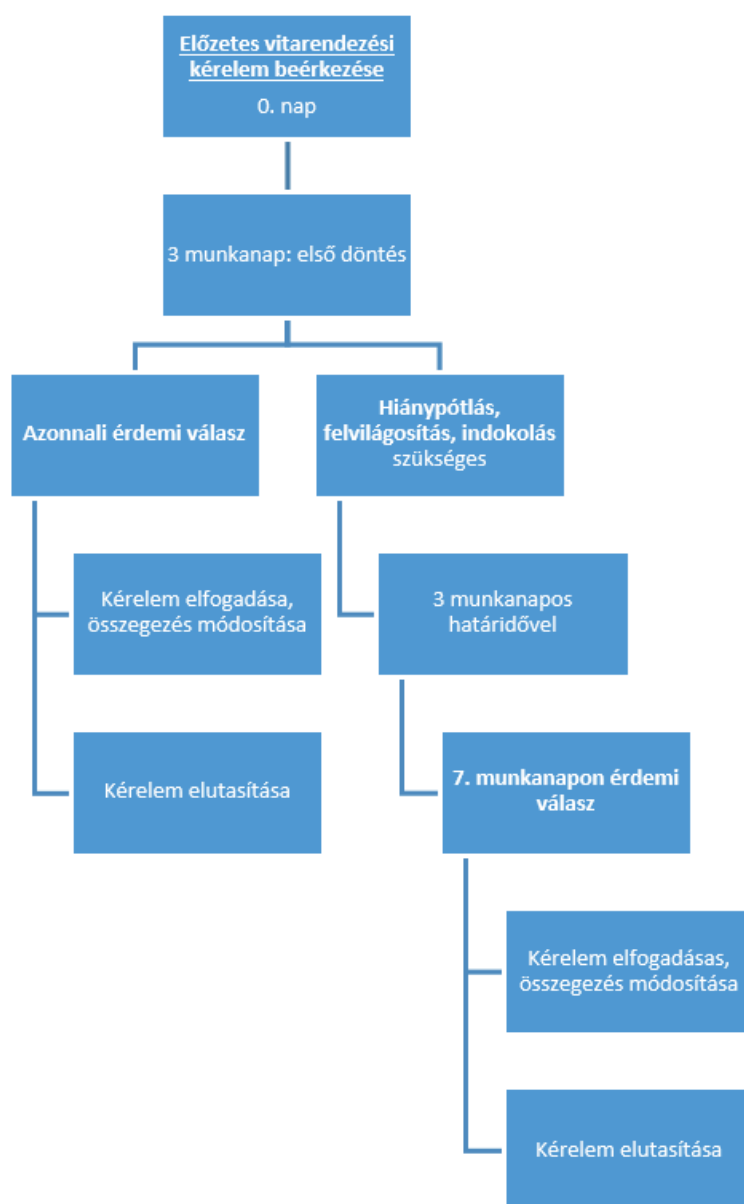
Az ajánlattevőnek a kérelem beérkezésétől számítva 3 munkanap áll rendelkezésére válasza megadásához, melyet a kérelem beadásával megegyező módon kell megtennie. A válaszról az eljárás valamennyi, az ajánlatkérő által ismert ajánlattevőt tájékoztatnia kell.

Ha az ajánlatkérő úgy ítéli meg, hogy az előzetes vitarendezési kérelemben jelzett jogsértés hiánypótlás, felvilágosítás vagy irreálisan alacsony árra vonatkozó indokolás benyújtásával orvosolható lenne, köteles a kérelem beérkezésétől számított 3 munkanapon belül 3 munkanapos határidővel erre felhívni az ajánlattevő(ke)t. Erre a vitarendezés keretében akkor is felhívható az ajánlattevő, amennyiben az eljárás szabályai szerint erre már nem lenne lehetőség, de az eljárásban történt törvénysértés ezen eljárási cselekmények útján orvosolható (tehát például összegezés megküldését követően). Ebben az esetben az érdemi választ a kérelem beérkezésétől számított 7. munkanapon kell megadni.

Az előzetes vitarendezési kérelem szerződéskötési moratóriumot keletkeztet: az ajánlatkérő a kérelem benyújtásától a válaszában megküldését követő tizedik napig akkor sem kötheti meg a szerződést, ha eddig az időpontig a szerződéskötési moratórium egyébként lejárna. Ha az eljárásban részajánlattételre lehetőség volt, és a vitarendezést csak az egyik résszel vagy nem minden résszel kapcsolatban kérték, akkor a vitarendezési kérelemmel nem érintett részekben természetesen a szerződéskötést a kérelem nem akadályozza.

Az előzetes vitarendezés nem kötelező, a jogorvoslati eljárásnak nem feltétele, de ingyenes.

Forrás: Dr. Torma Judit: Közbeszerzés (EFEB)2017

XII.3. Jogorvoslati eljárás a Közbeszerzési Döntőbizottság előtt

Az európai közösségi jog a közbeszerzésekkel kapcsolatos jogorvoslat kérdését is szabályozza, mivel a közbeszerzéseknek az Európai Unió egész területére kiterjedő versenyeztetése megköveteli az átláthatóság és a diszkriminációmentesség biztosítását. Ennek hatékonysága érdekében a tagállamok kötelesek megfelelő jogorvoslati eszközöket biztosítani az ajánlattevők számára a közösségi jog közbeszerzési eljárás során történő megsértése esetén: a megfelelő jogorvoslat hiánya ugyanis elrettentheti a cégeket az ajánlattételtől más tagállamokban, és ezzel veszélyezteti az egységes közösségi közbeszerzési piacot.

A közbeszerzésekkel kapcsolatos jogorvoslatra vonatkozó közösségi irányelvek koordinatív jellegűek, csupán a közbeszerzésekkel kapcsolatos jogorvoslatok alapelveit határozzák meg, ugyanakkor a tagállamok feladata a részletszabályok kidolgozása. Az irányelvek viszonylag tág mozgásteret biztosítanak a tagállamok számára az irányelvi rendelkezések nemzeti jogba történő átültetése, a jogorvoslati rendszer kialakítása tekintetében.

A közbeszerzésekkel kapcsolatos jogorvoslat hatályos rendszere megfelel az európai közösségi jogi követelményeknek. Az európai közösségi jog alapvető követelménye, a jogsértésekkel szembeni gyors és hatékony jogorvoslat biztosítása, a hatályos szabályozás kialakításakor is figyelembe vételre került. Az 1995-ben kialakított rendszer (Közbeszerzési Döntőbizottság mint jogorvoslati fórum, valamint a bírósági felülvizsgálat lehetősége) kielégíti az európai közösségi irányelvekben a jogorvoslati fórumokkal szemben támasztott követelményeket. Az Európai Bizottság többször is megerősítette mindezt.

XII.3.1. A KDB és a bíróság hatásköre (Mivel szemben?)

A Közbeszerzési Döntőbizottság és a bíróság hatáskörének elhatárolása a két fórum működése szempontjából nagyon fontos. Értelemszerűen a Döntőbizottság hatáskörébe tartoznak azok az ügyek, amelyeknek tárgya a közbeszerzésre, illetve a közbeszerzési eljárásra vonatkozó szabályok megsértése (beleértve a végrehajtási rendeletekben foglalt szabályok megsértését is). Ide tartozik az előminősítési kérelem elutasítása és az előminősítési listáról való törlés miatt indult eljárás is. A jogorvoslat szempontjából továbbá irreleváns, hogy az ajánlatkérő kötelező jelleggel vagy önként alkalmazza a Kbt.-t. Nem tartozik viszont a Közbeszerzési Döntőbizottság hatáskörébe a minősített beszerzési eljárásban a jegyzékre kerülés érdekében lefolytatott eljárás, vagy a jegyzékből történő törlés szabályosságával kapcsolatos kérdések eldöntése. A Közbeszerzési Döntőbizottság a minősített beszerzési eljárással kapcsolatos jogorvoslat során nem vizsgálhatja felül az Országgyűlés illetékes bizottságának e törvény alkalmazását kizáró előzetes döntését.

A közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződéssel kapcsolatos jogvita (például szerződésszegés, a szerződés érvénytelensége), továbbá a közbeszerzési eljárással kapcsolatos polgári jogi igények (például kártérítési igény) elbírálása a bíróság hatáskörébe tartozik. Ez alól kivételt jelent a közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződésnek a törvénybe ütköző módosítása vagy teljesítése miatt indult eljárás, mivel ezt a törvény a Közbeszerzési Döntőbizottság hatáskörébe utalja. Ebből adódóan a KDB hatáskörébe tartozik a szerződés projektársaságként történő teljesítésével, vagy a teljesítésigazolással kapcsolatos jogviták eldöntése is, bár ezt kifejezetten nem mondja ki a törvény.

A Kbt. végrehajtási jogszabályainak megsértése miatt is a Döntőbizottsághoz kell/lehet fordulni. A Közbeszerzési Döntőbizottság hatásköre az egész országra kiterjed.

XII.3.2. A Döntőbizottság összetétele

A Közbeszerzési Döntőbizottság 3 tagú tanácsban jár el, a biztosokat a Közbeszerzési Döntőbizottság elnöke jelöli ki. A bizottsági eljárás alól kivétel az éves statisztikai összegezés meg nem küldése, ajánlattevők jegyzékébe való adat bejelentésének hiánya, továbbá a hirdetmény nélküli eljárás alkalmazásának vizsgálata során, mely esetekben egy biztos jár el, tekintettel arra, hogy e jogorvoslati kezdeményezés elbírálása egyszerűen megítélhető, nincs szükség a tanácsban történő eljárásra. Az elnöknek minden esetben jogi szakvizsgával kell rendelkeznie, és a bizottságban még egy jogi szakvizsgával rendelkező személynek lennie kell, további egy tagjának pedig a közbeszerzés tárgya szerinti (egyetemi vagy főiskolai) végzettséggel kell rendelkeznie. (Azokban az ügyekben, ahol a törvény lehetőséget biztosít arra, hogy egy közbeszerzési biztos járjon el, ez alapján csak jogi szakvizsgával rendelkező biztos jelölhető ki eljáró biztosként.) Ha a jogorvoslat tárgyát képező eljárás európai uniós támogatással érintett, a bizottság egy tagjának az európai uniós támogatásból megvalósuló beszerzésekkel kapcsolatos tapasztalattal is kell rendelkeznie.

Az eljáró tanács elnökének feladata az eljárás előkészítése és levezetése. Az ideiglenes intézkedésről való döntés és a közbeszerzési ügyet lezáró döntés (az ügy befejezését eredményező végzés és az ügy érdemében történő határozat) esetében kötelező a tanácsban való eljárás. Egyéb határozatokat (például idézés), illetve intézkedéseket az eljáró tanács elnöke egyedül is meghozhat, megtehet. A bizottság tagjaira szigorú összeférhetlenségi szabályok vonatkoznak.

A jogorvoslati eljárás kérelemre vagy hivatalból indul. A hivatalbóli eljárásokkal jelen kurzus nem foglalkozik.

XII.3.3. Ki?

Kérelemre induló jogorvoslati eljárások esetében kérelmező lehet:

- ajánlatkérő;
- az olyan ajánlattevő, közös ajánlattétel esetén bármely ajánlattevő, részvételre jelentkező, közös részvételre jelentkezés esetén bármely részvételre jelentkező, vagy egyéb érdekelt, akinek jogát vagy jogos érdekét az e törvénybe ütköző tevékenység vagy mulasztás sérti vagy veszélyezteti;
- a közbeszerzés tárgyával összefüggő tevékenységű kamara vagy érdekképviselői szervezet (az ajánlati, ajánlattételi vagy részvételi felhívással, a dokumentációval, illetőleg ezek módosításával kapcsolatban).

A jogalkotó a fenti jogszabályi rendelkezésben határozta meg azoknak a körét, akik jogorvoslati kérelmet terjeszthetnek elő a közbeszerzésre, illetve a közbeszerzési eljárásra vonatkozó jogszabályok megsértése miatt. Ebben a körben nevesítetten szerepel az ajánlattevő is. A jogalkotó nem határozott meg megszorító feltételt, korlátot vagy kötelező előírást, amely arra az esetre vonatkozna, hogy az olyan ajánlattevő, akinek az ajánlatát az ajánlatkérő érvénytelenné nyilvánította, nem gyakorolhatná kérelmezői jogait.

Mindezeket alátámasztják a 89/65/EGK és a 92/13/EGK tanácsi irányelvnek a közbeszerzési eljárások odaítélésre vonatkozó jogorvoslati eljárások hatékonyságának javítása tekintetében történő módosításáról szóló, az Európai Parlament és a Tanács 2007/66/EK irányelv (2007. december 11.) egyes rendelkezései, melyek szerint a jogorvoslati eljárás igénybevételét legalább azon személyek számára lehetővé kell tenni, akiknek érdekében áll vagy állt egy adott szerződés elnyerése, és akiknek az állítólagos jogsértés érdeksérelmet okozott vagy okozhat.

Az állandósult joggyakorlat szerint (legutóbb a [D.682/15/2017.](#) számú határozatban) a kérelmezői jogosultságnak a kérelem előterjesztője vonatkozásában közvetlenül kell jelentkeznie, a kérelmező jogának, jogos érdeksérelmének közvetlenül kell kimutathatónak lenni.

A Közbeszerzési Döntőbizottság előtti jogorvoslati eljárásban a felelős akkreditált közbeszerzési szaktanácsadó, jogtanácsosi vagy ügyvédi képviselő kötelező.

XII.3.4. Határidő

A kérelem előterjesztésére a jogsértésnek a kérelmező tudomására jutásától számított tizenöt napon belül, a közbeszerzési eljárást lezáró jogsértő döntés esetében pedig tíz napon belül (nemzeti eljárásrendben a 115. § szerinti hirdetmény nélküli eljárásban öt napon belül) van lehetőség (szubjektív határidő). A kérelem azonban a jogsértés megtörténtétől számított 90 napon túl nem terjeszthető elő (objektív határidő). A jogorvoslat kérelmezésére előírt határidők jogvesztőek, azaz azok elmúltával igazolásnak nincs helye. A jogorvoslatra előírt határidők úgynevezett eljárási jogi határidők, azaz elegendő határidőben postára adni a kérelmet!

A jogsértés kérelmező tudomására jutásának napjával kapcsolatosan a Kbt. számos vélelmet állít fel. A felhívásban szereplő jogsértés tudomásra jutásának napja a felhívás közzétételének vagy közvetlen megküldésének, a dokumentációban szereplő jogsértés esetén a dokumentáció átvételének napja. Az előírt határidő lejártánál később feladott hirdetmény esetében a hirdetmény közzétételétől számított tizenötödik napot kell tudomásra jutásnak tekinteni. Ha az ügyben előzetes vitarendezés folyt le, akkor a jogsértés kérelmező tudomására jutásának napja az ajánlatkérői álláspont megküldése, ha az ajánlatkérő megküldte álláspontját, de egyéb intézkedést nem tett (ha az ajánlatkérő a jogsértéssel kapcsolatban álláspontját határidőben nem küldte meg, ezen jogsértés tekintetében az ajánlatkérői álláspont megküldésére vonatkozó határidő lejártának napja lesz a tudomásszerzés napja). Az összegezésben szereplő jogsértés tudomásra jutásának időpontja az összegezés kézhezvételének napja. Ha volt iratbetekintés, akkor a tudomásra jutás az iratbetekintés befejezésének napja, ha az iratbetekintésre az összegezés kézhezvételét követő 10 napon belül sor került.

Az új Kbt. a felhívással, a dokumentációval, illetőleg ezek módosításával kapcsolatban egy kiegészítő rendelkezést tartalmaz: ezekkel szemben jogorvoslat ajánlattételi, illetőleg részvételi határidő lejártát megelőző ötödik napig kezdeményezhető, kivéve, ha az előbb ismertetett határidők lennének hosszabbak, mert akkor azokat kell alkalmazni.

Érdekes intézkedése az új törvénynek, hogy nevesíti az ajánlatkérő saját maga ellen indított jogorvoslatának intézményét. Az ajánlati, ajánlattételi vagy részvételi felhívással, a közbeszerzési dokumentumokkal, illetve ezek módosításával kapcsolatban az ajánlatkérő a saját jogsértésével szemben az ajánlatokról készített írásbeli összegezés megküldéséig jogosult kérelmet előterjeszteni.

A közbeszerzési eljárás mellőzésével történő beszerzésekkel kapcsolatban a szerződéskötéstől vagy bármelyik fél által történt teljesítésétől (ha szerződéskötés dátuma nem állapítható meg) számított 1 éven belül még kezdeményezhető jogorvoslati eljárás, amennyiben az alap határidők lejártát követően jut a kérelmező tudomására a jogsértés.

Az objektív határidő szempontjából jelentősége van a jogsértés megtörténte időpontjának is, melyhez szintén számos vélelem kapcsolódik. A jogorvoslati határidő számításakor a jogsértés megtörténtének kell tekinteni:

- a) a jogellenes tartalmú, a közbeszerzési eljárást megindító hirdetmény közzétételét, közvetlen felhívás esetében a felhívás megküldését;
- b) az előírt határidő lejártánál később feladott hirdetmény esetében a hirdetmény vagy értesítés közzétételét;
- c) a közbeszerzési eljárás mellőzésével történő beszerzés esetében a szerződés megkötésének időpontját, vagy ha ez nem állapítható meg, a szerződés teljesítésének bármelyik fél által történő megkezdését.

XII.3.5. Tartalma, formája, benyújtása

A kérelemnek tartalmaznia kell:

- a kérelmező (és képviselőjének) nevét, székhelyét (lakóhelyét), a kérelmezői jogosultságot alátámasztó tényeket;
- a kérelemmel érintett közbeszerzési eljárás ajánlatkérőjének nevét, székhelyét és a közbeszerzés tárgyát, illetőleg a közbeszerzési eljárás mellőzésével történő beszerzés esetében a beszerző nevét, székhelyét és a beszerzés tárgyát;
- a jogsértő esemény megtörténtének és a kérelmező tudomásszerzésének időpontját;
- a megsértett jogszabályi rendelkezést;
- a Közbeszerzési Döntőbizottság döntésére irányuló indítványt, ennek indokait;
- ideiglenes intézkedés elrendelésére irányuló indítványt, ennek indokait (ld. lentebb);
- a közbeszerzési ügy lehetséges érdekeltjeinek a kérelmező által ismert nevét, székhelyét (lakóhelyét);
- hogy volt-e előzetes vitarendezés, továbbá ha volt, annak eredményét, illetve az ajánlatkérő válaszát, melyet csatolni is kell.

A kérelemhez mellékelni kell az igazgatási szolgáltatási díj befizetéséről szóló igazolást.

Az igazgatási szolgáltatási díjakat a Közbeszerzési Döntőbizottság által kiszabható szankciókról és alkalmazásuk részletes szabályairól, valamint a Közbeszerzési Döntőbizottság eljárásáért fizetendő igazgatási szolgáltatási díjról szóló [45/2015. \(XI. 2.\) MvM rendelet](#) határozza meg. Az igazgatási szolgáltatási díj alapja uniós értékhatárt elérő értékű közbeszerzés esetében a közbeszerzési eljárás becsült értékének, illetve részajánlattétel esetében a jogorvoslattal érintett rész értékének 0,5%-a, de legfeljebb 25 000 000 forint; uniós értékhatár alatti értékű közbeszerzés, valamint tervpályázati eljárás esetében a közbeszerzési eljárás becsült értékének, illetve részajánlattétel esetében a jogorvoslattal érintett rész értékének 0,5%-a, de legfeljebb 6 000 000 forint. Az eljárási díj minimuma 200 000 Ft.

Az igazgatási szolgáltatási díj mértéke a megjelölt kérelmi elemek számához igazodik. 1-3 közötti kérelmi elem esetében a díj mértéke megegyezik a fentiek szerint meghatározott összeggel. 4-6 kérelmi elem esetén a fizetendő díj ennek az összegnek a 125%-a; 7-10 között 150%-a; 11-15 között 175%-a; 16 vagy afeletti számú kérelmi elem esetében 200%.

A közbeszerzés tárgyával összefüggő tevékenységű kamara az ajánlati, ajánlattételi vagy részvételi felhívás, a közbeszerzési dokumentumok, illetve ezek módosításának jogsértő volta miatti jogorvoslati eljárásban mentesül a díjfizetési kötelezettség alól, ugyanígy nem köteles eljárási díjat fizetni az ajánlatkérő a saját tevékenysége vagy mulasztása jogsértő volta miatti jogorvoslati eljárásban.

Előfordul, hogy a jogorvoslati eljárással érintett közbeszerzési eljárás irataiból a közbeszerzés becsült értéke a kérelmező számára nem ismerhető meg, ebben az esetben ezen tény jogorvoslati kérelmében köteles a Közbeszerzési Döntőbizottság tudomására hozni. Ez esetben a Közbeszerzési Döntőbizottság – a rendelkezésre álló adatok alapján – hiánypótlási felhívás keretében közli a kérelmezővel az igazgatási szolgáltatási díj alapjául szolgáló becsült érték összegét. A becsült érték – részajánlattétel esetében a jogorvoslattal érintett rész értékének – megállapítása érdekében a Közbeszerzési Döntőbizottság az ajánlatkérőt adatközlésre hívhatja fel, melyet az ajánlatkérő két munkanapon belül köteles teljesíteni.

Ha a kérelmező jogorvoslati kérelmét az eljárás folyamán újabb kérelmi elemekkel egészíti ki, a Közbeszerzési Döntőbizottság felhívására köteles az igazgatási szolgáltatási díjat az újabb kérelmi elemre (elemekre) figyelemmel is megfizetni. Amennyiben a kérelmező az igazgatási szolgáltatási díj kiegészítését elmulasztja, a Közbeszerzési Döntőbizottság az új kérelmi elemek vonatkozásában nem köteles eljárni.

Az eljárás megindítására irányuló kérelem kizárólag írásban – az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló törvényben (a továbbiakban: Eüsztv.) meghatározott elektronikus úton -, a Közbeszerzési Döntőbizottság előtt terjeszthető elő.

A kérelem az érdemi határozat meghozataláig visszavonható, de ilyen esetben az igazgatási szolgáltatási díjnak csak a minimum 300.000.- Ft összeg feletti része jár vissza.

XII.3.6. Eljárás megindítása

A beérkezett jogorvoslati kérelmet a Közbeszerzések Hatóságának honlapján haladéktalanul közzé kell tenni. A jogorvoslati kérelem benyújtása előtt a jogorvoslat-indítás szándékáról a feltételezett jogsértés megjelölésével az ellenérdekű felet (azaz az ajánlatkérőt illetve beszerzőt) értesíteni kell, mégpedig a kérelem benyújtásával megegyező módon.

A KDB a kérelem beérkezését követő munkanapon megindítja az eljárást. Amennyiben a kérelem nem tartalmaz valamennyi adatot, információt, vagy valamely igazolás, irat pótlólagos becsatolása szükséges, öt napos határidővel hiánypótlásra hívhat fel. A hiánypótlási felhívás nem teljesítése miatt igazolásnak nincs helye, ez esetben a Döntőbizottság a kérelmet elutasítja. Nincs helye hiánypótlási felhívás kibocsátásának, hanem a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül el kell utasítani, ha a kérelem olyan hiányosságban szenved, mely nem orvosolható, úgy mint:

- az eljárásra magyar hatóságnak nincs joghatósága;
- az eljárásra nincs hatásköre és a kérelem áttételének nincs helye, továbbá ha a kérelem áttételéhez szükséges adatok a kérelemből hiányoznak, és azok hivatalból sem állapíthatóak meg;
- a kérelem elkésett;
- az ügyet érdemben már elbírálta, és változatlan tényállás mellett, ugyanazon ügyben, ugyanazon jogszabálysértésre hivatkozva újabb kérelmet nyújtottak be;
- a kérelem nem az arra jogosulttól származik;
- a kérelmező a hiánypótlási felhívásnak a meghatározott határidő alatt nem tett eleget, vagy a kérelmét újból hiányosan adta be;
- az ajánlatkérő a közbeszerzési eljárást megindító hirdetményét, felhívását jogszerűen visszavonta.

Ha ezen okok valamelyike az eljárás során következik be, az eljárást végzéssel meg kell szüntetni. Ha a Közbeszerzési Döntőbizottság a jogorvoslati kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasítja vagy a jogorvoslati eljárást az előző mondatban szereplő okból megszünteti, az igazgatási szolgáltatási díj a kérelmezőnek visszajár.

Ha a kérelmező a kérelmét visszavonja, az eljárási díj 300 000 Ft-ot meghaladó összege részére visszajár. Ha csak egy vagy több kérelmi elemet von vissza, akkor az eljárási díjat a megmaradó kérelmi elemek számához kell igazítani, de az eljárási díjnak ebben az esetben is csak a 300 000 Ft-on felüli összege fizetendő vissza.

A KDB nincs kötve a kérelemhez, a kérelemben foglaltakon túli jogsértésre az eljárást kiterjesztheti, valamint a kérelem visszavonása esetén is folytathatja hivatalból az eljárást. A jelenlegi törvényszövegtől eltérően az új Kbt. mérlegelést enged a Döntőbizottságnak arra, hogy észlelt jogszabálysértés esetén kiterjeszti-e az eljárását. Erre akkor van lehetősége, ha a feltárt törvényszértés sérti a verseny tisztaságát vagy nyilvánosságát, az ajánlatkérők esélyegyenlőségét vagy kihatott az ajánlatkérő döntésének érdemére.

A hatályos és az új Kbt. szabályozási logikája szerint a Közbeszerzési Döntőbizottság a saját észlelése alapján nem indíthat eljárást. Ezzel a szabályozással összhangban állóan a jogalkotó megszünteti annak lehetőségét, hogy az eljáró tanács maga döntsön az eljárás kiterjesztéséről és azt írja elő, hogy a kiterjesztésről az eljáró tanács jelzése alapján a Közbeszerzési Döntőbizottság elnöke dönt.

Ha a kérelmező a kérelmet visszavonja, a Döntőbizottságnak joga van az eljárást folytatni, ha a rendelkezésre álló adatok alapján súlyos jogsértés valószínűsíthető. Ha a Döntőbizottság az eljárás során más jogszabály megsértésére utaló körülményt észlel, szignalizációs kötelezettsége van az il-

letékes szervek (különösen a nyomozó hatóság, Állami Számvevőszék, Kormány által kijelölt belső ellenőrzési szerv vagy gazdasági Versenyhivatal) felé.

A Közbeszerzési Döntőbizottság előtti jogorvoslati eljárásban a felelős akkreditált közbeszerzési szaktanácsadói, jogtanácsosi vagy ügyvédi képviselőt kötelező.

XII. 3.7. Egyesítés, elkülönítés

A KDB az olyan ügyeket, amelyek tárgya egymással összefügg, vagy ha az ügyek együttes elintézését célszerűségi, gazdaságossági vagy más eljárási szempontok indokolják, egyesítheti. Az egyesített ügyek ezt követően egy ügyszámon folynak tovább, azok elintézésére azonos határidők vonatkoznak.

A Közbeszerzési Döntőbizottság elrendelheti az előtte folyó ügy egyes részeinek (kérelmi elemeinek) elkülönítését, ha az elkülönítést célszerűségi, gazdaságossági vagy más eljárási szempontok indokolják.

Ha egy kérelmező ugyanazon közbeszerzési eljárásra vonatkozóan több kérelmi elemet is előadott, a döntés egyidejűleg is meghozható, vagy a külön-külön meghozott (rész)döntések egybefoglalhatóak.

XII.3.8. Ideiglenes intézkedés

A KDB kérelemre vagy hivatalból ideiglenes intézkedést alkalmazhat szerződéskötésig, ha valószínűsíthető a közbeszerzésre, valamint a közbeszerzési eljárásra vonatkozó jogszabályok rendelkezéseinek, illetőleg alapelveinek megsértése vagy ennek veszélye fennáll. Ideiglenes intézkedésként:

- közbeszerzési eljárás felfüggesztésének lehet helye,
- felszólítja az ajánlatkérőt, hogy az eljárásba a kérelmezőt vonja be.

Az ideiglenes intézkedések között 2010. szeptember 15-ig szerepelt a szerződéskötés megtiltása. A hatályos rendelkezések alapján azonban a főszabály az, hogy a szerződés a jogorvoslati kérelem benyújtásától nem köthető meg. Kérelemre azonban a KDB végzésével engedélyezheti a szerződéskötést, ha annak előnyei meghaladják a szerződéskötéssel járó hátrányokat. Az okot a kérelemben meg kell jelölni és csatolni kell mindazon dokumentumokat, amelyek e feltételek valamelyikének fennállását igazolják. A Döntőbizottság az engedélyezésről a kérelem beérkezésétől számított 5 napon belül dönt, további jogorvoslatnak – az eljárások elhúzódásának kiküszöbölése okán – helye nincs.

XII.3.9. Az eljárás menete: tárgyalás, iratbetekintés, eljárási bírság

A Közbeszerzési Döntőbizottság az eljárást a kérelem követő munkanapon megindítja, és erről az ügy összes érdekeltjét értesíti. Az értesítésben felhívja az érintetteket, hogy észrevételeiket öt napon belül tegyék meg, valamint felhívja az ajánlatkérőt vagy beszerzőt, hogy az ügy iratait vagy meghatározott iratait ugyanezen a határidőn belül csatolja, kivéve, ha az eljárást ő kezdeményezte, mert ekkor az iratokat már a kérelemmel együtt meg kell küldenie. Az értesítéssel együtt a kérelmet vagy kezdeményező iratot is meg kell küldeni az érintettek részére.

Az ajánlatkérő dönthet úgy, hogy folyamatban lévő eljárását felfüggeszti. Megszűnt tehát az automatikus felfüggesztés intézménye, amennyiben viszont ajánlatkérő így dönt, akkor köteles a felfüggesztésről a Döntőbizottságot értesíteni. A felfüggesztés alatt a határidők nyugszanak, ami azt jelenti, hogy a felfüggesztés időtartamával a folyamatban lévő határidők meghosszabbodnak. Ha az

ajánlatkérő az eljárását nem függeszti fel, a folyamatban lévő közbeszerzési eljárás felfüggesztéséről a KDB is határozhat, ideiglenes intézkedésként.

A KDB végzésben dönthet arról, hogy Európai Bíróság előzetes döntését kéri, és egyidejűleg az eljárást felfüggeszti (ld. külön). A végzés ellen külön jogorvoslatnak van helye.

A jogorvoslati eljárásban nem kötelező tárgyalást tartani, de ha az ügy bonyolultsága vagy valamely kérdés tisztázása indokolja, (akár több) tárgyalás is tartható. A tárgyalás lehet nyilvános, de ha az ügy valamely minősített adatot is érint, vagy más titok megőrzése miatt szükséges, – kérelemre vagy hivatalból – a nyilvánosság ki is zárható a tárgyalásról (zárt tárgyalás). Ha több tárgyalás szükséges, a második tárgyalás időpontját a döntőbizottság az első tárgyaláson közli az érdekeltekkel, és annak időpontját úgy köteles kitűzni, hogy az első tárgyalást követő 8 napon belül megtartható legyen.

Önmagában az, hogy a KDB tárgyalást tart, nem teszi kontradiktóriussá az eljárást. Ennek a tárgyalásnak ugyanis nem az a célja, mint a bírósági tárgyalásnak, hogy a felek különféle jognyilatkozataikkal próbálják megnyerni a bírót a maguk ügyének. A törvény kifejezetten leszögezi, hogy amennyiben az ügyben tárgyalásra kerül sor a felek kötelesek valamennyi érdemi nyilatkozatot és észrevételt a tárgyalást megelőzően megtenni, a tárgyalást követően erre csak a KDB felhívására van mód. Amennyiben felhívás ellenére is benyújtásra kerül ilyen irat, azt a KDB figyelmen kívül hagyja.

A közbeszerzési eljárás, illetőleg a jogorvoslati eljárás során keletkezett iratokba betekinthez:

- az ügyfél indokolt kérelemmel az eljárás megindításától számított tizedik napig,
- az ügyfél a közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződés e törvénybe ütköző módosításával vagy teljesítésével kapcsolatos jogorvoslati eljárásban az eljárás megindításától számított harmincadik napig,
- Közbeszerzési Hatóság képviselőjében eljáró személy az eljárás során bármikor.

Fontos hangsúlyozni, hogy a betekintési jog a KDB engedélyhez kötött. Az engedély nem adható meg olyan iratra, amely minősített adatot tartalmaz. Maga az irat tulajdonosa is kérheti az ellenérdekű fél iratbetekintési jogának korlátozását, amennyiben az irat üzleti titkot tartalmaz, és tartalma nem minősül közérdekű adatnak vagy közérdekből nyilvános adatnak. Nem kell kérni az iratbetekintési jog korlátozását az olyan iratokra tekintettel, amelyeket már az ajánlatban is üzleti titkot tartalmazóként csatoltak. A KDB azonban ilyen esetben is kérheti, hogy a titokgazda készítse el az irat olyan változatát, mely nem tartalmaz üzleti titkot.

Amennyiben a tárgyalás a nyilvánosság kizárásával zajlott, az azon keletkezett iratok sem nyilvánosak, azokba csak az tekinthet be, aki a tárgyaláson jelen volt/jelen lehetett volna.

Az eljárás nem jogszerű magatartást tanúsító résztvevőjét a KDB eljárási bírsággal (10.000.- – 500.000.- Ft-ig) sújthatja. A végzés ellen külön jogorvoslatnak van helye. Fontos ezt a bírságot megkülönböztetnünk az eljárás eredményeképpen kiszabandó bírságtól, mert míg az a Kbt. szabályainak megsértéséért kiszabott büntetés, az eljárási bírság az eljárás során tanúsított nem megfelelő magatartás retorziója.

Eljárási bírsággal sújtható az eljárás azon résztvevője, aki:

- hamis adatot közöl, illetve az ügy elbírálása szempontjából lényeges adatot elhallgat;
- felvilágosítást nem vagy nem határidőn belül ad meg;
- iratot nem vagy nem határidőben, vagy – az e törvényben előírt esetekben – nem az informatikai eszköz alkalmazásával megszerkesztett, szerkeszthető formátumú változatban nyújt be;
- a gazdasági, szakmai, illetőleg közbeszerzési tevékenységével kapcsolatos iratokba való betekintést akadályozza;
- nyilvánvalóan alaptalanul tesz kizárásra irányuló bejelentést vagy ugyanabban az eljárásban ugyanazon közbeszerzési biztos ellen ismételt alaptalan bejelentést tesz.

XII.3.10. Elintézési határidő

Az ügy elintézésére főszabály szerint a KDB-nek 15 napja van, amennyiben tárgyalást nem tart. Ha az ügyben tárgyalás tartására kerül sor, az elintézési határidő 25 nap, mely határidőn belül döntést kell hoznia. Az elintézési határidők indokolt esetben – valamennyi fél egyidejű értesítése mellett – tíz nappal meghosszabbíthatók. A 15, illetve 25 napos határidő alól kivételt képeznek a szerződés jogellenes módosításával vagy teljesítésével, valamint a közbeszerzési eljárás mellőzésével kapcsolatos jogorvoslatok, melyek eldöntésére a KDB-nek 60 napja van (akár tart tárgyalást, akár nem).

XII.3.11. A KDB döntése

A jogorvoslati eljárás során a KDB kétféle döntést hozhat. Egyrészt végzést az eljárás során (ezek az úgynevezett eljárás vezető végzések), illetve akkor, ha a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasítja (nem érdemi döntések), valamint az eljárás lezárásakor meghozza az ügyet lezáró határozatát (érdemi határozat). Az eljárás során meghozott végzések például a hiánypótlásra felszólító végzés, a tárgyalás kitézése, vagy a tárgyalás során felmerült pótlólagos nyilatkozattételre, iratok benyújtására vonatkozó végzések, vagy az eljárási bírságot kiszabó végzés. A döntések ilyen megkülönböztetésének az ellenük kezdeményezhető jogorvoslat szempontjából van jelentősége.

Az érdemi határozatot a Közbeszerzési Hatóság nevében hozza a Döntőbizottság. Az érdemi határozat tartalma a következő lehet:

- a) az alaptalan kérelmet elutasítja;
- b) a hivatalból indított eljárásban megállapítja a jogsértés hiányát;
- c) megállapítja jogsértés megtörténtét (ajánlatkérő elállhat a szerződéstől, ha a jogsértés az eljárás eredményét befolyásolta)
- d) megállapítja, hogy a Kbt. 137. § (1) bekezdés alapján a szerződés semmis, vagy, hogy a (3) bekezdés alapján nem az, illetőleg hogy az eredeti állapot helyreállítható-e.

Ha a Közbeszerzési Döntőbizottság a jogorvoslati kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasítja, vagy végzéssel megszünteti, mivel ajánlatkérő a felhívását visszavonta, az igazgatási szolgáltatási díj a kérelmezőnek visszajár; a kérelem visszavonása esetén azonban nem kerül visszafizetésre.

Ha a KDB megállapítja a jogsértés megtörténtét, annak reparálása vagy retorziója érdekében további intézkedéseket tehet. Ilyen (reparáló célú) intézkedés például, hogy a közbeszerzési eljárás befejezése előtt felhívhatja a jogsértőt az e törvénynek megfelelő eljárásra, illetőleg az ajánlatkérő döntésének meghozatalát feltételhez kötheti. Ezt a döntést jellemzően a részvételi szakaszban történt jogsértésekkel szemben lehet alkalmazni, amikor érvényes ajánlattevőt zár ki az ajánlatkérő az eljárás ajánlattételi szakaszából.

Gyakran él a KDB azzal a jogával, hogy a jogsértés megállapítása mellett megsemmisítheti az ajánlatkérőnek a közbeszerzési eljárás folyamán hozott vagy azt lezáró döntését, ha e döntés alapján a szerződést még nem kötötték meg. Ajánlatkérő ebben az esetben 30 napon belül új döntést hozhat, ha – felhívására, melyben az esetlegesen az eljárásban előírt ajánlati biztosíték megfelelő rendelkezésre bocsátására is fel kell hívni (például bankgarancia meghosszabbítása) – valamennyi ajánlattevő fenntartotta az ajánlatát a döntés meghozataláig nyitva álló időn belül. Ha egy ajánlattevő nem nyilatkozik, azt úgy kell tekinteni, mint aki ajánlatát nem tartja fenn. Azt az ajánlattevőt, aki a meghosszabbított határidőig nem tartja fenn ajánlatát, annak az ajánlata érvénytelen.

A KDB a jogsértés megállapítása mellett elrendelheti az ajánlattevőnek a minősített ajánlattevők hivatalos jegyzékéből való törlését (ha nem felel meg a minősítési feltételeknek).

A Döntőbizottság egyik legradikálisabb joga, hogy a gazdasági szereplőt (tehát akár az alvállalkozót is!) fél évtől három évig terjedő időszakra eltilthatja a közbeszerzési eljárásban való részvételtől.

A Közbeszerzési Döntőbizottság köteles az ajánlattevőt, alvállalkozót vagy a közbeszerzési eljárásban részt vett más szervezetet (személyt) fél évtől három évig terjedő időszakra eltiltani a közbeszerzési eljárásban való részvételtől, ha:

- a) az a közbeszerzési eljárás során, illetve közbeszerzési eljárással kapcsolatban hamis adatot szolgáltatott vagy hamis nyilatkozatot tett;
- b) az a közbeszerzési eljárásban megkísérelte jogtalanul befolyásolni az ajánlatkérő döntéshozatali folyamatát, vagy olyan bizalmas információt kísérelt megszerezni, amely jogtalan előnyt biztosítana számára a közbeszerzési eljárásban.
- c) a 25. § szerinti összeférhetetlenségből, illetve a közbeszerzési eljárás előkészítésében való előzetes bevonásból eredő versenytorzulást az adott eljárásban való részvételtől való eltiltásán kívül nem lehet más, kevésbé kényszerítő intézkedésekkel hatékonyan orvosolni (kizárólag a vizsgált közbeszerzési eljárásban).

Az eltiltás nem csak a jövőre nézve, hanem a vizsgált közbeszerzési eljárásban, továbbá egyéb folyamatban lévő közbeszerzési eljárás vonatkozásában is alkalmazandó, illetve a gazdasági szereplőt el kell tiltani a szerződés megkötésétől is, ha az érintett eljárásokban az eljárás eredményének megküldésére még nem került sor. Az eltiltás időtartamának meghatározásakor az eset összes körülményét figyelembe kell venni (ld. még a bírság összegénél).

A Döntőbizottság a jogsértés megállapítása mellett bírságot szabhat ki. A bírság kiszabása kötelező (tehát nem mellőzhető), ha:

- a jogsértés a közbeszerzési eljárás jogtalan mellőzésével valósult meg,
- a felek a szerződéskötési moratóriumra vonatkozó szabályok megsértésével kötöttek szerződést,
- a szerződést hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás eredményeként úgy kötötték meg, hogy nem álltak fenn a hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás alkalmazhatóságának feltételei, vagy
- az ajánlatkérő hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás esetén elmulasztotta a Közbeszerzési Döntőbizottság előzetes értesítését, valamint
- a Közbeszerzési Hatóság elnöke kezdeményezte a Közbeszerzési Döntőbizottság hivatalból való eljárását és a Döntőbizottság megállapítja a jogsértés megtörténtét,
- ha a közbeszerzési szerződés a Kbt. 137. § (3) bekezdése alapján nem semmis, vagy ha az eredeti állapot nem állítható helyre.

A bírság mértékének meghatározása az eset összes körülményének mérlegelésével történik. Mérlegeli tehát a KDB a jogsértés súlyát, a közbeszerzés tárgyát és értékét, a jogsértésnek a közbeszerzési eljárást lezáró döntésre gyakorolt befolyását, a reparálhatóságot, az ismételt tanúsítást, a szándékosságot, a jogsértőnek az eljárást segítő együttműködő magatartását, a jogsértés megtörténte és a jogorvoslati eljárás megindítása között eltelt hosszú időtartamot. Mérlegeli támogatásból megvalósult beszerzés esetén azt a körülményt, ha a jogsértéshez más szerv eljárásában a támogatás visszafizetésére vonatkozó szankció kapcsolódhat stb. Az eljárást segítő együttműködő magatartás a bírság mérséklésére adhat alapot.

A Kbt. bírság maximális mértékét is szabályozza. A bírság összege – az eset összes körülményének figyelembevételével – a közbeszerzési eljárás becsült értékének, illetve részajánlattétel esetében a jogorvoslattal érintett rész értékének, a közbeszerzési eljárás jogtalan mellőzése esetén pedig a szerződéses érték legfeljebb tíz százaléka; ha a kérelemmel érintett jogsértéssel összefüggésben előzetes vitarendezést kérelmeztek és az ajánlatkérő a jogsértéssel kapcsolatban álláspontját megküldte, de egyéb intézkedést nem tett, ezen jogsértés tekintetében a közbeszerzési eljárás becsült értékének, valamint részajánlattétel esetében a jogorvoslattal érintett rész értékének legfeljebb tizenöt százaléka. A kötelező bírságolási esetekben (ld. fentebb) a bírság maximális mértéke szintén tizenöt százaléka.

Ha a Közbeszerzési Döntőbizottság megállapítja a közbeszerzésre, illetve a közbeszerzési eljárásra vonatkozó jogszabályok megsértését, az ajánlatkérőként, valamint az ajánlattevőként szerződő fél – a Közbeszerzési Döntőbizottság határozatának kézbesítésétől számított harminc napon belül

– elállhat az érintett közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződéstől, feltéve, hogy a jogsértés befolyásolta a közbeszerzési eljárást lezáró döntést.

Az új Kbt.-ből a költségek viseléséről szóló rendelkezés kimaradt. Ennek oka az, hogy a Közbeszerzési Döntőbizottság az Ákr. alapján jár el, melyben a határozatok tartalmára vonatkozóan megtalálhatóak a korábbi Kbt. eljárási költségről szóló rendelkezései. Eszerint a Döntőbizottságnak továbbra is minden esetben, hivatalból rendelkeznie kell az igazgatási szolgáltatási díj, valamint a jogorvoslati eljárás költségeinek viseléséről.

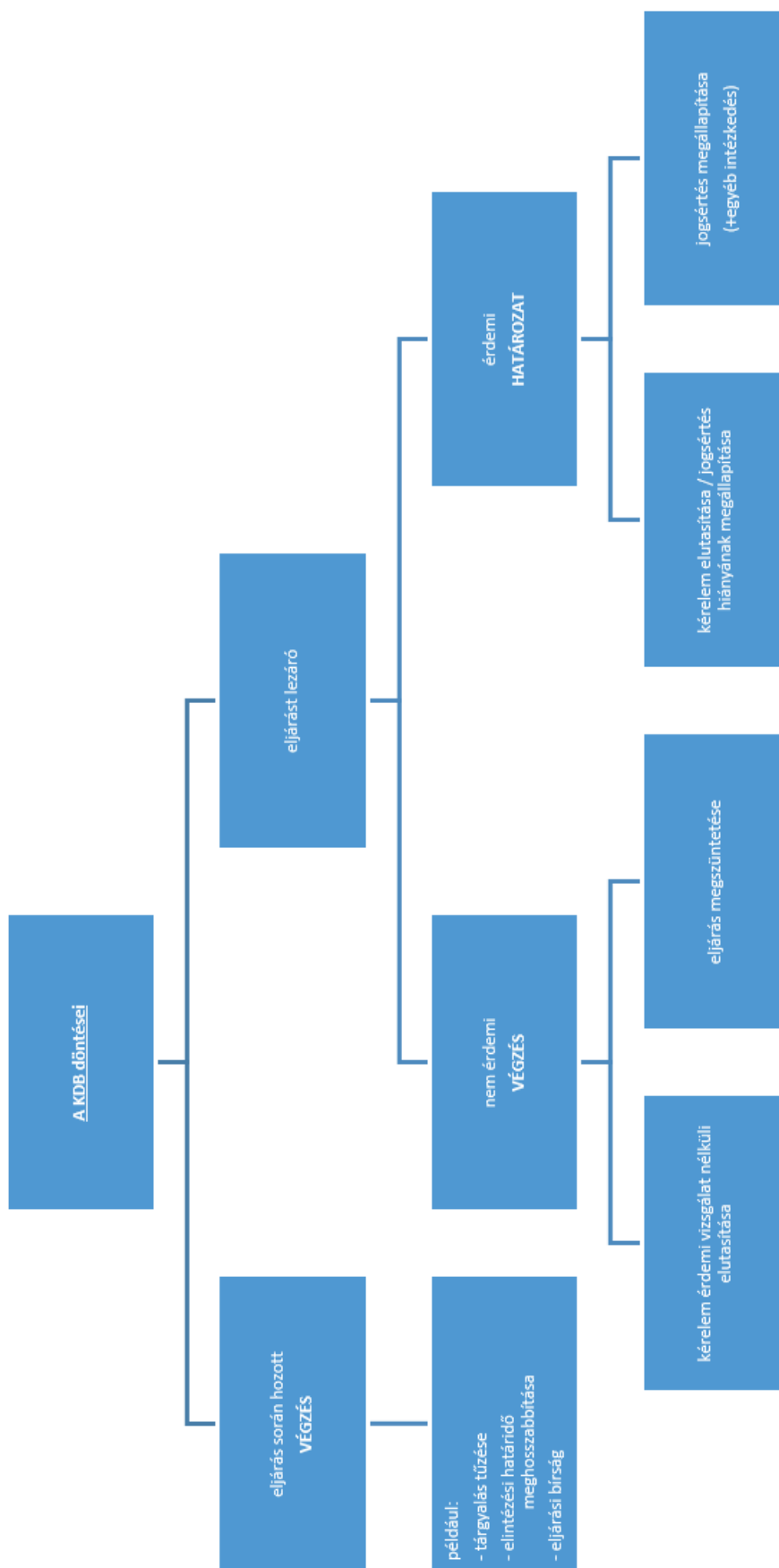
Költség mindaz a költség, amely a célszerű és jóhiszemű eljárásvitellel kapcsolatban az eljárás során felmerült (különösen a tanú-, szakértői és tolmácsdíj, a fordítási költség, a helyszíni szemle költsége, az ügyfél iratbetekintési jogának gyakorlásával kapcsolatban felmerült költség, az ügyfelet képviselő ügyvéd, jogtanácsos készkiadásai és megbízási díja). A költség megállapítása azokra vonatkozó bizonylatok alapján, vagy ha bizonylatokkal nem támasztható alá vagy nincsenek bizonylatok, akkor nyilatkozat alapján történik. A KDB-nek ugyanakkor joga van arra, hogy az indokolatlanul magas költségigényt mérsékelje.

Az igazgatási szolgáltatási díjat és az eljárás költségét főszabály szerint a jogsértő, vagy alaptalan kérelmet előterjesztő fél köteles viselni. Hivatalból indított jogorvoslati eljárás esetén a költségeket az állam viseli.

Amennyiben a jogorvoslati ügyet lezáró érdemi határozatban a Közbeszerzési Döntőbizottság megállapítja a jogsértést (és emellett valamely más jogkövetkezményt is alkalmaz), a befizetett igazgatási szolgáltatási díj 200 000 forintot meghaladó része a kérelmezőnek a Közbeszerzési Döntőbizottság érdemi határozatának megküldését követő 8 napon belül visszajár. Az igazgatási szolgáltatási díj összegéből 200 000 forint ilyenkor is a Közbeszerzési Hatóság saját bevétele, amelynek viseléséről a Közbeszerzési Döntőbizottság az Ákr. szerint az eljárási költségekre vonatkozó általános szabályok szerint rendelkezik. Az alaptalan kérelem esetében a kérelmező viseli az igazgatási szolgáltatási díj teljes összegét.

Amennyiben a kérelmező jogorvoslati kérelmében több jogsértés megállapítását is kérte, de a Közbeszerzési Döntőbizottság az ügy érdemében hozott határozatában a kérelemnek csak részben ad helyt, az igazgatási szolgáltatási díjnak a Közbeszerzési Hatóság saját bevételeivel csökkentett részét az alapos és alaptalan kérelmek arányának figyelembevételével téríti vissza.

Az érdemi határozatokat kézbesíteni kell az érdekelteknek. A Közbeszerzési Hatóság honlapján a döntés meghozatala napján közzétételre kerülnek az eljárást lezáró határozatok, még zárt tárgyalás esetén is. Amennyiben a következőkben ismertetettek szerint a döntés bírósági felülvizsgálatára is sor kerül, akkor ennek tényére a közzétételkor utalni kell, valamint a felülvizsgáló bíróság határozatát is közzé kell tenni.

Forrás: Dr. Torma Judit: *Közbeszerzés (EFEB) 2017*

A Nemzeti Közsolgálati Egyetem kiadványa.

Nemzeti Közsolgálati Egyetem;
Államtudományi és Közigazgatási Kar
www.uni-nke.hu

Felelős Kiadó:

Prof. Dr. Kis Norbert Dékán

Címe:

1083 Budapest, Üllői út 82.

Kiadói szerkesztő:

Kiss Eszter

Tördelőszerkesztő:

Bödecs László

978-615-5870-47-7 (PDF)

A kiadvány

a KÖFOP-2.1.1-VEKOP-15-2016-00001

„A közszolgáltatás komplex kompetencia,
életpálya-program és oktatás technológiai
fejlesztése” című projekt keretében készült
el és jelent meg.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE